

72700

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

NURİ KARASAKALOĞLU

DİL-GÜŞÂ

GİRİŞ-METİN-İNDEKS

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Yöneticisi
Yrd.Doç.Dr.Yusuf TEPELİ

ERZURUM 1998

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DİL-GÜŞÂ

GİRİŞ-METİN-İNDEKS

Nuri KARASAKALOĞLU

Danışman: Yrd.Doç.Dr.Yusuf TEPELİ

1998- SAYFA 309

Jüri: Yrd.Doç.Dr.Yusuf TEPELİ

.....
.....

Bu çalışma, esas itibarıyla; XV. yüzyılda yaşamış olan Ruşenî'nin XV. yüzyılın son çeyreğinde yazdığı büyük ölçüde Eski Anadolu Türkçesinin özelliklerini taşıyan Dil-Güşâ (1481) adlı eserini ihtiva etmektedir.

Çalışma "Giriş", "Metin" ve "Gramatikal İndeks" başlıklarını taşıyan üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın "Giriş" bölümünde şairin hayatı, edebî kişiliği ve Dil-Güşâ hakkında bilgi verildi.

Metin başlıklı bölümde Dil-Güşâ'nın Süleymaniye Kütüphanesi 1403 no'lu elyazma nüshasının esas alındığı metin yer aldı.

Çalışmamızın Gramatikal İndeks başlıklı bölümünde ise Dil-Güşâ'nın anlam ağırlıklı sistematik bir sözlüğü oluşturuldu. Bu bölümde isim ve fiil soylu kelimeler, kelime grupları, sözlükteki anlamlarından ziyade metin içinde kazandıkları anlamlarıyla dikkatlere sunuldu.

Çalışmanın sonunda Bibliyografya bulunmaktadır.

ABSTRACT

MASTER THESIS

DİL-GÜŞÂ

PREFACE-TEXT-INDEX

Nuri KARASAKALOĞLU

Supervisor: Yrd.Doç.Dr.Yusuf TEPELİ

1998- PAGE 309

Jury: Yrd.Doç.Dr.Yusuf TEPELİ

.....
.....

This work consists of the Old Anatolia Turkish's specialities that it's written From Ruşenî whose name is Dîl-Güşâ.

The work has occurred from three sections. Preface, Text and Grammatical index.

In the preface section we have given some information about he poets life, literary personality and Dîl-Güşâ.

In the head-line that text we take head the copy of 1403 number that it's from Süleymaniye Library.

In the name of grammatical index section we has occurred a systematic dictionary which consist meaning of Dîl-Güşâ.

In this section words from noun and verb that we examined on them especially the meaning of the place that they used in the sentence not in the dictionary.

At the and of the work there is bibliography.

III

ÖNSÖZ

"Eski Anadolu Türkçesi, Türk dilinin gelişmesi tarihinde ses, yapı özellikleri ve kelime hazinesi bakımından bugünkü Türkiye Türkçesine temel teşkil etmektedir" savından hareketle XV. yüzyıl şairi Ruşenî'nin "Dil-Güşâ" adlı eserini Giriş-Metin-Gramatikal indeks olarak üç bölümde ele alıp inceledik.

Giriş bölümü şairin edebi şahsiyeti ve eser hakkında (konusu, vezni, dili vs.) bilgileri ihtiva etmektedir.

Metin başlıklı bölümde "Dil-Güşâ"nın Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi bölümü 1403 numarada kayıtlı bulunan yazma nüshasının esas alındığı metin yer aldı.

Çalışmamızın Gramatikal indeks başlıklı bölümünde ise "Dil-Güşâ"nın anlam ağırlıklı sistematik bir sözlüğü oluşturuldu. Bu bölümde, isim ve fiil soylu kelimeler, kelime grupları sözlükteki anlamlarından ziyade metin içinde kazandıkları anlamlarıyla dikkatlere sunuldu.

Çalışmam esnasında, mesai sınırı tanımaksızın yardımlarını gördüğüm danışman hocam Yrd.Doç.Dr.Yusuf TEPELİ başta olmak üzere, her zaman, kendisini mahcup etmekten korktuğum kıymetli hocam Yrd.Doç.Dr.Muhsine BÖREKÇİ, tez konusu bulmamda sonsuz yardımlarını gördüğüm değerli hocam Yrd.Doç.Dr.Numan KÜLEKÇİ ve çalışmamın her safhasında değerli görüşlerinden yararlandığım muhterem hocam Yrd.Doç.Dr.Cengiz ALYILMAZ ve Doç.Dr.Mukim SAĞIR'a teşekkürü zevkli bir borç bilirim.

Nuri KARASAKALOĞLU

Erzurum 1998

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	II
ÖNSÖZ	III
GİRİŞ	1
1.1. RUŞENİ	1
1.1.1. HAYATI	1
1.1.2. EDEBİ KİŞİLİĞİ	1
1.1.3. MAHLASI	2
1.1.4. DİĞER ESERLERİ	2
1.1.5. ESERİ/DİL-GÜŞA	3
1.1.5.1. ESERİN KONUSU	3
1.1.5.2. ESERİN VEZNİ	6
1.1.5.3. ESERİN DİLİ	6
METİN	8
Kitab-ı Dîl-Güşâ	8
Fî tevḥîd-i ʿazze ve celle	9
Münâcât-ı Hz.Bârî	11
Der naʿât-ı Resûl (s.a.v.)	12
Der naʿat-ı ḥvâce-i ʿâlem	13
Der Medḥ-i Çâr-ı Yâr-ı Nebî	14
ʿömer Fârûk	14
ʿOsman Zî'n-nüreyn	15
ʿAlıyyü'l-Murṭaẓa	15
Der medḥ-i Resulullah	15
Der medḥ-i padîşah-ı îslâm	16
Münâcât-ı ḥazret-i ʿazze ve celle	17
Der sebep-i teʿlif-i kitab	18
Hikâyet	20
Hikâyet	22
Hikâyet	23
Hikâyet	24
Maḳâlât-ı Mevʿîze	25
Hikâyet	27
Hikâyet	28

Hikāyet.....	29
Maḳālāt-1 Mev'ize.....	30
Hikāyet.....	32
Hikāyet.....	33
Pend-dāden ber pādīşāh	34
Hikāyet.....	36
Hikāyet.....	37
Hikāyet.....	40
Hikāyet.....	41
Hikāyet.....	43
Hikāyet.....	44
Naşihat.....	45
Hikāyet.....	47
Hikāyet.....	48
Maḳālāt-1 Mev'ize.....	49
Hikāyet.....	50
Hikāyet.....	52
Hikāyet.....	53
Maḳalat-1 Mev'ize.....	54
Hikāyet.....	55
Maḳālāt-1 Mev'ize.....	56
Hikāyet.....	58
Hikāyet.....	60
Hikāyet.....	61
Maḳālāt-1 Mev'ize.....	62
Hikāyet.....	63
Hikāyet.....	65
Hikāyet.....	66
Naşihat.....	68
Hikāyet.....	69
Der münacāt-1 be-Hudā	70
Hikāyet.....	72
Hikāyet.....	74
Hikāyet.....	76
Hikāyet.....	77
Hātımetü'l-kitāb u naşihat	78

İNDEKS	84
KAYNAKÇA	306
ÖZGEÇMİŞ	309

GİRİŞ

1.1. RUŞENİ

1.1.1. HAYATI

XV. yüzyılın güçlü şairlerinden olan Ruşeni'nin asıl adı ömer b. Alı b. Umur Bey'dir. Aydın'ın Tire kazası yakınlarındaki Güzelhısar bucağının Ruşen köyünde dünyaya geldi. Doğum tarihi kaynaklarda yoktur. Ancak bugün elde bulunan çeşitli kaynaklarda Ruşeni'nin H.810/M.1407; H.820/M.1417 yılları arasında olduğu belirtilmektedir, Tahsiline doğduğu yerde başlayan Ruşeni, daha sonra bigisini ilerletmek üzere Bursa'ya gitti. Tahsilini tamamladıktan sonra Yeşil İmaret medresesine müderris tayin edildi. Bu sırada adı bir aşk hikâyesine karışan Ruşeni, dedikoduyu önlemek maksadıyla Bursa'yı terkederek Karaman'ın Larende kasabasına gitti.

Orada daha önce yaptığı işten pişmanlık duyarak ağabeyi Alaaddin Ali'nin aracılığıyla Halvetî tarikatına intisab etti. Yine ağabeyinin tavsiyesiyle gittiği Azerbaycan'da Halvetiliğin ikinci piri kabul edilen Seyyid Yahya Şirvani'den el aldı.

Şirvani'nin yanında sülukunu tamamlayıp onun baş halifesi oldu. Şeyhinin vefatı üzerine "postnişini" sıfatıyla Karabağ, Gence ve Tebriz civarında irşadla meşgul oldu. Bir süre sonra Akkoyunlu Sultanı Uzun Hasan'ın karısı Cihan Şah'ın kızı Selçuk Hatun'un Tebriz'de yaptırdığı zaviyeye davet edildi. Burada da halkı irşada çağırmaya devam etti. Burada iken birçok müridi oldu. Kendisinden feyz alanlar arasında Halvetiliğin Gülşeni kolunu kuran İbrahim Gülşeni'de bulunmaktadır.

1487 yılında Tebriz'de vefat eden Ruşeni Zaviyenin bulunduğu yere defnedilmiştir¹.

1.1.2. EDEBİ KİŞİLİĞİ

Edebi hüviyeti itibarıyla mutasavvıf bir şair olarak temayüz eden Ruşeni, eserlerinde dini ve tasavvufi konuları ele alıp işlemiştir. Gençlik yıllarında daha çok âşıkane ve hiciv türünde şiirler yazmasına karşılık, tarikata intisab ettikten sonra yazdığı şiirler dini ve tasavvufi muhtevalıdır.

Devrinin kuvvetli şairlerinden biri olan Ruşeni'nin dini ve tasavvufi muhtevalı şiirlerinden bazıları bestelenmiş olup asırlarca tekkelerde okunmuştur. Buradan hareketle Ruşeni'nin sanat hayatını; tarikata intisab etmeden önceki sanatkârlığı ile tarikata intisab ettikten sonraki sanatkârlığı olarak iki kısımda ele alabiliriz.

¹ Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, C.7, s.362, Dergah Yayınları, İstanbul 1990.

Ruşeni şiirlerinde lirizmi çok güçlü bir biçimde yansıtmıştır. "Asar-ı Aşk" adlı eserinde topladığı şiirleri lirizmin en yoğun olduğu ve en güzel örneklerini teşkil eder. Ruşeni, tasavvufî şiirlerinde de ilahi aşkı ve ilahi sevgiyi yansıtmıştır.

Ruşeni eserlerinde maddi aşktan hareketle manevi aşkı, maddi alemden hareketle manevi alemin ustaca ele almış ve işlemiştir.

1.1.3. MAHLASI

Ruşeni'nin asıl adı Ömer b. Ali b. Umur Bey'dir. Aydın'ın Güzelhisar bucağının Ruşen köyünde doğduğu için Ruşeni onun mahlası olmuştur. Bu durumu kendisi de eserinin bir beytinde şöyle ifade etmiştir.

Sorarsan tuhfesi Mısırın şekerdir
Velî Aydın ilinin Ruşenîdir

İncelediğimiz eserde Ruşeni, mahlasını eserin muhtelif yerlerinde iki kez kullanmıştır. Mahlasına örnek teşkil etmesi bakımından bir beyit aşağıda dikkatlere sunulmuştur.

Ruşenî bu pend-i rûh-efzâya gûş
Tutmaz illâ ol ki var zâtında hûş

1.1.4. DİĞER ESERLERİ

XV. yüzyılın güçlü şairi Ruşeni'nin eserleri Mesnevileri ile divandan ibarettir. "Külliyat-ı Ruşeni" veya "Divan-ı Ruşeni" adlarıyla kütüphanelerde beraberce kayıtlı bulunan eserlerinin büyük bir kısmını mesnevileri teşkil eder. Bu mesneviler, şairin tasavvufa intisabından sonra, hatta bir müşşid olarak müntesiplerini irşad etmek, onlara tasavvufun ne olduğunu öğretmek, müridliğin adabını göstermek için hayatının en olgun devresinde kaleme alınmış eserlerdir.

Ruşeni diğer eserlerini şu başlıklar altında toplamıştır.

Çobanname: Mesnevideki "Musa ile Çoban" hikâyesinin aynı vezinde nazmen tercümesidir. Yaklaşık 1000 beyit olan bu eserde "Musa ile Çoban" hikâyesinin tercümesinden ziyade yer yer zenginleştirilmiş bahislere yer verilmiştir. 25 bölümden oluşan ve 880/1474'de tamamlanan bu eser tercüme-telif karışımını bir görünüşe sahiptir.

Miskinnâme: ölümünden üç sene kadar önce tamamladığı ve bütünüyle kendi telifi olan eser, nasihatler kitabı mahiyetindedir. Ayet ve hadislerin izahları, evliya menkıbeleri, büyük tasavvıfların sözlerinin açıklamaları, Hz.Peygamber ve ashabının başından geçen ibret verici hadiselerin yer aldığı eser, bu haliyle mesnevinin çok küçük bir nüshası gibidir. Eser 889/1483 yılında tamamlanmıştır.

Kalemnâme: Takriben 200 beyitlik küçük bir mesnevidir. "Kalemın özelliklerinden ve medhinden bahseder" başlığı altındaki 100 beyitlik kısım, eserin konuyla ilgili asıl bölümüdür. Diğer kısımları değişik muhtevadadır. Yazılış tarihi belli olmayan bu mesnevi yarım kalmış bir eser görünümündedir.

Neynâme: Çeşitli nüshalarda beyit sayısı değişmekle beraber ortalama 400 beyit civarındadır. Mesnevinin ilk 18 beyitinin manzum tercümesi üzerine kurulmuştur. Yazılış tarihi belli değildir. Hatimesinin olmaması ve kısalığı yarım kalmış bir eser intibasını vermektedir.

Divan: Ekseriyetini gazel ve rübailerin teşkil ettiği divan orta hacimdedir. Münâcât, naat, kaside, muhammes, müstezat, gazel, rübai, terkiib-i bent ve terci-i bentlerden oluşmaktadır. Manzumeler arasında divan şiirinin klasik tavır ve havasına uygun olanlar bulunduğu gibi dini-tasavvufi olanlar da vardır.

Âsar-ı Aşk: Ruşeni'nin ahlaki ve tasavvufi şiirlerinden bazılarını topladığı eseridir².

1.1.5. ESERİ/DİL-GÜŞA

Bugün elde bulunan kaynaklarda Ruşeni'nin "Dil-Güşâ" adlı eseriye ilgili bir bilgiye ulaşılamamıştır. Birçok kaynakta Ruşeni'nin diğer eserleri hakkında bilgi verilmesine rağmen Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi Bölümü 1403 numarada kayıtlı bulunan bu eserden bahsedilmemiştir. Sonuç olarak Ruşeni'nin bu eseri "Giriş-Metin-Gramatikal indeks" şeklinde yapılan bir çalışmayla dikkatlere sunulmuştur.

1.1.5.1. ESERİN KONUSU

Dil-Güşâ tasavvufi bir eserdir. Şair eserine başlarken Allah'ın kudretinin eşsiz ve benzersiz olduğunu örneklerle anlatmaktadır. Allah'ın varlığı karşısında bütün bir alemin bir hiç olduğu ve dünyadaki herşeyin Allah'a delil olduğu şu beyitte ifadesini bulmaktadır.

‘Aklın ol ‘aklı vü cânın cânıdır
Cüz’i vü külli zâtının bürhânıdır

² bk. a.g.e.

Tevhid bölümünde ise şair Allah'a ne kadar sıfat atfedilse onu açıklamaya, karşılamaya yetmeyeceğini belirtmektedir.

Münâcât-ı Hâzret-i Brî bölümünde Allah'ın bilinmeyene vakıf olduğu, kalbimizdekilerden haberdar olduğu şu beyitle açıklanmaktadır.

Sen bilürsin hâl-i halk-ı ʿâlemi
Zâhir ü bâtın derûn-ı demi

Der Nat-ı Resûl (s.a.v.) bölümünde Peygamberimizin Allah katındaki mertebesi, diğer peygamberlerle karşılaştırıldığında onun çok daha yüce bir makamda olduğu ve kainatın onun yüzü suyu hürmetine yaratıldığı açıklanmaktadır.

Hilâatı teşrîfe âna levlâkdir
Mağdem-i tâc-ı ser-i eflâkdir

Der Nat-ı Hıvâce-i ʿÂlem bölümünde;

Şemʿi cemʿi enbiyâ olduğuna budur delîl
Kim zebân-ı mazhar-ı âyât haķ ol-durur hân

beyitiyle Allah'ın diğer peygamberlere vermiş olduğu mucizelerle peygamberimize vermiş olduğu mucizeleri karşılaştırmaktadır. Kainat olduğu gibi peygamberimizin emrine sunulmuştur.

Şair, Hz.Peygamberi bu dizelerle övdükten sonra dört halifeyi de övmektedir.

Der Medh-i Çâr-Yâr-ı Nebî başlıklı kısmın birinci bölümünde Hz.Ebubekir'in doğrulayıcılığı, ikinci bölümünde Hz.ömer'in adaleti, üçüncü bölümünde Hz.Osman Hz.Peygambere alievi yakınlığı, Dördüncü bölümünde Hz.Ali'nin peygamberimizi en iyi anlayan kişi olduğu anlatılmaktadır.

Der Medh-i Pâdişâh-ı İslam adlı bölümde dönemin padişahı ve hizmetleri şu beyitle övülmektedir.

Şâh-ı cihâna hüsrev gâzi hitâb ider
Adına çün hatîbet-i felek ola hatîbe-rân

Münâcât-ı Hâzret-i ʿAzze ve Celle bölümünde şair Allah'a karşı duyduğu suçluluk ve günahkârlık duygusunun verdiği acizliği anlatarak onun rahmetine sığınmak istediğini ve onun rahmet kapısından başka kapı olmadığını şu beyitle ifade etmektedir.

Ben kimem kıatre-ı mâ ü mehîn
ʿözü ü takşîrem ü ser-tâ-ser hemîn

Der Sebeb-ı Telif-ı Kitâb bölümünde ise şair Allah'dan bu kitabı tamamlayabilmesi için yardım istemektedir. Şair, kendisinin olgunlaşmamış olduğunu düşünmekte bu kitabı tamamlayınca kendisinin de pişceğini söylemektedir. Şairin bu duyguları şu beyitte ifadesini bulmaktadır.

Kuds-ı gülzâr-ı gülinden bûy-ı cân
ʿAndelîb-ı kudsîye vir armağan

Eserde münâcât ve medh bölümlerinden sonra "Hikayet"lere geçilmektedir. Eserde toplam otuz üç "Hikayet", beş "Maḳâlât-ı Mevʿîze", üç "Nasihat" bölümü yer almaktadır. Hikayet bölümlerinin her birinde şair farklı olayları anlatmıştır.

Birinci Hikayet bölümünde şair, müʿebbed-Hindî adlı bir zatın bûlbûl gibi etrafı dolaşması ve etrafta olup bitenden ders almasını anlatmaktadır.

İkinci Hikayet bölümünde Ebu Said adlı birisi bir hekimden dünyanın vaziyetini sorar. Hekim de dünyanın fani olduğunu, insanın dünyaya bel bağlamaması gerektiğini söyler.

Üçüncü Hikayet bölümünde Hz.İsa ile bir çocuk arasında geçen konuşma konu edilmiştir. Maḳâlât-ı Mevʿîze başlığını taşıyan bölümde dünyanın iyi yönlerine bakılması ve üzüntünün bir tarafa atılması öğütlenmektedir.

Dokuzuncu Hikayet bölümünde Hz.Musa'nın Samiri ile aralarında geçen olaydan hareketle, iyilik etmenin sınırlandırılmayacağı, herkese iyilik edilebileceği ve iyilik edenin de karşılığını alacağı şu beyitle ortaya konulmaktadır.

Eylük eyler merdüm-ı ʿâli maḳm
Eylük iden bahtlıdur ve's-selâm

Şair eserindeki bütün Hikayet'erde somut olaylardan hareketle tasavvufi ve dini sonuçlara varmaktadır. Şaire göre dünyadaki herşey tasavvufi ve dini bir mana taşımaktadır. Şair tavsiye ve öğütlerini de Hikayet'lerden sonra "Nasihat" başlığı altında sıralamaktadır.

1.1.5.2. ESERİN VEZNİ

Ruşenî'nin "Dil-Güşa" adlı eserinde üç farklı vezin kullanılmıştır. Şair eserini muhtelif bölümlerden oluşturduğu için birbirinden farklı üz vezin kullanmıştır. Eserde aruzun "mefilü failâtü mefilü failün" "failâtün failtün failâtün failün" ve failâtün filâtün failün vezinleri karşımıza çıkmaktadır. Vezin değişikliği olan bölümlerin başına vezinler dikkatlere sunulmuştur.

1.1.5.3. ESERİN DİLİ

"Türkiye Türkçesinin tarihi devresinin ilkinin, Eski Anadolu Türkçesi teşkil etmektedir"³. Bu tarihi süreç XIII. yüzyıldan başlayıp XV. yüzyılın sonuna kadar devam etmiştir.

XV. yüzyılın güçlü şairi Ruşenî'nin eserleri Eski Anadolu Türkçesinin dil hususiyetlerini büyük ölçüde taşımaktadır. Ruşenî eserlerinde genellikle açık ve sade bir dil kullanmıştır. Ancak dini-tasavvufi şiirlerinde zaman zaman ağır ve faydalı bir dili tercih etmiştir.

Ruşenî'nin "Dil-Güşa" adlı eserinde kullandığı dil devrine göre ağır ve ağıdalıdır. Eserde Arapça ve Farsça terkiplere sıkça başvurulmuştur. Eserin Tevhid, Münâcat ve ve Medhiye bölümlerinde kullanılan dilin ağır ve ağıdalı olmasına karşılık, "Hikayet" ve "Nasihat" bölümlerinde daha sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır.

"Dil-Güşa" büyük ölçüde Eski Anadolu Türkçesi hususiyetleri taşımasına rağmen, eserde Eski Anadolu Türkçesinin temel özelliklerinden olan eklerin yuvarlak şekillerinin kullanılmasına kuralına aykırı örneklerle de rastlanmıştır. Bu da eserin istinsah tarihinin daha sonraları olmasıyla izah edilebilir.

Eserde ilgi hali eki döneme aykırı olarak düz şekilli de kullanılmıştır.

ağzınıñ remzi	409
gözleriñ sevdası	431
cânıñ menzili	460

Ancak döneme uygun olarak yuvarlak olarak kullanıldığı örnekler de vardır.

güncişküñ sözi	443

Eserde akuzatif eki olarak +(y)ı/(y)ı ve +nı'nın yanısıra +n'da kullanılmıştır.

baş+i+n al- 855

kendüz+i+n at- 346

³ Timurtaş Faruk. "Eski Anadolu Türkçesi"

tohm+ı+n ek- 276

Eserde Eski Anadolu Türkçesinin bariz özelliği olan -ısar/-iser gelecek zaman kip eki kullanılmıştır.

ol-ısar 719

bul-ısar 297

Zarf fiil eklerinden -(y)uban/(y)üben ve -ıcak/-icek yine eserde kullanılmıştır.

ğark ol-uban 788

işit-icek 581

terk it-üben

güş it-icek 547

Eserde istek kip ekinin I. Çoğul şekli olarak -avuz/-evüz eki kullanılmıştır.

kal-avuz 746

Yine eserde sıfat fiili ekinin bulunma hali eki almış biçimi olan dıkda/dıkde/dükde/dukda ekinin kullanımı da mevcuttur.

ır-dıkde 662

Emir II. Teklik şahıs eki ğıl/gıl ile karşılanmıştır.

şanmağıl 270

1 b Kitab-ı Dil-Güşâ

fâilâtün / fâilâtün / failün

- 1 Hamd-ı pāk pāke cān u pākden
Ki adem eyler kudretile hākden
- 2 Āfitāb-ı rūḥa andandır zīyā
Şem^c-ı ʿaql andan bulur nūr-ı şafā
- 3 Hıkmatile nuṭfede ol cān ider
Āfitāb-ı zerrede pinhān ider
- 4 Mecn-ı feyzinde dü-ʿālem kaṭredür
Mihr-ı cūdunda cihān bir zerredür
- 5 5 Bāni^c-ı bünyād-ı sakıft-ı bî-sütün
Naṣṣ-ı bende tāk-ı çarḥ-ı nîlgün
- 6 Çarḥ-ı seyr ü kuṭba andandır memāt
ʿAql-u nefis ü rūḥa ol virür hayāt
- 7 Hıkmeti mecmû^c-ı fı^clîñ fâ^cilî
Kudreti ser-cümle şey³in şāmîlî
- 8 ʿAqlîñ ol ʿaqlı vü cānîñ cānıdır
Cüz³ü küllî zātınîñ bürhānıdır
- 9 Hiç ʿaql-ı hürdebîn-i nüktedān
Künh-i zātından anuñ virmez nişān
- 10 10 Āfitāb-ı zāt-ı pākinden yakîn
Dide-ı ʿaql olmamışdur zerre-bîn
- 11 Dâldur hıkmetine kâf ile nûn
Ki andan oldı naṣṣ-ı bîrûn-ı derûn

2a

- 12 İrdi mevcûdâta cûdında vücûd
Zü'l-minen bî-minnet eyler feyz-i cûd
- 13 Evvelî her evvelîñ bî-ibtidâ
Âhîri her âhîrîñ bî-intihâ
- 14 Pâdişâha oldır ki bâkî 'izzetî
Hem mu'izz ü hem müzill yok zilletî
- 15 15 Hâkî dergâh-ı selâtin-i cihân
Halkasıdur bâbınınñ heft-âsûmân
- 16 Gâh virir tâc u taht u milk ü hâh?
Gâh eyler mâlî mâr u câhı çâh
- 17 Oldı vaşfında zebân u 'aql u lâl
Kimse andan hiç nişân virmek muhâl
Fî tevhîd-i 'azze ve celle
mevfulü failâtü mefailü failün
- 18 Ol pâdişâh-ı milkdir eyvân-ı kibriyâ
Topraga yüz sürerler işiginde yâ
- 19 Ger şad hezâr sâl ide vaşfını vaşfın
Mevşûf olmaya şıfat-ı 'izzet-i hudâ
- 20 20 Evc-i sipehrden çü tulûc ide âfitâb
Ser-geşte-hâl olursa n'ola zerre mâh-tâb
- 21 Keşf-i sürâdıkât-ı celâl itmek isteseñ
Mahecûb-ı bî-mecâl olur 'aql-ı evliyâ
- 22 Maqûl-ı 'aql evvel âhîr-durur velî
Andan ne ibtidâ-durur oana ne intihâ
- 23 İrmez kemâl-i zât-ı bekasına hiç nakş
Mecmûc-ı kâ'înâtı eger eylese hebâ

2b

- 24 Hatt-ı vücūd levh-i ʿadem ūzre resm idüp
Harf-i dü-kevn eyledi inşâ kemâ-yeşâ
- 25 25 Ol zât-ı pāk kim şıfatdan eşer virir
Ehl-i ʿuḡul didüḡi bî-çün ü bî-çerâ
- 26 Dest-i sıpehr-i meşʿale²-i mäh nūr virir
Tâ aḡterân ayınesine vire cılâ
- 27 Gündüz bisât-ı ḡāk tutar çetr-i zer-nigâr
Gice ʿarūs-ı çarha düşer nilgün ķebâ
- 28 Şemʿi celâli tâ başı şevķinde zevķıla
Pervâne-vâr ervâḡ-ı sühte-i enbiyâ
- 29 Gerçi taʿayyünât-durur keşret-i şıfat
Âʿdâdı ķo kî vahdet ider zât-ı muḡteza
- 30 30 Sırr-ı ḡakâyıķa kim âña vüṡül ider vüṡül
Ḥoş mazḡar oldı ayineŽ-i rūh-ı muṡtafa
- 31 Sâlâr-ı dîn şâh-ı rüsül hâdi-i sübül
Leşkerkeş ü vilâyet-i cân saḡib-livâ
- 32 Aşl-ı vücūd nokṡa-i pūr-kârı dâʿire
Maḡşûd-ı âferîniş vü meimdüh-ı muḡtedâ
- 33 Şânında nâzil olalı veʿş-şemsi cihânıñ
Âfâķ-ı rüṡen eyledi envâr-ı veʿl-ḡuḡâ
- 34 Ḥavf itme zerrece ne kadar olsa seyyiât
Çün Muṡtafa şefiʿ ola ʿafv ider ḡudâ
- 35 35 Her dem hezâr-bâr şalâvât u selâm ile
Cân u ḡönölden olsun âña midḡat u şenâ

3a Münâcât-ı Hz.Bârî

- 36 İy ki senden hâşıl olur her murâd
Sen idersin hâtır-ı mahzûn-ı şâd
- 37 Sen bilürsün hâl-i halkı câlemi
Zâhır ü bâtın derûn-ı âdemi
- 38 cîlmiñe ma'lum-dırır esrâr-ı gayb
Bu yakîne câkıl itmez şek ü reyb
- 39 Hem-râhısın bende vü azâdeniñ
Dest-gîrisin kamu üftâdeniñ
- 40 40 Rehnûmâ ol ey kamuya rehnûmûn
Nefs elinde koma kim olam zebûn
- 41 cÂciz ü dermânde vü bî-hâşılam
Tut elim kim üftâde²-i âb u gilem
- 42 Gerçi itdım bî-câded cürm ü günâh
Lîk feyz-i fażl-ı lutfındır penâh
- 43 Bî-vefâ aşhâb ile haşr eyleme
Cem^c eyle hâtır u neşr eyleme
- 44 Saña lâyıķ kullar ile hem-dem it
Derd ehli şöhetine mahrem it
- 45 45 Şol câmel kim hazretiñde kadri var
Anı rûzî eyle iy perverd-gâr
- 46 Ol yola kim saña varır rehber ol
Kim degildir kaçdım andan gayrı yol
- 47 Cân u gâñülde komağıl câşk-ı gayr
Kılmasun şûru şer olsun mahz-ı hayr
- 48 Kalb-i bî-ğıll u derûn-ı pûr şafâ
Her câmel kim ola hâliş bî-rivâ

3b

- 49 Sen müyesser eyle ey dānā-yı rāz
Haṭır-ı cem^c-ī dili bī-ḥırş u āz
- 50 50 Şol zamān kīm müddet-i ʿömr-i ḥayāt
Âḥır ola ire hengām-ı memāt
- 51 Çünki idem bu dār-ı dünyādan sefer
Fazlūñıla rahmetiñ it rāh ber
- 52 Hem-dem it tevfiķ imānı dūrüst
Vakt-i pūzîş eyleme kavlimde sūst
- 53 Ey kerīm ü ey rahīm ü ey ğafūr
Ruz-ı maḥşer muştafādan kılma dūr
Der naʿāt-ı Resūl (s.a.v.)
- 54 Seyyīd-i kevneyn şāh-ı enbiyā
Nūr-ı pāk-ı şem^c-i cem^c-i aşfiyā
- 55 55 Nokṭa-i edvār u pergār-ı vücūd
K'andan oldı her vücūda feyz-i cūd
- 56 Şu^cle-i tıġı zebān-ı şem^c-i mihr
Pāy-māl muḳaddem-i fark-ı sıpehr
- 57 Hāk-ı rāhı selsebile āb-ı rūy
Ravzasında baġ-ı cennet hāk-ı kūy
- 58 Şehsüvār ʿarşa-i her dū-cihān
K'oldı mī^cmār-ı burāķı lâ-mekān
- 59 Çün burāķ-ı berķ uraydı şitāb
Kala ʿİsāññı harı ender-ḥalāb
- 60 60 Musāya ger kūh-ı tūr ise makām
Aña fers ʿarşdır vakt-i kelām

4a

- 61 Āfitāb-ı āsūmān-ı şer'-i dīn
Emln-i 'ālem mehbīṭ-i rūḥū'l-emīn
- 62 Ehl-i imānıñ ümīdi mesnedi
Devlet-ü iḳbāl ü taht-ı sermedi
- 63 Zerre-i nūr-ı cebīn-i āfitāb
Şemme-i ḥaṭṭ-ı sıyāhı müşk-i nāb
- 64 Dürri-i derya-yı nübüvvet ol-durur
Gevher-i kân-ı mürüvvet ol-durur
- 65 65 Aḥmed-i muḥtār ḥatm-i mürselīn
Fāhr-i ādem rahmeten lil 'ālemīn
- 66 Ḥıl'at-ı teşrīf āña levlâkdır
Maḳdem-i tâc-ı şer-i eflâkdır
- 67 Āña vü āline yâ rabbe'l-enām
Bî-gırân olsun şalât ile selām
- Der na'at-ı ḥvâce-i 'ālem
fâilâtün/fâilâtün/fâilâtün/fâilün
- 68 Ey burâk-ı berḳ seyrin civegâhı lâ-mekân
Hâşa kim ola ḥar-ı 'İsî anıñla hem'inân
- 69 Gird-râhın tütliya-yı nerges ḥuld-berīn
Ḥâk-i pâyın rûy-ı gülşen cennet-i baḡ cihân
- 70 70 Āfitāb-ı 'ālem efrûz iken iy şâh-ı dü-kevn
Bu ne sırdır kim sehâb olmuş tapu saña benân
- 71 Merkez-i ḥâkide gördi āfitāb-ı cevheri
Muḳaddemiñe gün anuñ-çün devr eyler feşân
- 72 Lî-ma'allâh cüybârından-dırır ser-sebz-i ter
Şâh-ı iḳbālın ki anuñ emrine emn ü emân

4b

73 Saltanat farkı sūleymān ile ancak ol kim
 Aña hūdhūddır saña cibril-i hāzret be-rahmān

74 Şem'î cem'î enbiyâ olduğına budır delîl
 Kim zebân-ı mazhar-ı ayât-ı hâk ol-durur hân

75 75 İbtidâ-yı aferinîş muhtedâ-yı enbiyâ
 Kethudâ-yı rûzî evvel hıvace-î âhîr zamân

76 'Andelîb-î gülşen tahkîk oldır kim anîñ
 Lâ-mekân oldı hūma-yı himmetine âşiyân

77 şâhîb ü'l mirâc oldı leyletü'l esrârına
 Pâye-î evvel kadem serhatı-ı heft-âsūmân

78 Her gışî vaşf-ı kemâlîñ nice itsün idemez
 Danîş-ı huffâş-ı hürşîd-ı draşşân-ı beyân

Der Medh-ı Çâr-ı Yâr-ı Nebî

79 Evvel-î aşhâb-ı şeyh-ı muhtedâ
 Kân-ı şıdk-ı yâr-ı gâr-ı muştafa

80 Server-î leşker-keş-ı sultân-ı şer'
 Zât-ı pāk-ı 'unşur-ı erkân-ı şer'

81 Ehl-î hâl-ı şâhîb-ı fakr-ı hūdâ
 Rûkn-ı a'zâm reh-nūmâ-yı pîşvâ

'ömer Fâruk

82 Yâr-ı sâni şâhîb-ı 'adl ü kerem
 Mazhâr-ı islâm-ı mîr-ı muhterem

83 Muştafadan sonra ger olsa resûl
 Olurıdı didi ol şâhîb-uşûl

5a

84 Sâyesi her kanda kim virirdi nûr
Andan olurdı kaçıp iblîs-i dūr

°Osman Zî'n-nûreyn

85 85 Yâr-ı şâlîş câmi°i âyât-ı Hâk
Kim aña olmışdı Hâk °ilm-i sebak

86 Kân-ı °ilm-i dūrri derya-yı hayâ
Ya°ni zî'n-nureyn-ı hūrşîd-i şafâ

87 Bûlbûl-i hoş-nağme-i yâr-ı nebî
Tûtî°-i gûyâ-yı esrâr-ı nebî

°Aliyyü'l-Murtaza

88 Yâr-ı râbi° dūrri derc-i hel-etâ
Şehsuvâr-ı isperis hem lâfetâ

89 Sâkı-ı câm-ı şarâb-ı selsebîl
Âb-ı kevser hâk-i pâyına sebîl

90 90 Gerçi şehr-i °ilm-i Hâkdır Muştafa
Bâbıdır anuñ °allyy-i murtaza

Der medh-i Resulullah

91 Ba°de na°t-ı medh-i aşhâb-ı nebî
Ehl-i °irfân âyeti vü mezhebi

92 Bu-durur kim ola medh-i pâdişâh
Hâşa medh-i mazhâr-ı lutf-ı ilah

93 Pâdişâh-ı pâk-i zât-ı pâk-bîn
Zill-ı Hâk sultân-ı °âlem pâk-dîn

5b

- 94 Āfitāb-ı āsūmān-ı saltanat
 ‘Alem-i ma‘nî cihān-ı ma‘rifat
- 95 Ger kıla ‘ayn-ı ‘ināyetden nazar
 Rūşen ola dide-i ehl-i hüner
- 96 Ta‘n ider hursîd-i rāy-ı enverî
 Encûm-i eflāk anuñ fermān-berî
- 97 Zât-ı pākıdır cihāna feyz-i cûd
 Ġarķa‘-ı in‘ām-ı ‘ān her vücûd
- 98 Nice kim tevhîd-i na‘atî medh ola
 Nice kim hamd ü şenası kadh ola
- 99 Düşmen-i merdûd ü maķhûr-ı zamān
 Dest-ı maķbûl ü memdûh-ı cihān
- 100 100 Der medh-i padişah-ı islam
 Ol āfitāb-ı rā‘î kî emrindedir cihān
 Gerden nihāda gāv zemīn şîr āsūmān
- 101 Āyine-i zamīrine ‘aķl eylese nazar
 Ma‘lûm ola deķayık-ı esrār-ı āsūmān
- 102 Gördi hasud ser şiken pâyına yüz tutup
 Kodı zamāna havâdişinden kûnd bî-girān
- 103 Kādri serā-yı bāmına olmak muhāldür
 Bām-ı sipehre gerçi zuhal oldu pas-bān
- 104 Hursîd-i kimyāger ü deryā-yı cevheri
 Kef gevher fişânına sa‘il-i nûkte-gān
- 105 105 Adını heftcile çıkardı mihr-i çār
 Yazdı kim ola hırz-ı muķīmān-ı āsūmān

6a

mefulü/failtün/failatü/failün

- 106 Şâh-ı cihâna hüsrev gâzi hitâb ider
Adına çün haîbet-i felek ola haîbe-rân
- 107 Minberde medh-i künyeti 'âlî düzüp okur
Dârâ-yı ürdüvân u keyhüsrev-i asitân
- 108 Çün devleti du'âsın okur ehl-i dil
Rûhu'l-emîn pâk ider emîn-i ins ü cân
- 109 'Älemde niçe kim ola aşl u gam ferah
İnsân gehî melûl ola geh şâd ü mân
- 110 110 Ahbâb şâd u hürrem-ü handân ola kamu
A'dâ-yı müstemend ü perişân u nâ-tüvân
- Münâcât-ı hazret-i 'azze ve celle
- 111 Bî-niyâzâ 'âcız ü bî-çâreyem
Rehber ol kim gümreh ü âvâreyem
- 112 Gündüzümde olmuşam kendimde güm
Hiçden hiçem ki yokdur varlığum
- 113 Ben kimem kim kaatre-i mâ ü mehîn
'özü ü takşirem ü ser-tâ-ser hemîn
- 114 Sen hulaş-u perde-i pindârdan
Kêşf eyle minledün" esrârdan
- 115 115 Tüt elim kim üftâdeyem ey dest-gîr
Gerçi ol 'izâza degmez bu fakîr
- 116 Zerre-i serkeşteyem bî pâ vü ser
Âfitâb-ı mihrine olmuş maqarr
- 117 Âb u gil bendinden it azâd-ı dil
Koma olam pây-mâl-ı âb u gil

6b

- 118 Hâk için âlûdeyem pür-sûz-u derd
Şem'î gibi zâr u gıryân rûy-ı zerd
- 119 Cân u dil âyinesinde koma jeng
Gerçi düşdi 'aksî çarh-ı nîl-i reng
- 120 120 Yüz saña tutdum beni redd eyleme
Cehl-i 'aqlım yoluna sedd eyleme
- 121 Nûr-ı mihriñ şem'î var eyle delîl
Ki olmaya zulmet içinde delîl
- 122 Vir mihriñ şem'î var eyle delîl
Ki olmaya ol zulmet içinde delîl
- 123 Dâm-ı nîlînden beni azâd kıl
Âhîret fikri gam ile şâd kıl
- Der sebeb-i te'lif-i kitab
- 124 Ey dil-i pür-derd ü pür sûz ü niyaz
Vaşf-ı hâliñden baña keşf eyle râz
- 125 125 Bilüriz kim vâkıf-ı esrârsın
Naql it kim nâkıl-i aşârsın
- 126 Sâlik-i râh-ı yakînsin bî-gûmân
Tâlîbe eyle sülukından beyân
- 127 Ey hâkîm-i kârdân-ı tîz-huş
Kaatre iken bahr gibi eyle cûş
- 128 Gevher-i ma'î ki dârc-i cânda var
Nazm eyle misl-i dūrri şâh-var
- 129 Ma'rifet âyînesine vir cîlâ
Kim görine zerreden mihr i şafâ

7a

- 130 130 Olma inen gonce gibi beste-dem
Hurrem olgıl gibi çekme hâr-i ğam
- 131 Kuds-i gülzâr-ı gülinden bûy-ı cân
Ândelib-i kudsiye vir armağan
- 132 Her temettü^cden ki vardır hâsılın
Cân mezâkı zevk idüp depret dilin
- 133 Kõ cihânı o küduretten berî
Kim yaraşmaz tîre şem^ci hâverî
- 134 Çarh-ı bî-mihr ü cihân u bî-vefâ
Pür küdüretir ki görünmez şafâ
- 135 135 Baht-ı izz ü vü nî^cmet-i naz-ı cihân
Semm-i kâtıldır görünür nûş-ı cân
- 136 Çenber-i gerdun-ı gerdan iy püser
Halka olmuş ejdehâdır heft-ser
- 137 Bir deminden kim hezâr olur helâk
Hvâce gâfildir kim itmez bîm ü bâk
- 138 Dâne-i hırşa muqayyed murğ-ı cân
Hırmen-i ʿömri yıla virdi cihân
- 139 Pîre-zendirir ʿarûs-ı ruzigâr
Nev-cüvan şanma görüp naķş-ı niğâr
- 140 140 Cüft olma âña kim dellâldır?
Bîve-i şevherkeş-ü kâtâldır
- 141 Dâm idipdir murğ-ı câna rûz ü şeb
Dâne itme hırmen-i mehden taleb
- 142 Niçelerden girü kalmışdır cihân
Sen şanursın seni görmüşdir hemân

7b

143 Var mıdır şâdi ki şonı ğam degil
 ʿUrs olur mı ahiri mâtem degil

144 Bî-hazân olmaz hezâr-ı rûzîgâr
 Biledir nûş u mey ü niş ü humâr

Hikâyet

145 145 Mûʿbed-i hindî meger kim bir seher
 İtdi bûlbûl gibi gülşende güzer

146 Gördi gülzâr-ı irem gibi çemen
 Pür gül ü reyhân di-i nesrîn semen

147 Şubh-ı müşğîn-dem şabâ ʿanber-nişâr
 Lâciverd ü sebz-i âb âyinedâr

148 Meclis-i gül germ-i bûlbûl hûş-nağam
 Nerges-i sâkî elinde câm-ı cem

149 Murg şâh-ı servde dastân-serâ
 Sâz düzmiş rast ʿuşşâkî nevâ

150 150 Şâhdır nesrîn-ı gül hûr-ı hamâl
 Şâhn-ı gülşen sâht şanavber-misâl

151 Câm virür ʿîsî gibi bād-ı behâr
 Âb-ı hıızr olmuş zülâl-ı cûy-bâr

152 Katre kim İşâr ider çeşm-i şehâb
 Lâle lâʿlinden olur dürr i hûş-âb

153 Micmeri sûz-ı nesîm-i şubh-dem
 Müşk-bâr olur hava urdukça dem

154 Şöyle düzmiş râst sâzını hezâr
 Kim şafâdan raks urur serv-i çenâr

8a

- 155 155 Bu nişâtı gördi mûʿbed bir zamân
Oldı âb u cû gibi andan revân
- 156 Geçdi bir müddet zamân-ı rûzgâr
Yine geldi anda mûʿbed ihtiyâr
- 157 Gördi kim gitmiş gül ü şolmuş çemen
Yırın almış bülbülün zağ u zağan
- 158 Yile varmış şevket-i sultân-ı gül
Hâmuş olmuş bülbül-ı destân-ı gül
- 159 Gitmiş ol ʿayn-ı nişâ-ı encümen
Hâr olmuş cây-ı gül nesrîn-semen
- 160 160 Şâh bî-berk ʿanadıl bî-nevâ
Pür-küdûret bî-şafâ âb u hevâ
- 161 Serd olmuş tabʿ-ı germ-ı murğ-ı zâr
Yile varmış âb-ı rûy-ı murğ-ı zâr
- 162 Kellesini nergesin gerdün-ı dîn
Lâle câmı gibi itmiş ser-nigün
- 163 Hâr kalmış gölden gitmiş rutâb
Huşk-ı şâh-ı servde yok bir tarab
- 164 Gördi mûʿbed bu diger gün hâletî
Zâyıl oldı cân u dilde hayreti
- 165 165 Hânde itdi ʿâlemiñ ahvâline
Zâr u giryân oldı gendü hâline
- 166 Ki iy dirîgâ çarh-ı devr-ı rûz-gâr
Dürlü dürlü şekler eyler âşıkâr
- 167 Gâfiliz bu köhne devr-ı pür-hiyel
Kim esâsı ʿömre ırgürir hâlel

8b

- 168 Her ne şûret bağladıysa âb u hâk
Tîz ıder girdîş-i gerdûn helâk
- 169 Gûnbed-i gerdûn-dırır şûr u şer
‘ömr-i bünyâdın kıılır zîr ü zeber
- 170 170 Çün mü’ebbed tıydı ‘ibretten eşer
‘Ârif-i vâkıd oldı vü şâhîb-nazar
- 171 Şem‘i tevfiķ oldı çün aña delîl
Menzîl-i tahkîķe iletđi sebîl
- 172 Sende fikr it hâlini ey muhterem
Mü’bed-i hindudan olma dūr ü kem
- 173 Kõ havayı kendüne meşğul ol
Menzil-i tahkîķe iletmege yol
- Hikâyet
- 174 Bu sa‘id itđi hâkimden çün su‘âl
Vâkıf-i ahvâl-i ‘âlem pūr-hayâl
- 175 175 Kî ‘azîzî pāk-bîn ü pāk-cân
Nicedir katında ahvâl-i cihân
- 176 Didî kim ‘âlem görürsîn âşîkâr
Naḥle beñzer mûmdan ey bahtiyâr
- 177 Şûreti hõş nakş rengi dil-firîb
Şekli zibâ hey‘eti hûb-ğarîb
- 178 Lîk bu dünyâ değıldir pây-dâr
Tîz olur bād-i hevadan târ-mâr
- 179 Bir nefesde var iken hebâ
‘Âkıl olan i‘timâd itmez oña

9a

- 180 180 Reng-buy-ı naķş  alemdir mec az
 anma kim ta ķķ ıdır ey ser-fir az
- 181 Naķş-ı   ret naķşına aldanma ıl
  n mec az iden ha ķ kat  anma ıl
- 182 H l-ı  alem kim hay l-ı h  bdır
  ret-ı e   l naķ -ı  bdır
- 183  e me-ı h r  ddır  ayn-ı ser b
Beyt-ı ma   r-ı cih n ma   -ı har b
- 184 Ba lama dil ger i kim dil-benddir
D  men o kim dost ne penddir
- 185 185 Terk-ı d ny  ef  l-ı ta at-dırır
Ka d-ı terk a sen-ı niyyet-dirir
- H k yet
- 186   s -ı   f  der n-ı p k-ı c n
Reh r y-ı ta ķ  -ı seyy  -ı cih n
- 187 Seyr iderken g rd  bir   r-ı  aceb
Yatur anda f ri  olmu  bir   r b
- 188 N ktesiyle didi kim ey b - aber
T r  r    mr olmad n z r   zeber
- 189 Dur yolun t   -ı v fir gerek
 afleti  o er olan h  z r gerek
- 190 190 Virdi   s ya cevap ol ey h m n 
Ben d - alem ta at n itd m tam n 
- 191 Z d-ı r h-ı ta at-ı ma b l hem
H  z r itdim  ekmezem b -  de  am

9b

- 192 ʿAqıl u nigû nihâdem hüşyâr
Sehv-i sehv ehli degûlem âşikâr
- 193 Didi ʿİsî-i mücerred ki ey cüvân
Ol ʿamel kim işledîñ eyle beyân
- 194 Didi dünyâdan götürdim nisbetim
Pâkdîr hem şüretim hem sîretim
- 195 195 Kâtʿ itdüm cübbe-i bî-rây b u sek
Kâniʿ oldı üstühâna nefis-i seg
- 196 Ger cihân mülki olursa pây-mâl
Fâriğam irmez baña andan melâl
- 197 ʿİsî bin meryem didi ey hûş-nihâd
Bârek allâh rahatîñ olsun riyâd
- 198 Her ki dünyâ terkin urdı erdir ol
Pây-mâl-i dü-cihân serverdir ol

Hikâyet

- 199 Düşde gördi bir gice bir ehl-i hâl
Kim giderken bir melek itdi suʿâl
- 200 200 Didi ʿazmîñ kanda iy nigû-nihâd
Didi hâkka ki ol-dırır aşl-i murâd
- 201 Didi bu sözden utan ey bî-hayâ
Şuğl-ı dünya ile varmakdır hatâ
- 202 Uyğudan uyandı çünkim pîr-kâr
Cümle eşkâlini kıldı târ-mâr
- 203 Pâre pâre bir nemed ol merd-i pâk
İhtiyâr itdi murakkaʿ kıldı çâk

10a

- 204 Gicesi gördi yine merd-i hışāl
Ol melek andan yine itdi su'āl
- 205 Didi seyrin kanda ey merd-i tarīk
Didi hākka k'ol-dırır nı'cel-refīk
- 206 Didi o köhne nemed kim sendedir
Perde-i cāndır egerçi tendedir
- 207 Terkin urmadın anı itmek taleb
Bu hicāb ile olur terk-i edeb
- 208 Nīm-sūzen 'İsāya oldı hicāb
Olmadı terk itmeyince feth-i bāb
- 209 Çün uyandı uyğudan ol şır-i merd
Anı dahı oda urdı kaldı ferd
- 210 Gicesi gördi yine merd-i hūmām
Ol ferīšte geldi vü virdi selām
- 211 Yine seyrinde āna itdi su'āl
hākka didi yine merd hōş-hışāl
- 212 Ol ferīšte didi kim artık tā'ab
Çekmesin kim seni eyler ol taleb
- 213 Şahş dünyādan idince ictināb
Hāk āna talib olurmuş külli bāb
- 214 Hūbb-ı dünyādır hicāb merd-i dīn
Terkin uran bī-gümān olur yakīn
- Maḳalāt-ı Mev'ize
- 215 Ey giriftār-ı heva-yı hırş u āz
'ömür gūteh dir emel tūl u dirāz

10b

- 216 Yıka gör hırş u hevâ bünyâdın
Vir cihânıñ güşşasına şâdın
- 217 Geç bu miḥnet-ḥâne-i eflâkden
Tîre itme cân-ı pāk-i ḥâkden
- 218 Gül-ḥân-ı sūflîde sensin mûmtehan
Gülşen i'ulvî kaçan ola vaṭan
- 219 Pîr-i çarḥıñ cûbbesini çâk it
Dâmeniñ gird-miḥenden pāk it
- 220 220 Gerçi kim bu ḥacr-i çarḥ-ı nîl-reng
Gösterir gevher velîkin pûr neheng
- 221 'Aklı ten çün ḥâkdendir çarḥ-mâr
Mâr olurısa 'aceb mi ḥâk-ḥ'âr
- 222 Reh-rev-i kûy-ı 'ademsin ey pûser
Reh revâna ḥâzır it zâd u sefer
- 223 Çarḥ-ı çâh olursa bazûsında dūr
Gördürir menzîl anı behrâm-ı gūr
- 224 Ger revân ola saña âb-ı revân
'Âkıbet yursın elûni bî-gümân
- 225 225 Şanma kim bî-ḥâr-ı gül bî-mâr genç
Raḥat-ı merhem ü hem bî-zaḥm-ı renc
- 226 Çünki bundan yek mekân mümkün-dirir
Bunda bî-himmet olan sâkin-dirir
- 227 Şâm u şubḥ nûr u zulmet nef'ü-zar
Nûş u nîş ü ḥayr u şerrü 'ayb u hüner
- 228 Böyle düzmişdir ḥakîm-i kâr-sâz
Kim görine hem ḥaḳıḳat hem mecâz

11a

- 229 ‘Aybı o iste kem li ey ‘az z
Ger dilerse n olas n ehl-i tem z
- 230 230 Cehd it kim olas n  aff der n
Kim g rine sa a e k l-i bir n
- 231 Gerçi mecmu‘ında var ‘ayb u h ner
‘Aybı o g zle h ner ey d de-ver
- 232 Z g n oldu gerçi end mı siy h
D desine nicedir eyle nig h
- H k yet
- 233 ‘ s -i r  en-d l      ib-na zar
 td  bir b   r ucından reh-g   er
- 234 G rd  kim bir k rk-i seg c ndan h d 
 lm   v  yatm      lm     r-p 
- 235 235  stine ol c fen n p r   c v n
Cem‘ olm   lar mi   l-i ker-kes n
- 236 Kimisi  der k  bu b -mer ame
Dest-i   m ndan h la  olmasun heme
- 237 Kimi eydir kim bu  alimden  ub n
 asret  d  uy uya    m-i   b n
- 238 Kimi eydir h    d    kencesi
C n-  n   a n    urırd  nicesi
- 239 Her biri bir d rl  ‘aybından ni  n
Virdi ‘ s  dinledi ol p k-i c n
- 240 240 Buld  s zde nevbeti   n merd-i H  
D d  dend n-  s p d  d rd-i z  

11b

- 241 Pāk erenler pāke itdiler nazar
Anuñ içün oldılar ʿālī güher
- 242 Gözleme ko ʿaybı istersen kemāl
Göstere tā şüret-i maʿnī cemāl
- 243 Dem-be-dem kim olasın āyinedār
Hod-şiken ol olma hod-bīn zinhār
- 244 Bakmag içün kendü nefsiñ ʿaybına
Dīdeʾ-i ilet tefekkür ceybine

Hikāyet

- 245 245 Üştürī kim gördi bir nādān meger
Āña istikrāhıla kıldı nazar
- 246 Ol derün-ı bī-şafā vü bī-huzūr
Görinür zulmet vü ger olursa nūr
- 247 Çeşm-i zāhirsın degil bāṭın-şinās
Şüret-i maʿnīde görünür kıyās
- 248 Çün nazar şarf ola istikrāhdan
Şarf-ı şaf ola görünür rāhdan
- 249 Dīdi üştür āña kim ey derd-mend
ʿAyb-ı naķş olur çü taʿn-ı naķş-bend
- 250 250 Ol ki bu naķşı edā itmiş-dirir
Hōş şavābı bī-haṭa itmiş-dirir
- 251 Ger bedem ger nīk ey nīgū-sırışt
Naķş-ı naķķāş-ı cihānam hūb u zışt
- 252 Nola şüret ola ger yā müstakīm
Rāst yol varmak ġarāzdır ey hākīm

12a

253 Nakş-ı şüretten ma'ânîdir murâd
Kılma şüret nakşına ey hûş-nihâd

254 Nakş-ı şüret'dir tılsım-ı genc-i zât
Âna ırmege gerek mahv-ı şifât

Hikâyet

255 Var ıdı ehl-i fütüvvetden bir er
Şarf iderdî Hâk yolına sîm ü zer

256 Didî seyrine hüdâvend-i cihân
Kim gelür saña yarın bir mihmân

257 Şıdk-ı mihriyle şafâ vü şubh-dem
Turdı hâzır itdi enva'ı ni'âm

258 Muntazır her yaña eyler ger nigâh
Kim ne yoldan ire mihmân-ı ilah

259 Geldi bir seg âsitânına revân
Sürdi vü sögdi vü dögdî ol cûvân

260 Ol gün oldı muntazır ümmîd-vâr
Görmedi deyyâr merd-i ihtiyâr

261 Bu tahassürden derûn pür-süz u derd
Hvâba vardı gice teşvîş ile merd

262 Hâk 'itâb ile ña itdi hitâb
Kim niçün mihmânıma itdiñ 'ikâb

263 Ben viribidim aña kim ola zayıf
Nişe sürdün itdiñ aña zecr ü hayf

264 Uyğudan uyandı nâgeh havf-nâk
Perde-i şabr u kararı itdi çâk

- 12b
- 265 265 Nâle ile her yaña oldı revân
Cüst ü cûda sîl-i eşk itdi revân
- 266 ʿAķıbet bir guşede merd-i fakır
Ol segi gördi yatur hõr u hâķır
- 267 Yüz urup ilerü vardı ʿözü hʿah
Dıdı afv it eyledim cürm ü gûnah
- 268 Dil uzatdı seg didi ol pāk-i dīn
Dile Hâķdan dīden̄ olan pāk-bīn
- 269 Arzū-yı zayıf şanmağıl hūner
Dīde iste ki olasın şāhīb-nazar
- 270 270 Bılür ol kim şāhīb-i esrārdır
Ehl-i dīde layık-ı dīdārdır
- 271 Dīde iste varmak istersen̄ tarīķ
Kim bu yolda dīde der nime'r-refīķ
- Maķalāt-ı Mevʿize
- 272 Eylik it ʿākıl istersen̄ şavāb
Kim yavuzlık olur ehline niķāb
- 273 Devlet anuñ kim eyüdüri niyyeti
Niyyetine göre bulur şihhâti
- 274 ʿĀdet eyle eylūgi ey pāk-i dīn
Ger işitdīnse yuķıbbū'l-muhsin̄
- 275 275 Şāh ihsāndır dirāht yār-ver
Eylik iden yimiş andan bār-ver
- 276 Mezraʿ-ı iķbāl ü ihsān tohumın ek
Birine bīn hāşıl olur tutma şek

13a

- 277 Çün kabûl-ı haq-dırır bezl-i kerem
Feyz-i cûd ehlini eyler muhterem
- 278 Zâd-ı râh-ı âhıretdür feyz-i cûd
Feyz-i cûd ile müşerrefdir vücûd
- 279 Eylik it sen minnet itme zînhâr
Zâyî^c eyler eylûgi minnet ey yâr
- 280 280 Her ne şâdir olsa senden hayr u şer
Danedir güyâ ekilür bîş-ter
- 281 Çün geliserdir hisâba çû-be-çû
Eylik it unutma hengâm-ı derû
- 282 Haţţ-ı evrâk-ı felek budur ʿayân
Kîm geçer ehl-i cihân gîbi cihân
- 283 Eylik it kîm bu cihânda yâdgâr
Kalmaz illâ nâm-ı nigû pâydâr
- 284 Nîk-bahtıñ işi ihsândır müdâm
Şehdir ehl-i cûd ʿâlemdir gulâm
- 285 285 Eylûgi itmekde takşîr eyleme
Halka senden lokmasız seyreyleme
- 286 Ger dilerseñ cihânda muhterem
Gördüğînden itme takşîr-i kerem
- 287 ʿAdet eyle eylûgi ey baht-ver
Sende olur eylûge azâdeler
- 288 Eylik iden kandasâ memdûh olur
Fîʿil-bed ehlî gîbi mezmûm olur
- 289 Dest ehl-i cû-durur bâlâ-yı dest
Dest ü ehl-i kerem olmadı pest

13b

Hikâyet

- 290 290 Şett-i şahrâ eyleriken bir harîf
Gördi bir seg kim şusız olmuş za'îf
- 291 Cân-ı âb-ı rahmete oldı garîk
Ol arâda buldı bir çâh-ı 'amîk
- 292 Pes külâhın delû idüp merd-ı şâb
Kıldı destârını hâbl çekdi âb
- 293 Çün sıvardı ol seg-ı dermânde²-ı
Dıdı peygamber ki Hâk ol bende²-ı
- 294 Yarlıgadı afv kıldı miñneti
Hem müyesser kıldı hûr u cenneti
- 295 295 Ey cefâ-pîşe naşihat-güş kıl
Zehri kı tiryâk-ı ekber nûş kıl
- 296 'Âkıbet çün bulısarsın itdüğün
Zâyı^c itme kendüzün divşir öğün
- 297 Şimdi fırsatdır idersen tevbe²-ı
Hâzır ol kim fevt idersin nevbe²-ı
- 298 Segde zâyı^c olmadı lutf u kerem
Âdemide ola mı ey muhterem
- 299 Bî-hisâb olsa nola cürm ü günâh
Tevbe itseñ 'afv ider lutf-ı ilâh
- 300 300 Rahmetî kapusı açıkdır müdâm
Ol kapuda yarlıganur hâş u 'âm
- 301 Ol kapuda yarlıganur her aḥad
Ol kapudan irişür her dem meded

14a

302 Luṭf-ı hâşından ider in'âm-ı 'âm
Kâr-ı feyz cûd-ı ihsândır müdâm

303 Ger dilerseñ kim olasın bahtiyâr
İhtiyâr it eylûgi ey ihtiyâr

Hikâyet

304 Geldi Mûsâ Tûrdan bir gün meger
Gördi olmuş ümmeti zîr ü zeber

305 305 Oldı hışm-âlûde çün itdi su'âl
Kim neden oldı bize vâkı'ı hâl

306 Didiler kim sâmirîdir oldı rîv
Ekşeri kıldı yine vesvâs-ı dîv

307 Tâlib oldı mûsâ çün 'âli maḳâm
Almağ içün sâmirîden intikâm

308 Bulmadı kırk gün anı itdi taleb
'Âciz oldı kaldı âhır muṣṭab

309 Kırk birinci gün ki olıcaḳ meger
Gördi anı Mûsâ sāhib-naḳar

310 310 Didı ey mel'ûn-ı merdûd-ı fuzûl
Kındasın kim bulmadım vaḳtûñe yol

311 Sâmirî didı ki bâ emr-ı ilâh
Günde bir etmek yaña oldı penâh

312 Didı Mûsâ eyle bu sırrı beyân
Kim ne vechile penâhıñ oldı nân

313 Didı kendü ḥaḳḳı çün bir nân ben
Eylûk itdim bulmadın cehdile sen

14b

- 314 itmedim anı bu gün çün ben edā
Anuñ içün saña gösterdim huda
- 315 Oldı Mūsā ğark baħr-ı hayrete
Kim irişmez ʿakl fikr ol kudrete
- 316 Eylük itdügi cihetden bî-gümân
Dostdan düşmenini eyler nihân
- 317 Kâfir eylügen çün olmadı hebâ
Ey muvaħhid hoş beşâretdir saña
- 318 Eylük it kim birine olur hezâr
Belki yokdur ecrine hadd ü şümâr
- 319 Eylük oldı âdeme hem râh-ı cân
Eylük ile kat^c olur hem bîm-cân
- 320 Eylük eyler merdüm-i ʿâlî makâm
Eylük iden bahtlıdur ve's-selâm
Pend-dâden ber pâdişâh
- 321 Aña devlet yâver-i baht oldı râm
Çarh-ı gerdün çâker ü ahter gulâm
- 322 Hâne²-i ʿadli iden câna hışâr
Zulm bünyâdın harâb it zinhâr
- 323 ʿAdl-i dâd it kûm şeh-i bâ-ʿadl ü dâd
İki ʿâlemde bulur kâm u murâd
- 324 ʿAdl ile tutdı tutanlar ʿâlemi
ʿAdl eyler şâha bende âdemî
- 325 ʿAdl ile tırdı zemîn ü âsümân
ʿAdl ile abâd olur milk-i cihân

15a

- 326 Şehriyârâ ʿadl göster dâd it
Nâmdır ʿâlemde kalan nâm it
- 327 Şükrini bu niʿmetiñ eyle edâ
Kim seni şâh eyledi halkı gedâ
- 328 ʿAzze olma olduğına mâl u çâh
Yolun urmasun hâzer it gül-râh
- 329 Mâʿîl-i eltâfdır halkı kerîm
Kaşîd-ı cevri sitem tabʿ-ı leʾîm
- 330 330 Dâd-hvâhîñ nâlesin ey nîk-râ
Râst dînle nite kim sâz-nevâ
- 331 Senden öndin şâhlardan gâh gâh
Fîkr it kim tutdılar baht-ı siyâh
- 332 Kânî efrîdûn kânî nûşîñ-revân
Nîş oldı ʿâkıbet nûşîñ-revân
- 333 Taht olursa âsûmân tâc-ı âfitâb
ʿÂkıbet mesken olur taht-ı tûrâb
- 334 Âña bakma kim cihâna şahsın
Bûnı gör kim aşl-ı hâk-ı râhsın
- 335 335 Mîhnet-i sermed sitem-kârîñ-dırır
Devlet bâkî kim âzârın-dırır
- 336 Pes niçûn ola ki bunca kibr ü kîn
Olısar çûn ʿâkıbet hâk-ı zemîn
- 337 Âhîri zulmûñ peşîmânlık-dırır
Terk it anı kim peşîmânî-dirir

15b

Hikâyet

- 338 Varıdı mağribde bir şeh muhterem
Şâhib-i taht ıdı vü tabl-ı 'alem
- 339 Yüz sürerdi ışigine hâş u 'âm
Çarh-ı serkeş emrine kılmışdı râm
- 340 340 Gerçi mülk ü mâl u câh çok ıdı
Lîk hiç inşâf u 'adli yok ıdı
- 341 Hoş-pesend ıdı cihânda bî-naẓır
'Âlem-i 'ucb-ıdı gûyâ ol emîr
- 342 Devr gösterdi muhâlif âsümân
Düşmen-i şa'eb oldı peydâ nâ-gehân
- 343 Olmadı vaktinde halk pâydar
Oldı 'âciz kaldı tenhâ şehriyâr
- 344 'Ucb gösterdi çü taht-ı inkisâr
Kodı şehri tutdı râh-ı kühsâr
- 345 345 Çıkdı bir yüksek kayaya havf-nâk
Kendüzin atdı revân oldı helâk
- 346 Bildi kim çarhına kaşd itdi hücum
Sa'ed iken naîs oldı te'sîr-i nücüm
- 347 'Ucb gör kim neyledi ol serveri
Aşşı kılmadı sîpâhı leşkeri
- 348 'Ucb-ı terk it kim getirür şûr u şer
Ehlin eyler şâh-ı mağribden beter
- 349 'Ucbı eyler âdemî hûr u zelîl
Âhîretde düzağa olur delîl
- 350 350 'Ucb iblisi iletđi la'nete
Lâyık olmaz 'ucb ehli rahmete

16a

- 351 Serverâ ʿucb âfetinden zinhâr
Hâzır ol kim olmayasın şerm-sâr

Hikâyet

- 352 Şayd ıderken nâ-gehân nüşin-revân
Dür düşdi leşkerinden bir zamân
- 353 Münis-i destûr-ı hâş-ı nîk-rây
Reşk ıderdi fikretine fikr ü rây
- 354 Sürdiler rahş-ı şabâveş itdi geşt
Geçdiler hayl u ziyaʿu kûh u deşt
- 355 355 Gördi biri dir pâdişâh-ı kâinât
Kim dili düşmiş gibi olmuş harâb
- 356 İki murg hoş neva kılmış safır
Güş itdi pâdişâh ile vezîr
- 357 Didî sultân ey vezîr-ı kâr-dân
Eyle bu kuşlar ne dirlerse beyân
- 358 Didî destûr ey şeh-ı pîrüz-baht
Kim müsellemdir tapuına tâc u taht
- 359 Rây-ı ʿâlîler olursa râh-ber
Nüktesinden bunlarıñ virem haber
- 360 360 Duhterin bu murg anuñ ey bahtiyâr
Oğluna diler kim ide çift ey yâr
- 361 Kâliñ ister ol dahı budur haber
Bu dahı virâne²-i ey baht-ver
- 362 Bu dahı dir kim aña ey yâr-ı ehl
Şâh-ı zâlim devletinde kâr-ı sehl

16b

- 363 Ger melîk buyısa hergiz çekme ğam
Bĩn bunun ğibi daĥı vĩrān virem
- 364 Şāh-ı destūr sözini çün itdi ğuş
Düşdi ateş cânına vü itdi cüş
- 365 365 Ğırye itdi bir zamān sūzıla şāh
Ĥāşıl-ı bĩdār feryād u āh
- 366 Kĩ iy dirĩĝā cevŗ-ü zūlminden eşer
Vaĥş ü ŧayra eylemiş ben bĩ-haber
- 367 Ğāfilim kim dest-ı zūlm ü şum-pā
Ğōmr ğibi ĥāşılım itmiş hebā
- 368 Ŧut ki cem^c itdim ĥaza³ın bĩ-ĝirān
Kāf-tā-kāf oldu maĥkūmum cihān
- 369 Nā-ĝehān şayyad-ı merg cân şikār
Raĥt u baĥtĩ idiserdir tār-mār
- 370 370 Niçe ^cıyş u 'izzet ü zevķ u sūrūr
Serd oldu naĥvet-ı kibr ü ĝurūr
- 371 Çünki mes³ul oluram yevmü'l-ĥisāb
ĝāfilem kim itmezem fikr-ı cevāb
- 372 Milki anuñ çün baña virdi ilāh
Dāfi^cı zūlm olam olmayam tebāh
- 373 Ger buĝun zūlm eyleyem ey mü³temen
Ve'y ber-men ve'y ber-ferda-yı men
- 374 Pes bu sözden ^cadlı izĩdĩ ŧarĩķ
^cAdl olur şehlere ni^cme'l-refīķ

- 17a
 375 375 Ādemīnīñ aşıdır yek müşt-hāk
 Niçün ateş tab^c ola yā hışm-nāk
- 376 Meskeninden ādeme ırdı meded
 Kıbrden diyü oldı merdūd ebed
- 377 Ateş-i serkeş çün oldı heva-nāk
 Turdı hilminden seri teslīm hāk
- 378 özyādı gözledi vü bu kemi
 Dīvāndan oldı bundan ādemi
- 379 Ādem iseñ nahveti қо ey fetā
 ‘Ādet-i ıblısdür kıbr ü ‘inā
- 380 380 Her ne deñlü kılsa kıbr ey hōş-hışāl
 Āhıri kār olıdır tār-mār
- 381 Bu fenā mılkinde kim yokdur şebāt
 Şaḥş niçün ola mağrūr-ı hayāt
- 382 Bilür iken kimseye virmez amān
 Tıg-ı zehr-ālūd merg-ı cān-sitān
- 383 Yokdır anda ‘aql u dānişden eşer
 Kim ola mağrūr-ı ‘ömr ü sım ü zer
- 384 Çünki cem^c itdiñ firāvān genc ü māl
 Māl olur zâyı^c qalır renc ü bāl
- 385 385 Niçe rüz-i nevbet-i ‘ömr-i qaşır
 Fıkr-i şad-sāl-i idıpdır ey emır
- 386 Ger dilerseñ fazl-ı haqdan rahmeti
 Terk idegör kıbr ü ‘ucb u nahveti
- 387 Ehl-i kibre meskenet hāşıl ider
 Hāk-i cisme düzahı eyler maqarr

17b

- 388 Meskenetden ʿār ide nefis-i eḥass
Kahr olur andan saʿadet-mend kes
- 389 Fikri terk kibr-dürür ey dürüst
Ey müdebbir olma bu tedbire süst
- 390 390 Meskenetden bulunur kadr-i bülend
Süst eyler ʿucb şaḥs-ı nâ-pesend

Hikâyet

- 391 Vakt-i nîsân katre-i şulb-i sehâb
İneriken gördi deryâ baḥr-ı âb
- 392 Tûl u ʿarzîne nazar itdi revân
Gördi kim yok hadd ü payn u girân
- 393 Kendüzine bakdı bî-kadr-i mecâl
Aşldur bir katre âb-ı bî-mecâl
- 394 Çünkü ʿacz nefisine olur qarîn
Şöyle irdi emr-i rabbü'l-ʿâlemîn
- 395 395 Kaʿr-ı deryâdan şadef çıkdı revân
Ol mecâlsiz katreye açdı dehn
- 396 Düşdi katre yumdı ağzını şadef
Gitdi kaʿr-ı baḥra ol ḥarû'l-ḥalef
- 397 Oldı aşl-ı gevher-i dürr-i yetîm
Ḥorlıkdan buldı ʿizzetler ʿazîm
- 398 Katre iken buldı dürr-i şâh-vâr
Zîynet-i tâcî şâhne düzdi kâr
- 399 Zîynet-i derdân-ıyâr-ı dil-firîb
Revnâk-ı lutf-ı binâgûş-ı ḥabîb

18a

400 400 Meskenetden buldı ol dürr-i şemîn
Bunca kâdr-i kıymeti ey pâk-bîn

401 Meskenet-i tâc ilâhidir büleñd
İrmez aña dest-i şüm hüd-pesend

402 Mu'cibâ ol kâtreñden kim sen eger
Saña bu sözlerden irmezse eşer

403 Bahırdur 'âlem vücudıñ kâtreñdir
Meskenet göster kim ulu behredir

404 Kõmayınca kibr ü 'ucb u nañveti
Bulmamışdır hiç ser ol devleti

Hikâyet

405 405 Varıdı şehir-i Hıtâde bir nigâr
Müşk-i çîn hâl hañından şerm-sâr

406 Çeşm-i mestî âfet-i hüşâıdı
Zülf gibi tırrası tarrarıdı

407 'Arız-ı gül reng reng lâle-zâr
Sünbül-i ter tırrasında târ-mâr

408 Ağzınıñ remzinde 'aql hürde-bîn
Nokta-i mevhum dimitşdi hemîn

409 Zülf-i müşgin hâl-i hañt-ı 'anberîn
Hırmeninde hüsniniñ meh hüşe-çîn

410 410 Kî geh ıderdi kî yusufdan cemâl
Nite hüsnüm gibi ol-dırır kemâl

411 Mâh-tâb-ı tal 'atında âfitâb
Zerredir vallâhua'lem bi's-şavâb

18b

- 412 Çîn-i zülf-i 'anberînümden ki var
Şemmedir şad nâfe-i misk tâtâr
- 413 Varıdı bir müptelâ-yı pür-niyâz
Dıdı bir gün aña kim ey serfirâz
- 414 Kibr ü nazı terk idüben gâh gâh
Hâl-i 'uşşâka nola itsen nigâh
- 415 415 Dıdı müflissin kanı sîm ü zehab
Kim idersin vuslatım genc taleb
- 416 Eşk-i çebrûn gibi naqd-ı sîm ü zer
Olmayınca nergesim itmez nazâr
- 417 Her iki mağrûr ola 'azz ü nâz-ı câh
Hâl-i 'uşşâka nice itsün nigâh
- 418 Kendüzine dıdı ey hayrân-ı râz
Kûrbet-i azâr olursa bu nigâr
- 419 Çün murâd-ı sîm ü zerdır mâl ü genc
Seng-i dilden çekmegil bî-hûde renc
- 420 420 Gördi taşşılı degıl gayr-ı melâl
Fârıg oldı 'aşık-ı şûrîde hâl
- 421 Çünki bu pervâne andan ictinâb
İtdi şem'în tâ'atinden gitdi tâb
- 422 Gülsitân-ı hüsnine bād-ı hazân
İtdi anı kim bahada mihr ü cân
- 423 Ol nihâl-i tâzenîñ bād-ı gurûr
Âb-ı rûy-ı hüsnine virdi fütûr
- 424 Şâh-ı nahl-i kibriñ ey sâhib-kerem
Hâşılı aşûbdır her dem nidem

19a

- 425 425 Pes görür kesf-i husufî gâh gâh
Hüsne mağrûr olduğıçün mîhr ü mâh

Hikâyet

- 426 İy cihân fikrinde cüst-i hüş-mend
Ve'y mezağın eyleyen şeb-i reng ü kând
- 427 Mû-şikâf-ı meki-i destân-ı hîyel
Tâbi^c-i nefis-i hevâ tûl-ı emel
- 428 Ğafil olma nişdir nûş-i cihân
Kö bu sevdâyı ki sūdîdir ziyân
- 429 Dehre aldanma ki oynar lûb-ı reng
Şüretâ şulh eyler ü ma^cnı de cenk
- 430 430 Gerçi gözler gözleriñ sevdâsı ser
Nâkd-ı cömriñe ziyândır bî-haber
- 431 Nâkd-ı cömriñ gevherin itdiñ hebâ
Cem^c kıldın sengi bî-kadr hebâ
- 432 Kö bu fikri kim degil rây-ı dürüst
Dide-i aqla görünür saht-ı süst
- 433 cÂkıbet fikr itmeyen âdem degil
Rây-ı cālî süst-dürür muhkem degül
- 434 Çeşm-i zâhirine yokdır i^ctibâr
Bâtın-ı şâfî gerekdür hüş-yâr
- 435 435 Merd-i uhre-bîn olur şâhib-nazar
Âna irmez çeşm zâhir-bîn har
- 436 cÂkıl oldır kim ola rây-ı kavî
Kılmaya şüretde ola ma^cnevî

19b

- 437 Merdüm ol-durır kım ola hürde-bîn
Dikkatine çeşm-i ʿaql ola qarîn
- 438 Nakş-ı şuretdir tılısm-ı cism-i bend
Genc-i maʿnîdir murâd ey hûş-mend

Hikâyet

- 439 Dürbînem diyü güncüşk-i hezâr
Lâf ururdu kerkes-i murdâr-ı hâr
- 440 440 Dikkatüñi görelim eyle nazar
Dâʿviye maʿnî gerek yaʿnî hûner
- 441 Did i güncüşk ey harîf-ı lâf-zen
Kıl u kâli ko getür var ise fen
- 442 Kerkes ıstıdı çü güncişkün sözün
Cemʿ kıldı ʿibretile kendüzün
- 443 Dikkatile eyledi çünkim nigâh
Oldı maʿlûm-ı revân yekdür râh
- 444 Cîfe cinsinden harîş cîfe-hvân
Bir arada gördi kim bir loğma var
- 445 445 Did i güncüşk eyit kim gördüñ yakîn
Vaşfın eyle görelim ey dūr-bîn
- 446 Did i kim bir loğma vardır muhtaşar
Baʿd-zân kaşdına açdı bâl ü per
- 447 Hasretile kaldı güncüşk anda süst
Kım buna vaktin olur bu şahs-i cüst
- 448 Herkes irdi loğmaya çün irdi henk
Dâne-i dâmına düşdi kaldı teng

20a

449 İrdi ardınca çü gürcüşk-i za'îf
Gördi kim şayd olmuş ol çabuk harîf

450 450 Hande idüp didi kim iy hurde-dân
Dikkâtinden aşşı yok ancak ziyân

451 Aşşına ol dikkate ıkdâmından
Dâne fark itmeyince dâmdan

452 Tâmi' andan bî-haberdirir meger
Niçeye aşşidan irer çok zarar

453 'Âkîbet-i endîş ola nâkıl-dırır
Bî-te'emmül sehv iden câhil-dirir

Nasîhat

454 Fâş itme râzın ey hûş-mend
Gûş itme râzın hûşdır gûş-mend

455 455 Gizleyen râzi peşimân olmadı
Didüğü sözden perişân olmadı

456 Râz-dâr olur egerçi yâre yâr
Saña düşdi az degildir âzdâr

457 Sırrı bî-nâdândır ol kim gayradır
Bad-zân ider kim olma perdedir

458 Çünkü kendü sırrına mahrem degil
Pes anı fâş itme gayra gam degil

459 Kâf'r-ı dildir sırrı cânın menzili
Âna mahrem eyleme gayrı dil

460 460 Çâh-ı bahtında sühandır dîv bend
Bulmasun nâ-geh gûşâd ey hûş-mend

461 Gaflet ile çün bulur râh-ı zevâl
Gözine irmez hezerân pîr-i zâl

20b

- 462 'Aql meydânına ur vaqt-i 'amel
Tâ kıyâmet naqd olmaya dağal
- 463 Şehrdır cism-i beşer ber nîk ü bed
Cân-dırır sulţn destûr-ı haved
- 464 Ger hod-ı destûr destûr ile kâr
İşlenürse şahs olmaz şerm-sâr
- 465 465 İtdi genci-i gayra teslîm ey püser
Lîk râzın itmedi şâhıb-nazar
- 466 Rahş-ı serkeşdir sūhan ey şehsuvâr
Koma destînden 'inânın zinhâr
- 467 Ger elünden nâ-gehân bula reha
Yine kayd itmek muhal-i 'aql ola
- 468 Ger dilerseñ olmayasın müttehem
Nâzır olğıl vaqtüne ey muhterem
- 469 Gevher-i nâ-süftedir râz-ı derûn
Hor olur hâr-mühreden düşe birûn
- 470 470 'Âkılsañ kaç' it ey bahtiyâr
Ol zebânî kim degil-dirir âz-dâr
- 471 Gerçi âdemde karar olur sehun
Bî-teemmül 'ayb u naqs olur 'alûn
- 472 Kıl u kâli ko ki olasın el-hâl
Hâl ehli olunmaz kıl ile kâl

21a

Hikayet

- 473 Mısr şehrinde işitdim bir fakır
Şamit olmuş niçe müddet gūşe-gır
- 474 Mu^ctekid pır ü cūvān cūd ü sipāh
Yüz sürer dergāhına bī-gāh gāh
- 475 475 Kible-i erbāb-ı hācet dergehi
Tāc-ı ser serverlere hāk-i rehi
- 476 Kutb-var ol sākın-ı seyyāre var
Tolanur gerdende hāk-ı bī-şümār
- 477 Dest-būsın ı taleb eyler cihān
Maḳdeminde cān virür herkes revān
- 478 Gördi baḫtiyār-ı bāver pır-kār
Destine iḳbāl-ı izzet yār-ı gār
- 479 itdi bu fikri zāmīrinde tamām
Kim dahı yek oluram dırsem kelām
- 480 480 Ger bu ʿaḳıl ıla geçer ʿömrüm hamūş
Kim ne bilür bende ne var aḳl ı hūş
- 481 Çün götürdi perdesi keşf-i revān
Rāst āheng-ı sūḫanda düzdi sān
- 482 Gūş itdi sözini pır ü cūvān
Anda eyle bildiler ki oldur hemān
- 483 Baʿd-zān ı kār-ı nıẓām oldı tebāh
Kālmadı zevḳ-ı huzūr-ı izz ü cāh
- 484 Pır-ı nāçār ihtiyār itdi sefer
Yazdı bāb-ı şavmaʿa üzre meger
- 485 485 Kendizām şandım hōş-avāz ey pūser
Nā-hōş ımiş oldı halka derd-i ser

21b

- 486 ʿĀqılısañ heyʿetiñ itme hebā
Câhılıseñ olma bî-serm ü hayā
- 487 Bî-teʿemmü olmağıl küffāra dem
Çekmeyesin tā ki ol demde nʾidem
- 488 Gerçi nâṭıkdır beşer hayvān ḥamūş
Kim der andan merd-i bî-perhîz-hūş
- 489 Yâ kelāmıñ saʿy it ola şavāb
Yâ ḥamūş ol nite kim olur devāb

Hikâyet

- 490 490 Âfitâb-ı burc-ı ʿirfâr bâyezîd
Ol ki gördi naʾrâ-i hel min mezid
- 491 Şahs güyâ olmağa ḥayli kemâl
Lâzım mıdır didi ol nigû-ḥişâl
- 492 Lîk ḥamūş olmağa anda ziyād
Maʿrifet gerek-dirir ey ḥoş-nihād
- 493 Ḥamūş olmak batını rûşen ider
Ḥâr-ı cehli ʿilmile güşân ider
- 494 Şeyʾallâh-i bâṭın-ı ḥamūşdan
Kim degil ḥâlî şafâ vü cūşdan
- 495 495 Çünki ḥamūşdan ola cemʿi ḥavâş
ʿAkl anıñ itmez şafâsını kıyās
- 496 Nuṭkdır râz-ı derûn-ı âşikâr
Nuṭk-dırır eyleyen Mansûr-ı dâr
- 497 Nuṭk eyler ṭutiʿi ey ḥoş-nefes
Nite kim bûlbûl gıriftâr-ı kafes

22a

- 498 Hâmuş olmak da fazîlet çok-dırır
Lîk şahsa ol liyâkat yok-dırır

Makâlât-ı Mev'îze

- 499 Ey muhâbbet meclisinde lâf-zen
Kâli kı kim ehl-i hâlîndir bu ten

- 500 500 Hâle tebdîl olmayınca kı l ü kâl
Keşf olmaz vecd ü zevk ehl-i hâl

- 501 Hâlet-i 'aşk-ı hayâlât-ı hîred
Cem' olmaz azâzel tâ-be-ebed

- 502 Hâl-i ma'nî kâl-i şüretdir mecâz
Şüreti kı ki ola keşf ehl-i râz

- 503 Gerçi birdir sûret-i ma'nî de zât
Muhtelifdir lîk envâ'î şîfât

- 504 Çeşm-i cânâ kuhl ü ya'nî rûşenâ
Virmeyince tâhir olmaz câzîmâ

- 505 505 Çünkü şüretde kılasın ehl-i kâl
Hâl-i ma'nî itmeye 'arz-ı cemâl

- 506 Nef' itmez 'ilm olmasa 'amel
Ağzı tatlı eylemez nâm-ı 'asel

- 507 Nakd-i kalb olsa zer-endüd ey püser
Nef' itmez bâtinına vech-i zer

- 508 Her gönülde iki ola gıl u garaż
Hastedir cânı derûn-ı pür-maraz

- 509 Her kimîñ gönli şafâdır cân-ı pāk
Kîmyâ olur nazar eylemse hāk

22b

- 510 510 Hâliş ol kim hâşıl ola ittişâl
Nûr u zûlmet ictima^cidir muhâl
- 511 Ğayrıdan halvet serâ-yı cân bû
Kim tecelli eyleye envâr-ı hû
- 512 Dost dîrseñ ğayra itme iltifât
Tâlibine zâtının budur şifât
- 513 Ğâfil olma imtihañundan anuñ
Pây-mâl it yoluña can u teniñ
- 514 Cehd eyle koma neylinden eser
Varlığına çünki yoklıktır mağarr
- 515 515 Hvâb-ı ğafletden uyar cân u dili
Kim hakikat ola cânıñ menzili
- 516 Her dü âlem varlığında ihtirâz
İt ki arz ola cemâli bî-niyâz
- 517 İmtihañ-ı dostdan ey muhterem
Hâzır ol kim olmayasın müttehem

Hıkâyet

- 518 Varıdı bir aşık-ı şûrîde-hâl
Cüst ü cûda hâk-i râh-ı pây-mâl
- 519 Rûz u şeb kûyında maîlubuñ devañ
Olmışıdı her yaña eşk-i revân
- 520 520 Çehr-i gird-âlûd idi dîde pür-âb
Rûz u şeb giryân idi bî-hurd u hvâb
- 521 Çünki âgâh oldu hâlinde habîb
Geldi bir dûn ki ola derdine tabîb

23a

- 522 Gördi kim ol 'aşık-ı pür-şür u şer
Ağlayu uyğuya varmış bî-haber
- 523 Yazdı bir ruḡ'a revân ol dil-sitân
Başı ucında ḡodı oldı revân
- 524 Çün uyandı uyğudan ol müstemend
Aldı gördi ruḡ'a'ı ol derd-mend
- 525 525 Tâlib-i dünyâ isen ol tîz ü ter
Halk-veş cem'e eyle sen de sîm ü zer
- 526 'Âbid isen giceler tâ'atda ol
Ola ki eyleye ol ma'bûd ḡabûl
- 527 'Âşık isen 'aşık olmaz ḡvâbda
Çün uyursın ḡâmsın bu bâbda
- 528 Gündüz ehl-i 'aşk kâr-ı zâr olur
Her gice yıldız gibi bî-dâr olur
- 529 'Âşıkın ḡvâbı olur ḡvâb-ı ecel
Andan artık ḡvâb ehlidir daḡal
- 530 530 'Aşka sen kim serserî urduñ ḡadem
Serseri kâr ehlidir ehl-i nîdem
- 531 Bû'l-hevesdir ehl-i ḡired ḡvâb olan
'Aşḡ da'vasında ma'nîsi yalân
- 532 'Aşḡ ehli derdini 'aşık bilür
Şiddik ihlâsı yine şâdik bilür
- 533 'Aşḡ derdinde çün âḡâh olasın
Hâl-i ḡâlin nîdüğünü bilesin
- 534 Yohsa bu 'aşḡda şâfa bulmayasın
Meclîs-i 'aşḡda vefâ bulmayasın

23b

- 535 535 Kıl ü kâli terk eyle ey fetâ
Tâki hâl 'aşka ola reh-nümâ

Hikâyet

- 536 Pâdişâh-ı 'aşr-ı ma'humûd-ı cihân
Bâm-ı kâşrında tûrurken nâ-gehân
- 537 Gördi bir güdek urur bir pîre let
Merhametden didi şâh-ı ma'cilet
- 538 Kim ne cürm içün idersin ey püser
Pîr-i miskîne ta'addi vir haber
- 539 Ol püser didi ki ey hüsrev-nejâd
Zâtın olsun mesned-i devletde şâd
- 540 540 'Âşık-ıñ ven dir baña bu nâ-bekâr
Da'vi 'aşkım ider leyl ü nehâr
- 541 Bu gün üç gündür ki benden bî-haber
Kendü sevdâsında şerm itmez meger
- 542 Ne beni âñdı ne itdi cüst ü cû
Hoş degil bî-hûde olmak güft ü gû
- 543 'Aşık olan böyle mi itmek gerek
Râh-ı 'aşka böyle mi gitmek gerek
- 544 Ger rızâ-yı dost olmazsa taleb
'Âşıkım demek olur 'ayb u 'aceb
- 545 545 Âdemîde gerçi şabr olur kemâl
Lîk 'aşk u şevk ehline ma'hâl
- 546 Gûş idicek didi şâh-ı tâc-ver
Her ne kim itseñ sezâdır ey piser

24a

- 547 ʿAşıkā şabr ü karâr emr-i muḥāl
 Ṭālīb ü fârig sezâ-yı gûş-mâl

Hikâyet

- 548 Hüsrev ü âfâk-ı sultân-ı cihân
 Şâh-ı sencer yaʿnî dârâ-yı zamân
- 549 Eyledi yağma serâ-yı ḥâşını
 Kim bile her bendeniñ iḥlâşını
- 550 550 Oldılar meşğul cemʿi niʿmete
 Kimse olmadı muḳayyed ḥidmete
- 551 Varıdı bir bende-i ʿâlî güher
 İrmadı sultân cemâlinden naẓar
- 552 Mâl ü genc ü niʿmete ol pâk-ı zât
 İtmedi sultânı koyup iltifât
- 553 Didiler kim niçün itmezsın taleb
 Hâzırken gevher ü sîm ü zeheb
- 554 Didî ol ehl-i saʿâdet ʿâşıkâr
 Ṭālīb-ı didâredir dünyâ-nişâr
- 555 555 Şeh beñzi himmetin ol bendeniñ
 Didî naḳdî naḳd-ı gencînem seniñ
- 556 Uzađup el tutdı engüşt-i şehi
 Kim dü ʿâlemden müberrâdır gehi
- 557 Ğayrı şeh ger olsa maḳşûdı gedâ
 İtmesün ḥâcet revâ hergiz revâ

25a

Maḳalat-ı Mev'îze

- 558 Kısveṭ-i fakr-ı fakîr ey pâk-i cân
Oldı reşk-i atlas-ı çarḥ ey cûvân
- 559 Tâc-ı dervîşâne-i merd-i fakîr
Şad külâh-ı hüsrevî kıldı ḥakîr
- 560 560 Şâd ol ey jinde-pûş-ı zinde dîl
Himmetiñden genc ü qarundır ḥacıl
- 561 Muştafanıñ fahrıdır fakr ey fakîr
Nı'met anuñ hem beşîr ü hem nazîr
- 562 Rehrevân-ı fakr oldı ey melek
Pây-i tâb-ı atlas-ı çarḥ-ı felek
- 563 Fakr iksîr-i ceseddîr cism ü cân
Fakrdan olur zer-i ḥâliş revân
- 564 'Aqla olmadı 'ayân esrâr-ı fakr
Mâverâ-yı kişver-i bâzâr-ı fakr
- 565 565 Gerçi şüretde gedâ-yı çâhdır
Lîk ma'nî kişverinde şâhdır
- 566 Genc-i lâ-yefnâ ḳanâ'at kenzidir
Hûb fehmiñ ehl-i mâ'nî remzidir
- 567 Evliyâ vü enbiyâya ihtiyâr
Fahr oldı fakr ey şadr-ı kîbâr
- 568 Fakr-ı sîmurg-dırır bî-pâk ü bîm
Ḳulle'-i kâf-ı ḳanâ'atde mukîm
- 569 İste şeh-bâz-ı ḳanâ'atde şîkâr
Her dü-'âlem şaydı ola âşîkâr
- 570 570 Bâṭını pür-nûr-ı ihvân-ı şafâ
Şâfdır âyine gibi zâhîrâ

25b

- 571 Şābir olan fakr-ı fāka rencine
Mālīk ola iki ʿālem gencine
- 572 Fakr yolunda olan sābit kadem
Zākır olmadı çekmedi hergiz nidem
- 573 Şādık ol ey tālib-i fakr-ı fenā
Tā ki ola reh-nūmā şıdk u şafā
- 574 Tālib-i şādık bulur maḳşūda rāh
Şādık olana virir kāmı ilāh
- 575 575 Her kimin kim sıdk olmış rāh-ber
Ol yemiştir şah elinden bār-ber
- Hikāyet
- 576 Şöyle naḳl itdi tarikat-i sālīkī
Şāhib-i sırr genc-i maʿnī mālīkī
- 577 Çın-seher bir pīre ki der vire ger
Vardı bir kapuya ide fetḥ-i cer
- 578 Şeyʿallāh-i didi vü itdi duʿā
ʿĀdetidir nile kim sāyır gedā
- 579 Çıkdı bir şahş ol kapudan cüst ü tīz
Didi bu dervīşe ey pīr-i ʿazīz
- 580 580 Nesne yokdır bu kapuda turmağıl
İşidicek oldı pūr-azürde-dil
- 581 Didi kimindir bu bāb-ı bī-kerem
Kim virilmez nān u menḳūr u direm
- 582 Şahş didi pīre ey pīr-i leʿīm
Kō ḥatāyı kim budur bāb-ı kerīm

26a

- 583 Bu kapudandır kamuya feh-i bâb
Bu kapudan bahş olur hayr u şavâb
- 584 Pîr nâ-gâh içerü kıldı nazar
Gördi bir mescid yanar şem^ci şehir
- 585 585 Na^cra urdı vü didi pîr-i hîred
Hâşallâh-ı kim gönilem şıfır-ı yed
- 586 Gerçi ol dem çok gedâ-yı dîr-i der
Bu kapudan hayf ola itsem güzër
- 587 Sâkın oldı anda bir yıl pîr-i râh
Şıdk u ihlâs-ı derûn pür-derd ü âh
- 588 Ba^cd-zân kim irdi mevt-i cân-sitân
Hâletî nez^cinde didi şâd-mân
- 589 Hâmdüllâhî kim murâda ırmışem
Anı kim cânım dilerdi görmişem
- 590 590 Şıdk çün kim şem^c-vâr oldı delîl
Âkıbet maşşûda iletdi sebîl
- 591 Şey'allâhı idem şıdk u şafâ
Kim senûn ile olur hâcet revâ
- 592 Olmadı şıdkı olan muhtâc-ı halk
Ger kaba ehli ola yâ ehl-i dalk
- 593 Ger dilerseñ hâcetîñ ola revâ
Şıdkı ey dervîş iden gül pîşvâ
- Makâlât-ı Mev^cîze
- 594 Ey harîş-ı peşşe-i zîbâ-perest
Bâde-i hırş u hevâdan denk-mest

26b

- 595 595 Tîre tâb^cu teng-i dîl bî-hûde-kâr
Tabî^c tû-ı emel bî-şerm ü ^câr
- 596 Rûz u şeb endîşe³i mâl ü menâl
Hile vü tezvîr ü cenk ü kıl ü kâl
- 597 Fıkr-i dünyâda kavi çâlâk u cüst
Âhîret endîşesinde saht u süst
- 598 Pây-mâl-i hırş hem pervâz-ı rû
Sîm ü zer endîşesinde zerd-rû
- 599 Bî-tefekkûre şugl u hurd h'âbdan
^cîbret almaz rihlet-i aşhâbdan
- 600 600 ^cömr-i nakdi kîsesinde her nefes
Harc olur gâfil-dirir nefis-i ehas
- 601 Şöyle virmişdir bu gün nefis-i gurûr
Kim eğilmez halet-i ferdâ-yı gür
- 602 Tût ki cem^c itdiñ cihân gencin tamâm
Aşşı ne koyup gidersin bî-gümân
- 603 Devlet-i dünyâ kîmi itdi ferah
Ki âhîretde görmedi derd-i terah
- 604 Sen meger dîvânesin ey bî-haber
K'eylemezszen dehr kahrından hâzer
- 605 605 Kim yidi bu kahr h'vânından ni^câm
K'olmadı her loğması âlûde hem
- 606 Bu fenâ milkinde kim yokdır qarâr
Ne cihân kalur ne ehl-i pâydar
- 607 Tût ki yapıdın kaşr-ı ^câlî³i ferâh
Teng olur yiriñ ne aşşı âña kâh

27a

- 608 Zîre sürmekdedir ey nigû-nihâd
Oldı pinhân yûşe-i hûsrev-nezâd
- 609 Hâk-i huşt-dâr-ı dervîş ü gedâ
Hâl-i dârâb-zamândır zâhirâ
- 610 610 Senden ilerü olandan ʿibret al
Kim ecel saña dahı vîrmez maḥal
- 611 Andan öndin kim dîn ile er-raḥîl
Reh-revân hâzır it zâd-ı sebîl
- Hikâyet
- 612 Nâ-gehân bir zâhid-i rûşen-nazar
Gördi bir yırde yatur bir huşt-zar
- 613 Aldı huştı şâd hûş handân-rû
Geldi ḥalvetgâhına bî güft ü gü
- 614 Hâtırında kılmadı hakḫ ıla râz
Unudıldı zıkr ü tesbîḥ ü namâz
- 615 615 Bîtesi çekdim cefâ-yı rûzgâr
Didi şimden soñra devlet pâydar
- 616 Şöyle töldi bātını sevdâ-yı huşt
Ne düzaḥ fikrine geldi ne be-ḥişt
- 617 Nice bir zerr ide miḥnet cânıma
Devr-i gerdün gire her dem kanıma
- 618 Kimseye ayrık niçün muḥtâc olam
Niʿmetim hâzır niçün ben ac olam
- 619 Şavmaʿa gencinde niçün teng-i dil
Oturam bî-ḥânümân tenhâ muḫîl

27a

- 620 620 Dosta niçün düzem büstân-serâ
Bûlbûl-ı muhlîş ola destân-serâ
- 621 Niçe olam köhne-püş u hâr u zâr
Câme-i dîbâ idinem zer-nigâr
- 622 Ol gün ol gıce hayâl-i nâ-şavâb
Şol kadar kıldı ki kıldı hurd-i h'vâb
- 623 Şubh dem mestâne ser-deng-i hayâl
Râh-ı şahrâ tutdı merd-i hoş-hışâl
- 624 Reh-nüverde gördi kim bir huşt-ger
Hâk-girdi eylemiş gül-huşt ider
- 625 625 Üstühân püşide vü âlûde gird
Gördi andan 'ibret aldı pîr-merd
- 626 Kendüzine didi ey kûteh nazar
Râh-ı zen oldı saña bir huşt-i zer
- 627 Nefse gösterdi hayâl-i mekr-i rîv
Yoldan iletdi seni vesvâs-ı dîv
- 628 Huşt-ı zerden aşşı yokdır virme dil
Bunı fikr it kim olursın huşt-ı gîl
- 629 Şöyle şanma kim bu huşt-ı tāmî'î
Kim ola bir huşt-ı zerden kânî'î
- 630 630 Şahş gözler gerçi genc ü mülk ü māl
Dest-i devrân 'ömrin eyler târ-mâr
- 631 Hâk bir huşt-ı zer ü bir nefis-i dün
Ey bürâder olma meftûn u zebûn
- 632 Meyli dünyâda olan miñnetdedir
Terk iden azâde-cân rahâtdadır

28a

633 Fıkr-ı dünyâ bâr-ı mîhnet ayn derd ile
Fâriğ olmayınca varmaz menzîle

634 Çün geçe her nev'ile 'ömr ey cûvân
Hôşdır ol ki sebûk bâr ola revân

Hikâyet

635 635 Bîr seher gep şible'i şâhib-nazar
Seyr iderken irdi bir deyre meger

636 Gördi ehl-i küfr pür-şûr u şegab
Her birinde zîynet-i sîm ü zeheb

637 Kimi zerrîn put öninde kıble vâ
Yüzün urup kıble eyler zâr u zâr

638 Kimisi zerrîn-i şâlîbe karşı cân
Virüp itmiş 'aql-ı dîn dil-i revân

639 Bunları itdi temâşa bir zamân
Gördi fâriğ arada bir nev cûvân

640 640 Didî şiblî âna kim bî-kâr er
Ne bütîñ var ne şalîb ü sîm ü zer

641 Didî bunlardan niçün tıtdıñ kenâr
Eylediñ cây-ı ferağatde qarâr

642 Didî sîm ü zer gerek kim âc idem
Yâ şalîb ola müyesser yâ şanem

643 Yoh-dırır destimde naqd-i sîm ü zer
Müflisâne eylesem ola nazar

644 Didî şiblî şükr it ey teng-i dest
Naqd-i fakrûñ var degülsin büt-perest

28b

645 645 Fakr-ı büt-den büt peresti dūr ıder
Mü'minĩn nārın ser-â-ser nūr ıder

646 Âdemi 'ısyân ıder olsa ğanĩ
Sĩm ü zerden şarılur kibr ü meni

647 Tavk-ı zerrĩn şahş ı gerden-keş ıder
Meskenini püte-veş ateş ıder

Hikâyet

648 Varıdı bir şeyh ğâyet nâm-dâr
Zühd ü 'ilm ile ferĩd-i rûz-gâr

649 Bĩn mürĩdi var ıdı şahib-kemâl
Her biri 'ilm ile ehl-i vecd ü hâl

650 650 Kendü 'aşrında bulınmazdı nazĩr
Şöhre-i âfâk ıdı şeyh-i kebĩr

651 Ol zamân peygamberine ğird-gâr
Şöyle emr itti ki tür ol şehsuvâr

652 Terk-i dünyâ itmeyince ol fuzûl
Zühd ü 'ilmin kılmazam andan kabûl

653 Hûbb-ı dünyâ meskeni dildir harâb
Genc-i haqdan olmaz ña fetḥ-ı bâb

654 Şad-cehât olur ise 'ilm ü 'amel
Düzaḥ olur ehl-i dünyaya maḥal

655 655 Her iki dünyâ dostdır ey pâk-ı dĩn
Düşmeni Haq dostdârıdır yaḫĩn

656 Topdolu 'ilm olsa birün ü derün
Hûbb-ı dünyâ düzaḥadır reh-nümün

29a

Maḳālāt-ı Mev'ize

- 657 Ey ecelden gâfil-i mağrūr u cāh
Hādımü'l-lezzâtı fikr it gāh gāh
- 658 Ger şükūh ile olursañ er düvān
Merg-i bī-bāk ıricek virmez amān
- 659 Çarḫa ırgürseñ yapup kaşr u serā
‘Aḳıbet yırıñ olur tahtü's-şerā
- 660 660 Tāc-ı ḫurşid olsa ger taht āsümān
Ḳaf-tā-kaf olsa maḫkumīñ cihān
- 661 Derd-i merg irdikde bulunmaz devā
Hāşılīñ olmaz meger bād-i hevā
- 662 Kımseye virmez amān mīr-i eccl
Ger fakīr olsa vü ger mīr-i eccl
- 663 Sen kaçarsın mergden ey bī-ḫaber
Līk ‘ömrüñ āña istikbāl ider
- 664 Tīr-i şayyād-ı ecelden mürğ-ı cān
Ġayrı mümküñdür taleb itmek cihān
- 665 665 Heft-ı çarḫı fl'ı meşel üstīñ sıper
Ḳaşd idicek tīr-i merg eyler gūzer
- 666 Ger tenūñde tahta olsa lās lās
Merd-i tığ mergden bulmaz ḫalās
- 667 Şarşar-ı ḳahr eccl der kūh gūn
K'āh eyler gāh cısmı kūh gūn
- 668 Dünyādan ‘uḳbāye ey merd-i rāz
Bir nefesdir şanımağıl tūl u dırāz

29b

669 'Aql itmez māl u 'ömre i'timād
Māldır āb-revān u 'ömr-bād

670 670 Sāl-i 'ömri tūtalım ola hezār
Mevte varır bī-gūmān encām-ı kār

Hikāyet

671 Mūrg-i kōknūsdır 'aceb mūrg ey fetā
Kışver-i Hindu sītāndır āña cā

672 Bū'l 'aceb minḳārı var anuñ dırāz
Ḳurb-ı şad-surāḥ minḳārında var

673 Gösterir kim 'aşık olan rāstdan
Ni gibi avāza her surāḥdan

674 'ilm-i edvārı vū musīḳi ki var
Feyselafandan tūtubdır yādigār

675 675 Rāst her surāḥdan bir dürlü sāz
Gösterir kim keşf ider yüz dürlü rāz

676 'Aqlu cān ḥayrān olur avāzına
Vahş-ı ṭayr ahenk iderler sāzına

677 Cūft yārı yok cihānda ferd-i ṭāḳ
Bī-ḡam u ferzend bī dāḡ u firāḳ

678 Sāl-i 'ömriniñ olur ḳurb-ı hezār
Olma ki vāḳtini bilür āşikār

679 Çün ḥayatından ümİdin ḳat^c ider
Hime-i bī-ḥadd ü bī-'ad cem^c ider

680 680 Olur ol oṭun içinde bī-ḳarār
Nāle vū feryād eyler zār zār

30a

- 681 Sûzıla ol nağmeden ol derd-mend
Nâlesini gûş ıder ol müstemend
- 682 Cânına te'sîr ıder endûh-ı merg
Derdile dıtrrer teni mânend-ı berg
- 683 Gûlgûl-ı feryâdına perrendeler
Çem^c olurlar nite kim derbendeler
- 684 Sûzıla çün âh ıder endûh-nâk
Kim işiden cñver olur helâk
- 685 685 Pes 'aceb gün olur ol günü anuñ
Ateş urur 'âleme sûzı anuñ
- 686 Âhır-ı 'ömri ırer çün biñ deme
Çarka varır cânı deryâ-yı gama
- 687 Biri birine kanatların kaçar
Kudretile her kanaddan od çıkar
- 688 Tutuşur koñnûs yanar hîme tamâm
Hıred hâkister olur çün hümâm
- 689 Hâk te'âlâ kudretile nâ-gehân
Aradan koñnûs beçe olur 'ayân
- 690 690 Kim işitdi bunı kim görmiş-dirir
K'oda yanmış mürge beçe-dirir
- 691 Hıkmetine anuñ ırışmez 'uqûl
Her ne kim ol diler ise işler ol
- 692 Sen dalı koñnûs gibi sâl-i hezâr
'ömr sürseñ mevt ırer encâm-ı kâr
- 693 Şöyle bil kim ıricek vâkt-i ecel
Aşşı itmez cidd ü cehd ile hıyel

30b

Hikâyet

- 694 Hâlet-i dünyâ 'aceb hâlet dirir
Ki âhîri her vuşlatıñ fûrkat-dırır
- 695 695 Her ne cem'ıyyet ki düzer rûzgâr
'Âkîbet mecmu'ın eyler târ-mâr
- 696 Cem'eyledügi 'anâşır yek-be-yek
Gördi şöyle tığıdır devr-i felek
- 697 Gerçi hoşdur rûzgâr-ı vaşl u yâr
Âhîri hicrân olur bî ihtiyâr
- 698 Düzmedi hergiz felek bir encümân
Kim ola anuñ şebâtı cûz-be-reyn
- 699 Bûlbül-i gül gerçi bulur ictima'
Bu çemende âhîr eyler ınkıta'
- 700 700 Gonçe cem'ı hâzır itmişken revân
Gül gibi eyler perâkende zamân
- 701 Defter-i mecmû'ına evrâk-ı gül
Cûz-be-cû olur ne denlû olsa gül
- 702 Ey 'anâdıl olma mağrûr-ı sâl
Devr-i vaşl-ı gül-dirir h'vâb-ı hayâl
- 703 Cem'ider hırmende dâne bî-şümâr
Devr eyler habbe habbe târ-mâr
- 704 Nâfe-i müşg-i Hîtâ ahû-yı Çîn
Ayrılıkdandır ciger hûn ey 'azîz
- 705 705 Gerçi kim eyler vücûdın küllî nâr
Tığıdır cem'ıyyetini rûz-gâr

31a

- 706 Yiller ile zevk-ı vaşl-ı ictima^c
Eşk-veş gözden çıkarır rûzgâr
- 707 Yâr isterseñ özüne yâr ol
özüne çekme melâl olma melûl
- 708 Yed dirir cân-ı muhabbe zaḥm-ı tîg
Sevdüğinden ayru düşmekden dirîg
- 709 İtme zînhâr ârzü-yı ittîşâl
Ki olmayasın müptelâ-yı infî^câl
- 710 710 Her iki bulur vaşl-ı yâr-ı nâzenîn
Âhır olur ḥüzn-i fûrkatde ḥâzîn
- Hikâyet
- 711 Ehl-i dillerden bir ehl-i dil meger
Sâlik-i râh-ı yakîn şâhib-naẓar
- 712 Ḥürde-bîn ü nûktedân virmez be-gû
Geşt iderken sû-be-sû-yı gûy-gû
- 713 Gördi bir ḥayyât-ı ḥûn ol merd-i pâk
Pâre-i kir pası itdi çâk-çâk
- 714 Şöyle feryâd itdi ol bir pâre bîz
Ayrulıktan kim işitdi bu ʿazîz
- 715 715 Gırye eyle didi merd-i ihtiyâr
Olduğı'çün cem^c bir kaç gün dutar
- 716 Şöyle eyler ayrulıktan ol figân
Ey dirîgâ n'ola ḥâl-i cism-i cân
- 717 Sen kıyâs it benden ey merd-i ḥudâ
Şol demî kim ola cân tenden cûdâ

31b

- 718 Oldı bir müddet tez-i cân aşınā
Çār u nâçār olısarlardır cūdā
- 719 Ey cihān devrĩñ ʿaceb devr-i ġarīb
Turfe ʿadet ʿadetĩñ fıʿl-i ġarīb
- 720 720 Baħr sende telh ʿıab ʿıuṣk-i leb
Der ciger sūrāħdan dıl pūr-taʿab
- 721 Ĥākı senden tıre ʿıabı ʿ ġam-zede
Ebr-i ġıryān felek mātem zede
- 722 Kūh-ı ĥār apūṣ saħt-ı seng-i dıl
Āħır olur ṣıddetĩnden ĥāk-i ġıl
- 723 Senden ol mıṣdır felek bı-pā vū ser
Ĥāne-i encūm-dirir zıř ü zeber
- 724 Çeṣm-i aħter dögmese silāb-ı ĥūn
Olmazıdı rūy-ı ġerdūn lāle-ġūn
- 725 725 Yıller ile serv idersın ser-fırāz
Kāmet-i bālā-yı ĥōṣ ʿōmr-i dırāz
- 726 Çūn ıdırırsın havada ınfıʿāl
Ser-fırāz iken idersın pāy-māl
- 727 Senden oldı lāleye taġ-ı taʿab
Hem benefṣe senden oldı muṣṭarab
- 728 Ĥılķat-ı ṣaħṣ olsa ġer kūh-ı ġırān
Ġāħ eyler mıħnet-i devr-i zamān
- 729 Elfırāk-u elfırāk u el fıřāk
Vey bu derde hem fıřāk hem ıṣtıyāk

32a

Nasîhat

- 730 730 Ey ğarîķ-i ücce-i baķr-ı ğünâh
Gevher-i   mri oldu   şyânda tebâh
- 731 Şem  dir ki devr-i zilletden zarar
İrdi likin itmedin   andan h  zer
- 732 Dil-siyâh u m  -sepid   r  y-ı zerd
C  rm ile mir  at-ı c  n   l  de-gerd
- 733 P  y-ı bend peyk-i c  ndır ma  şiyet
Ma  şiyetden h  şıl olmaz ma  rifet
- 734 İdemez kat  ı men  zil ğ  h ğ  h
R  h-ı r  ha sedd olur k  h-ı ğ  n  h
- 735 735 H  zır ol kim zehr-i hel  hildir ğ  n  h
Tevbe tiry  kin İrer olma teb  h
- 736 Dest-i ğ  flet   şm-ı cana   ekdi nesl
Anu  n i   n feh  m idemezsin seb  l
- 737 H  b-ı ğ  fletden     bid  r olmadın  
M  st sevd  sın ki h  ş  r olmadın  
- 738 H  yf kim fevt oldu ev  t-ı   az  z
Kıymeti ğ  fletden olmadı tem  z
- 739 Gevher-i   mre bah  dır nak  d-ı c  n
Ger virile h  v  ce ola r  yeg  n
- 740 740 Pes bu resme gevher-i seng  n bah  
H  yf olmaya mı kim ola heb  
- 741 Şimdi bilinmez ki bu gevher nedir
Cevher-i candan mu  azzezdir nedir
- 742 Bizde h  şıl yok meger kim ol rah  m
Rah  met ile g  stere l  tf-ı   am  m

32b

- 743 El-vidā^c itdikde cisme pāk-i cān
Kim ola ālūde ḥāk-i ūstūḥvān
- 744 Ḥuṣṭi gör ol dem ki ola bālin-i şer
Cism-i bī-cān dīde bī-nūr u başar
- 745 745 Ey kerīm ü ey rahīm ü ey vedūd
Senden olur her vücūda feyz-ḥōd
- 746 Çün kalavuz bī-kes ü pūr ma^cşiyet
İt kim ol dem dir maḥāl-i merḥamet
- Hikāyet
- 747 Niçe müddet iki şahş-ı tünd-i ḥū
Birbiriyle oldı ḥaşm-i ceng-i cū
- 748 Çün kazādan birine irişdi mevt
Ġayrı mümkündür kazā olmağa fevt
- 749 Ol biri şād oldı ğāyet bir zamān
Uğradı kabrine bir gün nā-gehān
- 750 750 Düşmeni gördi kim olmuş ser-nigūn
Almış andan intikāmın dehr-i dūn
- 751 Mesken iken şadr-ı eyvān-ı serā
Gördi kim olmuş yiri taḥtū's-şerā
- 752 Geldi kabri üstine şadi-künān
Ḥande ile bu sözi didi revān
- 753 Ey ḥaşā ol dem ki bī-teşvīş ü bāk
Kala senden düşmenin ola helāk
- 754 Ba^cde düşmen dostı ile bir demī
^cömr-i cārīden bulur mı bir demī

33a

- 755 755 Anuñ için itmek olıcağ figân
Düşmeninden dinle kala bir zamân
- 756 Ba^cdezân ol kîne-sâz uzatdı dest
Tahta bendi kabrini itdi şikest
- 757 Bakdı gördi ol serir-i nahveti
Tâc-ı zerrîn gibi gitmiş devleti
- 758 Çeşm-i bî-nûr-i cesed bî-cân-ı pâk
Çehre-i pür-gerd ü kefen âlûde-hâk
- 759 Bâtıl olmuş kuvveti ^cazâ-yı süst
Üstühvân-ı post kılmış saht-best
- 760 760 Habs itmiş cismini zindân-ı gür
Olmış endâmı ^cazâb-ı mâr u mûr
- 761 Göricek ol hâlî ol dem bezm-i dîl
Âb-ı çeşmi hâk-ı gür itdi gil
- 762 Ol-geçen fi^cle peşimân-ı melûl
Oldı vü didi ki ey ehl-i ^cuķûl
- 763 Düşmen öldüğine olma şâd-mân
Kim size dahı ecel virmez amân
- 764 Çünkü işitdi bu sözi ihtiyâr
Didi kim ey şânî^c-i pervered-gâr
- 765 765 Ol zamânda kim kalavuz pây-mâl
Destgîr ol ey kerîm-ı zû'l-celâl
- Der münâcât-ı be-Hudâ
- 766 Ey haţâ-püş ^catâ-püş-i kadîm
Feyz-i tutfîn ^câm-ı in^câm-ı ^camîm

33b

- 767 Ğarķa-i deryā-yı faẓlĩndan cihān
Raḥmetĩn ḥvān-ı tufeyl-i ins ü cān
- 768 Rehnümā-yı gümreh varıdı cehl
Şa'eb ü düşvārı iden asān-ı sehl
- 769 Destgĩr-i pāy-māl i nefis-i şüm
Cāhile taḥtındadır faẓl-ı 'ulüm
- 770 770 Hırş ü cūdında 'ālem-ber ki gāh
Ādem ol ḥırmanda olmış dāne ḥāl
- 771 Bahr-ı feyzin ursa mevc-i bi girān
Kaṭresinden garķ olur her dü-cihān
- 772 Bende-i 'aşı kıılır cürm-i 'azīm
'Afv ider luṭf-ı ḥüdāvend-i qadīm
- 773 Bĩ-zevāl ü lā-yezāl ü lem-yezel
Zāt-ı pākine anuñ irmez ḥalel
- 774 Ey gūnahkār olma nevmĩd-i 'aṭā
Gerçi çün itdüm 'azīm cürm-i ḥaṭā
- 775 775 Ger cihān pür-ma'şiyet noķşān ola
Yā beşer ālūde-i 'işyān ola
- 776 Bĩ-nihāyet baḥrdır baḥr-ı kerem
Bes-dirir 'ālemde bir kaṭre-i nem
- 777 Ey mūnezzeh dāniş-i insāndan
Vey müberrā āfet-i noķşāndan
- 778 Faẓlĩn āşārını eyle rehnümün
Ki olmayavuz nefis-i gümrah zebūn
- 779 Merza-ı luṭfın nesīminden eşer
İrse ḥār-ı cürm eyler dād-ter

34a

- 780 780 Āb-ı rahmet ıricek nār-ı hacīm
Gülşen-i firdevs olur bāb-ı na'īm

Hikāyet

- 781 Sıdrede bir gece cibrīl-i emīn
Seyr ıderken şükrī rabbi'l-‘ālemīn
- 782 Güş itdi nā-gehān bī-iştibāh
Merhametden didi beng lebbeyk ilāh
- 783 Didi kankı bende-i muḳbil ‘aceb
Yād itdi ki didi lebbeyk-rab
- 784 Gerçı ma‘lūm degıldır kandadır
Bu ḳadar bildim ki ‘ālī bendedir
- 785 785 Diledi bu sırrı keşf ola ‘aceb
Bilmegiçün ba‘dezān itdi ṭaleb
- 786 Devr itdi heft-gerdūn-ı revān
Likin andan bulmadı nām u nişān
- 787 Ḳaldı ‘acız döndi geldi ḫāzrete
Garḳ oluban cānı baḫr-ı ḫayrete
- 788 Yine ırdı güşına lebbeyk ḫaḳ
Bāz-geşt itdi cihānı peyk-i ḫaḳ
- 789 Bulmadı aşār didi ey ḫūda
Anı bāna görmege ol rehnūmā
- 790 790 Ḫaḳ te‘ālā didi rūma ḳıl sefer
Deyr içinden göresin andan ḫaber
- 791 Peyk-i ḫāzret ırdı gördi aşıkār
Büt öninde secde eyler zār-zār

34b

- 792 Oldı hayrân cebre'îl ol hâline
Şad hurûşıla irişdi hâzrete
- 793 Dil uzatdı didi kim ey bî-niyâz
Bu ne hikmetdir bâna keşf eyle râz
- 794 Ol ki deyr içre bûte eyler hitâb
Sen virirsin âna lûtfundan cevâb
- 795 Hâk te'âlâ didi kim ey dil-siyâh
Ol ne olur lûtfum âna 'özü-hvâh
- 796 Gerçi bilmezlikden eyler ol haţâ
Lâkin lûtfım dilemez ki ola hebâ
- 797 Sırr-ı 'âşık her dü-'âlemden birün
'Âşıkın levhinde ebced kâf u nûn
- 798 'Âşıkâ 'âşık oldı baħr-ı ateşin
Ateş olmaz ateş ü ateş-nişin
- 799 Tâlib iseñ sen dahı ey merd-i bâk
Olma bî-derd olma âh-ı sûz-nâk
- 800 800 Eşg-i sîlâbını bu yolda revân
İt kim ol-dırır bu yolda armağân
- 801 Her kimin kim âh-ı sûzı derd-vâr
Ol-dırır bu yolda bilgili ihtiyâr
- 802 Âh kim olur sîne efkârdan
öte varır kûbbe-i edvârdan
- 803 Âh-ı derd âlûd-ı cân-ı dîlfikâr
Tuhfe-i ruḥânî-dirir âşikâr

35a

Hikāyet

- 804 Bir cūvān fevt eyledi haccı meger
Âh idüp dil-suhte-i yakdı ciger
- 805 805 Şöyle âh itdi cūvān ol derdile
Ki urdı ateş hırmeni cân u dile
- 806 Hâzır idî anda süfyān ol zamān
Güş idüp âhi didi kim ey hūvān
- 807 Çār haccın varsın olsun tamām
Baña vir ol âhi kim itdiñ selām
- 808 Ol cūvān didi āna ey pīr-kār
Ben kabūl itdim kılursāñ ihtiyār
- 809 Gice gördi uyğuda merd-menāb
Ki āna bu resme irer hağdan hitāb
- 810 810 Hōş ticāret eylediñ tüccār-vār
Südver maḥza meta^cin āşikār
- 811 Cümle-i hacca ol âh oldı sebeb
Eyledi maḥbūl faẓl-ı luṭf-ı rab
- 812 Derd-i âh anuñ kim ola hem-demi
Genc-i maḥşūda muḥārındır demi
- 813 Hem-demi derd olmayan dil mürdedir
Ateşi maḥz ise cân-efserdedir
- 814 İki cāndan tālib cānānesin
İştiyākı şem^cine pervānesin
- 815 815 Kādadır deyü idersin cüst ü cū
Arzūsından kılursın güft ü gū
- 816 Bī-mekāndır her mekân ansız degil
Bī-nişāndır her nişān ansız degil

35b

- 817 Zâhîr ü bâtındır andan hem-tehî
Yürüyü varmak değil insân dehî
- 818 Heft-seyyâre cihânı geşt ider
Lâkin andan kâdâdır bilmez eğer
- 819 Cüst ü cüyunda felek bî-pâ vü ser
Âfitâb olmuş gedâ-yı derbeder
- 820 820 Germ ateşler anı eyler taleb
Âb-ı cüst ü cüyunda anıñ her rûz u şeb
- 821 Hâk olmuşdır bu yolda pâ-y-mâl
Anuñ içün bâd-ı bî-mârdır şimâl
- 822 Çün bulur şûret-dirir şûret-perest
Himmeti şûret perestiñ oldu pest
- 823 İtme bu şûret tılsımın ihtiyâr
Tâ kim ola genc-i mâ'nî âşikâr
- 824 Varlığıñdan yu elüñi pâk ol
Ba'dezân bu yolda hâk-ı râh ol
- 825 825 Ger vücuduñdan ola bir müeşer
Sedd ola iki cihânda mu'teber
- 826 'Arz olursa şad vilâyet kışveri
Sa'y it kim olasın ondan beri
- 827 Ger kâla 'İsî gıbı yek sūreniñ
Çâr-ı haddi hayret ola meskeniñ
- 828 'Arz olursa cennet u hür u kuşūr
Olma meftūn kim olur 'ayn-ı kuşūr
- 829 Kim tecelli görseñ olma kâni'i
Kim tecellidir visâl-i mâni'i

36a

- 830 830 Kānī^c ola rû'yet-i envârına
Varlığın yândır muhâbbet nârına

Hikâyet

- 831 Bir gıce pervâneler cem^c oldılar
Cân u dilden taleb-i şem^c oldılar
- 832 Didiler ki kim ola varup revân
Şem^cden bize getür bir nişân
- 833 Ara yirde birisi çalâk u cüst
Gıtdi kim irgüre peygâm-ı dürüst
- 834 Vardı gördi bir arada şem^ci cem^c
Kim tecelliden virir etrâfa lem^c
- 835 835 Bir zamân devr eyledi etrâfını
Geldi cem^ce urdı rû'yet lâfını
- 836 Ara yirlerinde bir şâhib-kemâl
Var idi kim yakmış idi perr ü bâl
- 837 Görmüş idi bu tarîkı çend çend
Nâkil idi hâl-i ehl-i derd-mend
- 838 Dıdı kim kı kıl u kâli ey za'îf
Görmediñ sen şem^c olmadıñ harîf
- 839 Bir dahı gönderdiler ol cem^cden
Kim haberdâr ola hâl-i şem^cden
- 840 840 Ol dahı oldu revân kıldı nazar
Gördi şem^ci pür şafâ vü nûrı fer
- 841 Geşt itdi çevresinden bir zamân
Gâlib oldu şevk urdı şem^ce cân

36b

- 842 Çün tağıtdı tâb-ı şem'î tâb-nâk
Germ oldı lâkin olmadı helâk
- 843 Ol tecelli cür'asından nîm-mest
Geldi ol cem'e velî şûret-perest
- 844 Ol dahı evvelki gibi kâlde
Kâl olmaz hergiz ehl-i hâlde
- 845 845 Aña nâkıl dıdı kim ey ser-firâz
Güft ü gü-yı ko degilsin ehl-i râz
- 846 Ara yırde bir dahı tırdı meger
Kim getüre şem'î meclisden haber
- 847 Ol.dahı ırdı revân ol mâhfile
Gördi şem'î yakmadı cân u dile
- 848 Ateş-i şevk oldı gâlib sûz-nâk
Urdı şem'e kim özin kıldı helâk
- 849 Yandı ateş gibi oldı sürh-rû
Kılmadı teklîf gitdi güft ü gü
- 850 850 Gelmedi çün bildiler ki oldı ol
Dıdı nâkıl ol iletđi şem'e yol
- 851 Her kim ola bî-haber hem bî-eşer
Ol-durur bu hâlden şâhib-hüner
- 852 Olmayınca cism-i cândan çün beri
Bilmemişdir zevk ehl i dilberi
- Hikâyet
- 853 Çünki Manşûr itdi dünyâdan sefer
Düşde gördi anı bir şâhib-nazar

37a

- 854 Bir eline başın almış ol hümâm
Bir elinde toptolu cām-ı müdâm
- 855 Didi Manşûr aña iy merd-i tamâm
Ser-bürîde kısmetî oldı bu cām
- 856 Dost cāmın nûş ide bî-ser gerek
İrmege bu sırra gey server gerek
- 857 Sen daḡı bu sırra istersen şafâ
Sâfa-ı ʿaşka ser ü cân it finâ
- 858 Genc-i cânda geç tılsım-ı cism-i kıo
Hâsıl olmağa müsemma tsm-i kıo
- 859 Ger vücudın ola mecmûʿi fenâ
Bu fenâdan gözine ʿayn-ı beḡâ
- 860 Perdedir cânân yolına cism-i cân
Âfitâb-ı ebr-veş eyler nihân
- 861 Ger dilerseñ perdeʼi kim ola defʿ
Cehd idüp benlik hicâbın eyle refʿ
- 862 Tâ ki senden olmaya hiç kıl ü kâl
Hem ola hâle mübeddel her fıʿâl
- Hâtımetü'l-kitâb u naşihat
863 Ey püser saʿy it ki buyurdı hudâ
- لَبَّاسُ الْفَيْسَانِ الْأَمَاسَى
- 864 Çün sebebdır saʿy bulmağa kemâl
ʿÂkıbet saʿy-ı cemîl olur cemâl
- 865 Saʿy ide bulur saʿâdet bî-gümân
Kâhîl olmaḡdır şeqâvetde nişân

37b

- 866 Sa'ı olur kârı hemîşe 'âkıllıñ
'Âdetidir kâhıl olmak câhilıñ
- 867 Hem-dem olma câhil-ı bî-ğayrete
Düşmeysin tâ ki çâh-ı hayrete
- 868 Ehl-i diller şohbetini kıl taleb
Raḥmet-i ḥaḳḳa bu şohbetdir sebeb
- 869 Nefs-i şüma uyma kem-râh eyler ol
'Aḳla uy kim gösterir ol toḡrı yol
- 870 870 Dâniş ehlile dânişğıl her işüñ
Tâ ki seniñ dahı ola dânişüñ
- 871 Ḳavliñe tur 'ahdiñe itme ḥılâf
Râst-güftâr ol suḥende ura lâf
- 872 Güş kılup her kanda olsa dūr-pend
Meskenetden dem urulma ḥöd-pesend
- 873 Ḥaḳdan irişen belâya şâbir ol
Zinhâr itme şikâyet şâkir ol
- 874 Ger görürseñ kimse 'aybında eşer
Ḳılma rüsvâ setr itmekdir hüner
- 875 875 'Aybuñı setr olmak isterseñ seniñ
Dil uzatma 'aybına hıç kimseniñ
- 876 Kızbi terk it söyleme fuḥş u feşâr
Hıme-i duzaḥdan olma zinhâr
- 877 Kâni' ol Ḥaḳdan irişen ni'mete
Bî-ḳanâ'at yini düşme miḥnete
- 878 'illet-i hıḳd u cesedden ḥaste cân
Olma kim yokdır devâsı ey fülân

38a

- 879 ʿAyn-ı zilletdir cihānıñ ʿizzeti
ʿizzeti terk eyle fikr it zilleti
- 880 880 V'emr-i farz u sünneti eyle edā
Kavl-i peygamber-dirir emr-i hudā
- 881 Tābiʿi şer ol tarikat isteseñ
Doğrı yol budır haqıkat isteseñ
- 882 Ger dilerseñ taʿatıñ ola kabül
Tevbekârı ʿâkıbet-endîşe ol
- 883 Tekyelenme taʿat isteseñ bî-hicāb
Fazl-ı haqdandır kişiyi feth-i bâb
- 884 Cennet içün taʿat itme zinhâr
Kılmasun lâ-büdd seni endüh-ınâr
- 885 885 Her duʿâda haq rızasın kıl taleb
Kim hulaş-ı bendeye budır sebeb
- 886 Rüşenî bu pend-i rûh-efzâya güş
Tutmaz illâ ol ki var zatında hüş
- 887 Gerçi haq söz telh olur cāhile
Lîk şîrindir şekerden ʿâkıla
- 888 Sâl-i hicret dād ü sîn ü dāl idi
Tālîʿi ʿâlem mübârek fâl idi
- 889 Şol zamân kim nokta-i zerrîne lâm
Şufr virmişdir şerefde ey hümâm
- 890 890 Virdi fazl rahmet-i rabbü'l-enâm
Âhır oldu bu risâle ve's-selâm

38b

Na^ct-i resûl

نایب رسوله
 ای حبیب عالم مدین قریش
 که بود زده و عیش ما بشاد
 قلم زده و عیش و عیش
 دین و دین به دین و دین
 تا شدن شاد و عیش
 معنی نیست از سیرت زده
 صانع عالم به عیش
 معنی آید و شوقش زده
 دین و دین به دین
 که بود زده و عیش
 و دین و دین به دین
 بجای آید و عیش
 مویات کریم راه قدم باز عیش

897 Diğer na^ct-i resûl

898 Çün toğup tutdı cihân nurını hüsniñ güneşi

899 Kim ola sevmeye bu hüsniñ sen mäh-veşi

900 900 Dîn hikmetde pişürdi çü seniñ sevgüñi Hâk

39a

1. Cebre'îl olsa n'ola maṭbahının ḥayme-keşî
2. Sensin ey püşt ü penâh-ı melek ü ins ü perî
3. Enbiyânın güzeli sevgülisi ḥüy u ḥoşî
4. Kesilüp başı ayakda görîser her kî senin
5. Yüzün izüne sürüp komaya ayag u başı
6. Rûm u Kürd ü Acem ü Hind bilür bunu kî sen
7. Hâşimîsin Arabîsin medenîsin kureyşî
8. Sen emîre kûl olam her ne kadar alçak ise
9. Bende-i muḳbil olur mîsl-i Bilâl-i Hâbeşî
10. Üzilüp ırk-ı Ebû Cehl gibi ebter olur
11. Sen Ebû'l-Kâsım ile kim kî tutarsa güreşî
12. Parmağından akıdıp ḥvâb-ı revân balıṣ-ı revân
13. Niçe yüz bin kişiden def idüben c'atâşî

39b

1. Ve' duḥâ virdiñe leyli okuram sünbülüne
2. Rüşenî virdi budır küll izzet ü caysı

DİZİN

-A-

āb	F. Su
ā.	146,282,391
	u cū 154
	u hāk 167
	u hevā 159
	u gıl 41,116(2)
ā-1	bī-mecāl 393
	cüst ü cū 820
	çeşm 761
	hızır 150
	kevser 89
	rahmet 291,780
	revān 224
	rūy 57,160,423
ā.+dır	(nağş-ı ā.) 182
āb-revān	F. Akar su
ā.	669
ābād	F. Bayındır, mamur, şen
ā.	325
‘ābıd	A. Kul, ibadet eden, tapan
‘ā.	526
ac	Acıkmak
a.	ol- 618
‘aceb	A. Acayıp, tuhaf. şaşılacak derecede güzel; acaba!
‘a.	187,544,671.685,694,719,783,785
‘a.mi	221
‘ācız	A. Acız, zayıf, güçsüz, çaresiz
‘ā.	787
	kal-343
	ol-308
	ü bī-çāre 110
	ü demānde 41

^c acz	A. Acizlik, çaresizlik
^c a.	394
aç-	(Bir şeyi) Açmak; (Dil, ağız, el, göz vs.) Açmak
açuk	Açık
a.+dır	300
ad	İsim, Ün
a.+ını	105
a.+ına	106
a ^c dâ	A. Zalim, gaddar, düşman
a ^c -yı	müstemend 109
â ^c dâd	A. Sayılar
â ^c .+ı	ko- 29
âdem	A. İnsan, adam
â.	1,65,379,433,770
â+i	bil- 37
â+e	eylök ol- 319
	ır- 376
â+de	karâr ol- 471
âdemî	A. İnsan, adam bkz. âdem
â.	324,349,378,646
â.+nîñ	aşlı 375
â.+de	ol- 298,545
^c âdet	A. Âdet, alışkanlık, huy
^c â.	719
	eyle- 274,287
^c â.-i	ıblîsdür 379
^c â.+ıdır	578,866
^c â.+iñ	(seniñ ^c â.) 719
^c adl	A. Adalet, doğruluk
^c a.	eyle- 324
	göster- 326
	ol- 374
	ü dâd 323
	ü kerem 82
^c a.+i	(hâne-i ^c a. it-) 322
	(anvîñ ^c a.) 340,374

āfāk	A. Ufuklar
ā.	650
ā.-1	sulṭan 548
ā.+1	rūṣen eyle- 33
āferīnīṣ	F. Yaratma, yaratılış
ā.	32,75
āfet	A. Āfet, bela, çok kötü
ā.	-i hūṣār 406
ā.+ından	351
āfītāb	F. Güreş
ā.	20,63,333,411,819
ā-1	āsümān 61,94
	burc 490
	cevheri 71
	ebr-veş 860
	mihr 115
	rāʿī 100
	rūḥa 2
	zāt-ı pāk 10
	zerre 3
ʿafv	A. Bağışlama, af
ʿa.	it- 34,367,297,772
	kıl- 316+
āgāh	F.Haberli, haberi ola, bilgili
ā.	ol- 521,533
ağız	Ağız
a.+1	tatlı eyleme- 506
a.+ının	remzi 408
a.+ını	yum- 396
ağla-	(Bir kimse veya bir şey için, bir kimse veya bir şey yüzünden ağlamak)
a.-yu	uyhuya var- 522
āh	F. Ah, vah
ā.	365,587,802,812
	it- 684,804,805
	ol- 811

ā-1	derd 803 sūz 801 sūz-nāk 799
ā+1	(ol ā. ver-) 807
aḥad	A. Kişi, kimse
a.	(her) 301
aḥbāb	A. Ahbab, tanıdık, dost
a.	109
ʿaḥd	A. Söz verme, yemin, ant
ʿa.+ine	ḫilāf itme! 871
āheng	F. Uygunluk, düzen
ā.	676
ā.-1	sūḥan 481
āḥī	A. Kardeş, dost dī- 806
āḥir	A. Nihayet, son olarak
ā.	eyle- 699 ol- 50,308,710,722,890 zamān 76
ā.-1	ʿömr 686
ā.+durur	22
ā+iñ	āḥiri 13
ā.Şı	(āḥiriñ ā.) 13 (anun ā.) 142,380,494,697 (zūlmün ā.) 337
āḥiret	A. Ahiret
ā.	122,597
ā.+dür	(rāh-ı ā.) 278
ā.+de	603 ol- 349
Aḥmed-i Muḥtār	Hız.Muhammed (s.a.v.)'in ismi, Ahmed
A.M.	65
aḥsen	A. (daha, çok. en) Güzel
a.-1	niyyet 185
aḥter	F. Yıldız mec. baht, talih
a.	gūlam 321

	(çeşm-i a.) 724
aḥṭerān	F. Yıldızlar
a.	âyinesi 26
āhū	F. Ceylan, karaca
ā.-yı	ÇİN 704
aḥvāl	A. Durumlar, haller
a.-i	°ālem 173
	cihān 174
a.Şine	(°ālemiñ a.) 164
°ākıbet	A., Akıbet, son, sonunda
°ā.	224,266,296,332,333,336,433,590,659,695,864
°ākıbet-endîş	A. Sonunu düşünen
°ā.	453
°ākıl	A. Akıllı, akıllı kimse
°ā.	38,272,436
	u nîgû nihād 192
°ā+dırır	453
°ā.+isen	470
°ā.+iñ	kârı 866
°ā+a	şirindir 887
°akıl	A. Akıl
°a.	2,10,22,315,408,462,495
	eyle- 101
	ol- 437,467
	u cân 676
	u dānış 383
	u lāl 17
	u nefis 6
	u ten 221
°a.-i	dîn 638
	evliyâ 21
	hurde-bîn 9
°ā.+ıla	geç- 480
°ā.+ım	(cehl-i °ā.) 119
°ā.+iñ	(seniñ °ā.) 8
°ā.+ı	(°ā.+ itmez) 669

°ā.+a	görün- 432 ol- 564 uy- 869
°aks	A. Çarpma, çarpıp geri dönme
°ā.+i	(anuvñ °ā.+.) 118
al-	(Bir kimseden bir şey) Almak (destur, ele, içine) almak
a.-!	(°ibret a.) 610
a.-dı	524,625
a.-mış	156,750,854
a.-mak	307
a.-maz	599
āl	A. Aile, evlat, sülāle
a.+ine	(Añña vñ ā.) 67
aldan-	Aldan-, kan-
a.-ma!	429
a.-mağıl	181
°ālem	A. (Düz ve mec. anl.) Ālem, dünya
°ā.	61,70,93,173,175,182,338,341,403,411,571,888
°ā.-i	ma°nñ 94
°ā.+dır	180,284
°ā.+iññ	ahvāli 164
°ā.+bıl-	37 tut- 324
°ā.+e	ateş ur- 685
°ā.+de	108,323,326,776
°ālem-ber	A:F. Alem Üzre
°ā.	770
°ālñ	A. Yüce, ulu (kimse)
°ā.	107,241,307.320,433,551,784
°ā.-i	ferah 607
°ā.+ler	359
°Aliyy-i Murtaza	Hız. Alı
°A.M.	90
Allāh	Cenāb-ı Allah
A.	197,585
ālūd	F. Bulařmıř bulařık bkz. ālūde

ā.-1	cân 803
âlûde-gerd	F. Toza, toprağa bulanmış
ā.	625,732
âlûde-ḥāk	F. Toprağa-bulanmış
	730
ā.-1	‘işyân 775
ā.+yem	471
‘ām(m)	A. Halk, umumi, genel, herkese ait
‘ā.	97,300,339
‘ā.-1	in‘ām 766
amān	A. aman
a.	vır- 382,658,662,763
‘amel	A. iş, niyet
	506
‘a.	(her ‘ā.) 48
	(‘ilm ü ‘a.) 654
	(ol ‘a.) 193
	(şol ‘a.) 45
	(vaqt-i ‘a.) 462
‘amîk	A. derin
‘a.	(çāh-ı ‘ā.) 291
‘amîm	A. Umuma ait, umumi, yaygın, genel
‘a.	(in‘ām-ı ‘a.) 766
	(luṭf-ı ‘a.) 742
āñ-	Anmak; söylemek
a.-dı	542
‘anādıl	A. Bülbüller
‘a.	159,702
‘anāşır	A. Unsurlar; dört unsur toprak, su, hava ve ateş)
‘a.	696
‘anberîn	A. Anber kokulu
‘a.	(ḥāl-i ḥaṭṭ-ı ‘a.) 409
‘a.+inümden	(zūlf-i ‘a. ki var) 412
‘anber-nişār	A. Anber saçan
‘a.	146
ancaḳ	Ancak, o kadar, öyle

a.	73,450
ʿandelīb	A. Bülbül
ʿa.-i	gölşen 76
	şudsī 130
ʿār	A. r, utanma
ʿā.	595
	it- 388
ara	Ara; yer; civar, yöre, bölge
a.	833,836,846
a.+da	639
	(bir a.) 444,834
	(ol a.) 29
a.+dan	ʿayan ol- 689
art(ard)	Ard, arka taraf
a.+ınça	ir- 449
ʿārız	A. Arif, bilen, bilgili
ʿā.-i	vaqt ol- 169
armağan	Armağan, hediye
a.	800
	vir- 130
ʿarşa	A. Yer, toprak
ʿa.-i	her dü-cihān
ʿarş	A. Arş, gökyüzü
ʿa.+dır	60
artık	Fazla, çok. den fazla
a.	taʿab 212
	(andan artık) 529
ʿārūs	A. Gelin; çiçek
ʿā.-i	çarh 27
	rūzigār 138
ʿarz	A. Sunma, gösterme, arz etme
ʿa.	ol- 516,826.828
ʿa.-i	cemāl 505
ʿarżī	A. Ene ait enle ilgili
ʿa.+ne	(Tūl u ʿa. nazar it-) 392

ârzû	F. Arzu, ıstek
°a.-y1	ittişâl 269
â.+sından	ğüft ü gû kı1- 815
asân	F. Kolay, basit; kolayca, zorlanmadan
a.	-1 sehl 768
âsar	A. izler, belirtiler
â.	bul- 789
â.+sın	(nâkı1-1 â.) 124
â.+ın1	(â. rehnümün eyle-) 778
°asel	A. Bal, cennetdeki dört sudan biri
°a.	(nâm-1 °a.) 506
aşfiyâ	A. içi temiz, saf ve samimi kimseler
a.	(Şem°i cem°-i a.) 54
aşhâb	A. Peygamberimizin arkadaşları, ashab
a.	43
a.-1	nebî 91
	şeyh-i muqtedâ 79
a.+dan	(rıhet-1 a. °1bret alma-) 599
°aşı	A. Ası, günahkar, haydut
°â.	kıl- 772
âsitân	F. Eşik, dergah, tekke
â.	(Ürdvân u keyhüsrev-1 â.) 107
â.+ına	gel- 259
aş1	A. Asıl, esas, kök, iç yüz
a.	u ğam 108
a.-1	gevher 397
	hâk-1 râh 334
	murâd 200
	vücûd 32
a.+dur	393
a.+dır	(Âdemİnİn a.) 375
°aşr	A. Asır, yüzyıl
°a.-1	Maḥmûd 536
°a.+ında	(Kendü °a.) 650
aşş1	Fayda, yarar, çıkar
a.	itme- 693

	kılma- 347
	ne! 602
	(ne a.!) 607
	(Dikkâtînden a. yok) 450
	(Huşt-ı zerden a. yokdır) 628
a.+dan	ir- 452
a.+ına	451
âsümân	F. Gökyüzü, gök
â.	333,342
	(esrâr-ı â.) 101
	(muķimân-ı â.) 105
	(taht-ı â.) 660
	(zemîn-sir â.) 100
	(zemîn û â.) 325
â.-1	saltanat 94
	şer'î dîn 61
âşık	A. Âşık, seven
â.	527,532,543,673,797
â.-1	pür-şûr u şer 522
	şûrîde-hâl 420,518
â.+am	di- 544
â.+îñ	hûvabı 529
	levhı 797
â.+a	âşķ ol- 798
	emr-i muhâl 547
âşıkâr	F. Açık, belli; açıkça
â.	192,678,803,810,823
	eyle- 165
	gör- 175,791
	(derûn-ı â.) 96
âşina	F. Âşina, bildik, tanıdık
â.	(cân â.) 718
âşiyân	F. Kuş yuvası. mesken, ev
â.	76
âşķ	A. Aşk, sevgi
â.	da'vası 531

	derdi 533
	ehli 532
	u şevk 545
	(ehl-i 'a.) 528
'a.-1	ğayr 47
	hayâlât-ı hıred 501
'a.+a	(hâl-i 'a.) 535
'a.+da	şafâ bul- 534
'a.	kadem ur- 530
	(şaka-i 'a.) 857
'a.+ım	(Da'vî-i 'a. it-) 540
âşüb	F. Kargaşalık, karıştırmacı
â.+dır	424
at-	Atmak, fırlatmak
a.+dı	(Kendüzin a.) 345
'atâ	A. Bağış, ihsan, iyilik
'a.	(nevmîd-i 'a.) 774
âteş	F. Ateş
â.	375
	düş- 364
	it- 647
	ol- 798
	ur- 685,805
	yan- 849
â.	-i serkeş 377
	şavk 848
â.+i	(Anuñ â.) 813
â.+ler	820
âteşin	F. Ateşten, ateşli, canlı
â.	(bahır-ı â.) 798
atlaş	A. Eskitmeler, mahvetmeler; eski aşındırılmış
a.-1	çarh 558,562
âvare	F. Serseri, boş gezen, işsiz güçsüz, aylak
â.+yem	(Gümreh ü â.) 110
avâz	F. Ses, nidâ
a.+a	her surahdan 673

	a.+ına	(Anuñ a.) 676
ʿayān		A. Açık, belli
	ʿa.	282
		ol- 564,689
āyāt		A. Kur'an-ı Kerim'in cümleleri, ayetler
	ā.-ı	hâk 74,85
ʿayb		A. Ayıp, kusur
	ʿa.	u ʿaceb 544
		u hüner 227,231
		u naqs 249
	ʿa.+ı	ko- 229,231,242
	ʿa.+uñı	setr ol- 875
	ʿa.+ına	(Hiç kimsenin ʿa.) 875
	ʿa.+ında	844
	ʿa.+ından	(Her biri bir dürlü ʿa. nişân) 239)
āyet		A. Kur'an-ı Kerim'in cümlelerinden her biri, āyet
	ā.+ı	(Ehl-i ʿirfan ā.) 91
āyīne		F. (Düz ve mec. anl.) Ayna
	ā.	570
		-ı rūh 30
		zamīr 101
	ā.+sine	26,128
	ā.+sinde	(cân u dil ā. koma-) 118
āyīne-dâr		F. Ayna tutan; mec. mürşit
	ā.	146,243
ʿayn		A. Göz; kaynak; aynı
	ʿa.-ı	beḳā 648
		ʿināyet 95
		kuşūr 828
		nişât 158
		serâb 183
		zillet 879
ayrık		Ayrılmış olan, ayrı
	a.	618
ayru		Ayrı, den ayrı, den başka
	a.	düş- 708

ayruık	Ayrı olma, ayrılık
a.+dandır	704,714,716
âz	Miktarca az
a.	degildir 456
a ^c zâ	A. Organlar, uzuvlar
^c a.-yı	süst 759
^c azâb	A. Azap, eziyet
^c a.-ı	mâr u mûr 760
âzâd	F. Hür, serbest, azat, hür olan
â.	ķıl- 122
	-ı dil 116
âzâde	F. Hür, serbest (kımse)
â.+nîñ	hem-râhısın 39
â.+ler	287
âzâde-cân	A.F. Canı bir Şeye baēlı olmayan
â.	632
â ^c zâm	A. En büyük, çok büyük
a ^c .	(rûkn-i a ^c .) 81
âzâr	F. Azar, incitilme
â.	ol- 418
^c azîm	A. Büyük, ulu, yüce
^c a.	397
	it- 774
	(cûrm-i ^c a.) 772
^c azîmâ	Ey ulu!
^c azîz	A. Aziz, muķterem
^c a.	229,704
	(evķât-ı ^c a. 738)
	(pîr-i ^c a. 579)
^c azm	A. Azim, karar, niyet
^c a.+îñ	(senîñ ^c a.) 200

bā	A. Arap alfabesinde b harfi
b.	311
bā- ^c adl	F.A. Adaletle, adaletli
b.	û dād 323
bāb	Kapı, mec. kapı
b.	(feth-i b.) 208,583,653,883 (kölli b.) 213
b.-ı	bî-kerem 581 kerîm 582 na ^c îm 780 şayma ^c a 484
b.+da	(bu b.) 527
b.+ıdır	(anun b.) 90
b.+ınıñ	halkasıdır 15
bād	F. Rûzgar, yel
b.-ı	behâr 150 bî-mâr 821 gurûr 423 hazân 422 hevâ 178,661
ba ^c de	A. Sonra, -den sonra
b.	91,754
bāde	F. Şarap, içki
b.	-i hırs u hevâ
ba ^c de-zân	A. Ondan sonra
b.	446,457,483,577,756,785,824
bāğ	F. Bağ, bahçe
b.	(Cennet-i b.) 69
b.-ı	cennet 57
bağla-	(Düz ve mec. anl.) Bağlamak
b.-dıysa	(Her ne şüret b.) 167
b.-ma!	184
bahâ	F. Kıymet, bedel, değer, paha
b.	740

	b.+dır	(Gevher-i 'ömre b.) 739
	b.+da	422
bağır		A. (Düz ve mec. anl.) Deniz, deryâ
	b.	126,720
	b.-1	âb 391
		âteşin 798
		feyz 771
		günâh 730
		hayret 315,787
		kerem 776
	b.+dur	403
	b.+dır	776
	b.+a	(ka'f-ı b.hârü'l-halef ol-)
bağış		F. Bağış, ihsan
	b.	ol- 583
baht		F. Baht, kader, talih
	b.	ol- 321
	b.-1	'izz ü niḥmet 134
		siyâh 331
	b.+1	(Raht u b. it-) 369
bahtiyâr		F. Bahtlı, kaderli, talihli
	b.	175,303,360,470
	b.-1	bâver 478
bahtlu		F.T. Bahtlı olan, bahtlı
	b.+dur	320
baht-ver		F. Bahtlı, talihli
	b.	287,361
bağ-		Bakmak
	b.-d1	393,757
	b.-mak	244
	b.-ma!	334
bâk		F. Korku, sakınma, kaygı
	b.	136,753,799
bâkî		A. Baki, kalıcı, daima
	b.	14,335
bâl		A. Kalp, yürek, hatır, gönül

	b.	(renc ü b.) 384
bāl		F. Kanat, kol
	b.	û per 446
		(perr ü b.) 836
bālā		F. Yüksek, uzun
	b.-y1	dest 289
		hōş 725
bālīn		F. Yastık, koltuk
	b.-i	şer 744
bām		F. Çatı, dam, kubbe
	b.-1	kaşırında 536
		sipehr 103
	b.+ına	(Serā-y1 b. ol-) 103
bang		F. Ses, seda, haykırma
	b.	782
bānı ^c		A. Bina eden, yapan; kuran, kurucu
	b.	-1 bünyād 5
bār		F. Yük
	b.	ol- 634
	b.-1	mihnet 633
bār-ber		F. Yük taşıyan, hamal
	b.	
bārekallāh		A. Mübarek ola, Allah mübarek etsin!
	b.	575
bār-ver		F. Yemişli, yemişi olan
	b.	275
baş		(Düz ve mec. anl.) Baş, kafa
	b.+1	şevkinde 28
		ucında 523
	b.+ın	al- 854
bātıl		A. Boş, beyhude; yalan, çürük
	b.	ol- 759
bāṭın		A. Batın; iç, iç yüz, gizli
	b.	(zāhir ü b.) 37
	b.-1	hāmūş 494
		pūr-nūr 570

	şâfî 434
b.+dır	(zâhir ü b.) 817
b.+ı	rüşen it- 493
b.+ı	tol- 616
b.+ına	nef it- 507
bâver	F. Tasdik, inanma
b.	(bahtiyâr-ı b.) 478
Bâyezîd	Büyük bir velî, Bâyezîd
B.	490
bâzâr	F. Pazar, çarşı, pazar yeri
b.	(bir b.) 233
b-ı	fakr 564
bâz-geşt	F. Geri dönme, pişmanlık
b.	it- 788
bâzû	F. Pazi
b.+sında	223
beçe (beççe)	F. İnsan veya hayvan yavrusu
b.	(Koknûs b. ol-) 689
b.+dırır	690
bed	F. Fena, yaramaz, çirkin; kötülük
b.	(nîk ü b.) 463
b.+em	(Ger b. ger nîk) 466
behâr	Bahar
b.	(bâd-ı b.) 150
behişt	F. Cennet
b.	616
Behrâm-ı Gûr	F. Eski İran hükümdarlarından biri, Behrâm
B.G.	223
behre	F. Hisse, pay, kismet, nasip
b.+dır	403
beğâ	A. Bakılık, kalıcılık, ölmezlik
b.	(‘ayn- b.) 859
b.+sına	(zât-ı b.) 23
belâ	A. Bela, ceza
b.+ya	sâbir ol-

belki	F. ihtimal, umulur, olabilir, belki
b.	318
ben	Ben, Birinci teklik şahısı karşılar
b.	112,190,263,313,314,366,618,808
baña	Bana
b.	123,196,372,540,789,793,807
beni	Beni
b.	119,122,542
bende	Bende
b.	480
benden	Benden
b.	541,717
bende	F. Köle, kul, bağı
b.	vü azâde 293
b.-i	°alî 551
	°aşî 772
	mukbıl 783
b.+dir	(°alî b.) 784
b.+niñ	benzi 555
b.+ye	885
benefşe	F. Menekşe; lor
b.	727
benlik	(Bir kimsenin) özvarlığı; şahsiyet, benlik
b.	hıcâbın eyle- 861
beniz (benz)	Beniz. yüz rengi
b.+i	(bendeniñ b.) 555
benze-	(Bir kimseye veya bir şeye) Benzemek
b.-r	175
berg	F. Yaprak
b.	(Mânend-i b.) 682
berî	A. Kurtulmuş. temiz
b.	ko- 132
	ol- 826
	olma- 852
berk	A. Şimşek
b.	ur- 59

beste-dem	F.Nefesi tutulmuş
b.	ol- 129
beşâret	A. müjde, sevinç
b.+dır	317
beşer	A. insan, beşer
b.	488,775 (bî-nûr u b.) 744 (cism-i b.) 463
beşîr	A. Müjde getiren, müjdeci
b.	561
beter	F. Beter, çok kötü, -den daha kötü
b.	(Şâh-ı mağribden b.) 348
beyân	A. Beyan, söyleme, bildirme, açıklama
b.	78 eyle- 125,193,312,357
beyt	A. Ev, mesken, hane
b.-i	ma'âmûr-ı cihân 183
bezl	A. Bol, bol verme, saçma
b.-i	kerem 277
bezm	F. Meclis
b.-i	dil 761
bî- ^ç ad (d)	F.. Sayısız bkz. bî- ^ç aded
b.	cem ^ç it- 679
bî- ^ç aded	F.A. Sayısız, pek çok bkz. bî- ^ç ad
b.	cürm ü günâh 42
bî-bâk	F.Korkmayan, çekinmeyen. sakınmayan
b.	(merg-i b.) 658
bî-berg	F. Dalsız
b.	159
bî-cân	F. Cansız
b.	(cism-i b.) 744
+b.-i	pâk 758
bî-çâre	F. Çaresiz
b.+yem	110
bî-çün ü çirâ	F. Niçin ve nedensiz. mutlak, Allah
b.	25

bĩ-dag	F. Yarası olmayan, yarasız
b.	u firāk 677
bĩ-dār	F. Uyanık, uyumayan, uykusuz
b.	365
	ol- 528,737
bĩ-derd	F.A. Derdi, kederi olmayan, dertsiz
b.	olma- 799
bĩ eser	F.A. Nişansız, izsiz
b.	ol- 851
bĩ-gāh	F. Vakitsiz
b.	yüz sür- 474
bĩ-ğam	F.A. Gamsız, tasasız
b.	u ferzend 677
bĩ-ğayret	F.A. Gayretsiz, hareketsiz
b.+e	(câhl-ı b.) 867
bĩ-ğıll	F.A. Garez ve düşmanlık duymayan
b.	u derûn-ı pür-şafâ 48
bĩ-ğırân	F. Uçsuz, bucaksız, sınırsız
b.	102,368
	ol- 67
	(mevc-i b. ur-) 771
bĩ-güft ü gū	F. (Bir kimse veya bir şey hakkında) konuşmamak, dedikodu yapmamak
b.	613
bĩ-gümân	F. Şüphesiz
b.	125,224,316,602,670,865
	ol- 214
bĩ-ğaber	F.A. Kendinden geçmiş, çok dalgın
b.	188,366,430,422,604,663
	ol- 851
	(benden b.) 541
b.+dırır	(andan b.) 452
bĩ-ğadd	F.A. Hadsiz, sınırsız, pek çok
b.	ü bĩ-‘ad 679
bĩ-ğār	F. Dikensiz
b.-ı	göl 225

bī-hāşıl	F.A. Sonsuz, nihayetsiz, verimsiz
b.+am	41
bī-ḥayâ	F.A. Hayasız
b.	(Ey b.) 201
bī-ḥazân	F. Sonbaharsız, her zaman taze
b.	olma- 143
bī-ḥırş	F.A. Hırsı olmayan, arzusu
b.	u âz 49
bī-ḥicâb	F.A. Utanmayan, utanmaz
b.	883
bī-himmet	F.A. Gayret etmemek, çalışmamak
b.	226
bī-ḥisâb	F.A. Hesapsız
b.	ol- 299
bī-hûde	F. Boşuna, boş yere, beyhude
b.	ğam 191
	kâr 595
	ol- 542
	renc 419
bī-ḥuzûr	F.A. Huzuru olmayan, huzursuz
b.	246
bī-ibtidâ	F.A. Başlangıcı olmayan
b.	13
bī-iẖtiyâr	F.A. Kendiliğinden, elinde olmayarak
b.	697
bī-intihâ	F.A. Nihayetsiz. sonsuz
b.	13
bī-ıştibâh	F.A. Şüphesiz
b.	782
bī-ḳadr	F.A. Değersiz, itibarsız
b.	431
b.-i	mecâl 393
bī-ḳanâ'at	F.A. Kısmete razı olmayan, kanaatsiz
b.	877
bī-kâr	F. işsiz, güçsüz (kimse)
b.	er 640

bî-karâr	F.A. Kararsız (kimse)
b.	ol- 680
bî-kerem	F.A. Cömert. eli açık olmayan, lutufsuz
b.	(bâb-ı b.) 581
bî-kes	F. Kimsesiz
b.	ü pür ma'şiyet 746
bil-	Bilmek, anlamak, kavramak
b.-ø	693
b.-gil	801
b.-dim	784
b.-di	346
b.-diler	482,850
b.-ürsin	37
b.-ür	270,382,480,532(2),678
b.-üriz	124
b.-esin	533
b.-e	549
b.-mek	785
b.-memişdir	852
b.-mez	818
bilin-	Bilinmek, öğrenilmek
b.-mez	841
bile	Beraber, birlikte
b.+dır	143
bîm	F. Korku, tehlike
b.	ü bâk 136
	(bâk ü b.) 568
bî-mâr	F. Hasta
b.	225
b.+dır	(bâd-i b.) 821
bîm-cân	F. Can korkusu
b.	319
bî-mecâl	F.A. Halsiz, takatsiz
b.	ol- 21
	(âb-ı b.) 393

bĩ-mekân	F.A. Yersiz, yurtsuz
b.+dır	816
bĩ-merhame	F.A. Merhametsiz, yüreği katı
b.	236
bĩ-mihr	F. Şevkatsiz, sevgisiz
b.	133
bĩ-minnet	F.A. Yapılan bir iyiliği başa kakmayan, lutfkâr
b.	eyle- 12
bĩñ	Bin, (1000); binlerce
b.	363
	dem 686
	mürîd 649
	(Birine b. hâşıl ol-) 276
bĩ-nādân	F. Bilgili; terbiyeli
b.+dır	457
binâ-güş	F. Kulak memesi
b.-ı	habîb 399
bĩ-naẓır	F.A. Eşsiz, eşi bulunmayan
b.	341
bĩ-nevâ	F. Nasıpsız, çaresiz, zavallı, fakir
b.	159
bĩ-nihâyet	F. Nihayetsiz, sonsuz
b.	776
bĩ-nişân	F. Nişansız, işaretsiz
b.+dır	816
bĩ-niyâz	F. Yalvarmasız, yakarmasız
b.	121,516,793
bĩ-niyâzâ	F. Ey ihtiyaçsız
b.	110
bĩ-nû`r	F.A. Nursuz. uğursuz
b.	u başar 744
b.-ı	cesed 758
bĩ-pâ	F. Ayaksız
b.	vü ser 115.723.819
bĩ-perhîz huş	F. Dince yasak edilen şeylere uymamak
b.	488

bir	Bir; tek, herhangi bir
b.	4,136,144,154,155,162,179,187(2),199(3),203,233,234,239,245, 255,256,259,266,290(2),291,304,311,313,338,345,352,355,365, 393,405,413(2),444(2),446,463,473,518,521,523,537(2),551,577(2), 579,857,587,612(3),617,624,626,629,631(2),635(2),639(2),648,668, 675,698,711,713,714,715,718,749(2),754,755,776,781,804,825, 831,832,834,835,836,839,841,846,853,854(2).
b.+dir	503
b.+i	(Biri b.) 687 (Her b.) 239,469 (0 b. şād ol-) 749
b.+ine	ırış- 748 ol- 276,318
b.+inde	(Her b.) 636
birbiri	Birbiri
b.+yle	ol- 747
bī-rāyb	F.A.Şüphesiz
b.	u şek 195
bī-riyā	F.A. Riyasız, yalansız
b.	ol- 48
birün	F. Dışarı, dış, harici
b.	230,469,797 u derün 656
bī-şafā	F.A. Saf, berrak, olmayan
b.	159,246
bisāt	A. Kim minder, döşeme
b.-ı	hāk tut- 27
bī-ser	F. Başsız
b.	gerek 856
bī-sütün	F. Âşık Ferhad'ın sevgilisi Şirin'in emriyle Kermanşah civarında deldiği dağ
b.	5
bī-şem	F. Utanmaz
b.	û 'ār 595 û. hayā 486
bīş-ter	F. Daha fazla, daha çok

b.	ekil- 280
bİ-şümâr	F. Hadsız, sayısız, birçok
b.	dâne 703
bİ-tefekkür	F.A. (Bir konu üzerinde) düşünmemek, kafa yormamak
b.+e	599
bİ-te ^c emmül	F.A. (bir konu hakkında) etraflıca düşünmemek
b.	453,471,487
bİve	F. Kocasız kadın, dul
b.-i	şevherkeş 139
bİ-vefâ	F.A. Vefasız, hayırsız
b.	43,133
biz	Biz birinci çokluk şahısı karşılar
b.+e	305,832
b.+de	742
bİ-zahm	F. Yarası olmayan, yarasız, dertsiz
b.-i	renc 225
bİ-zevâl	F.A. Zevalsız, sonu olmayan
b.	ü lâ-yezâl 773
böyle	Böyle, bu şekilde, bu kadar
b.	228
b.+mi	543(2)
bu	işaret zamiri
b.	70,361.362,511,793
b.	işaret sıfatı
	38,51,114,154,163,166,173,178,201,207,217,220,236,237,250,
	261,271,283,312,314,327,357,360,374,378,381,389,402,418,421,
	428,432,447,479,480,499,527,534,540,541,579,580,581,583(2),
	586,601,605,606,629,699,714,729,740,741,752,764,787,785,
	800(2),801,809,821,823,824,837,851,855,856,857,859,868,
	886,890
b.+dur	282,361,512
b.+durur	690
b.+dır	74,881,885
b.+nuñ	gibi 363
b.+nı	334,628,690
b.+na	447

b.+ında	226
b.+ından	226,378
b.+ınca	336,400
b.+larıñ	nüktesi 359
b.+ları	temâşa it- 639
b.+lardan	641
bugün	Bugün
b.	373
bul-	Bir şeyi bulmak; elde etmek; kavuşmak
b.-dı	240,291,397,398,400
b.-ur	2,273,323,390,461,574,699,710,822,865
b.-ısarsın	296
b.-a	497
b.-masun	460
b.-madım	310
b.-madıñ	313
b.-madı	308,786,789
b.-mamışdır	404
b.-maz	666
b.-mayasın	534(2)
bulın-	Bulunmak, var olmak, mevcut olmak
b.-maz	661
b.-mazdı	650
Burâk	A. Hz.Muhammed'in miracta bindiği binek
b.-ı	berk 68
	lâ-mekân 58
b.+ı	berk ur- 59
bure	A. Güneşin ayrıldığı oniki kısımdan her biri
b.-ı	°ırfân 490
büy	F. Koku
b.-ı	cân 130
bü'l-°aceb	A. Çok acayıp, çok tuhaf
b.	672
bülbül	A. Bülbül
b.	147,497
b.-ı	destân 157

	göl 699
	hōş-nağme 87
	muhlîş 620
b.+ũñ	yiri 156
bölend	F. Yüksek, yüce
b.	390,401
bü'l-heves	F. Aklına geleni yapmak isteyen, maymun iştahlı
b.+dır	531
bünyād	F. Asıl, esas, temel
b.-ı	sakf 5
b.+ın	harâb it- 32
	yık- 216
	zîr ü zeber kıl- 168
bürâder	F. Kardeş, dost
b.	(Ey b.) 631
bürhân	A. Delil, tanık, ispat
b.+ıdır	(Zâtının b.) 8
büt	F. Put
b.	791
b.+iñ	(seniñ b.) 640
b.+e	hitâb eyle- 794
b.+den	(Fakr-ı b.) 645
büt-perest	F. Puta tapan, putperest
b.	degülsin 644
b.+ı	dür it- 645

cā	F. Yer, mevki, mekan
c.	671
c.-y1	göl 158
cāh	A. itibar, makam, mevki
c.	(‘izz ü c.) 483 (māl u c.) 340 (mağrūr u c.) 657 (nāz-ı c.) 417
c.+1	çāh eyle- 16
cāhıl	A. Cahıl, bilgisiz (kimse)
c.	486
c.-1	bī-ğayret 867
c.+dırır	453
c.+in	‘adeti 866
c.+e	telh ol- 887
cām	F. Cam, kadeh
c.	855
c.-1	cem 147 mūdām 854 şarāb 89
c.+1	(lāle c.) 161
c.+ın	nūş it- 856
cāme	F. Elbise, giyecek
c.-1	dībā 621
cāmī ^c	A. içine alan; Allah
c.-1	āyāt-ı Hāk 85
cān	F. Can, ruh; dost
c.	131,717,718,841 it- 3,857 vir- 150,477.638 (‘aql u c.) 676 (būy-ı c.) 130 (cism ü c.) 563,716,860 (ins ü c.) 107,767

	(mıhr ü c.) 422
	(mırcat-ı c.) 732
	(murg-ı c.) 137,664
	(naqd-ı c.) 739
	(nâz-ı c.) 134
	(pâk-ı c.) 239,558,743
	(râh-ı c.) 319
	(serâ-yı c.) 511
	(seyyâh-ı c.) 186
	(vilâyet-ı c.) 31
c.	u dıl 118,163,515,805,831,847
	u. gönül 35,47
	u pâk 1
	u ten 513
c.-1	âb 291
	dıl fikâr 803
	muhabbe 708
	nüş 238
	pâk 217,509
c.+dır	206,733
c.+dırır.	463
c.+nıñ	cânı 8
	menzîli 459,515
c.+a	rûz u şeb 140
	(çeşm-i c. nesl çek-) 736
	(çeşm-i c. virme-) 504
c.+da	127,858
c.+dan	234
	(cevher-i c.) 741
	(cism-i c.) 852
	(ikı c.) 814
c.+ım	dile- 589
c.+ıma	miñnet it- 617
c.+ı	ğarkâ ol- 787
	ğarkâ var- 686
	hastedir 508

c.+ıdır	(cânıñ c.) 8
c.zına	ateş düş- 364 te'sîr it- 682
cânân	F. Sevgili, canan bkz. cânâne
c.	yolına 860
cânâne	F. Sevgili, canan bkz. cânân
c.+sin	814
cân-efser	A.F. Can tacı
c.+dır	813
cân-sitân	F. Ruh alıcı, can alıcı, güzel
c.	382,588
cân-şikâr	F. Can alıcı, can çıkarıcı, Azrail
c.	369
cân-ver	F.
c.	
cârî	A. kan, geçen, yürüyen
c.+den	(cömr-i c.) 754
cây	F. Yer
c.+i	ferâgat 641
cebîn	A. Korkak, yüreksiz, alçak
c.-i	âfîtab 63
cebre ³ il	Hız. Cesrayıl bkz. cibrîl
c.	792
cefâ	A. Cefa, eziyet, incitme
c.-yı	rûzgâr 615
cefâ-pîş	F. Zalım, gaddar
c.	295
cehd	A. Çalışma, çabalama
c.	eyle- 514 it- 230,861
c.+ile	313,693
cehl	A. Bilmezlik, cehalet
c.	768
c.-i	câklım 119
celâl	A. Büyük, ululuk; hışım, kızgınlık
c.	it- 21

	c.+i	(Şem-i c.) 28
cem ^c		A. Toplama, biraraya getirme; topluluk
	c.	715,834
		eyle- 43,525,696
		it- 368,384,602,679,703
		kıl- 431,442
		ol- 235,501,683,831
		(cām-ı c.) 147
	c.-i	aşfiyâ 54
		dil 49
		enbiyâ 74
		havâş 495
		ni ^c met 550
	c.+e	gel- 843
		ru ^c yet lâfını ur- 835
	c.+den	gönder- 839
cemâl		A. Yüz güzelliği; Allah
	c.	410,864
		(‘arz-ı c.) 505
	c.+i	‘arz ol- 516
	c.+inden	nazar ırma- 551
cemîl		A. Güzel; Allah
	c.	(sa ^c y-ı c.) 864
cem ^c iyet		A. Cemiyet, topluluk
	c.	695
	c.+ini	tağıt- 705
ceng		F. Savaş, vuruşma
	c.	429
	c.-i	cû 747
cennet		A. Cennet
	c.	884
		û hûr 828
	c.-i	bâğ 69
		(bâğ-ı c.) 57
	c.+i	müyesser kıl- 294

cerr	A. Çekme, sürükleme
c.	(feth-i c.) 577
cesed	A. ölü vücut
c.	(bî-nûr u c.) 758
c.+dır	(ıksîr-i c.) 563
c.+den	(hıkd u c.) 878
cevâb	A. Cevap, karşılık
c.	it- 371
	vir- 190,794
cevher	A. Cevher, değerli taş; öz maya
c.-i	cân 741
c.+i	gör- 71
cevr	A. Cefa, eziyet, zulüm; sitem
c.	û sitem 329
	û zulm 366
ceyb	A. Cep
c+ine	(tefekür c.) 244
cibrîl	Hız. Cebrail bkz. Cebre'îl
c.-i	emîn 781
cidd	A. Bir işi gerçekten çalışıp işlemek
c.	û cehd 693
cîfe	A. Leş
c.	44
c.+nın	üstü 235
ciger	F. Cîğër, bağır
c.	704,720,804
cihân	F. Dünya, alem, mec. insanlar, herkes
c.	4,69,100,137,141,282,368,426,477,606,660,664.719.767.775
	genci 602
	mülki 196
	(ahvâl-i c.) 174
	(ehl-i c.) 282
	(hudâvend-i c.) 256
	(Mahmûd-i c.) 536
	(ma'cûr c.) 183
	(Memdûh-i c.) 99

	(milk-i c.) 325
	(nâz-ı c.) 134
	(nûş-i c.) 428
	(selâtin-i c.) 15
	(seyyâh-ı c.) 186
	(sulţân-ı c.) 546
	u bî-vefâ 133
c.-ı	maʿrifât 94
c.+am	(nakkaş-ı c.) 251
c.+iñ	güşsası 216
	ʿizzeti 879
	şanı 33
c.+ı	bâz-geşt it- 788
	geşt it- 818
	ko- 132
c.+a	97,106,334
c.+da	283,286,341,677,825
cihet	A. Cihet, tarat, yön, yan
c.+den	316
cilâ	A. Parlatma, parlaklık, cila
c.	vır- 26,128
cilve-gâh	A.F. Cilve yeri, cilve edilecek yer
c.+ı	(Seyriñ c.) 68
cins	A. Soy, tür, cins
c.+inden	(cîfe c.) 444
cism	A. Beden, gövde, cisim; madde
c.	û cân 563
c.-ı	bend 438
	beşer 463
	bî-nûr 744
	cân 716,852.860
c.+ı	ko- 858
c.+e	dûzah eyle- 387
	pâk-i cân it- 743
c.+ini	habs it 760

cū	F. Arama, araştırma
c.+durur	289
c.+da	(cüst ü c.) 265,518
c.+yında	(cüst ü c.) 819,820
cū	F. Akarsu, ırmak, çay
c.	(âb u c.) 154
cūd	A. Cömertlik, elâçıklığı
c.	(ehl-i c.) 284
	(feyz-i c.) 12,55,97,277,278
c.-i	ihşandır 302
c.+ında	4,12,770
cüş	F. Coşma, kaynama, akma
c.	eyle- 126
	it- 364
c.+dan	494
cüy-bâr	F. Çay, dere, akarsu, ırmak
c.	150
c.+ındandırır	72
cübbe	A. Cüppe, mec. örtü
c.+sini	(Çarhın c. çk it-) 219
cüdâ	F. Ayrı kalmış, ayrı düşmüş
c.	ol- 717,718
cüft	F. ikili, eşl olan, tek olmayan
c.	677
cümle	A. Herkes; herşeyi; hepsi
c.	eşkâl 202
c.-i	hacc 811
cünd	A. Asker, asker topluluğu
c.	û sipâh 474
cür ^{ca}	A. Yudum, içim
c.+sından	(tecellî c.) 843
cürm	A. Suç
c.	eyle- 779
	û günâh 42.267.299
c.-i	‘azîm 772
	haṭâ 774

cüst	F. Arama, araştırma
c.	(çâlâh u c.) 597,833
	(şahş-ı c.) 447
	û cü 265,518,542,815,819,820
	û tîz 579
c.-i	hüş-mend 426
cüvân	F. Delikanlı, genc
c.	805
	(bir c.) 804
	(ey c.) 193,558,634
	(ol c.) 259,808
	(pîr ü c.) 235,474,482
cüz ³	A. Kısım, parça, bölüm
ç.	8

çabök	F. Çabuk, seri, hafif
ç.	harif 449
çäh	F. Kuyu, çukur
ç.	16,223,328
ç.-1	amîk 291
	bâtın 460
ç.+dır	565
çäk	F. Yarılma, ikiye ayrılma, yarık, yırtık
ç.	it- 219,264
	kıl- 203
çäk-çk	F. Çok yırtık, parça parça
ç.	it- 713
çäker	F. Kul, köle
ç.	ü ahter gulam 321
çäläk	F. Çevik, tezcanlı olan
ç.	u cüst 597
çär	F. Çare, derman
ç.	u nâçär 718
çarh	F. Felek, gök, baht
ç.	(atlas-ı ç.) 558
ç.-1	bî-mihr 133
	çäh 223
	devr-i rûz-gär 165
	felek 562
	gerdün 321
	nîlgün 5
	nîl-reng 118,220
	serkeş 339
	seyr 6
ç.+in	cübbesi 219
ç.+a	düş- 27
	irgür- 659
ç.+ına	kaşd it- 346

çar-pā	F. Dört ayaklı hayvanlar
ç.	(tağılmış ç.) 234
çehre	F. Yüz, surat
ç.-i	gird-âlūd
ç.+ũñ	(seniñ ç.) 416
çek-	1. (Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru) çekmek
ç.-di	(habl ç.) 292
	2. Çizgi çekmek
ç.-di	(nesl ç.) 736
	3. Güç durumlara dayanmak, katlanmak
ç.-dim	(cefā ç.) 615
ç.-mel	(ğam ç.) 129,363
	(melāl ç.) 707
ç.-megil	(renc ç.) 419
ç.-mesin	212
ç.-medi	572
ç.-mezem	191
çemen	F. Çimen
ç.	(irem gibi ç.) 145
	(şolmuş ç.) 156
ç.+de	âhır eyle- 699
çenār	F. Çınar, çınar ağacı
ç.	(serv-i ç.) 153
çenber	F. Tahta veya demirden yapılan daire; kasnak
ç.-i	gerdün 135
çeşm	F. Göz
ç.-i	ahter 724
	‘aql 437
	bī-nūr 758
	cân 504,736
	çobân 237
	mest 406
	sehâb 151
	zâhır 247,434,435
ç.+i	(âb-ı ç.) 761

çeşme	F. Musluklu su hazinesi, çeşme
ç.-i	hürşîd 183
çetr	F. Çadır, gölgelik
ç.-i	zer-nigâr 27
çık-	1. İçeriden dışarıya çıkmak
ç.-d1	(Ol kapudan bir şahş ç.) 579
	2. Peyda olmak, ortaya çıkmak
ç.-d1	(Kâf-r-ı deryâdan şâdef ç.) 395
ç.-ar	(her kânaddan od ç.) 687
	3. Yüksek bir yere çıkmak
ç.-d1	(yüksek bir kayaya ç.) 345
çıkâr-	Birini veya bir şeyi çıkarmak
ç.-ir	(gözden eşk-veş ç.) 706
çift	F. Çift, eş
ç.	it- 360
	olma- 139
çîn	F. Kıvrım, büküm
ç.	405
	(âhû-yı ç.) 704
	(zûlf-i ç.) 412
çîn-seher	F.A. Alacakaranlık
ç.	var- 577
çobân	F. Çoban
ç.	(çeşm-i ç.) 237
çok	Çok fazla, pek çok
ç.-	1- 340
	ir- 452
ç.+dırır	498
çü	F. Gibi, çünkü
ç.	20,249,344,442,449,737
çün	F. Çünkü, mademki, gibi
ç.	34,59,106,107,169,170,173,181,209,221,240,248,277,281,293, 296,305,307,313,313,317,336,364,372,377,419,425,448,461,481, 524,527,533,590,634,679,686,688,715,726,746,748,774
ç.+ki	51,226,371,384,394,421,458,495,505,514,521,764
ç.+kim	202,443

-D-

ḍad		A. Arap alfabesinde "ḍ" harfi Ebcette 800 sayısının karşılığı
	d.	888
dād		F. Adalet, doğruluk, hak, ihsan
	d.	it- 323(2), 326
dād-ḥvāh		F. Adalet isteyen kimse
	d.+in	nālesi 330
dād-ter		F. Adaleti ve doğruluğu çok olan
	d.	779
dāfi ^c		A. Defeden, savuşturan, savan
	d.-i	zılm 327
daḡal		F. Hile, dubara, düzen
	d.	462,529
dahı		Da/de, dahi, bile; hatta, daha, hāl
	d.	209,361(2),362,363.479.610.692.763.799.839.840.844.847. 857,870
dā ³ ire		F. Çember
	d.	(pūr-kār-ı d.) 32
dāl		A. Arap alfabesinde "d" harfi, ebcedde dört (4)'ün karşılığı
	d.	888
	d.+dur	11
dām		F. Tuzak, ağ
	d.	it 140
	d.-ı	nıl 122
	d.+dan	451
	d.+ına	düş- 448
dāmen		F. Etek
	d.+in	(senin d.) 219
dānā		F. Bilen, bilici, bilgiç
	d.-yı	rāz 49
dāne		F. Yem, tohum
	d.	140,703,770
	d.-i	hırş 137
		dām 448

	d.+dır	280	
danış-		Danışmak, görüş almak	
	d.-ğıl	870	
dāniş		F. Biliş, bilgi, ilim	
	d.	870	
	d.-i	huffaş 78	
		insân 777	
	d.+iñ	(senin d.) 870	
	d.+den	383	
dār		A. Ev, yer	
	d.	(Manşūr-ı d.) 496	
	d.-i	dünyâ 51	
Dārā		Eski Fars hükümdarlarından ünlü birisinin adı	
	D.-yı	ürd-vân 107	
		zamân 548	
dastân-serā		F. Destan okuyan, destancı	
	d.	148	
da ^c vā		A. İddia, dava	bkz. da ^c vī
	d.+sında	(‘aşk d.) 531	
da ^c vī		A. İddia, dava	bkz. da ^c vā
	d.-i	‘aşkım 540	
	d.+ye	ma ^c nī gerek 440	
de-		Demek, söylemek	bkz. di-
	d.-r	271,488,577,586,667,720	
def ^c		A. Uzaklaştırma, savuşturma	
	d.	ol- 861	
defter		A. Defter	
	d.-i	mecmū ^c ı 701	
değ-		Layık olmak, değmek	
	d.-mez	(ol i ^c zâza d.) 114	
değil		Değil	
	d.	46,142(2),247,420,432,433(2),458(2),494,542.816(2),817	
	d.+dır	178,456,784	
	d.+dırır	470	
	d.+sin	644,845	

dehân	F. Ağız
d.	aç- 395
dehr	A. Dünya
d.	604
d.-i	dûn 750
d.+e	aldanma- 429
delîl	A. Delil, tanık, şahit
d.	74
d.	ol- 120,170,349,590
delğ	F. Eski elbise, yamalı dilenci hırkası
d.	(ehl-i d.) 592
dellâl	A. Tellal, satılacak şeyi satan
d.+dür	139
delû	Deli, mecnun
d.	it- 292
dem	1. F. Soluk, nefes
d.	ur- 872
	2. An, vakit, zaman
d.	(her d.) 301,424,617
	(ol d.) 487,586,744,746,761
d.+e	(bîn d. ir-) 686
d.+de	(ol d.) 487
d.+inden	(bir d. hezâr ol-) 136
dem-be-dem	F. Vakit vakit, daima
d.	243
demdân	F. Dış
d.-i	sîpîd 240
	yâr 399
deñlû	Denli, kadar; -e kadar
d.	(her ne d.) 380,701
depret-	Kımıldatmak, kıpırdatmak
d.	(diliñ d.) 131
derbeder	F. Kapı kapı dolaşan serseri; derbeder
d.	(gedâ-yı d.) 819
derc	A. Sokma, arasına sıkıştırma
d.-i	hel-etâ 88

derd	F. Üzüntü, hastalık, ağrı mec. kaygı	
d.	ehli 44 (âh-ı d.) 803 (hem-dem-i d. ol-) 813 (pür-süz u d.) 117,261	
d.-i	âh 812 merg 661 ser 485 terah 603	
d.+e	(v'ey bu d.!) 729	
d.+ile	633 âh it- 805 ditre- 682	
d.+ini	bil- 532	
d.+ine	tabîb ol- 521	
d.+inde	(câşq d.) 533	
derd-mend	F. Dertli, tasalı (kimse)	
d.	(ehl-i d.) 837 (ey d.) 249 (ol d.) 524,681	
dergâh	F. Tekke, dergah mec. dünya, yer	bkz. dergeh
d.-i	selâtin-i cihân 15	
d.+ına	yüz sür- 474	
dergeh	F. Dergah, tekke	bkz. dergâh
d.+i	(hâcet d.) 475	
dermânde	F. Âciz, çaresiz (kimse)	
d.	(câciz ü d.) 41 (seg-i d.) 293	
derûn	F. İç, kalp, gönül	
d.	230,261 (birûn-ı d.) 11,656 (ihlâş-ı d.) 587 (râz-ı d.) 469	
d.-i	âdem 37 âşıkâr 496 bî-şafâ 246	

	pāk-i cān 186
	pūr-maraż 508
	pūr-şafā 48
derviş	F. Derviş, fakir
d.	ü gedā 609
	(ey d.) 593
d.+e	dī- 579
dervişāne	F. Derviş olana yakışacak surette
d.-i	merd-i fakīr 559
deryā	F. (Düz ve mec. anl.) Deniz, derya
d.	391
d.-yī	cevher 104
	fażl 767
	ğam 686
	hay 86
	nübüvvet 64
dest	F. (Düz ve mec. anl.) El
d.	ehli 289
	uzat- 756
	(bālā-yī d.) 289
	(teng-i d.) 644
d.-i	devrān 630
	ğaflet 736
	sipehr 26
	şüm 236,401
	zūlm 367
d.+imde	643
d.+ine	ikbāl-i izzet 478
d.+inden	(inānın d. kıma-) 466
destān	F. Hikaye, kıssa
d.-i	göl 157
	hiyel 427
destān-serā	F. Destan okuyan, meddah
d.	620
destār	F. Sarık, tülbent
d.+ını	çek- 292

dest-būs	F. El öpme, el alma
d.+ınnı	ṭaleb eyile- 477
dest-gîr	F. Elinden tutan, yardımcı
d.	769
	ol- 765
	(ey d.) 14
d.+ısın	(üftâdeniñ d.) 39
destūr	F. izin, müsade, destur
d.	sözini it- 364
	(didi d.) 358
	(hōd-ı d.) 464
d.-ı	hâş 353
	hâved 463
deşt	F. Çöl, kır, ova
d.	(KŪh u d.) 354
devā	A. Deva, ilaç, çare
d.	bul- 661
d.+sı	(anuñ d.) 878
devābb	A. Yük ve binek hayvanları
d.	ol- 489
devān	F. Koşan, seğırtten, hızlı yürüyen
d.	ol- 519
devlet	A. Devlet, saadet, baht, talih
d.	273,321,335,615
	ü ikbl 62
d.-ı	düfâ 107
	dünyâ 603
d.+de	şâd ol- 539
d.+inde	kâr-ı sehl 362
d.+ı	(anuñ d. git-) 757
devr	A. Devir, zaman. dönem, çağ; dönme
d.	eyile- 71,703,835
	göster- 342
	it- 786
d.-ı	felek 696
	garîb 719

	gerdün 617	
	rûzgâr 165	
	vaşl 702	
	zamân 728	
	zillet 731	
d.+ıñ	(seniñ d.) 719	
devrân	A. Devran, zaman; kader, talih	
d.	(dest-i d.) 630	
deyr	A. Manastır, kilise	
d.	içinden gör- 790	
	içre 794	
d.+e	ır- 635	
deyyâr	A. Biri, bir kimse, bir fêrt	
d.	görme- 260	
dırâz	F. Uzun	
d.	672	
	(cömr-i d.) 725	
	(tul u d.) 215,668	
di-	Demek, söylemek, anlatmak	bkz. de-
d.-di	175,188,193,194,197,200(2),201,205(2),206,211,212,240,249, 256,267,268,293,310,311,312,313,357,358,413,415,418,441,445, 446,491,537,539,546,554,555,578,579,581,582,585,588,615,626, 640,641,642,644,715,752,764,782,783(2),789,790,793,795,806, 808,838,845,850,855	
d.-diler	306,553,832	
d.-r	362,731,746	
d.-mişdi	408	
d.-rsem	479	
d.-rseñ	512	
d.-yü	376,439,815	
d.-dügi	25,455	
d.-mek	544	
dibâ	F. Renkli dokuma bir tür kumaş	
d.	(câme-i d.) 621	
didâr	F. Yüz, çehre	
d.+dır	270	

dİde	F. Göz
d.	520,744 iste- 269,271 (ehl-i d.) 270
d.-i	‘aql 10,432
d.+i	tefekkür ceybine ilet- 244
d.+ñ	(seniñ d.) 268
d.+sine	(anuñ d.) 232
dİde-ver	F. iyi gören, işten anlayan
d.	(ey d.) 231
dİğer	F. Diğer, başka, öteki
d.	gün 163
dİkḳat	A. Dikḳat
d.+e	451
d.+ile	eyle- 443
d.+üñi	(seniñ d. gör-) 440
d.+ine	(anuñ d.) 437
d.+inden	aşşı yok 450
dil	1. (Organ olarak) Dil; lisan, söz, konuşma
d.	uzat- 268,793,875
dil	F. Kalp, yürek, gönöl
d.	bağla- 184 mürdedir 813 pür-tā‘ab 720 vir- 628 (azād-ı d.) 116 (bezm-i d.) 761 (cân u d.) 118 (ehl-i d.) 107,711 (jinde-pūş-ı d.) 560 (pür-azürde d.) 580 (seng-i d.) 722 (teng-i d.) 595.619
d.-i	nesriñ-semen 145 pür-derd 123 revân 638

d.+dir	(Ka' r-ı d.) 459 (mesken-i d.) 653
d.+i	gafletden uyar- 515 mahrem eyle- 459
d.+e	ateş ur- 805
d.+de	zâyl ol- 163
d.+den	çekmegil 419
d.+iñ	(seniñ d.) 131)
d.+i	düş- 355
d.+ler	(ehl-i d. şolâbetini taleb kııl-) 868
d.+lerden	711
dıl-bend	F. Gönül bağlayan
d.+dir	184
dılber	F. Gönül alan güzel
d.+i	bıl- 852
dile-	Dilemek, istemek
d.-l	268
d.-di	785
d.-r	360,691
d.-rdi	(cânım d.) 589
d.-rse	(ne d.) 357
d.-rseñ	(Ger d.) 229,286,303,386,468,593,861,882
d.-mez	(luţf d.) 796
dıl-fikâr	F. Gönlü yaralı (âşık)
d.	(cân-ı d.) 803
dıl-firîb	F. Gönül aldatan, cazibeli, alımlı
d.	176,393
dılsitân	F. Gönül alan; güzel
d.	(ol d.) 523
dıl-siyâh	F. Gönlü kara (kimse)
d.	u mû-sepîd 732 (ey d.) 795
dıl-suhte	F. Yüreği yanık, kederli (kimse)
d.	804
dîn	A. Dîn. islamiyet
d.	611

	(^c akl-ı d.) 638
	(merd-i d.) 214
	(pāk-i d.) 655
	(sālār-ı d.) 31
	(şer ^c -i d.) 61
diñle-	Dinlemek, duymak, işitmek
d.-!	330,755
d.-di	239
direm	F. Akça, para
d.	(menķūr u d.) 581
diraht	F. Ağaç
d.	275
dirîğ	F. Ayrı, ayrılık, uzak kalma
d.	düş- 708
dirîğa	F. Yazık! eyvahlar olsun!
d.	165,366,716
ditre-	Titremek, sallanmak
d.-r	(teni d.) 682
dîv	F. Dev, cin, şeytan
d.	(vesvās-ı d.) 627
dîv-bend	Tehmüres'in lakabı
d.	460
dîvân	A. Büyük meclis, divan
d.+dan	ol- 378
dîvâne	F. Deli, budala
d.+sin	ey bî-haber 604
divşır-	mec. Devşirmek, toplamak
d.-!	(ögiñ d.!) 296
dōst	F. Dost, yakın, arkadaş
d.	dir- 512
	cāmın nūş it- 856
	ol- 544
d.-ı	maķbūl 99
d.+dır	(her ki dünyā d.) 655
d.+dan	düşmenini nihān eyle- 316
	(imtihān-ı d.) 517

	d.+ı	(anuñ d.) 754
dōstā		F. Ey dost!
	d.	620
dōstāne		F. Dostça, dostane
	d.	penddir 184
dōst-dār		F. Dost tutan, dost sever
	d.+dır	(Hak d.) 655
dög-		Dövmek, vurmak, dayak atmak
	d.-di	259
dön-		Geri dönmek, geri gİtmek
	d.-di	(Hāzrete d. gel-) 787
duċā		A. Allaha dua, niyaz, yakarma
	d.	it- 578
	d.+da	(Her d. hak rızāsın kıl-) 885
	d.+sın	oku- 107
duĥter		F. Kız, kız çocuĥu
	d.+ıñ	murgı 360
dūn		A. Aşağılık, alçaklık
	d.	gel- 521
		u kem 171
		(dehr-i d.) 750
		(ferdūn-ı d.) 161
		(nefs-i d.) 631
dūr		F. Uzak, den uzak
	d.	düş- 352
		it- 645
		kıl- 53
		ol- 84,223
dur-		(Karar için) Durmak, varmak
	d.-!	189
dūr-bīn		F. İlerisini gören, dūrbūn
	d.	(ey d.) 445
	d.+em	di- 439
dut-		Tutmak, yakalamak, ele almak
	d.-ar	715
dūzah		F. Cehennem

d.	616	
	o- 654	
d.+ı	(hâk-i cisme d. makarr eyle-) 387	
d.+a	delîl ol- 349	
d.+dan	(Hîlme-i d. olma-) 876	
dü-âlem	F.A. Dünya ve ahiret, iki dünya	
d.	4,190	
	(her d.) 516,569	
d.+den	birün 797	
	müberrađır 556	
dü-cihân	F. iki cihan, dünya ve ahiret	bkz. dü-kevn
d.	(her d.) 58,771	
	(pây-mâl-i d.) 198	
dü-kevn	F.A. iki alem, dünya ve ahiret	bkz. dü-cihân
d.	(harf-i d.) 24	
	(şâh-ı d.) 70	
dünyâ	A. Dünya	
d.	(bu d.) 178	
	(devlet-i d.) 603	
	(fıkr-i d.) 633	
	(hâlet-i d.) 694	
	(her k1 d.) 198,605	
	(hubb-ı d.) 653,656	
	(şuğl-ı d.) 201	
	(terk-i d.) 185,652	
d.+dır	(hüb-ı d.) 214	
d.+ya	(ehl-i d. düzağ ol-) 654	
d.+da	ol- 597,632	
d.+dan	götür- 194	
	ictinab it- 213	
	sefer it- 51,853	
dürc	A. Kutu, kutucuk	
d.-i	cân 127	
dürd	F. Tortu, çöküntü	
d.-i	zâk 240	
dürlü	Çeşit, türlü; farklı; başka	

d.	‘ayb 239 sâz 675 şek 165
dürr	A. inci
d.-i	der ^c 88 deryâ 64,86 şemîn 400 şâh-ver 127,398 yetîm 397
dürüst	Dürüst, doğru
d.	(ey d.,!) 389 (peygâm-ı d.) 833 (rây-ı d.) 432
düş-	Yere düşmek
d.-di	118,352,364,396,448,456
d.-miş	355
d.-er	(hârûs-ı çarhâ d.) 27
d.-e	(Hâr-ı mühreden d.) 469
d.-me!	(miñnete d.,!) 877
d.-meyesin	(çarh-ı hayrete d.) 867
düş	Düş, rûya
d.+de	gör- 199,852
düşmen	F. Düşman
d.	184,754,763
d.-i	merdûd 99 şac ^b 342
d.+i	gör 750
d.+iñ	(seniñ d.) 753
d.+i	(anun d.) 655
d.+ini	nihân eyle- 316
d.+inden	dinle- 755
düşvâr	F. Güç. zor
d.+ı	it- 768
düz-	Düzenlemek. tanzim etmek
d.-di	398,481
d.-miş	148,153

d.-mişdir	228
d.-er	695
d.-em	620
d.-üp	107
d.-medı	698

ebced	A. Ebced, Arap harferinin sayı değerine göre sıralanışı
e.	797
ebed	A. Ebed, ebedî, ebediyen, sonsuza kadar
e.	376
ebr	F. Bulut
e.-i	giryân 721
ebr-veş	F. Bulut gibi
e.	860
ecel	A. Ecel
e.	610,667,763
	(h'vâb-i e.) 529
	(mîr-i e.) 662(2)
	(vaqt-i e.) 693
e.+den	657,664
ecr	A. Bir iş, bir hizmet karşılığında verilen şey; ücret
e.+ine	hadd ü şümâr yokdur 318
edâ	A. 1. (Borç) ödeme
e.	itme- 314
	2. Yerine getirme, yapma
e.	eyle- 327,880
edeb	A. Edeb, utanma, hayâ; terbiye
e.	(terk-i e. ol-) 207
edvâr	A. 1. Devirler, zamanlar
e.	u pergâr-ı vücûd 674
e.+dan	(Kubbe-i e.) 802
	2. Eskiden müzikle ilgili kitaplara verilen ad, makam, usul
e.+i	(c'ilm-i e. vü musiki var) 674
efkâr	A. Düşünceler, fikirler
e.+dan	802
eflâk	A. Gökler, felekler
e.	(encüm-i e.) 96
e.+dır	66
e.+den	(Miḥnet-hâne-i e.) 217
Efridûn	F. Cemşid soyundan bir İran hükümdarı

E.	332
efrûz	F. Şule, parıltı
e.	(Âfîtab-ı ʿâlem e. 1-) 70
eger	F. Eğer, şayet
e.	23,402
eđerçi	F. Gerçi, her ne kadar; eğer
e.	206,456
egil-	Eğilmek mec. Hürmet etmek, saygı göstermek
e.-mez	601
eḥass	A. Çok pinti, çok bayağı
e.	(nefs-i e.) 338,600
ehl	A. Sahip, bir şeyle uğraşan; ehil, usta
e.	(yâr-ı e.) 362
e.-i	ʿaşk 528
	cihân 282
	cûd 284
	delk 592
	derd-mend 837
	dîde 270
	dî 107,711(2),868
	dilber 852
	dünyâ 654
	fütüvvet 255
	hâl 81.199,499,500,844
	hıred 531
	hüner 95
	îmân 62
	ʿirfân 91
	kâl 505
	kerem 289
	kıbr 387
	küfr 636
	maʿnî 566
	pây-dâr 606
	râz 502,845
	saʿâdet 554

	temîz 229
	ʕuḳûl 25,762
	vecd 649
e.+ile	(dāniş e. daniş-) 870
e.+îñ	(senîñ e.) 348
e.+l	(ʕaşḳ e.) 532
	(derd e.) 44
	(fil'-bed e.) 288
	(ḥāl e.) 472
	(ḳabā e.) 592
	(sehv e.) 192
	(ʕucb e.) 350
e.+ldır	(ḥvāb e.) 529
	(serserî-kār e.) 530
e.+ını	(feyz-ı cūd e.) 277
e.+ine	maḥāl ol- 524
	niḳāb ol- 272
ejdehā	F. Ejderha, büyük yılan
e.+dır	135
ek-	(Düz ve mec. anl.) Tohum ekmek
e.	(iḳbāl ü iḥsân tohumın e.) 276
ekber	A. (Daha, en, pek) Büyük
e.	(tiryāk-i e. nūş ḳıl-) 295
ekil-	(Tohum) Ekilmek
e.-ür	280
ekserî	A.F.Çoğunluğa mensup, çok defa, çoğu
e.	306
el	El
e.	556
e.+ım	tut- 41,114
e.+üñi	yu- 244,824
e.+ine	başın al- 854
e.+inde	cām-ı cem 147
	cām-ı mūdām 854
	ḳoma- 40
e.+inden	rehā bul- 467

	ye- 575	
el-firāk	A. Ayrılma, ayrılık sözü	bkz. el-vidā ^c
e.	ü el-firāk ü el-firāk 729(3)	
eltāf	A. iyilikler, lutuflar, nezaketler	
e.+dır	(mā ³ il-i e.) 329	
el-vidā ^c	A. Ayrılma, ayrılık sözü	bkz. el-firāk
e.	743	
emān	A. Eminlik, korkusuzluk	
e.	(emn ü e.) 72	
emel	A. Emel, ümit, umma, arzu, hırs, tamah	
e.	215	
	(töl-ı e.) 427,595	
emn	A. Eminlik, korkusuzluk	
e.	ü emān 72	
e.+ı	°alem 61	
emīn	A. Güvenen, emīn, güvenilen	
e.-ı	ins ü cn 107	
	(cibrīl-i e.) 781	
	(rūhū'l- e.) 61,107	
emr	A. Emir, buyurma, buyruk	
e.	it- 651	
e.-ı	farz 880	
	hudā 880	
	ilāh 311	
	muḥāl 547	
e.+ındedir	(senīn e.) 100	
e.+ine	kıl- 339	
emīr	A. Bir kavmin, bir şehrin başı, emir	
e.	(ey e.!) 385	
	(ol e.) 341	
enbiyā	A. Peygamber, enbiya	
e.	(cem ^c -i e.) 74	
	(muḳtedā-yı e.) 75	
	(suḫte-i e.) 28	
	(ṣāh-ı e.) 54	
e.+ya	fahr ol- 567	

encām	A. Nihayet, son, sonunda
e.-1	kār 670,692
encüm	A. Yıldızlar
e.-1	eflāk 96
e.+dırır	723
encümen	F. Cemiyet, meclis, şura, komisyon
e.	(bir e. düz-) 698
	(nişât-ı e. gît-) 158
endām	F. Boy, boy bos; vücut, beden
e.	(anuñ e.) 232,760
endişe	F. Endişe, vesvese
e.-1	māl ü menāl 596
e.+sinde	(āhıret e.) 597
	(sīm ü zer e.) 598
endüh	F. Kaygı, üzüntü, sıkıntı
e.-1	merg 682
	nār 884
endüh-nāk	F. Kederli, gamlı, tasalı, sıkıntılı
e.	684
engüş	F. Parmak
e.-1	şeh 556
envā ^c	A. Çeşitler, türlüler
e.-1	ni ^c am 257
	şıfat 503
envār	A. Nurlar, ışıklar, parlaklıklar
e.-1	hū 511
	ve'l-duḥā 33
e.+ına	ḫāni ^c ol- 830
er	Adam, insan, er
e.	ol- 189
	(bī-kār e.) 640
	(bir e.) 255
e.+dir	198
erbāb	A. Sahipler; becerikli, ehil
e.-1	ḫācet dergehi 475
eren	e.+ler
	pāke nazar it- 241

erkân		A. Esaslar, destekler
	e.-1	şer ^c 80
ervâh		A. Ruhlar
	e.-1	suhte-i enbiyâ 28
esās		A. Esas, asıl
	e.-1	ömre hâlel ırgür- 166
eşer		A. Eser, iz, alâmet, nişan
	e.	169,366,818
		gör- 874
		ır- 779
		ırme- 402
		kıma- 514
		vir- 25
		yokdır 383
esrâr		Gizli, bilinmeyen şeyler, sırlar
	e.-1	âsümân 101
		fakr 564
		ğayb 38
		nebî 87
	e.+sın	(nâkı1-i e.) 124
	e.+dır	(şâhib-i e.) 270
	e.+dan	keşf eyle- 113
eşk		F. Gözyaşı
	e.-i	çehr 416
		revân 519
		sîlâb 800
		(sîl-i e.) 265
eşkâl		A. Biçimler, suretler, tarzlar
	e.	(şûret-i e.) 182
	e.-i	birün 230
	e.+ini	târ-mâr kı1- 202
eşk-veş		F. Gözyaşı gibi
	e.	706
etrâf		A. Yanlar, uçlar, etraf, çevre
	e.+a	lem ^c vir- 834
	e.+in1	devr eyle- 835

evc	F. Eski bir müzik makamı
e.-1	sipehr 20
evkāt	A. Zamanlar, çağlar
e.-1	‘azīz 738
evliyā	A. Evliya, veliler, Allah'ın sevgili kulları
e.	vü enbiyā 567
	(‘aql-ı e.) 21
evrāk	A. Yapraklar, kağıtlar
e.-1	felek 282
	göl 701
evvel	A. önce, ilk önce, ilk: önceleri
e.	22,75,77
e.-1	aşhāb 79
e.+iñ	evveli 13
e.+i	(evveliñ e.) 13
ey	A.F. ey, hey!
e.	40,49,53(3),68,114,121,123,126,171,175,180,188,190,193,197, 201,205,215,222,229,231,249,251,252,253,272,274,279,287,295, 298,303,310,317,330,357,358,360(2),361,362,366,373,379,380, 385,389(2),400,413,418,424,438,441,445,454,460,466,468,470, 485,492,497,499,507,517,535,538,539,546,558(2),560,561,562, 567,573,579,582,593,594,604,608,626,631,634,644,655,657,663, 668,671,702,704,716,717,719,730,745(3),753,762,764,765,766, 774,777,789,793,795,799,806,808,838,845,878,889
eyle-	Yapmak, eylemek
e.-!	43,45,49,113,120,123,125,126,127,193,232,274,287,312,327,357, 440,445,482,514,525,535,715,778,793,861,879,880
e.-dim	267
e.-diñ	641,810
e.-di	24,33,327,443,549,804,811,835
e.-miş	624
e.-r	1,12,16,71,165,212,258,277,290,290,316,320,324,348,349,387, 390,429,477,497,630,637,665,667,680,695,699,700,703,705,716, 728,779,791,794,796,820,860,869
e.-sem	643
e.-se	23,101

e.-yem	373	
e.-ye	511,526	
e.-rse	509	
e.-dügi	696	
e.-yen	426,496	
e.-mel	43(2),52,119(2),285,459	
e.-mez	506	
	‘adet eyle-	274,287
	beyân eyle-	125,193,312,357
	cend eyle-	525
	cüş eyle-	126
	delîl eyle-	120
	edâ eyle-	880
	gîrye eyle-	715
	haşr eyle-	43
	keşf eyle-	113,123,793
	müyesser eyle-	49
	nazar eyle-	440
	nazm eyle-	127
	niğah eyle-	232
	rehnümün eyle-	778
	rûzî eyle-	45
	şâh eyle-	327
	terk eyle-	535,879
	vaşf eyle-	445
eylik	îyilik	bkz. eylük
e.	it-	272,275,279,281,283,288
eylök (ëylög)	îyilik	bkz. eylik
e.	eyle-	320
	it-	313,316,318,320
	ol-	319
e.+i	‘adet eyle-	274,287
	ihtiyar it-	303
	zâyî ^c eyle-	279
e.+e		287
e.+i	(kâfir e.)	317

eyit-	Söylemek, demek
e.-! 445	
e.+ir 237	
eyü	iyi, güzel, uygun
e.+dür (anuñ niyeti e.) 273	
eyvân	F. Büyük sofa, divahname, salon
e.-1 kibriyâ 18	
	serâ 751
eżâ	A. incinme, incitme, eziyet, can yakma
e. it- 250	

fahır	A. övünç, övünme, fahır; Hz.Muhammed
f.	ol- 567
f.-1	âdem 65
f.+ıdır	561
fâ'il	A. işleyen, yapan
f.+i	(fi'lin f.) 7
fâka	A. Fakirlik, yoksulluk, ihtiyaç
f.	(fakr-ı f. şâbir ol-) 571
fakır	A. Yoksul, fakir, alçak gönüllü, âciz
f.	(bir f.) 473
	(bu f.) 114
	(ey f.) 561
	(fakr-ı f.) 558
	(ger f.) 662
	(merd-i f.) 266,559
fakr	A. Yoksulluk, fakirlik
f.	561,563,567
	ol- 562
	yolunda 572
	(bâzâr-ı f.) 564
	(esrâr-ı f.) 564
f.-1	büt 645
	fâka 571
	fakır 558
	fenâ 573
	hudâ 81
	sîmurg 568
f.+dan	ol- 563
f.+uñ	(seniñ f.) 644
fâl	A. Uğur, talih deneme; fal
f.	(mübârek f. 1-) 888
fâriğ	A. Boş; işi bitirmiş; vazgeçmiş, terketmiş
f.	it- 451
f.-1	sipehr 56

farz	A. Farz; Allah'ın kesin olarak yapılmasını emrettiği şeyler
f.	u sünnet 880
fâş	F. Meydana çıkarma, duyulma, açığa vurma
f.	it- 454,458
fazîlet	A. Fazilet, erdem, iyilik
f.	498
fażl (fażıl)	A. Erdem, fazilet, iyilik
f.	vir- 890
f.-1	Ĥķ 386,883
	luţf 42,811
	ʕulüm 769
f.+iñ	âşârı 778
f.+uñıla	(seniñ f. rāh-ber it-) 51
fehmi	A. Anlayış, anlama
f.	it- 566,736
felek	A. Gökyüzü, sema, felek
f.	698,721
	bî-;â vü ser ol- 723,819
	(çarĥ-ı f.) 562
	(devr-i f.) 696
	(evrāk-ı f.) 282
	(ĥatîb-ı f.) 106
fem	A. Ağız
f.	(bu f.) 499
fenâ	A. Yokluk, yok olma, geçip gitme; mec. dünya
f.	milki 381,606
	(faķr-ı f.) 573
	(mecmûc-ı f.) 859
f.+dan	859
fen(n)	A. Hüner, marifet, ilm, sanat
f.	getir- 441
fer	F. Parlaklık, aydınlık
f.	(nûr-ı f.) 840
ferâġat	A. El çekme. vazgeçme
f.+de	(cây-ı f. karar eyle-) 641
ferah	A. Gönül açıklığı, sevinç

f.	it- 603
	ol- 108
ferâh	F. Bol, geniş, yayvan
f.	(kaşr-ı f. yap-) 607
ferd	A. Tek, yalnız olan şey, eşi olmayan
f.	kal- 209
f.-i	taş 677
ferdâ	F. Ertesi gün, yarın
f.-y1	gür 601
ferîd	A. Tek, eşsiz, eşi olmayan
f.-i	rûzgâr 648
ferîşte	F. Melek
f.	di- 212
fermân-ber	F. Alındığı emri yerine getiren
f.+i	(anun f.) 96
fers	A. Yeryüzü, kır, sahra
f.	(aña f. 'arşdır) 60
feryâd	(Acıdan, dertten) Bağırma, çığlık, feryat
f.	eyle- 680
	it- 714
	u âh 365
f.+ına	683
ferzend	F. Oğul, çocuk
f.	(bî-gam f.) 677
feşâr	F. Sıkıcı, sıkan
f.	(fuluş u f.) 876
fetâ	A. Genç, delikanlı; yiğit, mert
f.	(ey f.!) 379,671
feth	A. Fetih, açma; açılma
f.-i	bâb 208,583,653,883
	cer 577
fevt	A. (Fırsat vs.) Kaybetme, kaçırma; kaçma
f.	ol- 738,748
	(haccı f. eyle-) 804
	(nevbe ³ ı f. it-) 297
feylesof	A. Filozof, felsefeyle uğraşan (kimse)

f.	674
feyz	A. Bolluk, çokluk, verimlilik; ilim, irfan
f.	302
f.-1	cūd 12,55,97,277.278
	faẓl 42
	hōd 745
	luṭf 766
f.inde	(mecn-i f. dū- ^c ālem k̄atredür) 4
fiğān	A. (Acı ve dertten) Bağırıp çağırma, inleme
f.	eyle- 716
	it- 755
fıkr (fıkır)	A. Fikir, düşünce, düşünme
f.	irışme- 315
	it- 171,331,628,657,879
	itme- 433
	Ü rāy 353
f.-1	cevāb it- 371
	dünyā 597,633
	şad-sāl it- 385
f.+1	ķo- 432
	tamām it- 479
	terk it- 389
f.+1	(āḫiret f.) 122
f.+ine	616
f.+inde	(cihān f. ol-) 426
fıṣl	A. Fııl. iş
f.+lñ	fā ^c ili 7
f.+e	(geçen f. peşimān-ı melūl ol-) 762
fıṣl-bed	A.F. Kötü iş yapan, kötülük yapan (kimse)
f.	ehli 288
fıṣl-meşel	A. Mesela, misaldeki gibi, örneğin
f.	665
fırāk	A. Ayrılık, hüzün, keder
f.	(bī-dağ u f.) 677
	(hem f. hem iştiyāk ol-) 729
fırāvān	F. Çok, bol, fazla, aşırı

f.	384
fırdevs	A. Cennet
f.	(gölşen-i f. ol-) 780
fuhş	A. Haddini aşma, kötülük, namusuna aykırı hareket
f.	u feşâr 876
fürşat	A. Fırsat, uygun zaman
f.+dır	(şimdi f.) 297
füzûl	A. Lüzumsuz, fazla şey veya söz
f.	(merdûd-i f.) 310
	(ol f.) 652
fülân	A. Filan
f.	(ey f.!) 878
fürkât	A. Ayrılık, ayrılış, hüzn
f.+dırır	694
f.+de	(hüzn-i f. de hâzîn ol-) 710
fütûr	A. Zayıflık, gevşeklik, bezginlik
f.	vir- 423
fütüvvet	A. Cömertlik, el açıklığı, soyluluk
f.+den	(ehl-i fl. bir er var i-) 255

ġāfil	A. Dikkatsız, bilgisiz, dalgın, gafil
ġ.	olma- 428,513
ġ.-i	mağrūr 657
ġ.+ım	367,371
ġ.+dir	136
ġ.+dırır	600
ġ.+ız	166
ġaflet	A. Dikkatsızlık, dalgınlık, gaflet; uyku
ġ.	736
ġ.+i	ko- 189
ġ.+den	bīdār olma- 737
	temīz olma- 738
	uyar- 515
ġ.+ile	rāh-ı zevāl bul- 461
ġāfūr	A. Esirgeyen, bağışlayan Allah
ġ.	(ey ġ.) 53
ġāh ġāh	F. Bazen, zaman zaman, vakit vakit
g.	16,728,770
g.	āh eyle- 667
	fıkr it- 331,657
	gör- 425
	rāh-ı rūḥa sedd ol- 734
	terk it- 414
	yüz sür- 474
ġālib	A. Üstün gelen, galip
ġ.	ol- 841,848
ġam(m)	A. Kaygı, keder, dert
ġ.	108,122,142,458
	(bī-lūde ġ. çek-) 191
	(ḥār-ı ġ. çek-) 129
	(hergiz ġ. çekme-) 363
ġ.+a	(deryā-yı ġ. var-) 686
ġam-zede	A.F. Gamlı, tasalı
ġ.	721

ğanî	A. Zengin, varlıklı
ğ.	ol- 646
ğâr	A. Mağara, in
ğ.-1	°aceb 187
ğaraž	A. Amaç, istek, meyil; kin
ğ.	(ğıl u ğ. ol-) 508
ğ.+dır	252
ğarîb	A. Kimsesiz, zavallı, garip; çaresiz
ğ.	(bir ğ.) 187
	(devr-1 ğ.) 719
ğarîk	A. Gark olmuş, suya batmış, suda boğulmuş
ğ.	ol- 291
	(ey ğ.!) 730
ğark	A. (Düz ve mec. anl.) Batma; batırma, boğulma
ğ.	ol- 771,787
ğarka	A. Suya batmış (kimse)
ğ.	686
ğ.-1	in°âm-1 °âm 97
ğav	F. öküz, sığır
ğ.	100
ğayb	A. Bilinmeyen, görülmeyen; gayb alemi
ğ.	(esrar-1 ğ.) 38
ğâyet	A. Çok, son derece, oldukça, iyice
ğ.	nâm-dâr 648
	şad ol- 749
ğayr	A. Başkası, başkaları
ğ.	(°aşk-1 ğ. koma-) 47
ğ.-1	melâl 420
ğayr1	A.T. Başkası, başkaları
ğ.	dil 459
	şeh 557
	yol 46
ğ.+dan	tecelli eyle- 511
ğâzî	A. Gaza eden, gazi
ğ.	106
geç-	Bir yerden başka bir yere gitmek

g.-l	217,858
g.-di	155
g.-diler	354
g.-er	282,480,634
g.-en	762
gedâ	F. Dienci, yoksul
g.	(dervîş ü g.) 609 (halk-ı g.) 327 (mağşûd-ı g.) 557 (sâyır g.) 578
geh	F. Arasıra, bazen
g.	410,635
gehî	F. Bazen, arasıra
g.	dü- 'âlemden müberra ol- 556 melûl g. şâd-mân ol- 108
gel-	Gelmek, bir yere gitmek, varmak, yaklaşmak
g.-di	155,210,259,304,521,613,616,752,787,835,843
g.-ür	256
g.-iserdir	281
g.-medi	850
genc	F. (Düz ve mec. anl.) Hazine
g.	Ü karundur 560 Ü mâl cem ^c it- 384 Ü mülk ü ml gözle- 630 Ü ni ^c mete iltifat et- 552 (taleb it-) 415
g.-l	cân 858 Hak 653 lâ-yefnâ 566 ma ^c nî 438,526,823 mağşûd 812 zât 254
g.+l	ğayra teslîm it- 465
g.+m	dî- 555
g.+inde	619
g.+ine	(dü- 'âlem g. mâlîk ol-) 571

gendü	Kendi, kendisi
g.	hâline 164
ger	F. Eger, şayet
g.	19,60,83,95,196,224,229,246,252,258,274,286,303,363,373,386, 464,467,468,480,544,557,592,593,658,660,662,666,728,739,775, 825,827,859,861,874,882 (g. bedem g. nîk) 251
gerçi	F. Gerçi, her ne kadar
g.	29,42,90,103,114,118,184,220,231,232,340,430,471,488,503,545, 565,586,630,697,699,705,774,784,796,887
gerden	F. Gerdan, boyun
g.	100.135 tolan- 476
gerden-keş	F. inatçı, kibirli
g.	(şahşı g. it-) 647
gerdün	F. Dönen, devreden; dünya, felek
g.	(çarh-ı g.) 321 (devr-i g.) 617 (girdiş-i g.) 167 (rûy-ı g.) 724
g.-1	dün 161 gerden 135
g.+dırır	(günbet-i g.) 168
gerek	Gerek, lazım
g.	(hâzır g.) 189 (ma ^c nî g.) 440 (-mek g.) 543(2) (sîm ü zer g.) 642 (server g.) 856 (vâfir g.) 189
g.+dür	434
g.+dırır	492
germ	F. Sıcak
g.	âteşler 820 ol- 842
g.-1	bûlbûl 147

		mürğ-i zer serd ol- 161
geşt		F. Gezme, seyretme, dolaşma
	g.	it- 354,712,818,841
getür-		Gelmesini sağlamak, getirmek; taşımak
	g.-ür	348,441
	g.-e	832,846
gevher		F. Elmas, mücevher
	g.	göster- 220
		û sîm ü zeheb 553
		(bu g.) 741
	g.-i	dürri yetîm 397
		kân-ı mürüvvet 64
		nâ-süfte 469
		ömür 730,739
		sengîn 740
	g.+in	hebâ it- 431
gey		Çok, pek çok; iyice, oldukça
	g.	856
gill		A. Gizliğin ve garez, düşmanlık
	ğ.	u ğarağ 508
gibi		Gibi
		117,126,129(2),144,150,154,161,282,288,355,363,367,406,410,
		416,528,570,673,692,700,757,827,844,849
gice		Gece
	g.	27,809
		(bir g.) 199,781,831
		(her g.) 528
		(ol g.) 622
	g.+sı	melek gör- 204,210
	g.+ler	526
gil		F. Balçık, su ile ıslanmış toprak
	g.	761
		(âb u g.) 116
		(hâk-ı g.) 722
		(huşt-ı g.) 628
	g.+em	(âb u g.) 41

gir-	Girmek, dışarıdan içeriye girmek
g.-e	(kanıma g.) 617
girân	F. ğır, sâkıl
g.	392,728
gird-âlüd	F. Toza bulanmış, toz toprak içinde
g.	(çeħr-i g. i-) 520
giriŧâr	Esir tutulmuş, yakalanmış (kimse)
g.-i	hırş u âz 215
	kafes 497
girü	Geri, uzak
g.	kal- 141
giryân	F. Ağlayan
g.	(ebr-i g.) 721
	(zâr u g.) 117,164
giryê	F. Ağlama, ağlayış, gözyaşı
g.	eyle- 715
	it- 365
giŧi	Kiŧi, kimse, insan
g.	(her g.) 78
git-	Gitmek; uzaklaşmak; çıkmak
g.-di	396,421,833,849
g.-miş	156,158,162,757
g.-ersin	602
g.-erken	199
g.-mek	543
gizle-	Gizlemek, saklamak
g.-yen	455
ğonce	F. Konca, tomurcuk, açılmamış çiçek
ğ.	129,700
gönder-	Göndermek, yollamak, sevk etmek, tayin etmek
g.+diler	8,39
gönül (gönül)	Gönül, kalp, iç
g.+de	ğıllu ğaraž ol- 508
g.zden	miđħat u senâ ol- 35
g.zi	şaf ol- 509
gör-	Görmek, gözle görmek, seçmek, farketmek, sezmek

g.-!	334,347,374
g.-elim	440,445
g.-dün	445
g.-di	71,102,145,154,156,163,187,199,204,210,234,245,266,290,309, 355,391,392,420,444,449,478,490,522,524,537,584,612,624,625, 636,639,696,713,750,751,757,791,809,834,840,847,853
g.-mişem	589
g.-miş	837
g.-mişdir	141
g.-mişdirir	690
g.-ürsin	175
g.-ür	425
g.-señ	829
g.-esin	790
g.-ürseñ	874
g.-icek	761
g.-üp	138
g.-dügînden	286
g.-mek	789
g.-medîñ	838
g.-medi	260,603
göre	Göre, a/e göre
g.	(niyyetine g. bul) 273
görin-	Görünmek, görölür olmak
g.-ür	134,246,247,248,432
g.-e	128,228,230
g.-mez	133
göster-	Görülmesini sağlamak, göstermek
g.-!	326,423
g.-dîm	314
g.-di	342,344,627
g.-ür	220,673,675,869
g.-e	242,742
götür-	Götürmek, taşımak, ulaştırmak, yanında götürmek
g.-dîm	194
g.-di	481

göz	Göz, görme ve bakma; bakış
g.+den	çıkar- 706
g.+ine	461,869
g.+ler	430
g.+lerin	sevdası 430
gözle-	Gözlemlemek, dikkatle bakmak
g.-l	231
g.-di	378
g.-r	630
g.-me!	242
gudek	F. Çocuk
g	(bir g.) 537
gulan	A. Tüyü, bıyığı çıkmamış genç, delikanlı
ğ	284,321
gulgul	A. Gürültü, bağrışıp çağırışma
ğ.-1	feryad 683
gür	F. Mezar, kabir
g	(ferdâ-yı g.) 601
	(hâk-ı g.) 761
	(zindân-ı g.) 760
gurūr	A. Gurur, kibir
ğ	423
	(kıbr ü ğ.) 370
	(nefs-i ğ.) 601
güşsa	A. Kaygı, keder, tasa
ğ.+sına	(cihânın ğ.) 216
güş	F. İşitme, duyma, dinleme; kulak
ğ	et- 266
	it- 356,364,454,482,546,681,782.806
	kıl- 872
	tut- 886
ğ.+ına	ir- 788
güşmāl	F. Kulak bükme, yola getirme
ğ	547
güşe-gır	F. Bir köşeye çekilen
ğ	479

güft ü gū	F. Dedikodu	
g.	849	
	ķıl- 815	
	ol- 542	
g.+y1	ķo- 845	
güher	F. inci, mücevher	bkz. <i>gevher</i>
g.	(ʿālī g.) 241,551	
göl	F. Göl	
g.	593	
	gibi ğam çek- 129	
	gibi perākende eyle- 700	
	gibi şol- 156	
	ü reyhn 145	
	(ʿārız-ı g.) 407	
	(bī-ḥār-ı g.) 225	
	(būlbūl-ı g.) 699	
	(būlbūl-ı destān-ı g.) 157	
	(cāy-ı g.) 158	
	(evrāk-ı g.) 701	
	(meclīs-ı g.) 147	
	(nesrīn-ı g.) 149	
g.+dırır	702	
g.+inden	(gūlzār-ı g. armağan vir-) 130	
gūlsitān	F. Güllük, gül bahçesi	
g.-ı	ḥüsnine 422	
gūlşen	F. Güllük, gül bahçesi	
g.	(ʿandelīb-ı g.) 76	
	(rūy-ı g.) 69	
	(şahn-ı g.) 149	
g.-ı	firdevs o- 780	
	ʿulvī 218	
g.+de	gūzer it- 144	
gūlzār	F. Güllük, gül bahçesi	
g.-ı	gūlinden armağan vir- 130	
	ırem gibi çemen gör- 145	
gūm	F. Kayıp, yitık	

	g.	ol- 111
gümrâh		F. Yolunu şaşırnış, doğru yoldan ayrılmış
	g.	u âvâre 110
		(nefs-i g. ol-) 778
		(rehnümâ-yı g. var i-) 768
gün		Yirmi dört saatlik süre, gün, zaman
	g.	685
		(bir g.) 304,413,749
		(bir kaç g.) 715
		(bu g.) 314,601
		(diğer g.) 163
		(kırk g.) 308
		(kırk birinci g.) 309
		(ol g.) 260,622
	g.+dür	bî-haber 541
	g.+de	311
	g.+i	(anun g.) 685
günâh		F. Günah
	g.	735
		(cürm ü g. eyle-) 267
		(cürm ü g. it-) 42
		(cürm ü g. ol-) 299
		(küh-ı g. ol-) 734
günâhkâr		F. Günahkar
	g.	olma-! 774
günbet		F. Kümbet
	g.-i	gerdün 168
güncişk		F. Serçe kuşu
	g.	441,445,447
	g.-i	hezr 439
		za ^c îf 449
	g.+un	sözi 442
gündüz		Gündüz
	g.	27,528
	g.+ümde	kendimde güm ol- 111
güşâd		F. Açma, açılış, açılma; çözülme

g. bulma- 460
güzer F. Geçme, geçiş
g. eyle- 665
It- 144,586

h ^v âb	F. Uyku, rüya
h.	531
	ehli 529
	(hurd-ı h.) 520
h.-1	ecel ol- 529
	ğafletden uyar- 515,737
	hayâl 702
h.+dır	(hayâl-i h.) 182
h.+a	(gıce h. var-) 261
h.+da	(âşık olma-) 527
h.+ı	(âşıkın h.) 529
habbe	A. Ufak ve küçük sayı, tane
h.	703
haber	A. Haber, bilgi
h.	361
	getür- 846
	vir- 359,538
	(andan h. gör-) 790
haberdâr	A.F. Haberli, bilgili, haberi olan
h.	ol- 839
habîb	A. Sevgili; Hz.Muhammed (s.a.v.)
h.	521
	(binâgûş-ı h.) 399
habl	A. İp, organ, halat
h.	çek- 292
habs	A. Hapis, bir yere kapama
h.	it- 760
hacc (hac)	A. İslamın şartlarından, hac
h.+ı	fevt eyle- 804
h.+a	(cümle-i h. sebeb ol-)
h ^v âce	F. Hoca
h.	136
	ol- 739
h.-1	âhır zamân 75

hâcet	A. ihtiyaç, gereklilik, muhtaçlık
h.	it- 557 ol- 591 (erbâb-ı h.) 475
h.+in	(senin h.) 593
hacîl	A. Utanmış, utancından yüzü kızarmış
h.	560
hacm	A. Birine bir şeyi yasak etme
h.-i	çarh-ı nîl-reng 220
hadd	A.1. (Boy, uzunluk, güzellik için) Sınır, son, son derece
h.	ü payn u gîrn gör- 392 ü şümâr yokdur 318 2. (Toprak vs. için) Sınır
h.+i	(meskenin çor-ı h.) 827
hâdi	A. Doğru yolu gösteren, hidayet eden
h.-i	sübûl 31
Hâdimü'l-lezzât	Azrail
H.+ı	fıkr it- 657
hâk	F. Toprak, yeryüzü; mec. mezar
h.	(âb u h.) 167 içün 117 ol- 821 tut- 27
h.-i	cism 387 dergâh 15 gil 722 huşt 609 küy 57 pây 69 râh 57,334,518,824 reh 475 üstühvân 743 zemîn 336
h.+den	(kudret ile h.) 1,217
hâkî	F. Topraktan, toprakla ilgili
h.	721

ḥaḳḳ (ḥaḳ)	A. Cenâb-ı Allah
ḥ.	74,85(2),93,213,238,240,255,262,293,655,689,788(2),790,795
ḥ.+dır	90
ḥ.+dırır	277
ḥ.+a	dî- 200,205,211 (rahmet-i ḥ.) 868
ḥ.+ı	(kendü ḥ. çün dî-) 313
ḥ.+dan	dile- 268 ır- 809 ırış- 873,877 ol- 653 (fażl-ı ḥ.) 386
ḥ.+dandır	(fażl-ı ḥ.) 883
ḥ.+ıla	râz 614
ḥaḳâyık	A. Hakikatler
ḥ.	(sırr-ı ḥ. vüṣûl it-) 30
ḥaḳîḳat	A. Bir şeyin aslı, esası, mahiyeti, hakikat, doğru
ḥ.	881 görin- 228 ol- 515 şan- 181
ḥakîm	A. Bilgin, her şeyi bilen, Allah
ḥ.	(ey ḥ.) 252
ḥ.-i	kâr-sâz 228
ḥ.+den	su'âl it- 173
ḥaḳîr	A. itibarsız, değersiz, bayağı
ḥ.	ḳıl- 559 (ḥor u ḥ.) 266
ḥākister	F. Kül, ateş külü
ḥ.	ol- 688
ḥâl	A. Hal, durum; olay, oluş
ḥ.	405 (ehl-i ḥ.) 199,472,500 (şûrîde ḥ.) 420 (vâḳı'î-i ḥ.) 305 (vecd ü ḥ.) 649

h.-i	°alem 182 °aşk 535 cism-i cān 716 ehl-i derd-mend 837 halk 37 kāl 533 ma°nī 502,505 sem°den haberdār ol- 839 °uşşāka nigāh it- 414,417
h.+i	(ol h. göricek) 761
h.+e	(kāl ü kāl tebdīl ol-) 500 (mübeddel ol-) 862
h.+de	(ehl-i h. hergiz kāl olma-) 844
h.+den	(bu h. bī-haber o-) 851
h.+iñdir	(seniñ h.) 499
h.+inden	āgāh ol- 521 rāz keşf eyle- 123
h.+ine	cebre°il hayran ol- 792 zār u giryān ol- 164
hāl	F. Vücutta husule gelen ben, nokta
h.-i	hāt-ı °anberīn 409
halaş	A. Kurtulma, kurtuluş, halas
h.	bul- 666 olma- 236 u perde-i pīndār 113
h.-i	bende 885
halel	A. Bozma, bozukluk, eksiklik
h.	(°ömre h. ırgür-) 166 (zāt-ı pākine h. ırme-) 773
hālet	A. Hal, durum
h.-i	°aşk 501 dünyā 694 ferdā 601 nez° "can çekişme hali" 588
h.+dırır	694
hālīs	A. Halis, hilesiz, katkısız

h.	ol- 48,510,563
halk	A. Halk, herkes, avam
h.	343
	(muhtâc-ı h. olma-) 592
h.-i	‘âlem 37
	gedâ 327
h.+a	derd-i ser ol- 485
halka	A. Ortası boş, çember şeklinde daire; tarikatlarda zikir esnasında müritlerinde aldığı durum
h.	135
h.+sıdur	(bâbının h.) 15
halk-veş	F. Halk gibi
h.	cem ^c eyle- 525
halvet	A. Yalnız kalma, tenhaya çekilme, تنها yer
h.	sarây 511
halvet-gâh	A. Gizli görüşülecek yer; halvet yeri
h.+ına	gel- 613
hâm	F. Pişmemiş, olmamış, çig, ham
h.+sın	(bu bâbda h.) 527
hammâl (hamâl)	A. Para karşılığında yük taşıyan adam; hamal
h.	(hür-ı h.) 149
hamd	A. Allaha şükretme
h.	ü senâsı kadh ol- 98
h.-i	pâk 1
hâmûş	F. Susmuş, sessiz
h.	ol- 157,489,493
	olma- 492
	(‘ömrün h. geç-) 480
h.+dan	cem ^c -i havâş ol- 495
h.	degil 495
h’ân	F. Yemek sofrası
h.-i	tufeyl ü ins ü cân 767
hân	F. Hükümdar
h.	(ey h.!) 806
handân	F. Gülen, sevinçli
h.	(hürrem ü h. ol-) 109

ḥandān-rū(y)	F. Güteryüzlü, güleç
ḥ.	ol- 613
ḥande	F. Gülme, gülüş
ḥ.	it- 164,450
ḥ.+ile	(bu sözi di-) 752
ḥāne	F. (Düz ve mec. anl.) Ev
ḥ.-i	encüm-dirir 723
ḥār	F. Diken, dikenli bitkiler
ḥ.	(cây-ı gül ḥ. ol-) 158
	(gülde cürm eyle-) 779
	(gülde ḥ. kal-) 163
ḥ.-i	ğam çek- 129
ḥar-ʿİsî	İsa'nın eşiği
ḥ.+1	ʿİ. 59,68
ḥarāb	A. Harap, yıkık
ḥ.	653
	it- 322
	ol- 35
	(maḥẓ-ı ḥ.) 183
ḥarc	A. Harcama, sarf, gider, masraf
ḥ.	it- 642
	ol- 600
ḥarf	A. Harf
ḥ.-i	dü-kevn eyle- 24
ḥarîf	A. Herif, adam, meslektaş
ḥ.	838
	(bir ḥ.) 290
	(çābūk ḥ.) 449
ḥ.-i	lāf-zen 441
ḥarîş	A. Hırslı, açgözlü, istekli
ḥ.	cîfe ḥvân 444
ḥ.-i	pîşşe-i zibâ-perest 594
ḥāşş	A. özel, mahsus, hükümdarın kendine mahsus olan
ḥ.+ını	(serâ-yı ḥ. yağma eyle-) 549
ḥ.+ından	(luṭf-ı ḥ. inʿām-ı ʿām it-) 302
ḥāşş ü ʿām	A. Herkes

h.	ışığına yüz sür- 339
	yarlıgan- 300
hâşıl	A. Husule gelen, olan, ortaya çıkan; görünen
h.	742
	(birine bñ h. ol-) 276
	(her murād h. ol) 36
	(ittisāl h. ol-) 510
	(magrifet h. ol-) 733
h.+ım	hebā it- 367
h.+iñ	(seniñ h.) 131,661
haşm	A. Düşman, muhalif, hasım
h.-ı	ceng-i cū ol- 747
hasret	A. özlem, özleyiş, hasret
h.	(uyhuya h. ol-) 237
h.+ile	süst kal- 447
haste	F. Hasta, rahatsız
h.	ol- 878
h.+dır	(cānı h.) 508
hasūd	A. Haset eden, kıskanç, çekemeyen
h.	102
hâşā	A. Asla, haşa, hiçbir zaman
h.!	68
haşr (haşır)	A. ölüleri diriltip mahşere çıkarma. kıyamet
h.	
h.	(aşhāb ile h. eyle-) 43
haṭā	A. Hata, kusur, yanlış, günah
h.	201
	eyle- 796
	(cürm-i h. it-) 774
h.+yı	ko- 582
haṭā-pūş	A.F. Kabahatleri örten, örtbas eden; Allah
h.	(ey h.!) 766
hâtır	A. Hatır, zihin, fikir; keyif. hal
h.+ı	cem ^c eyle- 43
	maḥzūn-ı şād it- 36
h.+ında	rāz kılm- 614

ḥatīb	A. Hitap eden, söz söyleyen
ḥ.-i	felek ol- 106
ḥatm	A. Son, sona erdirmeye, Hz.Muhammed
ḥ.	(Ahmed-i Muhtâr ḥatm-ı Mürselî) 65
ḥatt	A. Çizgi, satır, yazı
ḥ.-i	ʿanberîn 409
	evrâk 282
	siyâh 63
	vücûd 24
ḥ.+ından	şerm-sâr ol- 409
havâ	A. Hava, soluk aldığımız gaz; çevreyi kuşatan boşluk
ḥ.	ur- 152
ḥ.+yı	ko- 172
ḥ.+da	infiʿâl idir- 726
havâdis	A. Yeni söz, ilgiyle karşılanan haber, havadis
ḥ.+inden	102
havâş	A. özellikler, nitelikler
ḥ.	(cemʿ-i ḥ. ol-) 495
havf	A. Korkma, korku
ḥ.	it- 34
havf-nâk	A.F. Korkulu, korkutan
ḥ.	Uyḥudan uyan- 264
	yüksek bir kayaya çık- 345
âyâ	A. Hava, utanma
ḥ.	(bî-şerm ü ḥ. olma!) 486
hayâl	A. Zihinde tasarlanan şey; görüntü; kuruntu
ḥ.	623
	(ḥʿâb-ı ḥ.) 702
ḥ.-i	ḥʿâb 182
	mekr-i rîv göster- 627
	nâ-şavâb 622
hayâlât	A. Hayaller, hülyalar
ḥ.-i	ḥired 501
hayât	A. Hayat, ömür, dirilik, canlılık
ḥ.	vir- 6
	(mağrûr-ı ḥ.) 381

	(°ömr-ı h.) 50
h.+ından	ümİdın kat ^c it- 679
hayf	A. Yazık, vahı, heyhât!
h.	738
	ol- 586,740
	(zecr ü h. it-) 263
hayl	At, at sürüsü
h.	u zilyâ ^c kûh u deşt geç- 354
haylı	A. Epeyce, çokça
h.	kemâl ol- 491
hayr	A. Hayır, iyilik; iyi, faydalı
h.	u şavâb 583
	şer 227,280
	(mahż-ı h.) 47
hayrân	A. Hayran, çok beğenen, şaşırıp kalmış
h.	(avâzına h. ol-) 676
	(ol hâline h. ol-) 792
h.-ı	râz di- 478
hayret	A. Hayret, şaşma, şaşırma, ne yapacağını bilememe
h.	düş- 867
	ol- 827
	(bahır-ı h. ğark ol-) 315,787
h.+ı	zâyıl ol- 163
hayvân	A. Hayvan
h.	488
hazâ ³ ın	A. Hazine
h.	cem ^c it- 368
hazân	F. Sonbahar
h.	(bâd-ı h.) 422
hazer	A. Sakınma, kaçınma, korunma
h.	eyle- 604
	it- 328
	itme-! 731
hâzır	A. Huzurda gözönünde olan: hazır
h.	189,553,618,806
	it- 191,222,257,611,700

		ol- 297,351,468,517,735
hazın		A. Hazın; hüzünlü, kederli, gamlı olarak
	h.	âhır ol- 710
hazret		1. Cenâb-ı Allah
	h.	(peyk-i h.) 791
	h.+e	dön- 787
		şad-hurûş ıla iriş- 792
	h.+inde	(seniñ h.) 45
		2. Hz. Cebrail
	h.	(cibrîl-i h.) 73
hebâ		A. Heba; yok yere, boş, nafil
	h.	eyle- 23
		it- 367,431
		itme- 486
		ol- 179,796
		olma- 317,740
heft		A. Yedi (7) sayısı
	h.-i	çarh 665
heft-âsümân		F. Yedi kat gök
	h.	15,77
helâhil		A. Çaresi olmayan öldürücü şehir
	h.+dır	(zehr-i h.) 735
helâk		A. Mahvolma, ölme
	h.	it- 167
		kıl- 848
		ol- 136,345,684,753
		olma- 842
heni		F. Hem, aynı zamanda, üstelik; ve, ile,... hem...
	h.	14,88,191,194,225,228,294,319,561,598,605,727,729,851,862
hemân		F. Hemen, derhal, çar çabuk
	h.	141,482
hem-dem		F. Sıkı fıkı, can ciğer arkadaş
	h.	it- 44,52
		olma- 867
		(anuñ h.) 812
	h.+i	derd olma- 813

heme	F. Cümle, hep, bütün
h.	halaş olma- 236
hemîn	F. Bu bile, tıpkı bu: çok
h.	112,408
hemîşe	F. Daima, her vakit, her zaman
h.	sa'cy ol- 866
hem- ^c inân	F. Beraber olan, dizgini bir, arkadaş
h.	(anîñla h. ol-) 68
hem-râh	F. Yoldaş, yol arkadaşı
h.+ısın	(azâdenîñ h.) 39
heng	F. Güç, kuvvet; ağırlık
h.	ır- 448
hengâm	F. Zaman, çağ, sıra, vakit
h.-1	derû 281
	memât 50
her	F. Her, hep bütün
h.	167,198,280,380,417,509,546,575,655,691,695,710,851
	aḥad 301
	amel 48
	bende 549
	biri 235,649
	birinde 636
	dem 35,424,617
	du ^c â 885
	dü- ^c âlem 516,569,797
	dü-cihân 58,771
	evvel 13
	fı ^c âl 862
	gıce 528
	gişi 78
	gönül 508
	iş 870
	ķanda 84,872
	ķanad 687
	kimîñ 801
	lokması 605

	mekân 816
	murâd 36
	nefes 600
	nev ^c i 634
	nişân 816
	rûz u şeb 820
	surahdan 673,675
	temettü ^c 131
	vuşlat 694
	vücüd 55,97,745
	yâña 258,265,519
hergiz	F. Asla, katiyen, hiçbir vakit
h.	363,557,572,698,844
hevâ	A. Heves, istek, arzu; sevgi
h.	(hırş u h. bünyâdın yık-) 216
	(nefs-i h.) 427
h.-yı	hırş u ^c âz 215
h.+dan	hırş u denk-mest 594
hey ² et	A. Şekil, suret, kıyafet, görünüş
h.+iñ	(seniñ h.) 486
h.+i	(anun h.) 176
hezâr	F.1. Bin, binlerce, pek çok
h.	(şad h. sâl it-) 19
	(sâl-i ^c ömri h. ol-) 670,678
	(sâl-i h. ^c ömr sür-) 692
	2. Bûlbûl
	(bir deminde h. helâk ol-) 136
	(güncişk-i h. dūr-bînem di-) 439
	(şöyle düzmiş raqs sâzını h.) 153
hıkđ	A. Kın tutma, öc almak için fırsat bekleme
h.	878
hıred	F. Akıl
h.	501,688
	(ehl-i h. bû'l-hevesdir) 531
	(pîr-i h. di-) 585
hırmen	F. Harman

h.-i	mehden dāne taleb it- 140 °ömri yile vir- 137
h.+i	ateş ur- 805
h.+de	dāne cem ^c it- 703 dāne h ^v āh ol- 409
h.+inde	(h ^ü sniniñ h.) 409
hırs	A. Hırs, sonsuz arzu, öfke
h.	u āz ol- 121,215 u cūd 770 u hevā 216,594
h.+a	(dāne-i h. muḳayyed ol-) 137
hışm-ālūde	F. Darılmış, kırgın
h.	ol- 305
hışm-nāk	F. öfkeli, kızgın (kimse)
h.	(yā h.!) 375
hıtā	Çin, Hitay
h.	704
h.+da	(Şehr-i h. var i-) 405
hızır	A. Hz.Hızır
h.	(Āb-i h. ol-) 150
hicāb	A. Utanma, sıkılma
h.	ol- 207,208
h.-i	merd-i dīn 214
h.+ın	ref ^c eyle- 861
hicrān	A. Ayrılık, ayrılma
h.	(āhiri h. ol-) 697
hicret	A. Göç; İslam takvimine göre tarih başı sayılan Hz.Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göçetmesi
h.	(sāl-i h. dād ü sīn ü dāl i-) 888
hiç	F. Hiç; hiç bir; hiçbir şey veya kimse, hiçbir zaman
h.	9.17 insāf 340 kimse 875 kāl ü kāl 862 naḳş 23 ser 404

h.+em	111
h.+den	hıçem 111
hıdmet	A. iş, hizmet, vazife, görev
h.+e	muqayyed olma- 550
hikmet	A. Hikmek, bilgelik; hikmetli söz
h.+dır	793
h.+ile	nuţfede cân it- 3
h.+i	(anuñ h.) 7
h.+ine	Kâf ile nûn dâldur 11 ʕuqûl ırışme- 691
hılâf	A. Aykırı, karşıt, zıt
h.	ıtme-! 871
hılʕat	A. (Düz ve mec. anl.) Süslü elbise, kaftan
h.-i	teşrîf aña levlâkdir 66
hîle	A. Aldatma, hile, oyun
h.	596
hılkat	A. Yaratma, yaratılma, yaratılış, fıtrat
h.-i	şahş ol- 728
hılm	A. Yumuşak huy, yumuşaklık
h.+ından	seri teslîm-i hâk tır- 377
hıme	F. Odun, kütük
h.	688
h.-i	bî-ḥadd ü bî- ʕad cemʕ it- 679 dûzaḥdan olma-! 876
himmet	A. Yardım, kayırma, lutuf, iyilik
h.+ından	genc ü qarındır 560
h.+i	pest ol- 822
h.+ine	(hümâ-yı h. lâ-mekân ol-) 76
hindî	Hintli, Hindistanlı
h.	(mûbed-i h.) 144
hindu	Hintli, Hindistanlı
h.	(mûbed-i h. dūn u kem olma-) 171
Hindusitan	Hindistan
H.+dır	671
hısâb	A. Allah'a hesap verme
h.	gel- 281

hışāl	A. Huylar, tabiatlar, ahlaklar
h.	(merd-i h. gör-) 204
hışār	A. Kale. hisar
h.	322
hıtāb	A. Hitap
h.	eyle- 794 ır- 809 it- 106,262
hiyel	A. Oyunlar, aldatmalar
h.	427 (cehd ile h. aşşı itme-) 693
hōd	F. Kendi, kendisi
h.	(feyz-i h. ol-) 745
h.-1	destūrı destūr ie işle- 464
hōd-bīn	F. Kendini beğenmiş, bencil bkz. hod-pesend
h.	olma-1 243
hōd-pesend	F. Kendini beğenen, bencil bkz. hod-bīn
h.	401,872
hōr	F. Değersiz, önemsiz, aşağı, hor
h.	u hākīr 266 u zār ol- 621 ol- 469
horlık	F.T. Horluk, aşağılık, bayağılık
h.+ından	‘izzet bul- 397
hōş	F. Hoş, güzel, iyi, tatlı
h.	542 beşāret 317 hāndān-rū 613 mazhar ol- 30 nağme 87 nevā kıl- 356 ‘ömür 725 ticāret 810 h.+dur 697 h.+dır 545,634
hōşā	F. Çok güzel, çok hoş

h.	(ey h.!) 753
hōş-âb	F. Hoşaf, parlak, berrak
h.	(lâle lâ'ından h. ol-) 151
hōş-avâz	F. Güzel sesli
h.	(Kendizim h. şan-) 485
hōş-hişâl	F. Güzel huylu, iyi ahlaklı (kimse)
h.	(ey h.!) 380
	(merd-i h. haḥḥa di-) 211
	(merd-i h. rāh-ı şaḥra tūt-) 623
hōş-nihād	F. iyi huylu, iyi yaratılışlı
h.	(ey h.!) 197,253,492
hōş-pesend	F. Herkes tarafından beğenilen (kimse)
h.	341
hū	Allah
h.	(envār-ı h. tecelli eyle-) 511
hū	F. Huy, alışkanlık
h.	(tünd-i h. birbiriyle ḥaşm ol-) 747
hūb	F. iyi, güzel, hoş
h.	feh̄m it-! 566
	u zışt 251
h.-ı	dünyâ 214
hubb	A. Hilekâr, aldatıcı, kurnaz; yalan
h.-ı	dünyâ düzaḥa rehnûmûn 656
hudâ	F. Cenâb-ı llah
h.	34,81,314
	(ey h.!) 789
	(emr-i h.) 880
	(‘izzet-i h.) 19
	(merd-i h.) 717
hudâvend	F. Allah
h.-ı	ḳadīm ‘afv it- 772
huffâş	F. Yarasa, gece kuşu
h.	78
huld berîn	A. Kutsal cennet
h.	69
humâr	A. içkiden sonra gelen başağrısı, sersemlik

h.	(nüş u nış ü mey ü h. biledir) 143
hûn	F. Kan
h.	(ayrılıktan ciger h. ol-) 704
	(hayyât-ı h. gör-) 713
	(sîlâh-ı h. ol-) 724
hûr	A. Ahu gözlüler, cennet kızları, huriler
h.	u cenneti müyesser kıl- 294
	u kuşûr 'arz ol- 828
	u zelîl 'ucb eyle- 349
hurd	F. Küçük, ufak, en ufak
h.	u h'vâb kıl- 622
hurd-h'vâb	F. Yiyecek ve uyku
h.+dan	599
hurde-bîn	F. En ufak şeyleri gören
h.	408,437
	ü nüktedân be-gû virme- 712
hunde-dân	F. Dikkatli, dikkat sahibi
h.	(ey h.!) 450
hurrem	F. Sevinçli, güler yüzlü, gönül açan
h.	ol-! 129
hurşîd	F. Güneş
h.	78,104
	(tâc-ı h. ol-) 60
h.-i	rây-ı enveri ta'n it- 96
	şafâ 86
h.+dir	(Çeşme-i h.) 183
hurûş	F. Coşma
h.+ıla	hazrete iriş- 792
husûf	E. Ay tutulması
h.+ı	(gâh gâh h. gör-) 425
hûş	F. Akıl, bilinç
h.	('aql u h.) 480
	(zâtında h. tutma-) 886
hûşe-çîn	F. Harman sonu tarlada kalan başakları toplayan
h.	409
huşk	F. Kuru

h.-i	şâh 162
hüş-mend	F. Akıl sahibi, akıllı, akli başında
h.	426 (ey h.!) 438,454,460
huzûr	A. Rahatlık, gönül rahatlığı
h.-i	‘izz ü câh kılma- 483
hücûm	A. Saldırı, saldırma; hücut
h.	it- 346
hüdhüd	A. Çavuşkuşu; Süleyman peygamber ile Sebâ melikesi Belkıs arasında haber getirip götürén kuş
h.+dir	73
hümâ	F. Devlet kuşu; saadet, kutuluk
h.-yı	himmetine âşiyân lâ-mekân ol- 76
hümâm	A. Himmetli, azimli (kimse)
h.	688 (ey h.!) 190,889 (merd-i h.) 210 (ol h.) 854
hüner	F. Hüner, ustalık, bilme, marifet
h.	874 gerek 440 gözle- 231 şanma-! 269 (‘ayb u h.) 227 (ehl-i h.) 95
hüsn	A. Güzel, iyi, güzellik iyilik
h.+e	mağrûr ol- 425
h.+üm	gibi ol- 410
h.+iniñ	hırmeni 409
h.+ine	fütûr vir- 423
Hüsrev	F. Padişah, hükümdar, sultan; Eski ran hükümdarlarına verilen ad
H.	106 ü âfk
H.+i	hakır kıl- 559
hüşyâr	F. Akli başında, akıllı, uslu

h.	192
	gerek 434
hüzn	A. Gam, keder, sıkıntı
h.-i	f�r�atde h�z�n h�r ol- 710

-I-

ır-	Ayırmak
1.madı	(cemâlinden nazar ırma-) 551
ıyş	A. Yaşama
1.	ü ızzet ü zevk ü sürür 370

-i-

+i- (~+ø)	1- cevher fiili
+di	83,237,238,255,338,340(2),341,406(2),413,518,519,520(2),551, 648,649,724,768,806,836(2),837(2),888(2)
+mış	485
+ısan	379,470,486(2),525,526,527,799
+ısa	60,221,441,654,691,813
+iken	70,126,179,290,382,391,398,553,726,751
ıblıs	A. ıblıs, şeytan
-i-i	dür ol- 84
i.+dür	(câdet-i i. kibr ü cınâl) 379
i.+i	lâcnete ilet- 350
ıibret	A. ibret
ıi.	al- 610,625 alma- 599
ıi.+den	mü'ebbed eşer tıy- 169
ıi.+ile	kendüzün cemc kıl- 442
ıibtidâ	A. Başlangıç, ilk
i.-yı	âferîniş 75
i.+durur	(andan ne i. ne intihâ) 22
ıictima ^c	A. Toplanma, biraraya gelme, toplantı
i.	706 bul- 699
ıictima ^c i	A. Sosyal
i.+dir	510

ictināb	A. Sakınma, çekinme
i.	it- 213,421
ıç	Dahil, ıç, dış'ın karşıtı
i.+re	794
i.+erü	nazar kıl- 584
i.+inde	120,680
i.+inden	790
içün	1. Maksadıyla, amacıyla
i.	117,241,538,884 (-magiçün) 244,307 (-megiçün) 785 2. dan/den dolayı, ötürü
i.	314,736,755,821
ıdır-	Ettirmek, yaptırmak
i.+ırsın	726
ihlāş	A. Halis, temiz sevgi; samimiyet, bağılılık
i.-ı	derün ol- 587
i.+ı	şadıķ bil- 532
i.+ını	(bendeniñ i.) 549
ihşān	A. Bağış, ihsan, iyilik
i.	tohumın ek- 276
i.+dır	(nıķ bahtıñ işi i.) 284 (kār-ı feyz cūd-ı i.) 302 (şāh-ı i.) 275
ihtirāz	A. Sakınma, çekinme, korkma
i.	it-ı 516
ihtiyār	A. Seçme, tercih; irade; seçkin
i.	801 faır ol- 567 ıt- 203,303,484 ıtme- 823 kıl- 808 2. Yaşlı kadın veya erkek
i.	764 (ey i.!) 303 (merd-i i. görme-) 260,715

	(yine mübed i. gel-) 155
ıķāb	A. Azap, eziyet
ıi.	it- 262
ıķbāl	A. Birine doğru dönme, baht, talih, saadetli, mutlu olma
i.	û ihsân tohumın ek- 276
	û taht-ı sermed 62
i.-i	ıizzet 478
i.+îñ	(senîñ i.) 72
ıķdām	A. Sürekli çalışma, gayretle çalışma
i.+dan	451
iki	iki (2)
i.	ıālem 323,571
	cân 814
	cihân 825
	murğ 356
	şahş 747
ıksır	A. Ortaçağ kimyacılarının buldukları kuvvetli bir madde; tesirli şurup
i.-i	ceseddir 563
iāh	Cenāb-ı Allah
i.	92,258,299,372,574,782
ilāhī	A. ilahî
i.+dır	(meskenet-i tāt-ı i.) 401
ile	1. Birlikte, beraber, ile; vasıtasıyla
i.	35,43,44,73,122,201,208,261,262,265,278,319,324,325(2),442, 443,447,461,464,493,591,611,633,648,649,658,682,687,689,693, 706,725,732,742,752,754,805
	2. Ve
i.	11,356,472
ilerü	öne doğru, ileri
i.	ol- 610
	var- 267
ilet-	Götürmek, ulaştırmak, duyurmak
i.-i	24
i.-di	170,350,590,627,850
i.-mek	172

illā	A. ille, mutlaka
i.	283,886
illet	A. illet, hastalık
i.-i	hıkd ü cesedden hıaste olma-! 878
°ilm	A. ilim bilim
°i.	506
	Ü °amel 654
	(toptolu °i. ol-) 656
°i.-i	dürri deryâ 86
	edvâr 674
	Hâkdır 90
	sebak ol- 85
°i.+in	kabûl kılma- 652
°i.+ile	ferîd-i rûzgâr 648
	güşân it- 493
	vecd ü hâl 649
iltifat	A. Yüzünü çevirip bakma, iltifat
i.	itme- 512,552
imān	A. iman, islam dinine inanma
İ.+iñ	ümîdi 62
i.+i	(anun İ.) 52
imtiḥān	A. Deneme, sinama, imtihan, sınav
i.-i	döst 517
in-	Yukarıdan aşağıya doğru gelmek, inmek
i.-er	391
°inā	A. Güçlük, zahmet, sıkıntı
°i.	379
°i.+nın	(destinden °i. koma-) 466
in°ām	A. iyilik etme. niyyet verme
i.-i	°ām 97
	°āmīm 766
	müdām it- 302
°ināyet	A. iyilik, ihsan, lutf; yardım
°i.+den	°aynı-ı nazar kıl- 95
iñen	Çok, pek, oldukça, aşırı
i.	olma-! 129

inficāl	A. Gücenme, darılma
1.	ıdır- 726
	(müptelâ-yı i. olma-) 709
inkisâr	A. Gücenme, kırılma
1.	(taht-ı i. ʿucb göster-) 344
intikâm	A. Saklı, gizli, tutulma
1.	almag için tâlîb ol- 307
ins	A. insan
1.	ü cân 107,767
inşâf	A. insaf
1.	u ʿadli yok ı- 340
insân	A. insan, kimse, kişi
1.	108,817
1.+dan	(dâniş-i i. münezzeh ol-) 777
inşâ	A. Yapma, yapılma, vücuda getirme
1.	eyle- 24
intihâ	A. Sona erme, son
1.	(ne ibtidâ-durur ne i.) 22
intikâm	A. öç alma, intikam
1.	al- 750
ir-	Erişmek, kavuşmak; ulaşmak, yetişmek, varmak, gelmek
1.-di	12,376,394,448(2),449,588,635,731,788,791,847
1.-mişem	589
1.-er	452,686,692,735,809
1.-se	779
1.-e	50.258
1.-icek	658,693,780
1.-dikde	661
1.-mek	254
1.-mez	23,196,401,461,773
1.-mezse	402
	bir deyre ir- 635
	güşına ir- 788
	hâlel irme- 773
	hıttâb ir- 809
	meded ir- 376

	melâl ir-	196	
	zarar ir-	452	
irem	A. Âd kavmi zamanında yapılmış olan cennete benzeyen bahçe		
i.	(gûlzâr-ı i. gibi ç. gör-) 145		
‘irfân	A. Bilme, anlama		
‘i.	(burc-ı ‘i.) 91		
	(ehl-i ‘i.) 490		
irîş-	(bir amaca) Ulaşmak, varmak; elde etmek, değmek		
i.-di	748,792		
i.-ür	301		
i.-en	873,877		
i.-mez	315,691		
irgür-	Ulaştırmak, eriştirmek		
i.-ir	166		
i.-e	833		
i.-señ	659		
‘îsâ	Hız. İsa, İsa peygamber	bkz. ‘îsî	
‘i.+nıñ	hârı 59		
‘i.+ya	cevâb ol- 190		
	hıcâb ol- 208		
‘îsî	Hız. İsa peygamber	bkz. ‘îsî	
‘i.	68,150,186,197,239,827		
‘î.-i	mücerred di- 193		
	rûşen-dil rehğüzer it- 233		
islâm	A. İslâm dini; müslüman		
i.	82		
ism	A. isim, ad		
i.+i	ķo- 858		
iste-	Arzu etmek, istemek, dilemek		
i.-i	229,269,271,569		
i.-r	361		
i.-señ	21,881(2),883		
i.-rseñ	242,271,272,707,857,875		
istikbâl	A. Gelecek, gelecek zaman, istikbal		
i.	it- 663		
istikrâh	A. Tıksınma, iğrenme		

i.+dan	nażar şarf ol- 248
i.+ıla	nażar kııl- 245
‘iıyān	A. iıyān, itaatsizlik, emre boyun eğmeme
‘i.	it- 646 ol- 775
‘i.+da	(gevhher-i ‘ömri ‘i. tebāh ol-) 730
iş	iş, çalışma, yapma, uğraş
i.+ũñ	(seniñ i.) 870
i.+i	(nĭk-baĭtĩñ i.) 284
işık (ĩşıĭğ)	Eşık, kapı eşiğı
i.+inde	ţopraĭa yüz sür- 18
i.+ine	yüz sür- 339
işit-	Kulakla algılamak, duymak, işitmek, dinlemek, haberdar olmak
i.-dim	473
i.-di	442,690,714,764
i.-diñse	274
i.-icek	580
i.-en	684
işkence	F. Eziyet, azap, işkence
i.Şsi	(anuñ i.) 238
işle-	işlemek, yapmak
i.-diñ	193
i.-r	691
işlen-	işlenmek, işlenmesini sağlamak
i.-ürse	464
iştıyāk	A. özleme, şevklenme
i.	729
i.-ı	şem‘ine pervāne ol- 814
it- (ĩd-)	itmek, yapmak
i.-ı	44(2),51,52,116,124,171,219(2),222,230,263,272,279,281,283, 303,318,322,323,326(2),328,331,337,348,470,489,513,516,566, 611,628,644,657,717,746,800,826,857,876,879
i.-sün	78,417
i.-dim	42,191,313,368,808
i.-düm	190,195,774
i.-diñ	262,394,431,602,807

i.-di	144,164,173,199,203,204,211,233,257,262,264,265,305,308, 346,356,364(2),365,392,421,422,465,479,482,484,542,578, 603,639,651,713,714,756,761,782,783,785,786,788,805,841,853
i.-diler	241
i.-miş	161,367,638,760
i.-mişdirir	250
i.-ipdir	130,385
i.-ersin	36,297,495,538,725,726,815
i.-er	3(2),29,30,34,96,106,107,151,167,236,299,302,387,457,493,540, 624,645(2),646,647(2),663,675,679(2),681,682,684,703,772,818
i.-erler	676
i.-iserdir	369
i.-sem	586
i.-señ	299,414,546
i.-em	51,591,642
i.-e	20,360,388,577,617,856,865
i.-erdi	255,353,410
i.-erken	187,352,635,712,781
i.-emezsin	736
i.-emez	78,734
i.-icek	546,665
i.-ince	213,652
i.-üben	417
i.-üp	24,131,292,450,804,806,861
i.-dügîn	296
i.-dügî	316
i.-en	275,288,320,322,453,593,632,768
i.-mek	207
	gerek 543
	(anun için i.) 755
	(kayd i.) 467
	(taleb i.) 207,664
i.-mekde	taķşır eyle- 285
i.-me!	34,140,217,279,286,296,454(2),458,486,512,709,823,871,873, 884
i.-mesün	557

i.-medim	314
i.-mediñ	731
i.-medi	465
i.-mezem	371
i.-mezsın	553
i.-mez	38,136,179,416,495,506,507,541,669,693
i.-meye	505
i.-meyen	433
	‘adl ü dād it- 323
	çarhıñ cübbesini çäk it- 219
	cehd it- 230
	dād it- 326
	eylik it- 272,281,283,318
	feh̄m it- 566
	fıkr it- 171,331,628,657,879
	finā it- 857
	harāb it- 322
	hazer it- 328
	hāzır it- 222,611
	ihtiyār it- 303
	kat ^c it- 470
	kıyās it- 717
	hem-dem it- 44,52
	naql it- 124
	nām it- 326
	pāk it- 219
	pāy-māl it- 513
	sa ^c y it- 489,826
	şŭkr it- 644
	terk it- 337,348,876
‘itāb	A. Azarlama, tersleme, paylama
‘i.+ile	hiṭāb it- 262
i ^c tibār	A. İtibar, değerli olma, değer
i ^c .	(çeşm-i zāhirine i ^c . olma-) 434
i ^c timād	A. Dayanma, güvenme: emniyet, güven
i ^c .	itme- 179,669

ittisāl	A. Kavuşma, ulaşma, bitişme
i.	hâşıl ol- 510
	it- 709
iy	Ünlem: Ey!
i.!	36,45,70,135,165,200,426,450,465,855
i ^c zâz	A. Aziz kılma, saygı gösterme
i.+a	degme- 114
İzİdİ	F. ilahî, Allaha yakışır
İ.	374
i ^c zz	A. izzet, değer, saygı
i.	Ü câh kalma- 483
	Ü ni ^c met 134
i ^c zzet	A. izzet, değer, saygı, hürmet
i.	478
	Ü zevk u sürür 370
i.-i	hudâ 19
i.+i	(bâkı i.) 14
	(cihânî i.) 879
i.+ler	bul- 397

-J-

jeng	F. Pas, küf, kir
j.	(cân u dil âyİnesinde j. kıma-) 118

ķabā	A. Üste giyilen elbise, cübbe, kaftan
ķ.	ehli ol- 592
ķabr	A. Mezar
ķ.+i	üstine gel- 752
ķ.+ini	şikest it- 756
ķ.+ine	nā-gehān uğra- 749
ķaböl	A. Kabul, razı olma, alma
ķ.	eyle- 526
	it- 808
	ķılma- 652
	ol- 882
ķ.-ı	Hak 277
ķaç	Kaç
ķ.	(bir ķ. gün) 715
ķaç-	(Korkudan) Kaçmak; kaçıp saklanmak
ķ.-arsın	663
ķ.-up	84
ķaçan	Ne zaman; ne zaman ki; nasıl
ķ.	ol- 218
ķadar	A. Kadar
ķ.	(bu ķ. bil-) 784
	(şol ķ. ķıl-) 622
ķadem	A. Ayak
ķ.	77,572
	ur- 530
ķadlı	A. (birini) Kötöleme, çekıştirme
ķ.	(hamd ü senāsı ķ. ol-) 98
ķadım	A. Cenāb-ı Allah
ķ.	(ʿaṭā-pūş-ı ķ.) 766
	(hudāvend-i ķ.) 772
ķadr	A. Değer, kıymet
ķ.	ü kıymet 400
ķ.-i	bölend 390
ķ.+i	(hazretinde ķ. var) 45

ķāf	A. Arap alfabesinde "ķ" harfi
ķ.	u nŭn 797
ķ.+ile	nŭn 11
ķāf-tā-ķāf	Kafdağı; masallarda zŭmrŭd-i Anka kuşunun yaşadığı rivayet olunan dağ
ķ.	ol- 368
ķafes	A. Kafes mec. dünya
ķ.	497
ķāfir	A. Kafir, müslŭman olmayan
ķ.	eylŭgi hebā olma- 317
ķāh	F. Kŭşk, kasr
ķ.	607
ķahr (ķāhır)	A. Eziyet, kahır, derin űzŭntŭ
ķ.	ol- 388
ķ.+ından	hazer eyleme- 604
ķā'ināt	A. Dŭnya, kainat; var olan şeylerin cŭmlesi
ķ.	(pādīşāh-ı ķ.) 355
ķ.+ı	hebā eyle- 23
ķāk-	itmek, vurmak, tepmek; saplamak
ķ.+ar	687
ķal-	Kalmak, durmak; varlığını sürdürmek, yaşamak, varolmak, bulunmak
ķ.-dı	209,308,343,447,448,787
ķ.-mıŭ	162
ķ.-mıŭdır	141
ķ.-ur	384.606
ķ.-a	59,753,755,827
ķ.-avuz	746,765
ķ.-an	326
ķ.-madı	483
ķ.-maz	283
	°acız ķal- 343,787
	ferd ķal- 209
	hasret ķal- 447
	mużtarab ķal- 308
	pāy-māl ķal- 765
	teng ķal- 448

ķāl	A. Söz. laf
ķ.	505
ķ.+i	ķo- 499,838
ķ.+de	ķāl olma- 844
ķ.+ĩn	(seniĩn ķ.) 361
ķalb	A. Kalp. gönöl
ķ.	(naķd-i ķ. ol-) 507
ķ.-i	bĩ-ğıl 48
kām	F. ĩstek, arzu; lezzet, sevinç
k.	u murād bul- 323
k.+i	(şādık olana k. vir-) 574
ķāmet	A. Boy bos
ķ.-i	bālā 725
ķamu	Herkes; herşey, hepsi, bütün; bütünöyle
ķ.	39,109
ķ.+ya	rehnümā ol- 40
kān	F. (Düz ve mec. anl.) Maden, kaynak
k.	(gevhher-i k. ol-) 64
k.-i	ċilm 86
ķan	Kan
ķ.+ma	(her dem ķ. gır-) 617
ķanāċat	A. Kanāat, kanāatkarlık
ķ.	566
	ķūnını vir-! 121
ķ.+de	568
	(şeh-bāz-ı ķ. şikār iste-) 569
ķanat (ķānad)	Kanat
ķ.+dan	od çık- 687
ķ.+ların	ķaķ- 687
ķand	A. Şeker
ķ.	(mezākın ķ. eyle-) 426
ķanda	Nerede?; Nasıl?; Nereye?
ķ.	di- 200,205
	ol- 872
	(her ķ. nūr vir-) 84
ķ.+sın	310

	ķ.+dır .	784,815,818
	ķ.+sa	(eylik iden ķ. memdũh ol-) 288
ķanı		Hanı?; Nerede?; Ne oldu?
	ķ.	Efridũn 332
		nũşın-revân 332
		sĩm ü zeheb 415
ķānı ^c		A. Kanâat eden, kanâatkâr
	ķ.	ol- 195,629,830,877
		olma-! 829
ķankı		Hangi
	ķ.	bende di- 783
ķapu		Kapı, ev; dergah; saray
	ķ.+ya	var- 577
	ķ.+da	turmağıl 580
		yarlığan- 300,301
	ķ.+dan .	bağş ol- 583
		çık- 579
		hayf ol- 586
		iriş- 301
	ķ.+dandır	ķamuya feth-i bâb 583
	ķ.+sı	(rahmet ķ.) 300
ķār		F. iş, güç; durum, vaziyet; kazanç
	k.	düz- 398
		işle- 464
		ol- 380
		(encâm-ı k.) 670,692
	ķ.-ı	feyz 302
		nizâm 483
		sehl 362
		zâr 528
	k.+ı .	(‘aķılıñ k.) 866
ķār		F. Eden, edici
	k.	(serserĩ- k. ehli) 530
ķā‘r		A. Dıp
	ķ.-ı	baħra git- 396
		deryâdan şadef çık- 395

karār	1. Süreklilik, devamlılık; durma, kalma
ķ.	(bu dünyā milkinde ķ. yokdır) 606
	(cāy-ı ferāğatde ķ. eyle-) 641
	2. Tahammül, sabır, dayanıma gücü
ķ.	(şabr u ķ.) 547
	(şabr u ķ. çāk it-) 264
kār-dān	F. işbilir, işten anlar (kımse)
k.	(vezīr-i k.) 357
k.-ı	(hakīm-i k.-ı tīz-hūş) 126
karīn	A. Yakın, yakınlık
ķ.	437
	(nefsine ķ. ol-) 394
kārūn	Karun hazineleri
ķ.+dır	560
kār-sāz	F. işleyen, becerikli
k.	(böyle düzmişdir hakīm-i k.) 228
karşu	Karşı, mukabil, karşılık olarak
ķ.	(zerrīn-i şālībe ķ. cān vir-) 638
kaşd	A. Amaç, hedef, istek, niyet
ķ.	it- 346,665
ķ.+ı	terk it- 185
ķ.+ım	degildir 46
ķ.+ına	bāl ü per aç- 446
kaşıd	A. Maksatı olan, tasarlayan
ķ.-ı	cevr ü sitem 329
kaşr	A. Saray, köşk
ķ.	u serā 659
ķ.-ı	°ālī-i feraḡ yap- 607
ķ.+ında	(bām-ı ķ. tūr-) 536
kat	ön, yan, huzur, makam
ķ.+ında	aḡvāl-i cihān nicedir 174
kat ^c	A. Kesme, kesilme, sona erdirmе
ķ.	it- 195,470,679
	ol- 319
kātil	A. Katleden, birini öldüren (kımse)
ķ.+dır	134

kaṭre	A. Katre, damla
ķ.	151,398
	düş- 396
	iken baḥr gibi cüş eyle- 126
	(bir ķ.) 393
ķ.-i	nem 776
	mā 112
	şulb-i sehāb 391
ķ.+dür	4
ķ.+dır	403
ķ.+ye	dehān aç- 395
ķ.+den	(ol ķ. ır-) 402
ķ.+sinden	ğark ol- 771
ḳattāl	A. Çok katleden, çok öldüren
ķ.+dür	139
ḳavī	A. Kuvvetli, güçlü; güvenilir, sağlam
ķ.	597
	ķıl- 436
ḳavl	A. Söz, söz verme, sözleşme
ķ.-i	peygamber 880
ķ.+imde	(benim ķ.) 521
ḳaya	Kaya
ķ.	(bir yüksek ķ.) 345
ḳayd	A. Yazma, yazılma
ķ.	it- 467
ḳazā	A. Kaza, alinyazısı
ķ.+dan	mevt iriş- 748
kebīr	A. Büyük, ulu
ķ.	(şeyḥ-i ķ.) 650
kef	F. Köpük
ķ.	104
kefen	A. Kefen
ķ.	758
kelām	A. Kelam, söz; konuşma, vahiy
ķ.	dī- 479
	(vaḳt-i kelām āna ferş ʿarşdır) 60

	k.+ın	sa'ý it- 489
kelle		F. Baş, kafa; kelle
	k.+sini	ser-nigün it- 161
kem		F. Az, eksik; kötü, bozuk
	k.	olma-! 171
kemâl		A. Olgunluk, eksiksizlik; mükemmellik, bilgi, fazilet
	k.	242,410,491,545,864
	k.-i	zât 23
	k.+i	iste- 229
kemâ-yeşâ		A. Dilediği gibi, istediği yolda
	k.	inşâ eyle- 24
kemî		A. Yiğit, kahraman, savaşçı
	k.	(bu k. gözle-) 378
kenâr		F. Kıyı, çevre; köşe, uc
	k.	tut- 641
kendü		Dönüşlülük zamiri; kendi
	k.	°asrı 650
		hakı 313
		nefsî 244
		sevdâsı 541
		sırrı 458
	k.+imde	güm ol- 111
	k.+ñe	meşgul ol- 172
kendüzi		Kendisi, zatı, şahsı
	k.+n	at- 345
		cem ^c kıl- 442
		zâyi ^c itme-! 296
	k.+m	şan- 485
	k.+ne	di- 418,626
		bağ- 393
kenz		A. Hazine, define
	k.+dir	(kanâ ^c at k.) 566
kerem		A. Kerem, cömertlik, bağış
	k.	(°adl ü k.) 82
		(bahır-ı k.) 776
		(bezl-i k.) 277

	(ehl-i k. olma-) 289
	(takşîr-i k. itme-) 286
kerîm	A. Kerem sahibi, cömert, büyük, ulu, Cenâb-ı Allah
k.	329
	(bâb-ı k.) 582
	(ey k. l) 53,745
k.-i	zû'l-celâl 765
kerkes	F. Akbaba
k.	442,448
k.-i	murdâr-ı hâr 439
kes	F. Kımse, kişi
k.	(sa'âdet-mend k.) 388
kesf	A. İşığını kesme, görünmez olma
k.-i	husûf 425
keşret	A. Çok olma durumu, çokluk
k.-i	şîfat tafayyûnat-durur 29
keşf	A. Ortaya çıkarma, keşf
k.	eyle- 113,793
	it- 675
	ol- 500,502,785
k.-i	revân 481
	sûradıkat-ı celâl it- 21
kevser	A. Cennette bir havuzun adı
k.	(âb-ı k.) 89
Keyhüsrev	F. Keykavus'un oğlu Siyavuş'un torunu olan meşhur hükümdar
K.	107
kıble	A. Kible
k.	475,637
	eyle- 637
kıl-	Eda etmek, yerine getirmek, yapmak
k.-i	122(2).295(2).790,868.885
k.-dîñ	431
k.-dî	202,203,245.292.294(2).306,442,559.584.622(2).840.848.849
k.-mış	356,759
k.-ursın	815
k.-ur	168,772

ķ.-ursañ	808
ķ.-sa	380
ķ.-asun	505
ķ.-a	95
ķ.-mışdı	339
ķ.-up	872
ķ.-mal	53,253,874
ķ.-masun	47,884
ķ.-madı	347,614
ķ.-maya	436
ķ.-mazam	652
	°afv ķıl- 294
	aşşı ķılma- 347
	azād ķıl- 122
	cem ^c ķıl- 431,442
	çāk ķıl- 203
	dūr ķılma- 53
	haķır ķıl- 559
	nażar ķıl- 245
	nūş ķıl- 295
	rām ķıl- 339
	rāz ķılma- 614
	sefer ķıl- 790
	şūr u şer ķılma- 47
	tār-mār ķıl- 202
ķırķ	Kırk (40)
ķ.	birinci ğün ğör- 309
	ğün bulma- 308
ķısmet	A. Talih, nasıp, kader, ķısmet
ķ.+ı	(ser-bürıde ķ.) 855
ķıyâmet	A. Kıyamet ğünü, kıyamet
ķ.	462
ķıyâs	A. Karşılaştırma, mukayese, kıyas
ķ.	247
	ıt- 717
	ıtme- 495

kıymet	A. Kıymet, değer
ķ.+1	(ķadr ü ķ. bul-) 400
ķ.+1	(anuñ ķ.) 738
ki	F. (Bağlaç ve kuvvetlendirme edatı olarak) Ki
k.	1,11,14,29,36,55,58,72,100,111,120,127,131,142,165,174,193, 200,205,235,269,293,309,311,336,366,368,410(2),412,428,429, 472,482,487,490,502,508,516,521,526,535,539,541,573,602,603, 607,622,634,651,674,678,694,695,709,731,737,741,744,753,762, 770,778,783,784,796,805,809,832,850,862,867,870,886 (it k.) 516 (iy k.) 36 (ķo k.) 29,472 (ma'ni k.) 127 (mücerred k.) 193 (ol k.) 634 (ol dem k.) 744 (oldır k.) 14 (tā k.) 487,535,573 (tut k.) 368,602,607
ki	(Zamir olarak) Kim. "hangi kişi"
k.	(her k.) 198,417,710 (ol k.) 250,794
kibār	A. Büyükler, ulular
k.	(ey şadr-ı k.) 567
kibr	A. Kibir, kendini büyük görme, gurur
k.	ķıl- 380 ü ğurūr serd ol- 370 ü 'inā 'ādet-i iblīsdür 379 ü kīn ol- 336 ü menī şarıl- 646 ü nāzı terk it- 414 ü 'ucb it- 386 ü 'ucb u naḥveti ķoma- 404 k.+dürür 389 k.+e (ehl-i k. meskenet ḥāşıl it-) 387 k.+den 376

k.+in	(senin k.) 424
ķil ū ķāl	A. Dedikodu
ķ.	596
	olma- 862
ķ.+i	ķo- 441,472,838
	terk eyle- 535
kim	(Bağlaç ve kuvvetlendirme edatı olarak) Kim
	25,30,40,41,45,46(2),48,50,70,73,74,76,84,85,92,98(2),105,108,
	110,112,114,124(2),128,132,136(2),139,144,151,153,156,166,175,
	180,182,184,188,193,199,206,212(2),220,225,228,230(2),234,237,
	243,245,249,256,258,262,263,270,271,272,273,282,283,290,297,
	303,305,306,310,312,315,318,323,327,330,331,334(2),335,337,
	346,347,348,351,355,358,360,362,367,371,381,383,392,402,403,
	413,415,422,432,436,437,444,445,446,447,449,450,457(2),470,
	479,480,488,494,499,510,511,515,517,522,530,538,546,553,556,
	578,581,582,585,588,589(2),590,591,601,603,606,610(2),611,624,
	628,629,637,640,642,673,675,684,690,691,693,698,705,714,717,
	735,738,740,742,743,746,750,751,763,764,765,793,800,801,802,
	806,807,812,823,826,828,829,832,833,834,836,838,839,845,846,
	848,869,878,885,889
	(bu k.) 92
	(elim k.) 41,114
	(eyit k.) 445
	(gerçi k.) 184,705
	(gerek k.) 642
	(gör k.) 156,334,347,449,750,751
	(her ne k.) 546,691
	(it k.) 124
	(ķanda k.) 84
	(ķatre k.) 151
	(kimem k.) 112
	(kimin k.) 801
	(meger k.) 144,742
	(niçe k.) 98,108
	(nite k.) 578
	(ol k.) 73,110,351,457,510,517,735

	(oldır k.) 76
	(olma k.) 878
	(sanma k.) 180,225,629
	(şol zaman k.) 50
	(tâ k.) 823
kim	(zamir) Kim "hangi kişi"
k.	690
	bıl- 545
	ol- 29,851
	(her k.)575
k.+iñ	gönli 509
k.+iñdir	581
kimi	Bazısı, birçoğu, kimi, birtakım
k.	237,238
	kimisi..... 236,638
kimse	Kimse; hiçbir kişi
k.	17,550,874
k.+niñ	çaybı 875
k.+ye	muhtac olma- 618
	vırme- 382,662
kimyâ	A. Kimya
k.	509
kimyâger	A.F. Kimya alimi, kimyager
k.	ü deryâ-yı cevher 104
kîn	F. Kin, garez, gizli düşmanlık
k.	(kibr ü k.) 336
kîne	F. Gönülde gizlenen düşmanlık, garez
k.	756
kir	Herhangi bir şeyin üzerinde biriken pislik, kir
k.	713
kîse	F. Kese, kumaştan yapılmış küçük torba
k.+inde	harc ol- 600
kisvet	A. Elbise
k.-i	faqr-ı faķır 558
kişver	F. Memleket, vilayet, ülke; iklim
k.	826

k.-i	Hindusitân 671
	bâzâr-ı fakr 564
k.+inde	565
kızb	A. Yalan, yalan söyleme
k.+i	terk it-! 876
ko-	Koymak, bırakmak; terk etmek; izin vermek
ķ.-!	29,132,172,189,229,231,242,295,379,428,432,441,472,499,502, 582,838,845,852(2)
ķ.-dı	102,344,523
ķ.-ma!	40,116,118,121,466,514
ķ.--mağıl	47
ķ.-mayınca	404
	a ^c dâdı ķo- 29
	‘aybı ķo- 229,234,242
	cihânı ķo- 132
	fikrî ķo- 432
	ğafletî ķo- 189
	güft ü güyî ķo- 845
	havâyî ķo- 189
	hatâyî ķo- 582
	ķîl ü ķâlî ķo- 441,472,838
	naḥvetî ķo- 379
	sevdâyî ķo- 428
	zehri ķo- 295
ķoy-	Koymak, yerleştirmek, bırakmak
k.-up	552,602
köhne	F. Eski, eskimiş, modası geçmiş
k.	devr-i pür-ḥiyel 166
	nemed 206
köhne-püş	F. Eski elbise
k.	621
ķubbe	A. Kubbe, kubbe biçiminde olan yapı
ķ.-i	edvâr 802
ķudret	A. Güçlü, varlık, kuvvet, kudret
ķ.+e	‘aql fikr irişme- 315
ķ.+ile	‘ayân ol- 689

	çık-	687
	eyle-	1
	k.+i	(anũñ k.) 7
ķuds		A. Kutsallık, temizlik
	k.-i	gũlzâr-ı gül 130
ķudsĩ		A. Kutsal, mukaddes, temiz
	k.+ye	armağan vir- 130
ķũh		F. Dağ
	k.	667
		u deşt 354
	k.-i	girân 728
		gũnâh 734
		hâr 722
		Ṭür 60
ķuhl		A. Göze çekilen sürme, göz ilacı
	k.	504
ķũh-sâr		F. Dağlık, dağ tepesi
	k.	(râh-ı k. tut-) 344
ķul		Kul, köle, birinin emrinde olan (kimse)
	ķ.+lar	ile hem-dem it- 44
ķulle		A. Dağ tepesi, doruk
	ķ.-i	kâf 568
ķurb		A. Yakın olma, yakınlık
	ķ.-i	hezâr ol- 678
		şad-surâh 672
ķuşũr		A. Köşkler
	ķ.	(cennũt ü hũr u ķ.) 828
ķuş		Kuş
	ķ.+lar	357
ķuṭb		A. Dönen çarkın aksı, dünya, âlem
	ķ.+a	memât andandır 6
ķuteh		F. Kısa
	k.	(kendũzine ey k. dı-) 626
ķuvvet		A. Kuvvet, güç, kudret, takat
	ķ.+i	(anũñ ķ.) 759
ķũy		F. Köy, mahalle; işlek yol, sokak

k.	57
k.-i	‘ademsin 222
k.+ında	(rûz u şeb k.) 519
küdüret	A. Gam, tasa, kaygı
k.+den	(cihânı k. beri ko-) 132
küffâr	A. Kafirler, müslüman olmayanlar
k.+a	487
küfr	A. Allah’a inanmama veya şirk koşma, küfür, dinsizlik, imansızlık
k.	(ehl-i k.) 636
külâh	F. Kûlah
k.-i	hüsrevî hakîr kıl- 559
k.+ın	delû it- 292
küllî (~ küllî)	A. Bütün, bütünüyle; hep birlikte
k.	8
	bâb 213
	(vücûdın k. nâr eyle-) 705
künd	F. Kôr, keskin olmayan; cesur, yiğit
k.	102
künh	A. Bir şeyin aslı, hakikati
k.-i	zâtından nişân virme- 9
kürbet	A. Gam, tasa, kaygı
k.-i	azâr ol- 418
kürk	Bazı hayvanların giyecek yapmak için işlenen postu, kürk
k.-i	seg 234

lâ-büdd	A. Lâzım, gerekli, gerek
1.	ķılma- 884
lâciverd	F. Lâciverd; koyu mavi değerli bir sūs taşı
1.	Ū sebz-i âb 146
lâf	F. Lakırdı, söz, konuşma, la
1.	ur- 439,871
1.+ını	ur- 835
lâf-zen	F. Lafazan, geveze
1.	499
	(ey harf-i l.) 441
lâkin	A. Ama, fakat, ancak
1.	842
lâl	A. Dilsiz
1.	(°akl u l. ol-) 17
la°l	A. Kırmızı, değerli bir sūs taşı
1.+ından	(lâle l. ol-) 151
lâle	F. Lale
1.	câmı 161
	la°lı 151
1.+ye	tağ-ı tâ°ab ol- 727
lâle-gün	F. Lale renkli, lale renginde olan
1.	olma- 724
lâle-zâr	F. Lale bahçesi, lalelik
1.	407
lâm	A. Arap alfabesinde "l" harfinin adı
1.	889
lâ-mekân	A. Mekansız, yersiz; yere ihtiyacı olmayan Allah
1.	ol- 58,68,76
lâ°net	A. Allah'ın sevgi ve ilgisinden mahrum olma
1.+e	(°ucb-ı iblîsî l. ilet-) 350
lâs	F. Adi ipek
1.	666
lâ-yefnâ	A. Fena bulmaz, yok olmaz, tükenmez
1.	(genc-i l.) 566

lâ-yezâl	A. Zevalsız, bitimsiz
1.	û lem-yezel
lâyık	A. Lâyık, uygun, yaraşan
1.	ķul 44
	olma- 350
1.-1	dîdârdır 270
lâzım	A. Lâzım, gerek
1.+mıdır	dî- 491
leb	F. Dudak
1.	(hüşk-i l.) 720
lebbeyk	A. "Buyurunuz, emir sizindir efendim"
1.	dî- 782,788
le'îm	A. Alçak, aşağılık, cimri (kimse)
1.	329
	(ey pîr-i l.) 582
lem ^c	A. Parlama, parıldama
1.	(etrâfa l. vir-) 834
lem-yezel	A. "Baki, kalıcı" Cenâb-ı Allah
1.	û lem-yezel 773
leşker	F. Asker, ordu
1.+1	aşşı kılma- 347
1.+inden	dûr düş- 352
leşker-keş	F. Asker çeken, askeri idare eden
1.	û vilâyet-i cân sâhib-livâ 31
1.-1	sultân-ı şer ^c 80
let	F. Tokat, dayak, darbe
1.	ur- 537
levh	A. Yazı vs. yazmaya yarayan nesne, levh
1.-1	°adem üzre resm it- 24
1.+inde	(°aşıkîñ l.) 797
levlâk	A. Bir kudsi hadîsten alınmış olan Hz.Muhammed'e hitap sözü
1.+dır	66
leyl	A. Gece
1.	û nehâr 540
leyletü'l-esrâr	A. Sırların gecesi
1.+ına	77

İlk	F. Lâkin, fakat, ama, ancak	bkz. <i>İlkin</i>
1.	42,177,340,465,492,498,503,545,565,663,796,887	
İlkin	F. Lâkin	bkz. <i>İlk</i>
1.	731,786,818	
İyâkat	A. Lâyık olma, değerlilik, yararlılık	
1.	498	
İkma	A. Lokum, sokum	
1.	(bir l. var) 444,446	
1.+ya	ir- 448	
1.+sı	(her l.) 605	
İkmasız	A.T. Lokması olmayan, lokmasız	
1.	seyr eyle- 285	
İ ^c b	A. Oyun, eğlence	
1.-1	reng oyna- 429	
İüf	A. iyilik, ihsan, yardım, bağış, güzellik	
1.	u kerem 298	
1.-1	°amîm 742	
	binâ-güş 399	
	hâş 302	
	hudâvend 772	
	ilâh 92,299	
	rab 811	
1.+um	795,796	
1.+îñ	(feyz-i l.) 766	
	(merza-i l.) 779	
1.+îñdır	(feyz-i faîl-i l.) 42	
1.+îñdan	cevab vir- 794	

mā ³	A. Su
m.	ü meh 112
ma ^c āni	A. Mânâlar
m.+dir	253
ma ^c būd	A. Cenâb-ı Allah
m.	(ol m.) 526
ma ^c dilet	A. Adalet, adillik, insafılık
m.	(şâh-ı m.) 537
magrib	A. Batı
m.+de	bir muhterem vari- 338
m.+den	(şâh-ı m. beter eyle-) 348
mağrūr	A. Gururlu, kendini beğenmiş (kimse)
m.	ol- 417,435
	u câh 657
m.-1	hayât ol- 381
	ömür 383
	şâl 702
mâh	F. Dünyanın uydusu, Ay
m.	(meş ^c ale-i m.) 26
	(mîhr ü m.) 425
maḥāl	A. Yer, mahal
m.	virme- 610
	(aşk u şevk ehline m. ol-) 543
	(ehl-i dünyaya m. ol-) 654
m.-1	merhamet 746
maḥcūb	A. Kapalı, örtülü; utangaç, mahcup
m.-1	bî-mecâl ol- 21
maḥfil	A. Toplantı yeri
m.+e	ir- 847
maḥkūm	A. Mahkum
m.+um	368
m.+iñ	(seniñ m.) 660
maḥmūd	Hız.Muhammed (s.a.v.)
m.+1	cihân 536

maḥrem	A. Mahrem, gizli olan
m.	değil 548 eyleme- 459 it- 44
maḥşer	A. Mahşer
m.	(rûz-ı m. Muştâfdan dūr kıılma-) 53
mâh-tâb	F. Ay ışığ1, mehtap; on dört gecelik ay
m.	20
m.-1	tal'atında âfıtâb 411
maḥv	A. Yoketme, mahvetme
m.-1	şıfat ır- 254
maḥẓ	A. Halis, katıksız, sade
m.	813
m.-1	ḥarâb 183 ḥayr 47
m.+a	810
maḥẓûn	A. Hüzünlü, tasalı, kaygılı
m.-1	(ḥâṭır-ı m. şâd it-) 36
mâ'ıl	A. Bir yana eğilmiş; hevesli, istekli, düşkün
m.-1	eltâfdır 329
maḳâm	A. Makam, mevki, kat
m.	60 (°alî m.) 307,320
maḳarr	A. Karar edilen, durulan yer, karargâh
l.	514 eyle- 387 ol- 115
maḳbûl	A. Kabul edilen, beğenilen, geçerli
m.	191 eyle- 811 ü memdûḥ-ı cihân 99
maḳdem	A. Gelme, dönüp gelme
m.-1	tâc 66
m.+inde	cân vir- 477
maḳhûr	A. Kahr olmuş, yenilmiş; Allah'ın gazabına uğranmış
m.-1	zamân

maḳṣūd	A. İstenen, amaçlanan, istek, emel
m.-1	āferīniş 32 gedā 557
m.+a	ilet- 590 muḳarrıdır 812 rāh bul- 574
maḥḳūl	A. Akla uygun, makul
m.-1	ḥaḳl 22
māl	A. Taşınır veya taşınmaz varlıkların tümü, varlık, servet
m.	384 u cāh 328,340 u genc 419,552 u menāl 596 u ḥömr-i itimād itme- 669 (genc ü m.) 630
m.+dır	(āb-revān u ḥömr-bād m.) 669
m.+1	ḥāh eyle- 16
mālīk	A. Bir şeye sahip olan, malik
m.	(iki ḥālem gencine m. ol-) 571
m.+1	(anun m.) 576
maḥlūm	A. Bilinen, belli, malūm
m.	degildir 784 ol- 101
m.-1	revān ol- 443
m.+dırır	(esrār-ı ḡayb ḥilmine m.) 38
maḥmūr	A. Bayındır, mamur, şenlikli
m.-1	cihān 183
mānend	F. Benzer, eş
m.-1	berg derd ile ditre- 682
maḥnevī	A. Mânâya ait olan; ruh ve içe ait olan
m.	ol- 436
maḥnī	A. Mânâ. anlam: iç yüz
m.	kişveri 563 (ḥālem-i m.) 94 (ehl-i m.) 566 (daḥviye m. gerek) 440

	(genc-i m.) 576,823
	(gevher-i m.) 127
	(hâl-i m.) 502,505
	(şûret-i m.) 242
m.+dir	(genc-i m.) 438
m.+de	şul^eyle- 429
	zât birdir 503
Manşûr	A. Allah'ın yardımıyla galip gelmiş
m.	496,853,855
mâr	F. Yılan
m.	u çâh ol- 16
	u mûr ol- 760
	ol- 221
ma'rifet	A. Ustalık, hûner; bilim, bilgi
m.	âyînesi 128
	gerek-dirir 492
	hâşıl olma- 733
	(cihân-ı m.) 94
ma'siyet	A. Asilik, itaatsizlik, isyan, günah
m.	733
m.+den	ma'rifet hâşıl olma- 733
mâtem	A. Yas, yas rengi, siyah
m.	142
mâtem-zede	A.F. Matem'e yasa tutulmuş; matemli, yaslı
m.	721
ma'lub	A. Taleb edilen, istenilen, aranılan şey
m.+uñ	(seniñ m.) 519
mâverâ	A. Ard, geri, bir şeyin arkasında bulunan
m.-yı	kışver 564
maẖhar	A. Bir şeyin görüldüğü, çıktığı yer veya kimse; şereflenme
m.	ol- 30
m.-ı	âyât 74
	islâm 82
	luṭf-ı ilâh 92
mecâlsiz	A.T.Gücü, kuvveti olmayan; güçsüz, kuvvetsiz
m.	dehân aç- 395

mecâz	A. Hakikatın, gerçeğin zıttı; mecaz
m.	180,502 (hem hâkîkât hem m. görün-) 228
mecâzî	A. Mecaza ait, mecazla ilgili
m.+den	hâkîkât şanma - 181
meclîs	A. Oturulacak, toplanılacak yer; dostlar toplantısı
m.-i	şûra gül 147 aşk 534
m.+inde	(muhabbet m.) 499
m.+ından	(şem'î m. haber getir-) 846
mecmûc	A. Cem olunmuş, toplanmış, biriktirilmiş, tertip edilmiş, tümü
m.-i	fî'lin fâ'ilî kâ'inâtı hebâ eyle- 23 fenâ ol- 859
m.+ın	târ-mâr eyle- 695
m.+ına	(defter-i m. evrâk-ı gül ol-) 701
m.+ında	âyub u hüner ol- 231
meded	A. Yardım, imdat
m.	ır- 376 iriş- 301
medh	A. övme, övgü
m.	ol- 98
m.-i	aşhâb-ı nebî 91 pâdişâh 92
meftûn	A. Fitneye düşmüş, sinirlenmiş
m.	olma- 828 u zebân olma- 631
meğer	F. Meğer, oysa; meğerse, oysa ki
m.	144,245,304,309,452,484,541,604,635,661,711,742,846
meh	F. Ay bkz. mâh
m.	409
m.+den	(hürmen-i m. dâne taleb itme-) 140
mehbit	A. inecek yer
m.-i	rûhü'l-emîn 61
mekân	A. Yer, bulunulan yer, mekan

m.	(her m.) 816 (yek m.) 226
mekr (mekir)	A. Hile, düzen; aldatma
m.-i	destân-ı hîyel 427 rîv göster- 627
melâl	A. Sıkıntı, sıkılma
m.	420 (andan baña m. irme-) 196 (özün m. çekme-) 707
melek	A. Melek
m.	(bir m.) 199 (ey m.!) 562 (ol m.) 204
melik	A. Padişah, hükümdar, hakan
m.	363
melûl	A. Usanmış, bıkmış, bezmiş olma
m.	ol- 108,762 olma-! 707
mel'ûn	A. Allah'ın lanetlediği (kimse) mec. kötü, lânetli
m.	(ey m.!) 310
memât	A. ölüm
m.	6 (hengâm-ı m. ir-) 50
memdûh	A. övülmüş, övülmeye değer
m.	ol- 288
m.-i	cihân 99 muktedâ 32
menâl	A. Ele geçirilen, ulaşılan şey
m.	(mâl ü m.) 596
menâzil	A. Menziller, duraklar, konak yerleri
m.	734
menkûr	A. Delinmiş, oyulmuş
m.	u direm virilme- 581
menzîl	A. Yolculukta durulan yer, konak, menzil, yol
m.	223
m.-i	taḥkîke ile- 170,172

m.+e	varma- 633
m.+i	(cânın m.) 459,515
merd	F. Mert, yığıt; erkek, adam
m.	209,211
m.-i	bî-perhîz-hûş 488
	dîn 214
	faķır 266,559
	hak 240
	hîşâl 204
	hûş-hîşâl 623
	hudâ 717
	hûmâm 210
	iẖtiyâr 260,715
	pâk 203,713
	râz 668
	tarîķ 205
	şabb 292
merdûd	A. Reddedilmiş, kovulmuş (kîmse)
m.	376
	u maķhûr-ı zamân 99
	(ey m.!) 310
merdûm	F. insan, adam
m.	437
m.-i	°alî maķâm 320
merg	F. ölüm
m.	(derd-i m. ir-) 661
	(endûh-ı m. cânına te'sîr it-) 682
	(şayyâd-ı m.) 369
	(tîr-i m. gûzer eyle-) 665
m.-i	bî-pâk ir- 658
	cân-sitân 382
m.+den	halâş bulma- 666
	kaç- 663
merhamet	A. Esirgeme, acıma, merhamet
m.	it- 746
m.+den	di- 537,782

merkez	A. Merkez
m.-i	hâkıde gör- 71
merzâ	A. Hastalar, hastalıklar
m.-i	luṭfîñ nesîminden eşer ir- 779
mescîd	A. Mescit, cami
m.	(bir m.) 584
mesken	A. Mesken, konut, ikametgah
m.	i- 751
	ol- 333
m.-i	dil 653
m.+ını	ateş it- 647
m.+ından	meded ir- 376
m.+iñ	(seniñ m.) 827
meskenet	A. Miskinlık, fakirlik, yoksulluk
m.	göster- 403
	hâşıl it- 387
m.-i	tâc 401
m.+den	‘âr it- 388
	bul- 400
	bulın- 390
	dem urul- 872
mesned	A. Mevki, makam, dayanak
m.-i	devlet 539
m.+i	(ehl-i imânıñ m.) 62
mest	F. Kendinden geçmiş, sarhoş, mest
m.	737
m.+i	(anuñ çeşm-i m.) 406
mestâne	F. Sarhoşa yakışacak şekilde, sarhoşcasına
m.	623
mes’ul	A. Sual olunmuş, kendisine sorulmuş, sorumlu
m.	ol- 371
meş’ale	A. Aydınlatıcı alet, lamba, kandil
m.-i	mâh 26
meşğul	A. Bir işle uğraşan, bir iş görmekte olan (kimse)
m.	ol- 172,550
mevc	A. Dalga

m.-i	bİ-girān ur- 771
mevcūdāt	A. Varlıklar, yaratıklar
m.+a	ir- 12
mevhūm	A. Vehmolunmuş, kuruntuya dayanan
m.	(nokta-i m. di-) 408
mevsūf	A. Vasfolunmuş, vasıflanmış
m.	olma- 19
mevt	A. ölüm
m.	ir- 692
	iriş- 748
m.-i	cān-sitān ir- 583
m.+e	var- 670
mey	F. Şarap, içki
m.	(nūş u m. ü nîş ü humār) 143
meydān	A. Alan, saha
m.+ına	(‘aql m. vakt-i ‘amel vir-) 462
meyl	A. mec. Sevme, gönül verme
m.+i	(anūñ m.) 131
mezāk	A. Zevk alma, lezzet, tat
m.+i	(cān m.) 131
m.+ın	eyle- 426
mezheb	A. Tutulan yol, mezhep
m.+i	(anūñ m.) 91
mezīd	A. Artma, artırma, çoğalma
m.	490
mezmūm	A. Zemmolunmuş, yerilmiş
m.	ol- 288
mezra ^c	A. Ziraat olunacak, ekilecek yer; tarla
m.-i	ıkbāl ü ihsān tohumın ek- 276
Mısr	Mısır
M.	şehri 473
mızmār	A. Koşu meydanı
m.-i	burāk lā-mekān ol- 58
micmer	A. Buhurdan içinde tütsü yapılan kap
m.-i	sūz 152
midhāt	A. Methetme, övme

m.	u senâ ol- 35
mihmân	F. Konuk, misafir
m.	(bir m. gel-) 256
m.-i	ilâh ir- 258
m.+ıma	°ikâb it- 262
mihnet	A. Sıkıntı, eziyet, mihnet, bela
m.	it- 617
	(bâr-ı m.) 633
m.-i	sermed 335
	devr-i zamân 728
m.+i	°afv kııl- 294
m.+e	düşme- 877
m.+dedir	(meyli dünyâda olan m.) 632
mihnet-hâne	F. Eziyet, sıkıntı çekilen yer
m.-i	eflâkden geç- 217
mihr	1.A. Güneş
m.	ü mâh 425
	(şem°i m.) 56
m.-i	cûd 4
	çâr 105
	şafâ 128
m.+ine	mağarr ol- 115
	2. Müzik makamı; Şerh-i Mevlâna mübarek şah'da geçen bir makam
m.	ü cân 422
milik	A. Mülk, ülke, diyar; mec. dünya
m.	ü hâh vir- 16
m.-i	cihân 325
m.+dır	(pâdişah-ı m.) 18
m.+i	(anuñ m.) 372
m.+inde	karâr yokdır 606
	şebât yokdır 381
minber	A. Camilerde hatip'in çıkıp hutbe okuduğu merdivenli kürsü
m.+de	oku- 107
minķâr	A. Yırtıcı kuş gagası
m.+ı	(anuñ m.) 672
m.+ında	672

minnet	A. Minnet, şükür, teşekkür
m.	itme-! 279
mîr	F. Amir, baş, kumandan; Hz.Muhammed
m.-i	ecel 662
	muhterem 82
mîrâc	A. Göğe çıkma, miraç; yücelme
m.	(sâhibü'l- m. ol-) 77
mîr ² at	A. Ayna
m.-i	cân 732
mişâl	A. örnek, benzer, gibi, eş
m.-i	ker-kesân 235
misk	A. Güzel kokulu bir madde
m.	412
miskîn	A. Beceriksiz, aciz, zavallı (kimse)
m.+e	haber vir- 538
mişl	A. Eş, benzer; derece
m.-i	dürri şâh-vâr nazm eyle- 127
mu ^c azzez	A. Değerli, azîz, izzetli
m.+dir	(cevher-i cândan m.) 741
Mübed	F. Ateşperestlerin reisi, büyük alımı
M.	154,155,163
M.-i	Hindu güzer it- 144
	Hindudan dün u kem olma-! 171
mu ^c cibâ	A. Şaşılabak şey
m.	402
muhabbet	A. Sevgi, dostluk, muhabbet
m.	708
	meclîsi 499
	nârı 830
muḥâl	A. Mümkün olmayan, imkansız
m.	17,510,547
m.-i	‘aql ol- 467
m.+dür	103
muḥalif	A. Muhalefet eden, aykırılık gösteren: ters, zıt
m.	âsümân 342
muḥkem	A. Sağlam, kuvvetli; kuvvetli olarak. sağlamca

m.	değil 433
muhlis	A. Halis, katıksız
m.	ol- 620
muhtaç	A. Bir şeye ihtiyaç duyan, muhtaç
m.	ol- 618
m.-i	halk ol- 592
muhtelif	A. Türlü, çeşitli; çeşit, çeşit
m.+dır	envâc'ı sıfat 503
muhterem	A. İhtiram olunmuş, saygıdeğer, sayın, muhterem
m.	286
	eyle- 277
	(bir m.) 338
	(ey m.!) 171,298,468,517
	(mîr-i m.) 82
muhtaşar	A. Kısaltılmış, kısa, kısaltma
m.	di- 446
mu'izz	A. izzet ve ikram edici, Cenâb-ı Allah
m.	ü hem müzill yok 14
muqaddem	A. önde olan, önden giden; önceki
m.+ine	devr eyle- 71
muqarrin	A. Takrin eden, birlikte bulunduran
m.+dır	(genc-i maşşûda m.) 812
muqayyed	A. Kayıtlı, bağlı, bağlanmış
m.	(dâne-i hırşa m. ol-) 137
	(hidmete m. olma-) 550
muqbil	A. Kutlu, mutlu
m.	(kankı bende-i m. di-) 783
muqim	A. ikamet eden, oturan
m.	568
muqtedâ	A. Uyulan, örnek tutulan (kimse)
m.	(aşhâb-ı şeyh-i m.) 79
	(memdûh-ı m.) 32
m.-yı	enbiyâ 75
muqtezâ	A. Gereken, gerekli olan
m.	(zât-ı m. vahdet it-) 29
mûm	F. Mum

	m.+dan	naḥle beñze- 175
mūnis		A. Yadırganmayan, alışılmış; cana yakın, sevimli
	m.-i	nīk-rāy 353
muntazır		A. intizar eden; gözleyen, bekleyen
	m.	ol- 260 (her yaña m. eyle-) 258
mūr		F. Karınca
	m.	(mār u m. ol-) 760
murād		A. istek, dilek; amaç, gaye
	m.	253 genc-i ma ^c nīdir 438 ḥâşıl ol- 36 (aşl-ı m. ol-durur) 200 (kām u m. bul-) 323
	m.-i	sīm ü zerdır 419
	m.+a	ir- 589
murakka ^c		A. Yamanmış, yamalı
	m.	ķıl- 203
murdār		F. (Madden ve manen) pis, kirli
	m.-i	ḥār 439
murğ		F. Kuş
	m.	148,671 (bu m.) 360 (iki m.) 356
	m.-i	cañ 137,140,664 zār 160
Murtażā		"Beğenilmiş, seçilmiş" Hz.Ali
	M.	(Aliyy-i M.) 90
Mūsā		H.z.Musa (a.s.)
	M.	304,307,309,312,315
	M.+ya	ferş ^c arşdır 60
musīķī		A. Müzik, müzik aletleri
	m.	676
Muştafa		H.z. Muhammed (s.a.v.)
	M.	34,79,90
	M.+nīñ	fāhrı 561

M.+dan	dür kıılma- 53 sonra resûl ol- 83
mü-şikâf	F. Kılı kırk yaran, inceden inceye araştıran (kimse)
m.-1	mekr-i destân-ı hıyel 427
mu ^c teber	A. Muteber, itibarlı, saygın
m.	ol- 825
mu ^c tekîd	A. inanan, dini bütün (kimse)
m.	dergahına yüz sür- 474
muva ^h hid	A. Allah'ın birliğine inanan (kimse)
m.	(ey m.!) 317
mu ^z tarab	A. Çaresiz, zor durumda kalan
m.	kal- 308 ol- 727
mübârek	A. Mübarek, kutlu, bereketli
m.	fâl 888
mübeddel	A. Değişmiş, değiştirilmiş
m.	ol- 862
müberrâ	A. Aklanmış, temize çıkmış
m.	(ey m.!) 777
m.+dır	(dû- âlemde m.) 556
mücerred	A. Tecrid edilmiş, soyulmuş, çıplak, yalnız; tek soyut
m.	(‘İsî-i m. dî-) 193
müdâm	A. Devamlı, sürekli
m.	feyz-i cûd ihsândır 302 nîk-bahtın işi ihsândır 284 rahmet kapısı açıktır 300 (bir eline toptolu câm-ı m. al-) 854
müddet	A. Süre, zaman, müddet
m.	(bir m.) 155,718 (nice m.) 473,747
m.-1	‘ömr-i hayât âhîr ol- 50
müdebbir	A. Tedbir alan, tedbirli, düşünceli
m.	(ey m.!) 389
mü ³ ebbed	A. Sonsuz, ebedî; sürekli, sonsuza kadar
m.	‘ibretten eser tıy- 169
müflis	A. iflas etmiş, parasız

m.+sin	415
mühre	F. Bir çeşit yuvarlak kap
m.+den	düş- 469
mülk	A. Mülk; ülke, diyar mec. dünya
m.	û māl çok 1- 340 û māl tār-mār eyle- 630
m.+i	(cihân m.) 196
mü'min	A. Mümin; imanlı; müslüman
m.+iñ	nârı 645
mümkün	A. Mümkün, olabilir
m.+dır	(Kazâ fevt olmağa m.) 748 (taleb itmek m.) 664
m.+dırır	(yek mekân m.) 226
müntehân	A. İmtihan edilmiş, denenmiş, sınanmış
m.	(sensin m.) 218
münezzeh	A. Temiz, arı, uzak
m.	(ey m.!) 777
müptelâ	A. Düşkün, hevesli, meraklı; tutulmuş
m.-yı	infi'âl olma- 709 pür-niyâz var 1- 413
mürde	F. Ölmüş, ölü
m.+dır	(hem-demi derd olmayan dil m.) 813
mürîd	A. Mürîd, bir şeyhe bağlı olan
m.	(biñ bir m. var 1-) 649
mürselîn	A. Mürseller, peygamberler
m.	65
mürüvvet	A. İnsaniyet, cömertlik
m.	(gevher-i kân-ı m. ol-) 64
müsellem	A. Verilmiş, doğruluğu kabul edilmiş
m.+dır	(taḫṣṣṣa tāt u taḫṣṣ m.) 358
müsemmâ	A. Ad verilmiş, adı olan
m.	hâşıl ol- 858
müstakîm	A. Doğru, hak, düz
m.	(yâ m.!) 252
müstemend	F. Üzüntülü, kederli, hüznölü; bıçare, zavallı
m.	(ol m. gûş it-) 681

	(ol m. uyan-) 524
	(peşîmân u m.) 109
müşerref	A. Şereflendirilmiş, şerefli
m.	(feyz-i cûd ile m.) 278
müşg	F. Misk
m.-i	Çîn 405
	Hıfâ 704
	nâb 63
müşg-bâr	F. Misk yağdıran
m.	(havâ dem urdukça m. ol-) 152
müşgîn	F. Miskli, misk kokulu
m.	(zûlf-i m.) 409
mü'temen	A. Emniyetli; güvenilir, inanılır
m.	(ey m.!) 373
müttehem	A. Kabahatli, suçlu
m.	olma- 468,517
müyesser	A. Kolaylıkla ortaya çıkan
m.	eyle- 49
	kıl- 294
	ol- 642
müzîll	A. Zelil kılan; Allah
m.	(hem mu'izz ü hem m.) 14

nâb	F. Halis, saf, arı; katıksız	
n.	(müşg-i n.) 63	
nâ-bekâr	F.A. Hayırsız	
n.	(bu n.) 540	
nâçâr	F. Çaresiz	
n.	ol- 718	
	(pîr-i n. sefer it-) 484	
nâdân	F. Bilmez, cahil; kaba	
n.	(bir n. gör-) 245	
nâfe	F. Bir çeşit misk	
n.-i	müşg 704	
nâgâh	F. Ansızın, birdenbire	bkz. nâgeh, nâ-gehân
n.	içerü naẓar kııl- 584	
nâgeh	F. Ansızın, birdenbire	bkz. nâgâh, nâ-gehân
n.	güşâd bulma- 460	
	uyhudan uyan- 264	
nâ-gehân	F. Ansızın, birdenbire	bkz. nâgâh, nâgeh
n.	342,352,369,467,536,612,689,749,782	
nağme	A. Güzel ses, nağme	
n.-i	yâr-ı nebî 87	
n.+den	(ol n.) 681	
nahl	A. Gümüş veya mumdan yapılan süs ağacı	
n.-i	kibr 424	
n.+e	beñze- 175	
nâ-hôş	F. Hoşa gitmeyen, beğenilmeyen	
n.	(halka derd-i ser n. i-) 485	
nahs	A. Uğursuzluk, bahtsızlık; uğursuz	
n.	ol- 346	
nahvet	A. Kibir, gurur, büyülenme	
n.-i	kibr ü gürür serd ol- 370	
n.+i	gör- 757	
	ko- 379,404	
	terk it- 386	
na'ım	A. Cennet veya onun bir kısmı	

	n.	(bâb-ı n. gülşen-i firdevs ol-) 780
nağd		A. Akçe, maden, para; hazine
	n.	dağal olma- 462
	n.-i	cân 739
		fakr 644
		genc 555
		kalb 507
		ömür 430,431
		sîm ü zer 416,643
nağıl		A. Bir şeyi başka bir yere götürme, taşıma, nakil
	n.-i	âşârsın 124
nağl		A. Bir şeyi başka bir yere götürme, taşıma, nakil
	n.	it- 124,576
nağş		A. Eksik, noksan
	n.	(‘ayb u n. ol-) 471
		(zât-ı bekâsına hîç n. ırme-) 23
nağş		A. Bezeme
	n.	180
	n.-i	âb 182
		birün u derün ol- 11
		nîgâr 138
		şûret 181,253,254
	n.+1	ezâ it- 250
	n.+ına	aldanma-! 181
		şûret kılma-! 253
nağkâş		A. Nakış işleyen, nakış yapan (kınıse); nakkaş
	n.-i	cihânam 251
nâle		F. inleme, feryat
	n.	vü feryâd eyle- 680
	n.+ile	her yaña revân ol- 265
	n.+sin	dîñle- 330
	n.+sini	güş it- 681
nâm		F. Ad, ün
	n.	it- 326
		u nişân bulma- 786
	n.-i	‘asel ağzı tatlı eyleme- 506

		nigû pâydar kalma- 283
	n.+dır	(câlemdede kalan n.) 26
namâz		F. Namaz
	n.	614
nâm-dâr		F. Namlı, ünlü
	n.	bir şeyh var i- 648
nân		F. Ekmek
	n.	312,313
		u menkûr 581
nâ-pesend		F. Beğenilmez
	n.	(şahıs-ı n.) 390
nâr		F. Ateş; cehennem
	n.	(vücûdın külli n. eyle-) 705
	n.-1	hacim 780
	n.+ın	ser-â-ser nûr it- 645
na'ra		A. Nara, bağırma, haykırma
	n.	ur- 585
nâ-şavâb		F.A. Doğru olmayan, yanlış, haksız
	n.	kıl- 622
naşihat		A. öğüt, nasihat
	n.	kıl- 295
nâ-süfte		F. Delinmemiş
	n.+dır	(gevher-i n.) 469
na'c		A. Nat, Hz.Muhammed'i övme
	n.-1	medh ol- 98
		medh-i aşhâb-ı nebî 91
nâ'ik		A. Konuşan, konuşma kabiliyeti olan
	n.+dır	488
nâ-tüvân		F. Zayıf, güçsüz
	n.	ol- 109
nâz		F. Naz, yalvarma. niyaz
	n.-1	câh 417
		cihân 134
	n.+1	terk it- 414
nâzar		A. Nazar, bakma, bakış; düşünme
	n.	eyle- 101,440,509

	ırma- 551
	it- 241,392
	itme- 416
	ķıl- 95,245,584
	ol- 643
	şarf ol- 248
nāzenīn	F. Narin, ince
n.	(vaşl-ı yār-ı n. bul-) 710
nāzıl	A. Allah tarafından gönderilen, indirilen
n.	ol- 33
naẓır	A. Benzer, eş
n.	561
	(kendü ʿaşrında n. bulunma-) 650
naẓm	A. Dizme, sıra; tertip
n.	eyle- 127
ne	1. (Zamir olarak) Ne; hangi şey; herşey
n.	167,280
	bıl- 480
	deñlü 380,701
	dile- 357
	ol- 795
	(her n. kım) 546,691
	(her n. şadır ol-) 280
	(her n. şüret) 167
n.+dür	741
	2. Hangi; nasıl
n.	cemʿiyyet 695
	cürm 538
	ķıkmet 793
	ķadar 34
	sır 70
	yol 258
	vechile 312
ne.....	F. Olumsuzluk bağlacı ne..... ne.....
n.	n... n... 480
	n... bütĩn var... n.... sālīb ü sīm ü zer 640

		n... duzâh... ne... be-ḥişt 616
		n... cihân kalur... n... ehl-i pâyardar 606
		n... beni ândı... n... cüst ü cû it- 542
		n... ibtida-durur... n... intihâ 22
nebi		A. Peygamber; Hz.Muhammed
	n.	(aşhâb-ı n.) 91
		(esrâr-ı n.) 87
		(yâr-ı n.) 87
neden		Niçin, neden, nasıl?
	n.	ol- 305
nefc		A. Fayda, kâr, çıkar, menfaat
	n.	itme- 506,507
nefes		A. Nefes, soluk
	n.	(her n.) 600
	n.+dir	(tûl u dirâz bir n. şanma-) 668
	n.+de	hebâ ol- 179
nefs		A. Can, ruh; maya; cevher; nefis
	n.	elinde koma-ı 40
		û rûḥa ḥayât vir- 6
	n.-i	dûn 631
		eḥass 388,600
		ûrûr vir- 601
		gümrâh olma- 778
		hevâ 427
		seg kâni ^c ol- 195
		şûm 769
	n.+în	‘aybı 244
	n.+e	ḥayâl-i mekr-i rîv göster- 627
	n.+ine	karîn ol- 394
nehâr		A. Gündüz
	n.	(leyl ü n.) 540
nem		F. (Göz için) Nem, hafif ıslaklık
	n.	(bir kaṭre-i n.) 203
nemed		F. Keçe, kebe
	n.	(köhne n.) 206
		(pâre pâre n.) 203

nerges	F. Nergis
n.	69
n.-i	sâkı 147
n.+iñ	kellesi 161
n.+im	(benim n.) 416
nesim	A. Hafif rüzgar, meltem
n.-i	şubh-dem 152
n.+inden	(luṭfîñ n. eşer ir-) 779
nesl	A. Kuşak, çizgi, sürme
n.	(çeşm-i câna n. çek-) 736
nesne	Nesne, şey
n.	yokdır 580
nesrîn	F. Yaban gülü
n.-i	göl 149
neşr	A. Yayma, dağıtma; saçma, açma; herkese duyurma
n.	(hâṭır u n. eyleme-) 43
nev ^c	A. Çeşit, tür; çeşitli, türlü
n.+ile	(her ne. geç-) 634
nevâ	F. Ses, seda, makam
n.	148
	(hōş-n. kı1-) 356
nevbet	A. Sıra; sırayla görülen iş
n.	385
n.+i	bul- 240
nev-cüvân	F. Genç, delikanlı
n.	şanma- 138
nevmîd	F. Ümitsiz
n.-i	caṭâ günâhkâr olma-! 774
neyl	A. Merama erişme, isteğine kavuşma
n.+iñden	eşer kıma- 514
n'eyle-	Ne yapmak
n.-di	347
nez ^c	A. Can çekişme
n.+inde	(Hâlet-i n. şâd-mân di-) 588
ni ^c âm	A. Nimetler
n.	yi- 605

	(envâcî n. hâzır it-) 257
nice	1.s. Çok, bir çok, hayli, oldukça 98(2),108,370,385,473,617,747
n.+dır	174,232
n.+ye	452
n.+si	238
n.+lerden	gırū kal- 141 2. Nasıl, ne şekilde
n.	it- 78,117 ol- 621
niçün (<ne içün)	Niçin, neden?
n.	262,336,375,381,553,618(2),619,620,641
nigāh	F. Bakış, bakma
n.	eyle- 232,258,443 it- 414,417
nigār	F. Resim, resim gibi güzel sevgili
n.	(bir n.) 405 (bu n.) 418 (nağş-ı n.) 138
nigū	F. Güzel, iyi
n.	(nām-ı n. pây-dār kalma-) 283
nigū-hışāl	F. Güzel huylu, iyi ahlaklı
n.	(ol n.) 491
nigū-nihād	F. Güzel huylu, iyi ahlaklı
n.	(ey n.) 200,608
n.+em	192
nigū-sirişt	F. Güzel huylu, iyi ahlaklı
n.	(ey n.) 251
nihāl	F. Taze, düzgün fidan, sürgün
n.-i	tāze 423
nihān	F. Gizli, saklı; görünmeyen; sır
n.	(düşmenini dōstdan n. eyle-) 316
nīk	F. iyi, hoş, güzel; beğenilen
n.	ü bed 463 (ger bedem ger n.) 251
nīk-rāy	A. Güzel fikir, iyi düşünce; iyi fikirli

n.	353
	(ey n.) 370
nıķāb	A. Perçe, yüz örtüsü, perde
n.	(yavuzluk ehline n. ol-) 272
nīk-baht	F. Güzel, iyi talih, bahtı açık
n.+iñ	ışi 284
nīlgūn	F. Çivit renginde, lacıverd
n.	5,27
nīl-reng	F. Çivit renginde; lacıverd
n.	220
nī ^c met	A. Nîmet
n.	561
n.-i	nāz-ı cihān 134
n.+iñ	şükrini edā eyle- 327
n.+e	iltifāt itme- 552
	(cem ^c i n. meşğul ol-) 550
n.+im	(benim n.) 618
nīsān	Nisan ayı
n.	(vaqt-i n.) 391
nīsbet	A. Bağlılık, ilgi
n.+im	(dünyādan n. götür-) 194
nīş	F. Zehir, ağ; zehirli, iğneli
n.	143,227
	(cān-ı nūşa n. ur-) 238
n.+dır	(nūş-i cihān n.) 428
nīşān	F. Nişan, iz, belirtil, alamet
n.	vir- 17,239
	virme- 9
	(nām u n. bulma-) 786
nīşe	Niçin, nasıl?
n.	sūr- 263
nī't- (ñ'id-)(<ne it-)	Ne yapmak, ne etmek
n.+em	424,487,530,572
nite	Nasıl?
n.	330,410,497.578,683
nīyāz	F. Yalvarma, yakarma, niyaz; dua

n.	(ey pūr-sūz u n.) 123
niyyet	A. Niyet, istek, maksat
n.+dırır	185
n.+ı	(anũ n.) 273
n.+ine	göre şihhat bul- 273
nizām	A. Nizam, düzen
n.	ol- 483
nokşān	A. Eksik, az, noksan
n.	ol- 775
n.+dan	(āfet-i n.) 777
n'ol-(<ne ol-)	Ne olmak
n.-a	252,299,414,716
nokṭa	A. Nokta, benek, leke
n.-ı	edvār u pergār u vücūd 55 mevhum 408 pūr-kār 32
nūn	A. Arap alfabesinde "n" harfinin adı
n.	(ḳāf u n.) 797 (ḳāf ile n.) 11
nūr	A. Aydınlık, ışıık, parlaklık, parıltı
n.	vir- 26,84 u zūlmet 227,510 (ser-ā-ser n. it-) 645
n.-ı	cebīn-i āfitāb 63 mıhr 120 pāk 54 şafā 2
nūş	F. içme; tatma, yeme
n.	ḳıl- 295 u mey ü nīş ü ḥumār 143 u nīş 227
n.-ı	cān 134 cihān 428
n.+a	nīş ur- 238
Nūşrevān	Sasani hükümdarı. Nuşirevan
N.	332.352

nuṭfe	A. Döl suyu, sperm
n.+de	ol cân it- 3
nuṭḳ	A. Söz, konuşma, nutuk
n.	eyle- 497
n.+dır	496
n.+dırır	496
nübüvvet	A. Peygamberlik, nebilik
n.	(Dürr-i deryâ-yı n. ol-durur) 64
nücüm	A. Yıldızlar
n.	(te'sîr-i n. naḥs ol-) 346
nükte	A. ince mânâlı zarif söz, nükte
n.+sinden	haber vir- 359
n.+siyle	dî- 188
nüktedân	A. Nükte bilen, nükte söyleyen (kimse)
n.	9,712

od	Ateş; od, bir şeyden çıkan kıvılcım, alev
o.	687
o.+a	ur- 209
oğul	Oğul, erkek evlat
o.+ına	çift itmek dile- 360
okuy-	Okumak; söylemek; zikretmek; yad etmek
o.-r	107
ol	1. (zamir olarak)
o.	6,18,25,73,110,158,184,190,198(2),212,250,270,361,395,396, 400,457,490,575,634,691(2),714,762,794,840,844,847,850,869, dahı 840,844,847 kı 250,490,634,794,886 kim 110,184,270,457
o.	2. Uzakta olan, hakkında konuşulan kimseyi veya bir şeyi gösterir
o.	3,8,46,83,100,114,120,132,193,203,204,206,209,210,212,235,239, 246,259,266,268,293(2),300,301(2),315,341,347,402,404,423,449, 470,487,491,498,522,523,524(2),525,526,539,552,554,555,579, 652,680,681,713,716,742,756,757,770,789,792,796,805,807,808, 811,839,843(2),847,854,871 arada 291 biri 749 dem 586,744,746,753,761 gice 622 gün 260,622,685 zaman 651,765,806
o.+dır	14,76,436
o.+dırır	410,437,800,801
o.+dur	482
o.+durur	64(2),74,200,851
anın	Onun
a.	76,495,820
a.+ıla	68
anın	Onun
a.	9,72,90,96,241,273,314,360,372,513,561,672,685(2),691,698,736,

		755,773,812,821
		bâbıdır 96
		günü 685
		hıkmetsi 691
		ımtihânı 513
		minâkı 672
		şebâtı 698
	a.+çün	Onun için
	a.	71
aña		Ona
	a.	22,35,60,66,67,73,85,139,170,179,211,213,249,254,262,263(2), 321,334,362,401,413,435,459,607,640,653,663,671,794,795,808, 809,845,855
		kım 139,249,263,413
		vü âine 67
		hitâb it- 262
		i'timâd itme- 179
		talib ol- 213
		su'âl it- 211
anı		Onu
	a.	45,207,209,223,308,309,314,337,422,458,589,789,820,853
		dağı 209
		edâ it- 314
		gör- 309
		kım 589
		taleb eyle- 820
		talib it- 207,308
		terk it- 337
anda		1. Onda
	a.	383,492
		2. Orada, o yerde
	a.	155,482,587
		hâzır i- 806
		süst kal- 447
		yat 187
andan		1. Ondan; onun sayesinde; onun tarafından, oradan

a.	2,11,17,22,55,84,154,196,204,275,452,611,625,652,674,731,750, 786,790,817,818,826 artık 529 bî-haber ol- 452 cibret al- 625 kabûl kıılma- 652 kaç- 84 nâm u nişân bulma- 786 nûr-ı şafâ bul- 2 su ^c âl it- 204
a.+dır	2,6 2. 0 yüzden, o sebebden, ondan dolayı
a.	ķahr ol- 388 (yrd.) Olmak, ... haline gelmek, yapılmak, edilmek; meydana gelmek; gerçekleşmek, vuku bulmak
ol-	
o.-l	40,46,129,172,243,297,351,476,489,510,517,560,573,651,707,735 765,824(2),873(2),877,881,882
o.-ğıl	468
o.-sun	35,47,67,197,268,539,807
o.-dı	11,17,30,55,58,76,77,103,154,163,164,169,170,195,208,232,241, 260,265,291,305(2),306,307,308,311,312,315,319,321,332,342, 343,345,346,368,370,377,378,393,420,443,483,485,521,523,558, 562,567,580,587,590,608,613,626,718,727(2),730,738,747,749, 762,792,798,811,822,840,841,842,848,849,850,855
o.-dılar	550,831(2)
o.mışam	111
o.-miş	70,115,135,150,157,158,160,187,235,290,304,355,449,473,519, 575,750,751,759,760,770,819
o.-mişdir	723,821
o.-lur	21,36,83,136,151,152,178,179,207,214,221,249,272,276,287, 288(2),318,319,325,333,349,374,371,384,388,394,435,447,456, 469,471(2),489,509,528(2),529,544,545,563,583,591,600,607, 654(2),659,676,678,680,684,685,688,689,697,701,710,722,734, 745,771,780,785,802,828,864,866,887
o.-uram	479
o.-urlar	683

o.-ısar	336
o.-ıvardır	380,718
o.-sa	34,83,280,299,506,507,557,646,656,660(2),662,666,701,728, 872
o.-am	40,116,121,372,618(2),621
o.-asın	229,230,243,268,303,472,533,826
o.-a	34,48,50,58,92,95,98(2),101,105,106,108(2),109,218,224,248(2), 263,298,336,375,381,383,417,436(2),437(2),467,489,495,502,508, 510,515,516,521,526,535,569,571,573,586,592,593,620,629,634, 642,643,670,698,717,739,740,743,744,753,775(2),796,812,823, 825(2),827,830,832,839,851,859,861,862,870,882
o.-mışdı	85
o.-urdu	84
o.-urmuş	213
o.-ursan	628,658
o.-ursa	20,196,223,246,333,359,418,826,828
o.-alı	33
o.-ıcak	309,755
o.-uban	787
o.-duğı	425,715
o.-duğına	74,328
o.-an	179,189,226,453,531,543,571,592,632,673
o.-mak	103,493,542,866,875
o.-makdır	865
o.-mağa	491,492,748,858
o.-makda	498
o.-mal	129,139,171,243,328,389,428,457,486,513,678,702,707,735, 763,774,799(2),828,829,867,876,878
o.-mağıl	487
o.-madın	188,737(2),838
o.-madı	208,289,298,317,343,455(2),550,564,572,592,631,738,842
o.-mamışdır	10
o.-maz	143,350,464,500,501,504,527,653,661,724,733,798,844
o.-mayam	372
o.-mayasın	351,468,517
o.-maya	19,120,462,740,862

o.-mazsa	544
o.-mayınca	416,500,852
o.-mayan	813
	âbâd ol- 325
	‘adl ol- 374
	âhır ol- 710,722
	bağış ol- 583
	bî-mecâl ol- 21
	bîdâr ol- 528
	delî ol- 349
	dest-gîr ol- 765
	ğark ol- 771
	harc ol- 600
	hâşıl ol- 36,276,510
	hayrân ol- 676
	hâzır ol- 297,351,517.735
	hebâ ol- 179
	helâk ol- 136
	kahr ol- 388
	kâni ^c ol- 877
	memdûh ol- 288
	mezmûm ol- 288
	mes‘ul ol- 371
	meşğul ol- 172
	pâk ol- 824
	rehber ol- 46
	şâbir ol- 873
	sa‘y ol- 866
	teng ol- 607
olın-	Olunmak, edilmek, yapılmak
o.-maz	472
ot (~od)	Ateş, kıvılcım
o.+uñ	içinde 680

otur-		Oturmak; olduğu yerde kalmak
	o.-am	619
oyna-		Kımıldamak, hareket etmek; oynamak, eğlenmek
	o.-r	429

ög	Akıl
ö.+iñ	(seniñ ö.) 296
öl-	ölmek, can vermek, hayatı sona erdirmek
ö.-miş	234
ö.-düğine	763
ö.-en	572
ömür (ñömür)	A. Yaşama süresi, hayat, ömür; yaş
°ö.	188,215,367,634
	sür- 692
	ü sîm ü zer 383
°ö.-i	bünyâd 168
	cârî 754
	dîrâz 725
	ķaşîr 385
	naķd 600
°ö.+iñ	gevheri 431
°ö.+i	tut- 670
	yle vîr- 137
°ö.+e	halel ırgür- 166
	i°tîmâd it- 669
	naķd-i cân bahâdır 739
°ö.+üñ	(seniñ °ö.) 663
°ö.+i	(anuñ °ö.) 686,730
°ö.+iniñ	(anuñ °ö.) 678
°ö.+ine	ziyândır 430
ön	Bir şeyin esas tutulan yüzü; karşı; bir kimsenin ilerisi
ö.+dîn	611
	(senden ö. şahlar) 331
ö.+inde	(büt ö.) 637,791
örü	Kalkık, dık, yukarı
ö.	tur- 188
öte	Bir şeyin daha ilerisi, daha uzağı, öte
ö.	var- 802
öz	Benlik, manevî varlık iç, derun; kendi, kendisi

ö.+in	helâk kı1- 848
ö.+üñe	melâl çekme-1 707
	yâr ol- 707
özr	A. özür
ö.	ü taqsîrem 112
özr-hvâh	A.F. özür dileyen, af isteyen
ö.	795
	afv it di- 267

pâdişâh	F. Padişah
p.	(medh-i p. ol-) 92
p.-i	‘aşr-ı mahmûd-i cihân 536 kâ’inât gör- 355 milkdir 18
p.+a	bâkî ‘izzetî oldır- 14
p.+ile	vezîr gûş it- 356
pâk	F. Temiz, pak, arı; mübarek, kutsal
p.	1,25,203,509,713,758 it- 107,219,241 ol- 824
p.-i	cân 186,239,558 hâk 217 şem‘î cem‘î aşfiyâ 54 zât 93,552
p.+dır	(hem şüretim hem sîretim p.) 194
p.+e	1 nazar it- 241
p.+den	1
p.+ıdır	(feyz cûd cihâna zât-ı p.) 97
p.+ine	halel irme- 773
p.+inden	(dîde-i ‘aql zât-ı p. yakîn olma-) 10
pâre	F. Parça
p.	bir nemed 203 (ol bir p.) 714
p.-i	kır pası çâk çâk it- 713
pas	Kır, pas, leke
p.+ı	çâk çâk it- 713
pây	F. Ayak
p.-i	tâb-ı atlas-ı çarh-ı felek fakr ol- 562
p.+iñ	(seniñ p.) 69
p.+ına	sebîl ol- 89 yüz tut- 102
pâyân	F. Hod, sınır; nihayet, son

p.	u girân yok i- 392
pây-bend	F. Ayak bağı, köstek; engel, mani
p.	733
pây-dâr	F. Sağlam, devamlı, sürekli
p.	165
	degildir 178
	kalma- 283,606
	olma- 343
pâye	F. Basamak, derece, rütbe
p.-i	evvel kadem serhaţţ-ı heft- âsûmân
pây-mâl	F. Ayak altında kalmış, çiğnenmiş
p.	56,518
	it- 513,726
	kal- 765
	ol- 196,821
p.-i	âb u gil ol- 116
	dü-cihân 198
	hırş u âz ol- 121
	nefs-i şûm 769
penâh	F. mec. Sığınılacak kimse veya yer; Allah
p.	311
	feyz-i fa'îl-ı lutfûndır 42
p.+îñ	nân ol- 312
pend	F. öğüt, nasihat
p.-i	rûh-efzâya gûş tutma- 886
p.+dır	(dostâne p.) 184
per	F. Kanat
p.	(bâl ü p. aç-) 446
perâkende	F. Dağınık, dağıtma; azar azar
p.	(gül gibi p. zamân eyle-) 700
perde	F. Perde; engel, mani mec. Doğruyu görmeye engel olan şey
p.	861
p.-i	cândır dî- 206
	keşf-i revân götür- 481
	şabr u kararî çâk it- 264
p.+dır	457

	(cânân yolına cism-i cân p.) 860
pergâr	F. Pergel
p.	55
perîşân	F. Dağınık, karışık
p.	olma- 445
	u nâ-tüvân ol- 109
perr	F. Kanat
p.	û bâl 836
perrende	F. Uçan, uçucu
p.+ler	cem ^c ol- 683
pervâne	F. Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek; fırıldak
p.	andan ictinâb it- 421
p.+sin	814
p.+ler	cem ^c ol- 831
pervâne-vâr	F. Pervane gibi
p.	28
pervâz	F. Uçma, uçuş
p.	598
perverd-gâr	F. Besleyici, terbiye edici, rızıklandırıcı; Allah
p.	(ey p.) 45,764
pes	F. öyle ise, imdi, ancak, artık
p.	292,336,374,425,458,685,740
pest	F. Alçak, aşağı
p.	ol- 822
	olma- 289
peşîmân	F. Pişman
p.	olma- 455
p.-i	melûl ol- 762
peşîmânlık	F.T. Pişmanlık, pişman olma
p.+dırır	337
peşşe	F. Sivrisinek
p.	594
peydâ	F. Haber, bilgi
p.-i	dürüst git- 833
peygamber	F. Peygamber
p.	di- 293

	p.+dırır	880
	p.+ine	(ol zamân p. şöyle emr it-) 651
peyk		F. "Haber getirip götürən", Hz.Cebrail
	p.-i	cân 733
		hâk cihânı bâz-geşt it- 788
		hâzret gör- 791
pindâr		F. Sanma, sanış; bôbürlenme
	p.+dan	113
pinhân		F. Gizli, görünmez
	p.	it- 3
		ol- 608
pîr		F. Yaşlı, ihtiyar, koca
	p.	nâ-gâh içerü nazar kı1- 584
		ü cûvân 235,474,482
	p.-i	cazîz 579
		çarhın cûbbesini çâk it- 219
		hîred di- 585
		le ³ îm 582
		miskîne haber vir- 538
		nâçâr sefer it- 484
		râh sâkin ol- 587
pîr-zen		F. ihtiyar kadın, kocakarı
	p.+dırır	138
pirüz-baht		F. Kutlu, hayırlı, uğurlu baht, güzel talih
	p.	(ey p.) 358
pîşvâ		F. Reis, başkan
	p.	593
		(rehnümâ-yı p.) 81
post		F. Post, hayvan derisi
	p.	kıl- 759
püşîde		F. örtülmüş, örtü; gizleyen
	p.	vü âlûde-gerd gör- 625
put		Put
	p.	önî 637
püzîş		F. Mazeret, özür
	p.	eyleme- 52

pür	F. Çok, çok fazla, dolu
p.	göl ü reyhân çemen gör- 145
pür-âb	F. Su dolu
p.	520
pür-âzürde-dil	F. Gönül çok kırılmış, çok gücenmiş (kimse)
p.	ol- 580
pür-derd	F. Çok dertli, çok kederli
p.	û âh sâkın ol- 587
	(ey p. ü pür-sûz u niyâz) 123
pür-hayâl	F. Hayal ile dolu, hülyalı
p.	hakîmden su ^c âl it- 173
pür-küdûret	F. Gam, tasa, kaygı dolu; sıkıntılı
p.+dır	133.159
pür-maraż	F.A. Hastalık, bela dolu; bela ve hastalığa tutulan
p.	(cânı derûn-ı p. hastedir) 508
pür-ma ^c şiyet	F.A. Çok günah, çok asi; itaatsızce
p.	kal- 746
	noğşân ol- 775
pür-niyâz	F.A. Çok yalvarıp yakarma, çok dua etme
p.	(bir müptelâ-yı p. var i-) 413
pür-nûr	F.A. Nur dolu, ışıklı, aydınlık, nurlu
p.-ı	iḥvân-ı şafâ âyîne gibi şâfdır 570
pür-şafâ	F.A. Berraklık dolu, tertemiz mec. Gönül temizliği
p.	vü pür-nûr-ı fer gör- 840
	(kalb-i bî-ğıl u derûn-ı p.) 48
pür-sûz	F. Fazla yakıcı
p.	117,261
	(ey pür-derd ü p. u niyâz) 123
püser	F. Erkek çocuk, oğul
p.	(ey p.) 135,222,465,485,507,538,546
	(ol p. di-) 539

rab (b)	A. "Sahip", Cenâb-ı Allah
r.	mağbûl eyle- 811
rabbû'l-âlemîn	A. "Alemlerin rabbi", İlah
r.	emri söyle ir- 394 şükri seyr it- 781
rabbû'l-enâm	A. "Bütün varlıkların, yaratılmışların rabbi", Allah
r.	(fa'z l u rahmeti vir-) 890 (yâ r.!) 67
râbî ^c	A. Dördüncü
r.	(rây-ı r.) 88
râh	F. Yol, yolculuk mec. Bir amaca ulaşmak için başvurulması gereken çare
r.	443 (hâk-ı r. ol-) 824 (mağşûda r. bul-) 574 (pîr-ı r. sâkin ol-) 587
r.-ı	âhiretdür 278 âşka böyle mi git- 543 cân âdeme eylük ol- 319 kûhsâr tut- 344 rûha sedd ol- 734 şahra tut- 623 yakîn 125,711 zen ol- 626 zevâl bul- 461
r.+sın	(asl-ı hâk-ı r.) 334
r.+dan	görin- 248
rahat	A. Rahat, huzur, sakin, gönlü rahat
r.	225
r.+dadır	(terk iden azâde-cân r.) 632
r.+ıñ	(seniñ r.) 197
râh-ber	F. Yol gösterici, kılavuz
r.	it- 51 ol- 359,575
rahîm	A. Koruyan, merhamet eden, acıyan, Allah

r.	(ey r.!) 53,745 (ol r. rahmet ile lutf-ı ʿamīm göster-) 742
rahmet	A.1. Rahmet, bağışlama, esirgeme
r.-1	hak 868 rabbü'l-enām 890
r.+1	dile- 386
r.+e	lâyık olma- 350
r.+ile	lutf-ı ʿamīm göster- 742
r.+iñ	(seniñ r.) 51,767 2. Yağmur
r.	(âb-ı r. nâr-ı hacīm ir-) 780
r.+e	(âb-ı r. ğarīk ol-) 291
rahmetenli'l-ʿâlemîn	Cenâb-ı Allah
r.	65
rahş	F. Gösterişli, güzel at
r.-1	şabâveş geşt it- 354 serkeşdir 466
raht	F. At takımı, döşeme ve ev takımı
r.	u bahtı târ-mâr it- 369
râʾî	A. Çoban, sığirtmaç
r.	(âfitâb-ı r.) 100
raks	A. Sıçrayarak oynama, dansetme
r.	(şafâdan r. ur-) 153
râm	F. Boyun eğen, itaat eden
r.	ol- 321 (emrine r. kıl-) 339
râst	1.F. Doğru
r.	yol var- 252 2. Türk müziğinde bir makamın adı; Rast makamı
r.	âheng-i sûhanda sâz düz- 481 dinle- 330 her surâhdan bir dürlü sâz göster- 675 sâzını 153 (sâz-ı ʿuşşâkı nevâ r. düz-) 148
r.+dan	673
ravzâ	A. Ağacı, çimeni bol olan yer; bahçe

	r.+sında	bağ-ı cennet ol- 57
rāy		F. Fikir, rey
	r.	(nîk-r.) 353
	r.-1	°alller rāh-ber ol- 359
		°alî süst-dürür 433
		dürüst değil 432
		ķavî ol- 436
rāyegān		F. Bedava, parasız
	r.	ol- 739
rāz		F. Sır, gizlenilen şey
	r.	keşf eyle- 123,793
		keşf it- 675
		keşf ol- 502
		ķılma- 614
		(ehl-i r. degilsin) 845
		(ey dānā-yı r.!) 49
		(ey ḥayrān-ı r.!) 418
		(ey merd-i r.!) 668
	r.-1	derûn-ı āşıkār nuṭṭadır 496
	r.+1	gizleyen peşimān olma- 455
	r.+in	itme- 465
	r.+in1	fāş itme- 454
		gūş itme- 454
rāz-dār		F. Sır tutan
	r.	ol- 456
redd		A. Kabul etmeme, geri çevirme, ret
	r.	eyleme- 119
ref		A. Kaldırma, hükümsüz bırakma
	r.	(ḥicābın r. eyle-) 861
rehā		F. Kurtulma, kurtuluş
	r.	(elûnden nā-gehān r. bul-) 467
rehber		F. Yol gösterici, kılavuz, rehber
	r.	ol- 46,110
rehnümā		F. Yol gösteren, kılavuz
		(anı görmege r. ol-) 789
		(ḥāl-ı °aşķa r. ol-) 535

	(kamuya r. ol-) 40
r.-y1	gümreh var 1- 768
	pİşvâ 81
rehnümün	F. Yol gösteren, kılavuz
r.	40,656
	eyle- 778
reh-nüverde	F. Yol tutan, yola çıkan
r.	gör- 624
reh-güzer	F. Geçit, geçecek yol
r.	(bir bâzâr ucından r. it-) 233
reh-rev	F. Yola giden, yolcu
r.-1	kûy-1 °ademsın 222
reh-revân	F. Yolcular, yola gidenler
r.-1	faqr ol- 562
r.+a	hâzır it- 222,611
remz	A. Sembol, gizli anlamı olan işaret veya söz
r.+dır	(ehl-i ma'ni r.) 566
r.+inde	(ağzının r.) 408
renc	F. Ağrı; zahmet, sıkıntı
r.	û bâl kal- 384
	(bî-hûde r. çekme-) 419
	(bî-zahm-ı r. şanma-) 225
r.+ine	şâbir ol- 571
reng	F. Renk
r.	407
	(°aks-i çarh-ı nîl-r. düş-) 118
	(lu°b-ı r. oyna-) 429
r.-1	dil-firîb ol- 176
resm	A. işaret, iz. alamet
r.	it- 24
r.+e	hâkdan hitâb ır- 809
resûl	A. Hz.Muhammed (s.a.v.)
r.	(Muştâfâdan sonra ger r. ol-) 83
reşk	F. Kıskanma, imrenme
r.	it- 353
	ol- 558

revā	F. Yakışır, yerinde, uygun; reva
r.	itme- 557 ol- 591,593
revān	F. (Su ve gözyaşı için) Akıp giden; yürüyen, giden; hemen
r.	259,563,634 hānde ile bu sözi dī- 752 kaʿr-ı deryādan şādef çık- 395 maḳdeminde herkes cān vīr- 477 ol- 345,523 şemʿden bize bir nişān getür- 832 tūl u ʿarżına nāzar it- 392 (āb u cu gibi andan r. ol-) 154 (āb-ı r. ol-) 224 (dīl-i r. it-) 638 (eşk-i silābını bu yolda r. it-) 638 (her yaña eşk-i r. ol-) 519 (nāle ile her yaña r. ol-) 265 (ol maḳfile r. ir-) 847
revnāk	A. Parlaklık, gözalıcılık, tazelik
r.-i	luṭf-ı ḥabīb 399
reyb	A. Şüphe
r.	(şek ü r. itme-) 38
reyḥān	A. Reyhan, fesleḡen
r.	(pür gül ü r. çemen gör-) 145
rıḥlet	A. ölme, ahirete göçme
r.-i	aşḥābdan ʿibret alma- 599
rızā	A. Razı olma, hoşnutluk; isteme, istek
r.-y1	dōst ol- 544
r.+sın	(ḥaḳ r. taleb kıl-) 885
risāle	A. Mektup, risale
r.	(bu r. āḫir ol-) 890
rīv	F. Hile, düzen, aldatma
r.	ol- 306 (nefse mekr-i r. göster-) 627
rūḥ	A. Ruh, can, nefes
r.	efzāya gūş tūtma- 886

	(âyîne-i r.-ı Muştafâ hoş mazhar ol-) 30
r.+a	(âfitâb-ı r. andan ziyâ ol-) 2
	(nefs ü r. hayât vir-) 6
	(râh-ı r. sedd ol-) 734
Rûhü'l-emîn	Hz.Muhammed (s.a.v.)
R.	61,107
rûhânî	A. Ruha ait, ruh ile ilgili
r.+dirir.	803
ruk'ca	A. Üzerine yazı yazılan kağıt, deri parçası
r.	(bir r. yaz-) 523
r.+i	gör- 524
Rûm	A. Doğu Roma İmparatorluğu sınırları veya halkı
R.+a	sefer kıl-ı 790
rûşen	F. Aydın, parlak; açık, belli, meydanda
r.	eyle- 33
	it- 493
	ol- 95
rûşen-dil	F. Gönlü aydınlık olan, hakikatleri bilen
r.	(‘İsî-i r. ü sâhib-nazar) 233
Rûşenî	Eserin yazarının adı; Ruşenî
R.	886
rûy	F. Çehre, yüz; yüzey, satıh
r.-ı	gerdün "yeryüzü"
	gölşen "gül bahçesi gibi kırmızı yüz"
	hüsnine fütür vir- 423
	murg-ı zâr yile var- 160
	zerd "solgun yüz" 117,732
	(âb-ı r.) 57
rûz	F. Gündüz
r.	u şeb 140,519,520,596,820
r.-ı	ınahşer Muştafâdan dūr kıılma- 53
	nevbet 385
rûzî	F. Rızık, azık, kismet, nasip
r.	eyle- 45
rûzigâr	F.1. Zaman, devir, dünya
r.	615

		(bir müddet zamân-ı r. geç-) 155
		(devr-i r. dürlü şekler eyle-) 165
		2. Rüzgar, yel
r.		cem'iyetini tağıt- 705
		eşk-veş gibi gözden çıkar- 706
		târ-mâr eyle- 695
		(hezâr-ı r. bî-hazân olma-) 143
r.-1		vaşl u yâr âhîri hicrân ol-) 697
rükn		A. Kolon, direk, sütun
r.-1		a'zâm 81
rüsûl		A. Peygamberler; Hz.Muhammed
r.		31
rüsvâ		F. Rezil, ayıplanacak halde olan
r.		kıılma-! 874

sa ^c adet	A. Mutluluk, saadet
s.	bul- 865 (ehl-i s.) 554
sa ^c adet-mend	A.F. Mutlu, bahtiyar (kimse)
s.	388
şa ^c b	A. Güç, zor, çetin
ş.	ol- 342 u düşvâr it- 768
şabâ	A. Gündoğusundan esen hafif rüzgar, meltem
ş.	(‘anber-nişâr ş.) 146
şabâ-veş	F. Saba rüzgar gibi, meltem gibi
ş.	(rahş-ı ş. geşt it-) 354
şâbir	A. Sabreden, sabırlı olan
ş.	ol- 571,873
şabr	A. Sabır
ş.	ol- 545 u karar it- 547 u kararı çak it- 264
şâbit	A. Sabit, hareketsiz
ş.	ka ^d em şâkir olma- 572
şad	F. Yüz (100)
ş.	hezâr sâl it- 19 vilâyet kişveri ol- 826
sa ^c d	A. Kutluluk, uğur; kutlu, uğurlu
s.	iken na ^h s ol- 346
şadef	A. Sedef, inci kabuğu
ş.	ka ^c r-ı ba ^h ra git- 396 ka ^c r-ı deryâdan çık- 395
şâdık	A. Sadakatli, dostluğu ve bağlılığı içten olan (kimse)
ş.	532 ol-! 573 olana kâmi ilâh vir- 574 (ma ^k şûda rh tâlîb-i ş. bul-) 574
şâdır	A. Çıkan, görünen

	ş.	(senden her ne ş. ol-) 280
şadr		A. Oturulacak en iyi yer, makam; bir şeyin en başı
	ş.	(ey ş.-1 kıbâr) 567
	ş.-1	eyvân-1 serâ mesken i-) 751
şad-sâl		F. Yüz sene, yüz yıl
	ş.	fıkr it- 385
şâf		A. Saf, temiz, berrak
	ş.	(şarf-1 ş. ol-) 248
	ş.+dır	âyîne gibi zâhirâ 570
şafâ		A. Sahlık, berraklık, safa; zevk, eğlence
	ş.	133,857
		bulma- 534
		vû cûş 494
		vû şubh-dem tır- 257
		(hurşîd-i ş.) 86
		(ihvân-1 ş.) 570
		(mihr-i ş. görin-) 128
		(nûr-1 ş. bul-) 2
		(şıdk u ş. it-) 591
		(şıdk u ş. ol-) 573
	ş.-1	şâşka ser ü cân it- 857
	ş.+dır	(her kimiñ gönli ş.) 509
	ş.+dan	raş ur- 153
	ş.+sını	(anıñ ş.) 499
şâfî		A. Saf, temiz, arı, duru
	ş.	derûn ol- 230
		gerekdür 434
şâfir		A. Islık; ince güzel ses
	ş.	(iki murg hōş-nevâ kılmış ş.) 356
sâhib		A. Sahip; ehil; koruyan
	s.-1	şâdl ü kerem 82
		esrârdır 270
		faqr-1 hudâ 81
		sırr 576
		taht i- 338

sâhibü'l-mirâc	A. Mîraç sahibi; Hz.Muhammed
s.	ol- 77
sâhib-hüner	A. Hüner sahibi, marifetli
s.	(bu hâlden s. ol-) 851
sâhib-kemâl	A. Kamil
s.	biñ mürîdi var i- 649
	(ara yirlerinde bir s. var i-) 836
sâhib-kerem	A. Kerem sahibi, eli açık
s.	(ey s.!) 424
sâhib-livâ	A. Bayraktar, bayrağı taşıyan; Hz.Muhammed
s.	31
sâhib-nazar	A. Çok tecrübeli, ıleri görüşlü
s.	169,309,435,465,635.711
	bir bâzâr ucından rehğüzer it- 233
	ol- 269
sâhib-uşûl	A. Usul sahibi; Hz.Muhammed
	(ol ş. di-) 83
şahın	A. Orta, meydan, sahne
ş.-1	gölşen 149
şahrâ	A. Kır, ova, çöl, sahra
ş.	(bir harîf şett-i ş. eyle-) 290
	(merd-i hûş-hîsâl râh-ı ş. tut-) 623
saht	F. Katı, sert; kuvvetli, güçlü; zor, güç
s.	u süst 597
s.-1	seng-i dil âhîr ol- 722
	(dîde-i 'akla s.-1 süst görin-) 432
sa'îd	A. Mutlu, uğurlu
s.	(bu s. hakîmden su'âl it-) 173
sakf	A. Tavan, çatı
s.-1	bî-sütûn 5
sâkî	A. Saki; su veren
s.	elinde cām-ı cem ol- 147
sâkin	A. Sakin, uslu, huzurlu
s.	(anda biñ yıl pîr-i râh s. ol-) 587
s.+dırır	(bî-himmet olan s.) 226

sāl	F. Yıl, sene
s.-1	hezār 692
	hicret 888
	ömür 670,678
şalāt	A. Namaz
ş.+ıla	selām bî-gırân ol- 67
sālār	F. Baş, kumandan
s.-1	dîn 31
şalavāt	A. Hz.Muhammed'e ve onun soyundan gelenlere okınan dualar
ş.	u selām 35
şālīb	A. Haç
ş.	(müyesser ya ş. ola ya şanem) 642
	(ne bütîñ var ne ş. ü sîm ü zer) 640
ş.+e	karşu cân vir- 638
sâlık	A. Bir tarıkata veya şeyhe bağlanmış
s.-1	râh-ı yakînsin 125,711
s.+i	(tarikat s.) 576
sālîş	A. Üçüncü
ş.	(yâr-1 ş.) 85
salţanat	A. Hükümdarlık, egemenlik
s.	73
	(âfitâb-ı âsûmân-1 s.) 94
sâmîrî	Hız.Musa Tur dağında Allah'la konuşurken yaptığı buzağıya halkı
	taptırmaya çalışan herif
s.	dî- 311
s.+dır	306
s.+den	intikâm al- 307
sâmît	A. Sesî çıkmayan, susan
s.	ol- 473
şan-	Sanmak, zannetmek, gibi gelmek
ş.-dım	485
ş.-ursın	141
ş.-mal	138,180,225.629
ş.-mağıl	181,269,668
şanem	A.Put
ş.	(ya şālīb ola müyesser ya ş.) 642

şanevber	A. Çam fıstığı ağacı mec. sevgilinin boyu
ş.	149
şānī ^c	A. Yaradan, yaratıcı; Allah
ş.	(ey ş.!) 764
şānī	A. İkinci
ş.	(yār-ı ş.) 82
şarf	A. Harcama, masraf etme, gider
ş.	(Hak yolına sîm ü zer ş. it-) 255
	(naẓar ş. ol-) 248
şarıl-	Sarılmak, üstüne sarmak
ş.-ur	646
şarşar	A. Şiddetli, gürültülü rüzgar
ş.	667
şavāb	A. Doğruluk, dürüstlük; doğru hareket, doğru davranış
ş.	iste- 272
	ol- 489
	(hayr u ş. bahş ol-) 583
şavma ^c a	A. İbadet yeri, tekke; Nesârâ rahiplerinin hücresi
ş.	gencinde otur- 619
	(bāb-ı ş. üzre yaz-) 484
şāy	A. Çalışmak, çabalamak, gayret etmek
s.	it- 489, 826, 865
	ol- 866
s.-1	cemîl ol- 864
şayd	A. Av, avlama, avlanma
ş.	it- 352
	ol- 449
ş.+1	âşıkâr ol- 569
sāye	F. Gölge
s.+si	(anun s.) 84
şayyād	A. Avcı
ş.-1	ecel 664
	merg 369
sāz	F. Çalgı, saz
s.	(her surahdan bir dürlü s. göster-) 675
	(râst ʿuşşākī nevâ düz-) 148

	s.+in1	şöyle düz- 153
	s.+ına	âheng it- 676
sebak		A. Ders
	s.	(aîna 'ilm-i s. ol-) 85
sebât		A. Yerinde durma, kararına bağlı kalma; sağamlık
	ş.	(bu fenâ milkinde ş. yoktur) 381
	ş.+1	(anun ş.) 698
sebeb		A. Sebep
	s.	ol- 811
		(hâlâş-ı bendeye s. budır) 885
		(rahmet-i hâkka s. bu şolbetdir) 868
	s.+dır	864
sebîl		A. Hayrat; mec.Allah yolunda hayır işleme
	s.	89,170,590,611,736
sebük-bâr		F. Yüklü hafif, eşyası az olan
	s.	ol- 634
sebz		F. Yeşil, yeşil renkli; yeşil yaprak
	s.-i	âb 146
secde		A. Secde, secde etmek
	s.	(büt önünde s. eyle-) 791
sedd		A. Duvar, set
	s.	eyleme- 119
		ol- 734,825
sefer		A. Yolculuk mec.ölüm yolculuğu, ölme
	s.	222,484
		(dünyâdan s. it-) 51,853
seg		F. Köpek mec. Köpek gibi olan (kimse)
	s.	dil uzat- 268
		(âsitânına bir s. gel-) 259
		(bir s. gör-) 234.290
		(nefs-i s. üstühvâna kâni ^c ol-) 195
	s.-i	dermânde ³ i sıvar- 293
	s.+1	gör- 266
	s.+de	luğfu kerem zâyi ^c olma-) 298
sehâb		A. Bulut
	s.	ol- 70

		(çeşm-i s.) 151
		(şulb-i s.) 391
seher		A. Seher, tan ağartısı
	s.	584
		(bir s. deyri seyr it-) 635
		(bir s. gülşende güzer it-) 144
sehl		A. Kolay; sade
	s.	362,768
sehun		F. Söz
	s.	(âdemde s. karar ol-) 471
sehv		A. Yanlış, yanlışma, gaflet
	s.	it- 453
	s.-i	sehv ehli degülem 192
selâm		A. Selam
	s.	it- 807
		vir- 210
		(şalâtıla s. bî-girân ol-) 67
		(şalavât u s. ol-) 35
selâtin		A. Sultanlar
	s.-i	cihân 15
selsebîl		A. Cennetde bir çeşmenin adı; tatlı ve hafif bir su
	s.	57,89
semîn		A. Pahalı, kıymetli
	s.	(meskenden dürr-i s. bul-) 400
semm		A. Zehir, ağı
	s.-i	kâtildir 134
sen		(zamir) ikinci teklik şahısı gösterir
	s.	36,37,49,141,171,279,313,402,525,530,604,663,692,717,794, 799,838,857
		bilürsün 37
		dağı 692,799,857
		de 171,525
		idersin 36
		kaçarsın 663
		kıyâs it- 717
		minnet itme-! 279

	müyesser eyle-	49
	şanursın	141
	virirsın	794
	s.+sın	218
senün	Senin	
	s.	591
senin	Senin	
	s.	555,870,875
saña	Sana	
	s.	44,46,70,73,119,224,230,256,314,317,402,456,610,626
seni	Seni	
	s.	141,212,327,627,884
sende	Sende	
	s.	287,720
	s.+dır	206
senden	Senden	
	s.	36,280,331,610,721,723,727(2),745,753,862
şenā	A. övme	
	s.	(cân u gönülden midhat u ş. ol-) 35
	ş.+sı	(hamd ü ş. kadı ol-) 98
Sencer	Sultan Sencer	
	S.	(şâh-ı s.) 548
señg	F. Taş	
	s.-i	dilden bî-hüde renc çekme-! 419,722
	s.+i	cem ^c kıl- 431
señin	F. Taştan yapılmış	
	s.	(gevher-i s.) 740
ser	1.F. Kafa, baş; büyük	
	s.	430
	ü cân it-	857
	(bî-pa vü s.)	115,723,819
	(derd-i s. ol-)	485
	(tâc-ı s.)	475
	2.Başkan, reis, baş, komutan	
	s.	(ol devleti hiç s. bulma-) 404

serā	F. Saray
s.	(eyvān-1 s. mesken i-) 751 (kaşır u s. yap-) 659
serāy	F. Saray
s.-1	bām 103 hāşını yağma eyle- 549
serāb	F. Serap, ılgın
s.	(‘ayn-1 s.) 183
serāser	F. Büsbütün, baştan başa, bütünüyle, tamamıyla
s.	nūr it- 645
serbürīde	F. Baş kesilmiş
s.	kısmeti ol- 855
sercümle	F.A. Bütün, hepsi, tamamı, hep birlikte
s.	7
serd	F. Soğuk; sert, haşın, çirkin
s.	ol- 160 (naḥvet-i kıbr ü gurūr s. ol-) 370
serfirāz	F. Başını yukarı kaldıran, yükselten, benzerinden üstün olan
s.	iken pây-māl it- 726 (ey s.!) 180,413,845 (yıllar ile serv idersin s.) 725
sergeşte-ḥāl	F. Baş dönmesi sonucu oluşan sersemlik, şaşkınlık
s.	ol- 20
serīr	A. Taht
s.-1	naḥveti gör- 757
serkeş	F. Dik başlı, kafa tutan, başkaldıran
s.	(âteş-i s. hevā-nāk ol-) 377 (çarḥ-1 s. emrine rām kııl-) 339
s.+dır	(raḥş-1 s.) 466
s.+em	115
sermed	F. Daimi, sürekli, ebedi
s.	(devlet ü iḳbāl ü taht-ı s.) 62 (mihnet-i s. sitem-kârındırır) 335
ser-nigūn	F. Başaşağı olmuş, ters dönmüş
s.	it- 161 ol- 750

ser-sebz	F. Yeni yetişmiş, taze, yemyeşil
s.-i	ter ol- 72
serserî	F. Serseri; boş gezen, avare
s.	ehlidir 530
sertâser	F. Baştan başa, bütün; hep
s.	‘özü takîrem 112
serv	F. Servi
s.	(yiller ile s. it-) 725
s.-i	çenârdan raks ur- 153
s.+de	bir tarâb yok 162
server	F. Baş, başkan, reis, ulu
s.	(bu sırra ırmege gey s. gerek) 856
s.-i	leşkerkeş 80
s.+dır	(pây-mâl-i dü-cihân s.) 198
s.+i	gör- 347
s.+lere	475
serverâ	F. Ey Server!
s.	351
setr	A. örtme, gizleme
s.	it- 874
	(‘aybu s. ol-) 875
sev-	Sevgi ve bağlılık duymak; gönül vermek
s.-dügünden	ayrı düş- 708
sevdâ	A. Aşırı ve güçlü tutku; istek
s.+yı	ķo-l 428
s.+sın	(mest s.) 737
s.+sı	(gözleriñ s.) 430
s.+sında	şerm itme- 541
seyr	A. Gitme, hareket; bakma, görme; yolculuk; gezinme
s.	eyleme- 285
	it- 187,635,781
	û kutba memât andandır 6
s.+iñ	cılvegâhı 68
s.+iñ	(seniñ s.) 205
s.+ine	(hudâvend-i cihân s. bir mihmân gel-) 256
s.+inde	aña su‘âl it- 211

seyyâh	A. Yolcu, gezici
s.-1	cihân 186
seyyâre	A. Gezegen
s.	gerdende tolan- 476
seyyât	A. Fenalıklar, kötülükler; suçlar, günahlar
s.	(ne kadar s. ol-) 34
seyyid	A. Efendi; Hz.Muhammed
s.-1	kevineyn şâh-1 enbiyâ 54
sezâ	F. Yaraşır, uygun, bir şeye değer
s.	547
s.+dır	(her ne kim itseñ s.) 546
şiddik	A. Pek doğru, sözünün eri (kimse); Hz.Ebubekir
ş.	ihlâş 532
şidk	A. Doğruluk, gerçeklik, içten bağlılık
ş.	ol- 575
	u ihlâş 587
	u şafâ it- 591
s.-1	yâr-1 gâr-1 Muştafâ 79
ş.+çün	şem ^c -vâr ol- 590
s.+1	olan muhtâc-1 halk olma- 592
şifat	A. Vasıf, sıfat, durum
ş.	(aña mahv-1 ş. irmek gerek) 254
	(envâ ^c 1 ş. muhtelifdir) 503
	(keşret-1 ş. ta ^c ayyûnât-durur) 29
	(zâtının tâlibine ş. budur) 512
ş.-1	‘izzeti hudâ mevsûf olma- 19
ş.+dan	eşer vir- 25
şihhat	A. Sağlık, esenlik, sıhhat
ş.+1	niyyetine göre bul- 273
sir (r)	A. Allah'ın akıl ermeyen hikmeti; gizli tutulan şey, sır
s.	576
s.-1	‘âşık her dü- ‘âlemden biründür 797
	hakâyıkâ vusûl it- 30
s.+dır	(bu ne s.) 70
s.+1	beyân eyle- 312
s.+a	ir- 856

		şafâ iste- 857
	s.+ına	mağrem değil 458
sidre		A. En yüksek makam
	s.+de	bir gıce seyr it- 781
sıl (~ sil)		A. Sel
	s.-i	eşk revân it- 265
sılâb		F. Sel suyu
	s.+ını	(eşk-i s. bu yolda revân it-) 800
sîm		F. Gümüş, gümüş para
	s.	û zeheb 415,553,636
		û zer 255,383,416,525
sîmurg (~ simurg)		F. Kuş; anka kuşu, simurg
	s.+dırır	568
sîn		Arap alfabesinde "s" harfinin adı
	s.	888
sipâh		F. Asker
	s.	(cünd ü s. dergâhına yüz sür-) 474
	s.+ı	aşşı kılma- 347
siper		F. Arkasına sığınılacak şey; koruyucu, engel
	s.	it- 665
sîret		A. Bir kimsenin içi, hali, tavrı, gidişi, ahlakı
	s.+im	pâkdir 194
sitem		F. Zulüm, haksızlık, eziyet
	s.	(cevr ü s.) 329
sitem-kâr		F. Zulüm ve haksızlık eden
	s.+ındırır	(senin s.) 335
siyâh		F. Kara, siyah
	s.	(baht-ı s. tut-) 331
		(zağın endâmı s. ol-) 232
sız		(zamir) Siz ikinci çokluk şahısı gösterir
	s.+e	ecel amân virme- 763
şohbet		A. Sohbet, söyleşi; yarenlik, dostluk
	ş.+dır	(bu ş.) 868
	ş.+ını	(ehl-i diller ş. taleb kıl-) 868
	ş.+ine	mağrem it-! 44

şol-	Solmak
ş.-miş	156
son	Son, nihayet
ş.+1	(anuñ s.) 142
sonra	Sonra
ş.	83,165
sög-	Sövmek, küfretmek
s.-di	259
söyle-	Söylemek, demek, ifade etmek
s.-me!	876
söz	Söz, kelam
s.	(hâk s.) 887
s.+1	di- 752
	işit- 764
s.+de	nevbeti bul- 240
s.+den	‘adl ol- 374
	perîşân olma- 455
s.+in	işit- 442
s.+ini	güş it- 364,482
s.+erden	eşer irme- 402
şUSIZ	Susuz
s.	za‘îf ol- 290
su‘âl	A. Soru, sual
s.	it- 173,199,204,211,305
sû-be-sû	F. Taraf taraf, her tarafa, her yana
s.	geşt it- 712
şubh	A. Sabah, sabah vakti
ş.	146
ş.-1	müşgîn 146
şubh-dem	A.F. Sabah vakti
ş.	envâ‘i ni‘âm hâzır it- 257
	müşg-bâr ol- 152
	râh-ı şahrâ tut- 623
şufr	A. Bakır, pirinç, tunç
ş.	vir- 889

suhte	F. Yanmış, tutuşmuş, yanık
s.-i	enbiyâ 28
şulb	A. Soy, zürriyet
ş.-i	sehâb in- 391
şulh	A. Barış, uzlaşma
ş.	eyle- 429
sultân	A. Sultan, hükümdar
s.	463
	ey vezîr-i kâr-dân dı- 357
	cemâlinden nazâr ırma- 551
s.-i	°âlem 93
	cihân 548
	gûl yile var- 157
	şer ^c 80
s.+i	koyup iltifât itme- 552
sûre	A. Kuran-ı Kerim'in ayrıldığı 114 bölümden her biri; sure
s.	827
şûret	A. Görünüş, biçim, şekil, tarz
ş.	ol- 252
	(bu ş. tılısmın ihtiyâr itme-l) 823
	(her ne ş. bağla-) 167
	(nağş-ı ş. nağşına aldanma-l) 181
	(nağşına ş. kılma-) 253
ş.-i	eşkâl nağş-ı âbdır 182
	ma ^c nîde zât birdir 503
	ma ^c nîde görin- 247
ş.+dır	(kâl-i ş.) 502
	(nağş-ı ş.) 254,438
ş.+dırir	822
ş.+i	ko- 502
ş.+de	ehl-i kâl kıl- 505
	gedâ-yı çâhdır 565
	ma ^c nevî ol- 436
ş.+den	ma ^c ânıdır 253
ş.+ım	pâkdir 194
ş.+i	(anun ş.) 176

şüretâ	A. Görünüşte
ş.	şulh eyle- 429
şüret-perest	A.F. Surete apan, surete önem veren
ş.	822
	ol cem'ce gel- 843
ş.+iñ	himmeti 822
süz	F. Yanma, tutuşma, sıcaklık
s.-1	nesim-1 şubh-dem 152
s.+ıla	âh it- 684
	gırye it- 365
	güş it- 681
s.+1	(anuñ s.) 685,801
süz-nâk	F. Yanlış, tutuşmuş (kimse)
s.	ol- 848
	olma-! 799
sübül	Hiz. Muhammed
s.	31
süfyân	Hiz.Muaviyenin babası, Süfyan
s.	anda hâzır ı- 806
sühân	F. Söz, lakırdı
s.	466
s.+dır	(çâh-ı bātında s.) 460
s.+da	lâfur- 871
	râst âhengi düz- 481
Süleymân	Hiz.Süleyman
s.	73
sülûk	A. Bir tarıkata intisap etme
s.+ından	beyân eyle- 125
sünbül	F. Sünbül
s.-1	ter târ-mâr ol- 407
sünnet	A. Sünnet
s.+i	edâ eyle- 880
sür-	1. Kovmak
s.-dün	263
s.-di	(segi s.) 259

	2. ilerlemek, yürütmek
s.-diler	(rahş-ı şabâves s.) 354
	3. Olmaya devam etmek; yaşamak
s.-señ	(cömr s.) 692
	4. Değdirmek, sürmek
s.-er	(dergâhına yüz s.) 474
s.-erdi	(ışığına yüz s.) 339
s.-erler	(toprağa y. s.) 18
sürâdikât	A. Saray perdeleri, padişah çadırları
s.	(keşf-i s. -ı celâl it-) 21
sürür	A. Sevinç, neşe
s.	(zevk u s.)_ 370
süst	F. Gevşek; tenbel; manasız, değersiz (kelime)
s.	52,597,759
	eyle- 390
	(anda hasret ile s. kal-) 447
	(bu tedbire s. olma-) 389
	(saht-ı s. görün-) 432
s.+dürür	(rây-ı cālî s.) 433

şab (b)	A. Genç, delikanlı, yiğit
ş.	(merd-i ş.) 292
şād	F. Sevinçli, neşeli, memnun
ş.	it- 36
	ķıl- 122
	ol- 108,109,539,560,613,749
ş.+ın	(cihānıñ ğuşşasına ş. vir-) 216
	(mesned-i devletde zātı ş. ol-) 539
	(ol biri ş. ol-) 749
şādī	F. Memnunkuk, sevinçlilik, gönü ferahlığı
ş.	142
şādī-künān	F. Sevinçli bir şekilde, memnun olarak
ş.	ķabri üstine gel- 752
şād-mān	F. Sevinçli, memnun
ş.	588
	olma-! 763
şāh	F. Dal, budak
ş.	275
	elinden bār-ver ye- 575
	(bī-berg ş.) 159
şāh	F.1. Hükümdar, padişah
ş.	destūr sözini ğuş it- 364
	ķalkı gedā eyle- 327
ş.-1	mağribden beter eyle- 348
	Sencer 548
ş.+lardan	(Senden öñdin ş. fikr it-) 331
	2. Hz.Muhammed
ş.-1	cihān 106
	dü-kevn 70
	enbiyā 54
	ma°dilet 537
	rūsöl 31
ş.+sın	(cihāna ş.) 334

şahâne	F. Hükümdara yakışacak şekilde olan, mükemmel
ş.	(ziynet-i tcı ş. düz-) 398
şahş	A. Kişi, kimse, şahıs
ş.	381,464,491,630,728
	dünyâdan ictinâb it- 213
	pîre di- 582
	(ol kapudan bir ş. çık-) 579
ş.-1	cüst 447
	nâ-pesend süst eyle- 390
	tünd-i hû haşm-ı ceng-i cû ol- 747
ş.+1	gerden-keş it- 647
ş.+a	ol liyâkat yok-dırır 498
şâh-vâr	F. Şaha, hükümdara yakışacak şekilde
ş.	398
şâkir	A. Şükreden, memnun, müteşekkîr
ş.	ol-l 873
	olma- 572
şâm	F. Akşam
ş.	u şubh 227
şâmil	A. içine alan, çevreleyen, kaplayan
ş.+1	(şey ³ in ş.) 7
şân	A. Şan, şöhret, ün
ş.+ında	nâzil ol- 33
şarâb	A. içilecek şey, şarap
ş.-1	selsebîl ol- 89
şavk	Işık, parıltı
ş.	ur- 841
	(ateş-i ş. ol-) 848
şeb	F. Gece
ş.	(rûz u ş.) 140,519,520,596,820
şeb-reng	F. "Gece renginde olan", siyah
ş.	û kand 426
şefi ^c	A. Şefaât eden, şefaâtçı, Hz. Muhammed
ş.	(çün Muştâfâ ş. ol-) 34
şegâb	A. Fitne uyandıran
ş.	(pür-şûr u ş. gör-) 636

şeh	F.1. Hükümdar, padişah
ş.	(mağribde bir ş. var i-) 338
ş.+dir	284
ş.+lere	°adl ol- 374
	2.Hz.Muhammed
ş.	555,557
	(engüş-t-i ş. uzadup el tut-) 556
şeh-bâz	F.Doğan gibi yırtıcı bir kuş; yiğit (kimse)
ş.-1	kanâ°atde şikâr iste- 569
şehr (şehir)	A.Şehir
ş.-1	Hıtâda bir nigâr var i- 405
	(Muştafâ ş. -i °ilm-i hâkdır) 90
ş.+i	ko- 344
ş.+inde	bir fakîr işit- 473
şehriyâr	F.Hükümdar
ş.	°aciz ol- 343
şehriyâra	F. Ey hükümdar!
ş.	°adl göster-i 326
şehisüvâr	F.Ata iyi binen
ş.	58,651
	(ey ş.!) 466
şek (k)	A.Şüphe, zan
ş.	tutma-! 276
	ü reyb itme- 38
	(bî-rayb u ş. kat° it-) 195
ş.+ler	eyle- 165
şekâvet	A. Bedbahtlık, bahtı karalık, uğursuzluk
ş.+de	nişân kâhil ol- 865
şeker	F. Şeker
ş.+den	şîrîn ol- 887
şekl	A. Şekil, biçim, görünüş, taslak
ş.+i	zibâ ol- 176
şem°	A. Mum
ş.	731
	ol- 831
	olma- 838

ş.-i	°aql andan şafâ bul- 2 cem°i enbiyâ ol- 74 meclîsinden haber getir- 846 mihr 56 pür-şafâ vü nûr-ı fer 840 seher 584 tevfik ol- 170 tâb-nâk tağıt- 842
ş.+iñ	ta°ati 421
ş.+i	gör- 834,847
ş.+e	şavķ ur- 841 yol ilet- 850
ş.+den	bîze nişân getir- 832 haberdâr ol- 839
ş.+ine	pervâne ol- 814
şemme	A. Bîr kere koklama
ş.-i	haţţ-ı siyâh-ı müşğ-i nâb 63
ş.+dır	412
şer°	A. Şeriat, din kaideleri
ş.	(sulţân-ı ş.) 80
ş.-i	dîn 61
şeref	A. Şeref, onur, erdem
ş.+de	sufîr vir- 889
şerh	A. Açıklama, yorumlama; açık ve ayrıntılı anlatmak
ş.+dır	(bîr nîk ü bed ş.) 463
şer (r)	A. Kötülük, fenalık
ş.	(hayr u ş.) 227,280
şerm	F. Utanma
ş.	itme- 541
şerm-sâr	F. Utangaç
ş.	olma- 351,464 var ı- 405
şett	A. Ayrı, dağınık olma
ş.-i	şahrâ eyle- 290
şevķ	A. Şiddetli arzu, sevinç, şevk
ş.	ehlin mahâl ol- 545

	ş.+inde	(anuñ ş.) 28
şevket		A. Büyüklük, heybet
	ş.-i	Sultân-ı gül yile var- 157
sey ³		A. Şey. nesne
	ş.+in	şâmili 7
şeyh		A. Yaşlı adam, ihtiyar; şeyh tarikat şeyhi
	ş.	(bir ş. var 1-) 648
	ş.-i	kebîr bulunma- 650
		muktedâ 79
Şibli		Şeyh Şibli
	ş.	640,644
şiddet		A. Sertlik, katılık
	ş.+inden	âhîr ol- 722
şikâr		F. Av, avlama
	ş.	(şeh-bâz-ı kanâ'atde ş. iste-) 569
şikâyet		A. Şikayet yakınma
	ş.	itme-! 873
şikest		F. Kırılma, kırık
	ş.	it- 756
şimden (şimdiden)		Şu andan, şindiden
	ş.	şonra "şu andan itibaren" 615
şîr		F. Aslan, aslan gibi
	ş.-i	merd uyhudan uyan- 209
şîr-âsümân		F. Aslan burcu
	ş.	100
şîrîn		F. Şirin, tatlı, sevimli
	ş.+dir	(şekerden ş.) 887
şitâb		F. Acele, sürat, çabukluk
	ş.	berk ur- 59
şol		Şu, o
	ş.	amel 45
		dem 717
		ķadar ķıl- 622
		zamân âhîr ol- 50,889
şöhre		A. Şöhretli, ünlü
	ş.-i	âfâķ şeyh-i kebîr bulunma- 650

şöyle	Şunun gibi, şuna benzer, bu biçimde
ş.	ân it- 805
	düz- 153
	emr it- 651
	feryâd it- 714
	fiğân eyle- 716
	ir- 394
	naql it- 576
	şanma- 629
	tağıt- 696
	tol- 616
	vir- 601
şubân	F. Çoban
ş.	uyhuya hasret i- 237
şuğl	A. iş, uğraş, gaile
ş.	u hürd-hvâbdn bî-tefekkkür ol- 599
ş.-1	dünyâ 201
şu ^c le	A. Parlak, ışık
ş.	56
şüm	F. Şam, uğursuz
ş.	(aîna dest-1 şm. irme-)
	(nefs-i ş.) 769
ş.+a	(nefs-i ş. uyma-!) 869
ş.+ından	(Dest--i ş. halâş olma-) 236
şürîde-hâl	F. Hali perişan olan
ş.	fârîğ ol- 420
	(bir ş. var i-) 518
şükr	A. Şükür
ş.	it- 644
ş.+i	seyr it- 781
ş.+ini	edâ eyle- 327
şükûh	F. Ululuk, azamet
ş.	658
şümâr	F. Hesap, sayı
ş.	(ecrine hadd ü ş. yoktur) 318

-T-

tā	Ta,... a değın, kadar, yeterki
t.	26,28,242,462 k1 487,535,573,862,867,870 k1m 823
ta ^c ab	A. Yorgunluk, sıkıntı, zahmet, eziyet
t.	çekme- 212 (senden lâleye taş-ı t. ol-) 727
ta ^c addi	A. Saldırma, zulmetme; adaletsizlik
t.	haber vir- 538
taş ^c at	A. İbadet, namaz
taş.	iste- 883 (cennet için taş. itme-) 884
taş.-i	mağbûl hâzır it- 191
taş.+dirir	(terk-i dünyâ efzâl-i taş.) 185
taş.+da	(gıceler taş. ol-) 526
taş.+in	tamâm it- 190
taş.+iñ	kabûl ol- 882
taş.+inden	(şem ^c iñ taş.) 421
ta ^c ayyünât	A. Meydana çıkmalar, belli olmalar
t.+durur	(keşret-i şıfat t.) 29
taş ^c	A. Yaradılış, huy, tabiat
taş.	720
taş.-i	germ-i murg-ı zâr serd ol- 160 le ³ im 329
tâb	F. Parlayan, parlatan, aydınlatan
t.	(ateş t. ol-) 375 (şem ^c iñ taş ^c atından t. git-) 421
t.-i	şem ^c i taşıt- 842
tâ-be-ebed	F. Ebediyete kadar, sonsuza kadar
t.	cem ^c olma- 501
tâbi ^c	A. Bağımlı, bağlı
t.	427,595,721
t.-i	şer ol- 881

ṭabīb	A. Doktor, hekim; çare
ṭ.	(derdine ṭ. ol-) 521
tâc	A. Taç, başlık
t.	u taht u milki vir- 16 (meskenet-i t. ilâhidir) 401 (ṭapuña t. u taht müsellemdir) 358
t.-1	âfitâb ol- 660 dervişâne-i merd-i fakîr 559 ḥurşîd ol- 660 zerrîn 757
t.+1	düz- 398
tâc-ver	F. Padişah, hükümdar
t.	(şâh-ı t. dî-) 546
ṭağ	F. Mec. Büyük üzüntü, acı
ṭ.-1	(lâleye ṭ. -1 ta'ab senden ol-) 727
ṭağıl-	Dağılmak. toplu haldeyken birbirinden ayrılarak gitmek
ṭ.-mıṣ	234
ṭağıt- (ṭağîd-)	Dağıtmak, vurarak veya çarparak zarara uğratmak
ṭ.-dî	842
ṭ.-ır	696
ṭ.-ur	705
taḥassür	A. Hasret çekmek
t.+den	pür-sûz u derd ol- 261
tâhîr	A. Temiz, necip; temiz bir şekilde
ṭ.	olma- 504
taḥkîk	A. Araştırma, soruşturma
t.	ol- 76
t.-1	seyyâh-ı cihân 186
t.+dir	(şanına kim t.) 180
t.+e	ilet- 170,172
taḥsîl	A. Hasıl etme, ele geçirme; tahsil
t.+i	gör- 420
taht	F. Taht, makam
t.	660 u milki vir- 16 (sâhib-i t. var i-) 338

	(tâc u t. müsellemdir) 358
t.-1	inkisâr 344
	sermed 62
	türâb 333
t.+ındadır	(câhile t.) 769
ṭāk	A. Tak, bina kemeri; kubbe
ṭ.-1	çarḥ-ı nîlgûn 5
taḳṣîr	A. Kısaltma; bir işi eksik yapma; kusur etme
t.	eyleme-! 285
t.-1	(gördüğünden t. -1 kerem itme-) 286
t.+em	(°özü t.) 112
ṭal'at	A. Yüz, çehre; güzellik
ṭ.+ında	(mâh-tâb-ı ṭ. âfitâb zerredir) 411
ṭaleb	A. isteme, dileme
ṭ.	544
	eyle- 212
	it- 140,207,308,415,553,664,785
	ḳıl- 868,885
ṭ.-1	şem' ol- 831
ṭālīb	A. isteyen, istekli
ṭ.	i- 799
	ol- 213,307
ṭ.-1	cânânesin 814
	dîdâredir 554
	dünyâ 525
	faḳr-ı fenâ 573
	şâdık 574
ṭ.+e	sülûkından beyân eyle- 125
ṭ.+ine	şıfat budur 512
tamâm	Bütün, tüm, hepsi; tam; tamam
t.	it- 190,479,602
	ol- 807
	yan- 688
	(iy merd-i t. dî-) 855
ṭāmī'c	A. Tamahkar. tamah eden. aç gözlü
t.	andan bî-ḥaber-dirir 452

	ţ.+i	şöyle şanma-! 629
ţacn		A. Sövmə, yerme, ayıplama
	ţ.	it- 96
ţapu		Huzur. kat, makam
	ţ.+iña	tac u taht müsellemdir 358
ţarāb		A. Sevinçlilik, şenlik, coşkunluk
	ţ.	(şāh-ı servde bir ţ. yok) 163
ţarlık		A. Yol
	ţ.	205,271,374
	ţ.+i	görmüş i- 837
ţarlıkāt		A. Tarikat, usul, yol
	ţ.	iste- 881
	ţ.-i	sālik şöyle nakl it- 576
tār-mār		F. Perişan etme, bozguna uğratma
	t.	eyle- 630,695,703
		it- 369
		ķıl- 202
		ol- 178,380
		(cākıbet mecmūcın t. eyle-) 695
		(bād-ı hevdan t. ol-) 178
		(cümle eşkālını t. ķıl-) 202
		(cömrin t. eyle-) 630
		(raht u bahtı t. it-) 369
ţara-		Taramak
	ţ.-ırdı	(ţurrası ţ.) 406
ţatlu		Şeker tadında olan, tatlı
	ţ.	(ağzı ţ. eyleme-) 506
ţavķ		A. Gerdanlık
	ţ.-i	zerrin 647
ţayr		A. Kuş
		(vahş-ı ţ. sâzına āheng it-) 676
tāze		F. Taze, körpe: yıpranmamış; genç
	t.+niñ	hüsne fütür vır- 423
tealā		A. "Yüce, yüksek olsun"
	t.	(Hāķ t.) 689,790,795

tebāh	F. Mahvolma, harab olma; bozuk, yıkıntı
t.	olma- 372,735 (gevher-i cömri t. ol-) 730 (kar-ı nizām t. ol-) 483
tebdil	A. Değiştirme, değiştirilme, tebdil
t.	(hale t. olma-) 500
tecellī	A. Görünme, belirme; kulların kalbinde ilahî sırların ayan olması
t.	eyle- 511 (ol t.) 843
t.+dir	(visāl-i ma'nî t.) 829
t.+den	eṭrāfa lem ^c vir- 834
tadbir	A. Tedbir, önlem, çare
t.+e	süst olma-! 389
tefekkr	A. Düşünme, düşünüş
t.	ceybine dīde ³ i ilet- 244
teklif	A. Birinden eziyetli fakat başkası için faydalı olan bir iş isteme
t.	kılma- 849
telh	F. Acı
t.	tab ^c 720 (cāhile haḡ söz t. ol-) 887
temāšā	F. Bakma, seyretme
t.	it- 639
temettü ^c	A. Kâr etme, kazanma; kâr, kazanç
t.+den	hāşılñ vardır 131
temiz	A. Temiz, arınmış
	(ehl-i t. ol-) 229 (ḡafletden t. ol-) 738
ten	F. Beden, vücut, ten
t.	221
t.+dedir	206
t.+den	cüdā ol- 717
t.+i	derd ie t. ditre- 682
t.+ün	yolına pây-māl it- 513
t.+ünde	666
teng	F. mec. Dar, sıkıntılı
t.	kal- 448

	ol- 607
teng-dest	F. Elidar, zügürt
t.	(ey t. şükr it-l) 644
teng-dil	F. Yüreği dar, içi sıkıntılı
t.	595,619
tenhâ	F. Tenha, ıssız; yalnız, tek
t.	619
	kal- 343
ter	F. Yaş, ıslak
t.	(sebz-i t. ol-) 72
	(sünbül-i t.) 407
	(tîz ü t.) 525
terah	. Gam, tasa; acı, keder
t.	(âhiretde derd-i t. görme-) 603
terk	Bırakma, ayrılma; vazgeçme
t.	eyle- 535,879
	it- 337,348,386,414,632,876
	itme- 208
	(anı t. it-) 337
	(‘izzeti t. it-) 879
	(kibr ü nâzı t. it-) 414
	(kîl ü kâli t. it-) 535
	(kizbi t. it-) 876
	(‘ucbı t. it-) 348,386
t.-i	dünyâ efzâl-i ʿat-dirir 185
	edeb bu hicâb ile ol- 207
t.+in	ur- 198,214
	urma- 207
tesbîh	A. "SübhaneAllah" kelimesini söyleyerek Allah'a tazim etme
t.	(zîkr ü t. ü namâz unudul-) 614
te'sîr	A. Tesir, içine işleme
t.	(cânına t. it-) 682
t.-i	nücüm naḥs ol- 346
teslîm	A. Bir emaneti yerine verme; teslim etme; kendini Allah'ın
	kaderine bırakma
t.	it- 465

	t.-i	hāk hilminden tır- 377
teşrîf		A. Şereflendirme, şeref verme
	t.	(hıl ^c at-i t. āna levlâkdir) 66
teşvîş		A. Karıştırma, karmakarışık etme, teşviş
	t.	(merd t. ile h ^v āba var-) 261
tevbe		A. Tövbe
	t.	it- 299,735
	t.+i	it- 297
tevbe-kār		A.F. Tövbe edici, tövbe eden
	t.	ol- 882
tevfîk		A. Uydurma, uygunlaştırma
	t.	52
		(şem ^c i t. ol-) 170
tevhid		A. Allah'ın birliğine inanma
	t.-i	na ^c ti medh ol- 98
tezvîr		A. Yalan, dolan; kovuculuk, arabozma
	t.	û ceng ü kıl ü kâl ol- 596
tılsım		A. Tılsım
	t.-i	cism-i bend 438
		cismi қо- 858
		genc-i zât naķş-ı şüretdir 254
	t.+ın	(bu şüret t. ihtiyâr itme-l) 823
ticret		A. Ticaret
	t.	eyle- 810
tîğ		F. Kılıç
	t.	(merd-i t. mergden hâlâs bulma-) 666
	t.-i	zehr-âlûd 382
tîr		F. Ok
	t.-i	merg kaşd it- 665
		şayyâd-ı ecel 664
	t.+e	yaraşma- 132
tîz		F. Tez. çabukluk, çabucak, derhal
	t.	525
		kapudan çık- 579
		it- 167
		ol- 178

doğru	Doğru, gerçek, yalan olmayan
t.	yolu göster- 869
	yol budır 881
tohum	Tohum
t.	ek-! 276
tol-	Dolmak, dolu duruma gelmek
t.-dı	616
tolan-	Bir şeyin çevresinde dönmek, gezmek
t.-ur	476
toprak (toprağ)	Toprak
t.+a	yüz sür- 18
toptolu	Dopdolu, büsbütün dolu; tamamıyla dolu
t.	‘ilm ol- 656
	(bir elinde t. cām-ı müdām) 854
tuhfe	A. Armağan, hediye
t.-ı	rūhānī-dirir 803
töl	A. Uzunluk, boy; çok fazla
t.	u ‘arzine nazar it- 392
	u dirāz şanmā- 215,668
t.-ı	emel 427,595
tulu ^c	A. Güneşin doğuşu
t.	(āfītāb-ı t. it-) 20
Tür	A. Sina dağı; Allah'ın tecelli ve Hz.Musa ile tekellüm ettiği dağ
T.	60,651
T.+dan	gel- 304
tur-	Durmak; ayakta durmak, durup beklemek
t.-!	871
t.-dı	257,325,377,846
t.+mağıl	580
t.-urken	536
	örü tur- 188
turfe	A. Turfa; yeni; görülmemiş şey
t.	‘âdet 719
turra	A. Alın saç, kıvırcık, saç
t.+sı	(anuñ t.) 406

tūşe	A. ölmeyecek kadar yenecek şey; azık
t.-i	vâfir gerek 189
tut-	1. Ele almak, kavramak, elde bulundurmak
t.-i	41,114
t.-dı	556
t.-ar	27
t.-updır	574
	2. Farzetmek, varsaymak, düşünmek
t.	k1 368,602,607
t.-alum	670
	3. idare etmek, yönetmek
t.-dı	24
t.-onlar	324
	4. Yönelmek, dönmek, çevirmek
t.-dum	119
t.-up	102
	5. e koyulmak
t.-dı	344,623
	6. Uzak durmak
t.-dîñ	641
	7. Dinlemek
t.-maz	(güş t.) 886
	8. Düşünmek, fikretmek
t.-ma	(şek t.) 276
tutuş-	Yanmak, tutuşmak
t.-ur	688
tütî	F. Dudu, papağan
t.	87
	nuṭṭ eyle- 497
tuy-	Duymak, öğrenmek, haber almak
t.-dı	169
tüccâr-vr	F. Tüccar gibi
t.	hōş-ticâret eyle- 810

türâb	A. Toprak
t.	(taht-ı t. cākıbet mesken ol-) 333
tünd-hû	F. Sert huylu, titiz
t.	birbiriyle haşm-ı ceng-i cû ol- 747

uc	Uç
u.+ında	(başı u. ko-) 523
u.+ından	(bir bâzâr u. rehğüzer it-) 233
ucb	A. Kendini beğenmişlik, kendini beğenmiş (kimse)
cu.	âfetinden zinhâr 351
	eyle- 349,390
	gör- 347
	u nahveti koma- 404
	u nahveti terk it- 386
cu.-1	iblisî lâcnete ilet- 350
cu.+1	terk it- 348
uğra-	Uğramak, gitmek, sapmak
u.-d1	749
uqbâ	A. Ahiret
cu.+ye	(dünyâdan cu. bir nefesdir) 668
uqûl	A. Akıllar, zihinler, uslar
cu.	(anun hıkmetine cu. irişme-)
	(ehl-i cu.) 25,762
ulu	Büyük, yüce, ulu
u.	behredir 403
ulüm	A. ilimler, bilimler, bilgiler
cu.	(faẓl-ı cu.) 769
ulvî	A. Yüksek, yüce
cu.	(gülşen-i cu. kaçan ol-) 218
unşûr	Madde, unsur; mürekkep cisimleri meydana getiren basit cisimlerin her biri
cu.-1	erkân-ı şer ^c ol- 80
unut-	Unutınak
u.-mal	281
unutul- (ünudul-)	Unutulmak
u.-d1	614
ur-	1. Vurmak, atmak, dövmek
u.-d1	209
u.-ur	537

	2. Yansımak, aksetmek, yayılmak
u.-dı	805,841,848
	3. Dönmek, çevirmek
u.-up	267,637
	4. Demek, söylemek
u.-dı	835
u.-a	871
u.-urdu	439
	5. Bağırarak, haykırmak
u.-dı	585
	6. Üflemek, esmek
u.-dıkça	152
	7. Kesmek, engellemek
u.-masun	328
	8. Saplama, batırmak
u.-irdi	(nîş u.) 238
	9. Çarpmak, değmek
u.-sa	771
	10. Gitmek, yönelmek, yaklaşmak
u.-!	462
	11. Parlamak, gözden kaybolmak
u.-aydı	59
	12. Bırakmak, boşvermek, terketmek
u.-dı	198
u.-madıñ	207
u.-an	214
	13. Eğlenmek, çalmak
u.-ur	153 (rağs u.)
	14. Olmak, gibi gelmek
u.-ur	685
urs	A. Düğün yemeği
u.	(âhîrî u. ol-) 142
urul-	Nefes, soluk alıp verme
u.-mal	872 (dem u.)
uşşak	A. Aşıklar
u.+a	nice nigâh it- 414,417

uŝŝakı	Türk müziğinde bir makam
u.	nevâ düz- 148
utan-	Utanmak, mahcup olmak, çekinmek
u.-!	201
uy-	Bir inanca, bir anlayışa uygun davranışta bulunmak
u.-!	869
u.-ma!	869
uyan-	Uyku durumundan çıkmak
u.-d1	202,209,264,524
uyar-	Uyarmak, gerçekleri anlatmak, kavratmak
u.-!	515
uyhu	Uyku
u.+ya	hasret i- 237
	var- 522
u.+da	merd-menâb gör- 809
u.+dan	uyan- 202,209,264,524
uyu-	Uyumak, uyku durumunda olmak
u.-rsın	527
uzat-	1. Başı, kolları vs. bir yere yöneltmek
u.-d1	756
u.-up	556
	2. Sözle sataşmak, ağır konuşmak
u.-d1	268,793
u.-ma!	875

Üç	Üç (3)
Ü.	gün (541)
Üftâde	F. Düşkün, biçare
Ü.-i	âb u gıl ol- 41
Ü.+niñ	dest-giñrisin 39
Ü.+yem	114
Ümîd	F. Umut, bekleme, umma
Ü.+in	kat ^c it- 679
Ü.+i	(ehl-i imânîñ ü.) 62
Ümîd-vâr	F. Umutlu, uman
Ü.	ol- 260
Ümmet	A. Ümmet
Ü.+i	zîr ü zeber ol- 304
Üst	Üst; Üst taraf; yukarı
Ü.+ine	cem ^c ol- 235
	gel- 752
Üstüñân	F. Kemik
Ü.	625,743
Ü.+a	(nefs-i seg ü. kâni ^c ol-) 195
Üştür	F. Deve
Ü.	249
Ü.+i	gör- 245
Üzre	Üstüne, yukarıya; üstünde, yukarısında
Ü.	(^c adem ü. resm it-) 24
	(bâb-ı şavma ^c a ü. yaz-) 484

vāfir	A. Çok, bol
v.	gerek 189
vaḥdet	A. Birik, teklık, vahdet
v.	(zāt-ı muḳteżâ v. it-) 29
vahş	A. Yabanı, örkek hayvan
v.Ü	Ü tayra cevır ü zulminden eşer eyle- 366
v.-i	ṭayr aheng it- 676
vāḳıf	A. Bir şeyi elde eden, bir işden haberli olan
v.-i	aḥvāl-i ʿālem 173
	esrārsın 124
vāḳıʿ	A. Olagelen, vuku bulan
v.-i	ḥāl ol- 305
vakt	A. Vakit, zaman; mevsim
v.	(ʿārif-i v. ol-) 169
v.-i	ʿamel 462
	ecel 693
	kelām 60
	nisān 391
v.+in	(senin v. ol-) 447
v.+ini	bil- 678
v.+üne	ḥāzır ol-! 468
	yol bulma- 310
v.+inde	pāy-dār olma- 343
var	Mevcut, var, varlık; elde bulunan her şey, hepsi, bütün
v.	45,120,127(2),231,412,444,476,480,637,640,644,672(2), 674,886
v.+dır	131,446
v.+ıdır?	142
v.+ıdı	255,338,405,413,518,551,648,649,836
v.+ise	441
v.+iken	179
	(ʿayb ü hüner v.) 231
	(bir loḳma v.) 444
	(ḥazretinde ḳadri v.) 45

	(‘ilm-i edvârı v.) 674
	(mihriñ şein‘i v.) 120
	(sâkın-i seyyâre v.) 476
var-	Ulaşmak, vasıl olmak, varmak; yürümek, gıtmek; çıkmak, uğramak
v.-sın	807
v.-dı	267,577,834
v.-mış	157,160,522
v.-ır	46,670,686
v.-up	832
v.-mağ	252,271,817
v.-mağdır	201
v.-maz	633
varlık	Varlık, varolma durumu, mevcudiyet
v.+um	yokdır 111
v.+iñ	(seniñ v.) 830
v.+ına	mağarr yoklıktır
v.+ından	elüñi yu- 824
vasf	A. Vasıf, nitelik, durum
v.-ı	hâlınden keşf eyle- 123
	kemâliñ nice it- 78
v.+nı	sâl it- 19
v.+ın	eyle- 445
v.+iñ	(seniñ v.) 19
v.+ında	(zebân u ‘aql u lâl ol-) 17
vaşl	A. Kavuşma, ulaşma, erişme
v.	u yâr 697
v.-ı	göl-dirir 702
	yâr-ı nâzenîñ bul- 710
vañan	A. Vatan, yurt
v.	(gölşen-i ‘ulvî kaçan v. ol-)
vecd	A. Sevgi veya heyecandan doğan coşkunluk
v.	ü zevk keşf olma- 500
	(ehlm-i v. ü hâl) 649
vech	A.1. Yüz, çehre, surat
v.-ı	zer bâtinına nef‘ itme- 507
	2. Yol, şekil, tarz

	v.+ile	penâhın nân ol- 312	
vedūd		A. Çok muhabbetli, çok şefkatli; Cenâb-ı Allah	
	v.	(ey v.!) 745	
vefâ		A. Vefa, sözünde durma; iyilik	
	v.	bulma- 534	
velî		F. Lâkin, ama, ancak	bkz. <i>velîkin</i>
	v.	22,843	
velîkin		F. Lâkin, fakat, ancak	bkz. <i>velî</i>
	v.	220	
ve's-selâm		A. Ve selam	
	v.	(bu risâle âhır oldı v.) 890	
		(eylik iden bahtlıdur v.) 320	
vesvâs		A. Şeytan, vesvese, şüphe	
	v.-i	dîv mekr-i rîv göster- 627	
v ³ ey		A.F. Ve ey	
	v.	373(2),426,729,777	
vezîr		A. Vezir	
	v.	(pâdişâh ile v. gûş it-) 356	
	v.-i	(ey v. -i kâr-dân!) 357	
vilâyet		A.1. Hz.Muhammed	
	v.-i	cân sâhib-livâ 31	
		2. Vilayet, ülke	
	v.	(şad v.) 826	
vir-		1.Verme, sunmak, ulaştırmak, göndermek, uzatmak, teslim etmek, bildirmek, iletmek	
	v.-i	121,128,130,216,538	
		v.-di 137,190,210,239,372,423,890	
	v.-irsin	794	
	v.-ür	16,26,26,150,574,834	
	v.-em	359,363	
	v.-e	26	
	v.-mişdir	601	
	v.+irdi	84	
	v.-mek	17	
	v.-mez	9,610,712	
	v.-meyince	504	

	2. Bahşetmek, kazandırmak
v.-ür	6,477
v.-üp	638
	3. Bağlı olmak, bağlanmak
v.-mel	628
	4. Bırakmak, izin vermek, engel olmamak
v.-mez	382,658,662,763
	(aman virme-) 382,658,662,763
	(arınan vir-) 130
	(cân vir-) 150
	(cevâb vir-) 190,794
	(fażl-ı rahînet vir-) 890
	(haber vir-) 359,538
	(kanâ'at vir-) 121
	(maḥal virme-) 610
	(nişân vir-) 7,239
	(nûr vir-) 26,84
	(selâm vir-) 210
	(şâd vir-) 216
virâne	F. Yıkık, yıkılınış, harap
v.	361
vişâl	A. Kavuşma, vuslat, ulaşma, erişme
v.-l	ma'î tecellidir 829
vuslat	A. Kavuşma, ulaşma
v.+ım	ṭaleb it- 415
v.+iñ	(seniñ v.) 694
vuşûl	A. Ulaşma, kavuşma, erişme
v.	it- 30
vü	A. Ve, ile
v.	169,210,234,246,257,259(2),338,364,378,494,567,578,585,625, 662,674,680,723,762,819,840
vücüd	A. Yar olma, varlık; vücut, beden, ten
v.	12,24,32,55,278
	(her v.) 97

v.+a	feyz-i cūd ol- 55
	feyz-i hūd ol- 745
v.+ın	küllī nār eyle- 705
v.+ıñ	(seniñ v.) 103,859
v.+undan	müess̄er ol- 825

yā (yā)	F. Ya, veya, ya da
y.	... y ... 642
yā	A. Ünl. Ey! Hey!
y...!	67,252,375,489,592
	ehl-i delk 592
	hâmûş 489
	hısm-nâk 375
	müstakîm 252
	rabbe'l-enâm 67
yād	F. Anma, yad, zikretme, söyleme
y.	it- 783
yâdigâr	F. Yedigâr
y.	283
	tut- 674
yağma	F. Yağma, talan
y.	eyle- 549
yağ-	1. Canını yakmak, acıtmak
y.-dı	804
y.-mış	836
	2. Işık vermesini sağlamak
y.-madı	847
yağın	A. Sağlam, kesin bilme; bir şeyi kesinlikle, iyice bilme; iyice doğru
y.	10,655,711
	gör- 445
	ol- 214
y.+e	şek ü reyb itme- 38
y.+sın	125
yalân	Yalan, gerçek olunayan, asılsız
y.	531
yan-	Yanmak, alevlenmek, tutuşmak
y.-dı	849
y.-mış	690
y.-ar	584,688
yaña	Yön, taraf, cihet

y.	(her y. eşk-ı revân ol-) 519 (her y. nıgâh eyle-) 258 (her y. revân ol-) 265
ya ^c nî	A. Yani, "demek", "şu demek ki", doğrusu
y.	86,440,504,548
yap-	Yapmak, meydana getirmek, oluşturmak
y.-dîñ	607
y.-up	659
yâr	F. Dest: tanıdık, ahbab. yar; yardımcı
y.	ol- 707 (ey y.!) 279,360 (rûzgâr-ı vaşl u y. hõşdur) 697
y.-1	gâr-ı Muştafa 79 nebî 87 râbi ^c 88 şâliş 85 şânî 82
y.+1	(anuñ y.) 677
yaraş-	Yakışmak, uymak, uygun olmak
y.-maz	132
yârın	Bugünden sonra gelecek ilk gün
y.	256
yarlığa-	Mağfiret etmek, bağışlamak
y.-dî	294
yarlığın-	Mağfiret olunmak, bağışlanmak
y.-ur	300,301
yat-	Baygın halde yatmak, kendinden geçmiş bir şekilde yatmak
y.-mış	234
y.-ur	187,266,612
yavuzlık	Kötülük, fenalık
y.	ol- 272
yaz-	Yazmak, yazıya dökmek
y.-dî	105,484,523
ye-	Ağızda çiğneyerek yutmak
y.-mişdir	575

yeg		Yeğ, daha iyi; daha üstün; daha uygun
	y.dirir	(cân-ı muhabbe zaḥm-ı tığ y.) 708
yek		F. Bir, tek
	y.	mekân 226 müşt-hâk 375 sûre 827
	y.+dür	443
yek-be-yek		F. Tek tek, birer birer
	y.	gör- 696
yetim		A. Yetim
	y.	(gevher-i dürr-i y. ol-) 397
yevmi'l-hisâb		A. Kıyamet günü
	y.	mes'ul ol- 371
yıl		Yıl, sene
	y.	(bir y.) 587
yıldız		Yıldız
	y.	gibi bîdâr ol- 528
yi-		Yemek, çiğneyerek tutmak
	y.-di	605
	y.-miş	275
yıl		Yel, rüzgar
	y.+e	var- 157,160 vir- 137
	y.+ler	ile serv it- 725
yine		Yeniden, bir dha, tekrar, yine
	y.	155,204(2),210,211(2),306,467,532,788
yir		Yer, toprak; mahal, mekân; oturulan yer
	y.	(bir y. gör-) 355
	y.+de	gör- 612 (ara y. tır-) 833,846
	y.+lû	(seniñ y.) 607,659
	y.+l	tahtü's-serâ ol- 751
	y.+lerinde	(ara y. bir sâhib-kemâl var ı-) 751
yoḥsa		Aksi takdirde, -madıḡı takdirde
	y.	bu aşḡda şafâ bulma- 534

yok	Yoktur, yok
y.	14,162,340,392,450,677,742
y.+dır	111,383,434,580,606,628,878
y.+dur	318,381
y.+dırır	498,643
yokluk	Yokluk, hiçlik
y.+dır	514
yol	Yol, tarık, mesafe, yolculuk, yer mec. gaye, amaç
y.	bulma- 310 ilet- 172,850 (ol y.) 46 (râst y.) 252 (toğrı y.) 869,881
y.+a	rehber ol- 46
y.+da	271 armağan ol- 800 hâk-i rāh ol- 824 ihtiyār ol- 801 pāy-māl it- 821 revān ol- 800
y.+dan	ilet- 927 ir- 258
y.+un	urma- 328
y.+uñ	(seniñ y.) 189
y.+una	cism-i cān perdedir 860 pāy-māl it- 513 sīm ü zer şarf it- 255 (cehl-i 'aqlım y. sedd eyleme-) 119
y.+unda	(faqr y. öl-) 572
yu-	Yıkamak, çıkarmak, silmek
y.-l	824
y.-rsın	224
yum-	(ağız) Yummak, kapamak
y.-d1	396
Yūsuf	Yusuf peygamber
Y.+dan	cemāl it- 410

yüksek	Yüksek, yükseklik
y.	bir kayaya çık- 345
yüz	Yüz (100)
y.	dürlü rāz keşf it- 675
yüz	Yüz, surat, çehre
y.	sür- 18,339,474
	ıtut- 102,119
	ur- 267
y.+in	ur- 637

zād		A. Azık, yiyecek, yiyinti
	z.-i	râh "Yolluk" 191,278
		sebîl 611
		sefer "Yolluk" 222
zâğ		F. Karga
	z.	u zağan bûlbûlin yırın al- 156
	z.+iñ	endâmı siyâh ol- 232
zağan		F. Kargalar
	z.	(zâğ u z. bûlbûlün yırın al-) 156
zâhid		A. Dindar, sofı, zahit
	z.-i	rûşen-nazar gör- 612
zâhir		A. Dış yüz, görünüş, zahir
	z.	û bî'n 37,817
	z.+sin	(çeşm-i z.) 247
	z.+ine	(çeşm-i z. ı'tibâr yokdır) 434
zâhir-bîn		A.F. Bir şeyin yalnız dışına bakan, görünüşe bakan
	z.	435
zalım		F. Yara
	z.-i	tîğ yeg-dirir 708
zâ'if		A. Zayıf, güçsüz, zavallı, bıçare
	z.	ol- 290
		(ardınça güncüşk-i z. ır-) 449
		(ey z.l) 838
zâk		F. Döl yatağı, rahım
	z.	(dûrd-i z.) 240
zâl		F. ihtiyar, aksakallı
	z.	(pîr-i z. gözine hezerân ırme-) 461
zâlim		A. Zalim, acımasız ve haksız davranan
	z.	(şâh-ı z. devleti) 362
	z.+den	237
zamân		A. Zaman, vakit, çağ, devir, dönem; süre
	z.	(âhir z.) 75
		(bir z. dūr dūş-) 352
		(bir z. geşt it-) 841

	(bir z. gırye it-) 365
	(bir z. gör-) 154
	(bir z. kabrine uğra-) 749
	(bir z. hal-) 755
	(bir z. temâşa it-) 639
	(gül gibi perâkende z. eyle-) 700
	(o z. peygemberi) 651
	(ol z. hâzır ı-) 806
	(şol z.) 889
	(şol z. âhır ol-) 50
z.-ı	(bir müddet z.-ı rûzıgâr geç-) 155
z.+dır	609
z.+a	ko- 102
z.+da	(ol z. pâyımâl kal-) 765
zamîr	A. iç yüz, iç; gönül
z.+ine	(âyîne-i z. nazar eyle-) 101
z.+inde	(bu fikri z. tamâm it-) 479
zâr	F. Ağlama, inleme, zar
z.	ol- 528
	u gıryân 117,164
	u zâr 637,680,791
	(hâr ü z. ol-) 621
zarar	A. Zarar
z.	ır- 731
	(aşşından çok z. ır-) 452
zât	A. Kendi, asıl, öz; kişi, zat; Allah'ın zatı
z.	(Ol pāk-i z. iltifât itme-) 552
	(şûret-i ma ^c nîde z. birdir) 503
	(tılism-ı genc-i z. nakş-ı şûretidir) 254
z.-ı	beķāsına nakş ırme- 23
	muktez valıdet it- 29
	pāk 10,25,80,93,97,773
z.+in	(senin z.) 539
z.+ının	bürhânıdır 8
	tâlibine şıfat budur 512
z.+ında	886

	z.+ından	nişân virme- 9
zayıf		A. Güçsüz, zavallı, acız
	z.	ol- 263 (ârzû-yı z. şanma-) 269
zâyi ^c		A. Mahvolmuş, yokolmuş
	z.	eyle- 279 itme- 296 olma- 298 kal- 384
zâyıl		A. Yok olan, ortadan kalkan
	z.	ol- 163 (cân u dile hayreti z. ol-) 163
zebân		F. Dil
	z.	u ^c aql u lâl ol- 17
zebânî		A. Çok ırı yarı kimse
	z.	(ol z.) 470
zeber		F. Üst
	z.	(zîr ü z. kı1-) 169 (zîr ü z. ol-) 188
	z.+dırır	(zîr ü z.) 723
zebûn		F. Zayıf, güçsüz, acız
	z.	ol- 40 olma- 778 (meftûn u z. olma-) 631
zecr		A. Eziyet, sıkma, ceza
	z.	ü hayf it- 263 (miḥnet cânıma z. it-) 617
zeheb		A. Altın
	z.	(sîm ü z.) 415,553,636
zehr		F. Zehir, ağı
	z.-i	helâhil ol- 735
	z.+1	ko- 295
zehr-âlûd		F. Zehirli, zehir gibi
	z.	amân virme- 382
zellî		A. Hor görülen, aşağılanan
	z.	eyle- 349

zemîn	F. Yeryüzü, dünya, yer, toprak
z.	100
	Ü âsümân 'adl ile tır- 325
zer	F. Altın
z.-i	hâliş fakırdan revân ol- 563
	(sîm ü z.) 255,383,416,525,598,640,642,643
z.+dir	(sîm ü z.) 419
z.+den	(sîm z. şarıl-) 646
zerd	F. Sarı; solgun, soluk
z.	(rûy-ı z. ol-) 117,732
zer-endüd	A.F. Altın yaldızlı
z.	(naqd-i kalb z. ol-) 507
zer-nigâr	F. Altınla işlenmiş, yaldızlı
z.	27
	câme-i dibâ idin- 621
zerre	A. Zerre, pek ufak parça; zerre kadar, azıcık bile
z.	sergeşte-hâl ol- 20
z.-i	nûr 63
	serkeşteyem 115
z.+dir	(mâh-tâb-ı tâl'atında âfitâb z.) 4
z.+den	mihr-i şaf görün- 128
zerrece	A.T. Zerre kadar
z.	havf itme- 34
zerrîn	F. Altından yapılmış, altın
z.	put 637
	(tâc-ı z. gibi devleti git-) 757
	(tavk-ı z. şahşı gerden-keş it-) 647
z.-i	şâlibe karşı cân vir- 638
zevâl	A. Yokolma, yokedilme; bozulma
z.	(ğaflet ile râh-ı z. bul-) 461
zevk	A. Zevk
z.	it- 131
	u sürür 370
z.-i	huzûr kalma- 483
zill	A. Gölge mec. Koruma, sahip çıkma
z.-i	Hâk 93

zîbâ	F. Güzel, süslü
z.	(şekli z. ol-) 176
zıkr	A. Anma, söyleme; Allah'ı zikretme
z.	Ü tesbîh ü namz unutul- 614
zillet	A. Alçaklık, aşağılık, hakirlik, horluk
z.+dir	879
z.+i	fıkr it- 879
	yok 14
z.+den	zarar ir- 731
zindân	F. Zindan mec. Çok karanlık ve sıkıntılı yer
z.-i	gür cismini habs it- 760
zinde	F. Dinç, canlı, diri, sağlam
z.	(ey z. dil şâd ol-) 560
zinhâr	F. Sakın, aslâ, olmasın!
z.	243,279,322,351,466,709,873,876,884
Zi'n-nüreyn	Hz.Osman
z.	86
zîr	F. Alt, aşağı
z.	Ü zeber kııl- 168
	Ü zeber ol- 304
	Ü zeber olma- 188
zışt	F. Çirkin
z.	(hûb u z.) 251
ziyâ	A. Işık, aydınlık, ziya
z.	(âfîtab-ı rûha z. andandır) 2
ziyâd	A. Fazlalık, çokluk
z.	ma'rifet gerek-dirir 492
ziyân	F. Ziyan, zarar
z.	(dikâkatînden aşşı yok ancak z.) 450
z.+dır	(nakd-i 'ömrine z.) 430
ziynet	A. Süs, bezek
z.-i	sîm ü zeheb gör- 636
	tâcî düz- 398
zulm	A. Zulüm, acımasızlık, eziyet, haksızlık
z.	eyle- 373
	Ü bünydın harâb it- 322

	(dâfî ^c -i z. ol-) 372
z.+ûñ	âhırî peşîmânlık-dırır 337
z.+inden	eşer eyle- 366
zulmet	A. Karanlık, zulmet
z.	(ger nûr olursa z. görün-) 246 (ol z. içinde delîl olma-) 120 (nûr u z.) 227,510
zühd	A. Sofuluk, takva, züht
z.	ü ^c ilmîn kabûl kılma- 652 ü ^c ilm ile nâmdâr ol- 648
zülâl	. Saf, tatlı su, zülal
z.-i	cûy-bâr âb-ı hıızr ol- 150
zül'-celâl	A. Celal sahibî olan Allah
z.	(ey kerîm-i z.) 765
zül'f	F. Zül'f, sevgilinin saç
z.	gıbî tırrası tara- 406
z.-i	canber 412 müştğîn 409
zül'-minen	A. llah
z.	feyz-i cüd eyle- 12

KAYNAKÇA

- AKALIN, Mehmet (Prof.Dr.) Modern Lengüistige Giriş-İlitesim ve Dil Lengüistik Yapılıkçılık, İzmir 1983.
- _____, Tarihi Türk Şiveleri, Ankara 1988, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yay. No:73.
- _____, Ahmedî Cemsîd ü Hurşîd, İnceleme-Metin, Ankara 1974.
- AKSAN, Doğan, Türk Anlam Bilimine Giriş-Anlam Değişmeleri I, TDAY Belleten 1965, s.178-181.
- _____, Türkçe Araştırmalarında Yeni Yollar TDAY Belleten 1969, s.45-55.
- _____, Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim, c.I, Ankara 1979, c.II, Ankara 1980, c.III, Ankara 1982.
- _____, Anlambilimi ve Türk Anlambilimi (Ana Çizgileriyle), Ankara 1987.
- _____, Türkçenin Gücü, İstanbul 1990.
- ALYILMAZ, Cengiz, Eski Türkçenin Lügati, Erzurum 1988, 2.Basım.
- ARAT, Reşid Rahmeti, Türk Şivelerinin Tasnifi, Türkiyat M., c.X, 1951-53, s.59-138.
- _____, Türkçede Kelime ve Eklerin Yapısı, Dilbilgisi Sorunları I, Ankara 1967, s.189-196.
- _____, Makaleler, c.I, Ankara 1987 (Haz. Osman F.Sertkaya)
- _____, Kutadgu Bilig, c.III, indeks, İstanbul 1979, (Haz.Kemal Eraslan, Osman F.Sertmay, Nuri Yüce).
- ATALAY, Besim, Türk Dilinde Ekler ve Kökler Üzerine Bir Deneme, İstanbul 1941.
- _____, Divânü Lügat-ıt Türk, I,II,III,IV (2.Baskı) TDK, Ankara 1985.
- AYAN, Hüseyin, Hurşîd-nâme, Erzurum 1979.
- Banguoğlu, Tahsin., (Prof.Dr.) Türkçede Tekerrür Fiilleri, TDAY, Belleten 1956, s.111-123.
- _____, Türkçenin Grameri, Ankara 1986.
- _____, Dil Bahisleri, İstanbul 1987.
- BAŞKAN, Özcan, Bildirişim İnsan-Dili ve ötesi, İstanbul 1988.
- BİLGEGİL, Kaya, Türkçe Dilbilgisi, Ankara 1964.
- BOZKURT, Fuat, Türklerin Dili, İstanbul 1992.
- BÖREKÇİ, Muhsine, Aşık Çelebi'nin Meşairü's-Şu'ara Adı Tezkiresinde Sentaks, Erzurum 1988.
- CAFEROĞLU, Ahmet, Türkçemizde-ĞİL, -ĞİL Emir, TDAY, Belleten 1971, s.1-10.
- _____, Türk Dili Tarihi, I,II, İstanbul 1984.
- ÇAĞATAY, Saadet (Prof.Dr.), Eski Osmanlıca'da Fiil Müştakarı, DTCF Dergisi, c.V, Sayı:4, 1947, Eylül-Ekim, s.353-368.

- _____, Türkçe ñ ~ ğ Sesine Dair TDAY Belleten 1954, s.15-30
- DEMİRCAN, ömer, Türkiye Türkçesinde Kök-Ek Birleşmeleri. Ankara 1977, TDK yay. no. 436.
- DENY, J., Türkçede "LER" Edatının Menşei. III. Türk Dil Kurultayına Sunulan Tebliğ, İstanbul 1936.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, 4.baskı, Ankara 1982.
- DİLAÇAR, Türk Diline Genel Bir Bakış, Ankara 1964, TDK yay. no:227.
- _____, Dil, Diller, Dilcilik, Ankara 1968.
- _____, Kutadgu Bilig İncelemesi, Ankara 1988, TDK yay. no:340.
- EDİSKUN, Haydar, Türk Dilbilgisi-Sesbilgisi-Biçim Bilgisi-Cümle Bilgisi, İstanbul 1988.
- EMRE, Ahmet Cevat, Türk Dilbilgisi, İstanbul 1945.
- ERGİN, Muharrem, Türk Dilbilgisi, İstanbul 1983.
- _____, Osmanlıca, Türk Dünyası El Kitabı, c.II, Dil-Kültür-Sanat, Ankara 1992, s.146-196.
- GABAIN, A.M.Von (Prof.Dr.), Eski Türkçenin Grameri, Ankara 1988 (Çev.Mehmet Akalın), TDK yay. no:332.
- GEMALMAZ, Efrasyab (Prof.Dr.), Türkçenin Morfo-Sentaktik Yapısının Fonolojisine Etkileri, Erzurum 1990.
- _____, Türkçede İsim Tamlamalarının Derin Yapısı, Erzurum 1990.
- _____, STT'inde İşaretsiz (./,ø./) Görev ögeleri Üzerine, Erzurum 1993.
- _____, Eski Türkçenin Ekliliği Denemesi, Erzurum 1971.
- _____, Erzurum İli Ağızları (İnceleme-Metinler-Sözcük ve Dizinler), 3 cilt, Erzurum 1978.
- GENCAN, Tahir Nejad, Dilbilgisi, Ankara 1979, TDK yay. no:418.
- GÖKNEL, Yüksel, Türkçe Dilbilgisi, İzmir
- GÖZÜTOK, Avni, Garibnâme'nin Dili Üzerine Sistematiik Bir Gramer Çalışması, Erzurum 1991, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- HACİEMİNOĞLU, Necmettin (Prof.Dr.), Türk Dilinde Yapı Bakımından Filler, Ankara 1991.
- _____, Türk Dilinde Edatlar, İstanbul 1984.
- HATİPOĞLU, Vecihe (Prof.Dr.), Türkçenin Sözdizimi, Ankara 1982.
- _____, Türkçenin Ekleri, Ankara 1981.
- _____, Kelime Grupları ve Kuralları, TDAY, Belleten 1963, s.203-244.
- _____, Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü, Ankara 1982.
- KARAMANLIOĞLU, Ali Fehmi (Doç.Dr.), Türk Dili, İstanbul 1986.
- KARPUZ, Hacı ömer (Doç.Dr.), Abdurrahim Karahisâri-Vahdetnâme I.cilt Gramer İncelemesi-Metin II. cilt-İndeks (Doktora tezi), Erzurum 1992.
- KOÇ, Nurettin, Yeni Dilbilgisi, İstanbul 1990.

- KORKMAZ, Zeynep (Prof.Dr.), Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları, Ankara 1969.
- _____, Uçun~Üçün~İçin vb. Çekim Edatlarının Yapı Üzerine , TDAY Belleten 1961, s.31-35.
- _____, Gramer Terimleri Sözlüğü, Ankara 1992.
- TEPELİ, Yusuf, Faziletname Giriş-Metin-İnceleme-İndeks, Erzurum 1994, (Doktora Tezi).
- TİMURTAŞ, Faruk Kadri (Prof.Dr.), Osmanlı Türkçesi Grameri III, İstanbul 1983.
- _____, Şeyhî ve Hüsrev ü Şirin'i (İnceleme-Metin), İst.Üniv. yay. no:2670, Edb.Fak., İstanbul 1980.
- _____, Eski Anadolu Türkçesi, Türk Dünyası El Kitabı, II. c. (Dil-Kültür-San'at) İkinci Baskı, Ankara 1992, s.248-258.
- TOPARLI, Recep, Harezmi Hafız'ın Divanı (İnceleme-Metin), Erzurum 1993.
- _____, Kıpçak Türkçesi Sözlüğü, Erzurum 1993.
- ZÜLFİKAR, Hamza (Prof.DR.) Karamanoğlu Mehmet Bey ve Türkçe, Türk Dili, XVIII, 202, (Temmuz 1968), s.407-410.

ÖZGEÇMİŞ

Nuri KARASAKALOĞLU 1974 yılında Aydın'da dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimini Aydın'da tamamladı.

1992 yılında Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde yüksek öğrenimine başladı. 1996 yılında yüksek öğrenimini tamamlayan Nuri KARASAKALOĞLU 1997 yılında Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümüne araştırma görevlisi olarak girdi. Hâlâ adı geçen bölümde görev yapmaktadır.